

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๗ มกราคม-มีนาคม ๒๕๒๘

"ขอให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานทำการให้ทำด้วยความตั้งใจดี ๆ ใช้หลักวิชาที่ถูกต้อง...ทำด้วยรู้ทัน ทำด้วยความรู้ ไม่เผลอสติ ทำด้วยความมีหลักวิชาและก็ทำด้วยสุจริต ทำด้วยการไม่มีอคติ...มีวิธีที่จะดูสถานการณ์งานการ ด้วยมีสติรู้คือหมายความว่า รู้ว่ากำลังทำอะไร ก็จะเห็นชัดว่าอันไหนควรทำ อะไรอันไหนไม่ควรทำ แล้วก็เมื่อทำไปแล้ว สมมุติว่าทำดีเราก็ต้องปลื้มใจ ปลื้มใจนี่อย่ามาทำให้เราเสียหายไป...แต่ว่าถ้าทำอะไรที่ไม่ดีเราก็ต้องดูว่าแก้ไขได้อย่างไร เพราะว่ามีสติรู้ถึงจะเป็นประโยชน์"

พระราชดำรัส

ใน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันอังคาร ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๗

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๗ มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๘
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125 - 579

ปก : ชื่อภาพ **"สนุกกับลุง"**
โดย **นางสาววรรณภา แซ่อึ้ง**
ภาพชนะเลิศ รางวัลที่ ๑
ประเภทประชาชน
ในการประกวดภาพถ่าย
"ชีวิตเด็กและเยาวชนไทย"
จัดโดยคณะอนุกรรมการจัดทำ-
สมุดภาพชีวิตเด็กและเยาวชน
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์-
ของชาติ

"วารสารไทย" เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูล ความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหา-กษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
ศาสตราจารย์เสฐียร พันธรังษี
นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

บรรณาธิการ นายสถิตย์ เล็งไธสง

กองบรรณาธิการ นายประพัฒน์ ตรีณรงค์ นายชาคริต จุลกะเสวี
นายวิจิตร อาวะกุล นายแพทย์เทพพนม เมืองแมน
นายสุวิทย์ ยอดมณี นายเย็นใจ เลาหวณิช
นางคณิตา เลขะกุล นางสุนีย์ สินธุเดชะ
นายสมชาย ชูประดิษฐ์ นายบำรุง สุขพรรณ์
นางศิริวัลย์ เหมะจันทร นายพลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา

ฝ่ายศิลป์ นางสาวชมภูกา หงษ์สุวรรณ นายศิริชัย สมศิริธรรม

ฝ่ายจัดการ นางสาวสุมาลี จุดศรี นายวรวุฒิ อังประทีป

สำนักงานวารสารไทย สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ตึกบัญชาการ ชั้น ๒ ทำเนียบรัฐบาล
โทร. ๒๘๑-๖๓๐๖, ๒๘๑-๖๘๕๕

วารสารไทย เป็นเอกสารเผยแพร่เป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป ทรรศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

นายสถิตย์ เล็งไธสง
นายชาคริต จุลกะเสวี
นายสุวิทย์ ยอดมณี
นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
นางคณิตา เลขะกุล
นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
นายภักดี รัตนผล
นายยศ สันตสมบัติ
นายอรุณ รักธรรม
นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์
นางดวงกมล พิทักษ์ดำรงกิจ
นางสาวชมภูกา หงษ์สุวรรณ
นายพลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา
นายวรวุฒิ อังประทีป
นายเสฐียร พันธรังษี
นายวิจิตร อาวะกุล
นายเย็นใจ เลาหวณิช
นายแพทย์เทพพนม เมืองแมน
นางสุนีย์ สินธุเดชะ
นายสมชาย ชูประดิษฐ์
นางกรรณิการ์ อัศวดรเดชา
นายธงทอง จันทรางศุ
นายบำรุง สุขพรรณ์
นางศิริวัลย์ เหมะจันทร
นางสาวอนงค์ ณ บางช้าง
นายจรินทร์ ปัญญาศิริ
นางสาวสุมาลี จุดศรี

พิมพ์ที่ บริษัทวิคตอรี่ เพาเวอร์พอยท์ จำกัด
๔๔๐/๑๗-๑๕ ซอยชัยสมรภูมิ ถ.ราชวิถี เขตพญาไท กทม.
โทร. ๒๔๕-๔๔๒๗, ๒๔๕-๒๐๗๖ นางพนิดา ปทุมารักษ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

จากบรรณาธิการ

ผมขอขึ้นต้นด้วยการขออภัยสำหรับคำผิดในเล่มก่อน ที่จริง ปกหน้าเป็น พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ส่วนปกหลังล่างสุดขอแก้เป็นสมเด็จพระบรมราชาที่ ๔

ปีเก่าเพิ่งจะผ่านพ้นไป ขอให้มันผ่านไปกับความทุกข์ ความโศก ให้เหลืออยู่แต่ความดีงาม ขอให้ผู้อ่านตลอดจนพี่น้องประชาชนทุกคนมีแต่ความสุข สงบ ศานติ ตลอดปีใหม่ และปีต่อ ๆ ไปสิ้นกาลนิรันดร

ความจริง ความสุข ศานติ ตลอดจนความดีงามทั้งหลายนั้นอยู่ที่พี่น้องประชาชนเอง ถ้าท่านอยากมีพลานัยสมบูรณ์ ก็ต้องกินอาหารดีมีประโยชน์ ลองกินข้าวกล้องดังเสนอในบทความบ้าง ชิครับ นอกจากนั้นท่านจะต้องออกกำลังกายตามสมควรด้วย ถ้าท่านอยากจะมีความสุขใจท่านก็ต้องควบคุมใจของท่าน ไม่ให้มันไปโกรธ หรืออิจฉาริษยาผู้อื่น เจริญแต่เมตตาธรรมเป็นนิจ มีความพอใจในสิ่งที่เรามีอยู่หรือสามารถมีได้ ปีใหม่นี้เรามาตั้งปณิธานกันดีไหมครับว่า จะไม่ประพฤติชั่ว ไม่โกรธ ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น ไม่อยากได้ของใคร และเพื่อกันหลงก็ขอให้เจริญสมาธิเป็นประจำ พิจารณาใจให้ดี อย่าให้มันไปทางชั่วอย่าดื่มน้ำเมา เพราะมันจะทำให้เราเผลอ และอย่าสูบบุหรี่ เพราะมันไม่จำเป็น ให้โทษต่อร่างกาย โดยเฉพาะคุณครูทั้งหลายควรจะละสิ่งเหล่านี้โดยเด็ดขาด ถ้าไม่อยากขัดสนก็ให้รู้จักประหยัด อดออม ผมเห็นคนขับรถส่วนตัวแล้วรู้สึกกลุ้มใจ เพราะมันทำให้รถติด เปลืองน้ำมัน เสียดุลการค้า ซึ่งเป็นสิ่งที่เราเป็นห่วงเป็นใยมากที่สุดเวลานี้ ผมเองขึ้นรถเมล์เป็นประจำ นอกจากจะประหยัดเงินแล้ว ยังได้พักผ่อน ไม่ต้องนั่งขับรถเอง ยิ่งกว่านั้นก็คือ ได้ช่วยผู้ที่ยืน โดยเฉพาะเด็กนักเรียน ถือกระเป๋า หรือของหนักๆ อันเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมไปในตัว แม้หากผมจะมีวาสนาได้เป็นใหญ่เป็นโต ผมก็ยังคิดว่าจะไปรถเมล์ เห็นเพื่อนบ้านดื่มน้ำอัดลมผมก็รู้สึกไม่สบายใจ เพราะนอกจากจะเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยแล้วยังไม่ใช่ประเพณีอันดีงามที่บรรพชนของเราเคยปฏิบัติมา เราดื่มน้ำดอกมะลิดีกว่า ที่บ้านผมเอง แม้แต่น้ำชาเราก็ไม่ดื่มกัน เราดื่มน้ำสะอาด โดยไม่ต้องแช่เย็น เล่นกีฬาเราก็ควรจะเล่นของไทย ๆ ไม่ควรไปตีกอล์ฟหรือเทนนิสให้สิ้นเปลือง เราเล่นตะกร้อ หรือไม่ก็วิ่ง ทาง ๒ – ๓ กิโลเราก็ควรเดิน ไม่ควรจะขึ้นรถให้เปลืองเงิน ที่บ้านผมแม้แต่ทีวีก็ไม่ค่อยเปิดเราคิดว่าฟังวิทยุดีกว่า เพราะฟังไปทำงานไปด้วยไม่เสียเวลา เท่าที่ผมสังเกต คนไทยเรานี้ไม่ค่อยรู้จักประหยัดเวลา ขึ้นรถลงเรือหรือคอยรถประจำทางเราควรจะอ่านหนังสือหรือทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ถักไหมพรม หรือสานกระเป๋า ก็ยังได้

ผมสังเกตเห็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งน่าเกลียดมากก็คือ การแย่งกันรับบริการ ถึงกับเหยียบกันตายน่าขายหน้าชาวโลก แม้แต่ในมหาวิทยาลัยของเราก็ไม่มีการเข้าแถว ถ้าอย่างนี้ เราจะเป็นประชาธิปไตยไปไม่ได้ เพราะไม่รู้จักเคารพสิทธิของผู้มาก่อน มันเป็นอนาธิปไตย รังแต่จะเกิดความวุ่นวาย ผู้ให้บริการทั้งหลายควรจะเอาใจใส่ในเรื่องนี้ ใครมันแซงคิว ขี้อแย่ง ก็อย่าให้บริการแก่มันใครมาก่อนให้คนนั้นก่อน ในที่สุดความเรียบร้อยก็จะมีขึ้น

ปี ๒๕๒๙ นี้ เป็นปีเยาวชนสากล เตือนให้เราทุกคนนึกถึงเยาวชน เอาใจใส่กุลบุตรกุลธิดาของเราเป็นพิเศษ เลี้ยงดูเขาให้ดี เมื่อเล็กให้กินนมแม่ ให้อาหารจำพวกโปรตีนให้เพียงพออบรมบ่มนิสัยเขาให้ดี เพื่อเขาจะได้เติบใหญ่ขึ้นมาเป็นคนแข็งแรง มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย ไม่ก่อปัญหาแก่สังคม

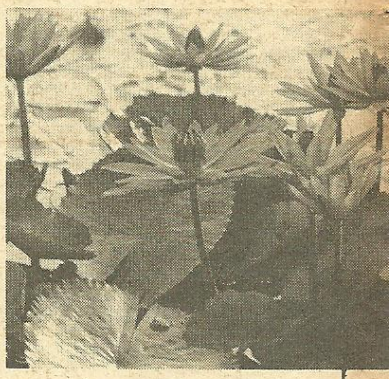

๔
วันมหามงคลสมัยทรงเจริญพระชนมายุ เสมอสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช

๘
เกร็ดความรู้พระราชทาน

๙
อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

๑๕
ดอกไม้ในวรรณคดี

๑๙
พระครูสถาพรพุทธมนต์
(นักสังคมสงเคราะห์ดีเด่นประจำปี ๒๕๒๗)

สารบัญ

๒๗
พบกับประธานศาลฎีกาคนใหม่

๓๑
การสร้างชาติของชาว ญี่ปุ่น (ตอน ๒)

๓๗
ค่านิยมที่พึงประสงค์ในสังคม

๓๙
ประชาชนจะช่วยประเทศชาติได้อย่างไร

๔๑
ปัญหาการขาดดุลการค้า

๔๔
แนวทางการเมือง (ตอน ๓)

๔๘
"เพลงขลุ่ยร้าว"
บทกวีของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

๔๙
"แด่พ่อ และความเป็นพ่อ"

๕๐
"ด้วยหัวใจและความรักอันยิ่งใหญ่"
บทกวีของ "คมทวน คันธนู" กวีรางวัลซีไรท์ ประจำปี ๒๕๒๖

๕๑
"เพลงใบไม้"
เรื่องสั้นจากชุด "ซอยเดียวกัน" ของวาณิช จรุงกิจอนันต์ ซึ่งได้รับรางวัล ซีไรท์ประจำปี ๒๕๒๗

๕๔
ผู้รอบคอบ

๕๗
ภาษาไทยของเรา

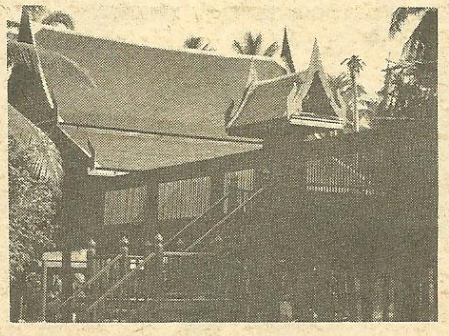

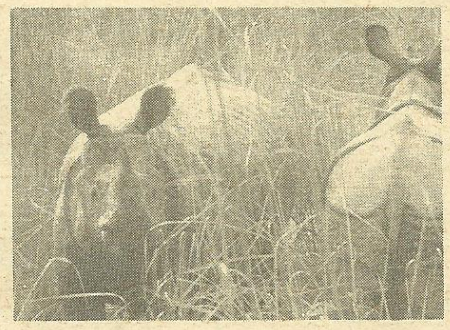

๕๙
ศาสนา "เกร็ดความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม"

๖๓
กฎหมายสำหรับประชาชน "คดีที่จำเลยขอให้ศาลตั้งทนายให้ได้"
"ปัญหากฎหมายครอบครัวและมรดก"

๖๗
เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น "ทำปุ๋ยหมักใช้เองจะช่วยเพิ่มรายรับจากพืชผลได้ดีขึ้น"

๗๖
การศึกษา "การศึกษาเพื่อแก้ดุลการค้า"

๗๙
เด็กไทยวันนี้

๘๓
น้ำใจคนไทย

๘๔
หน้าต่างสุขภาพ "ผมโง่กินข้าวขาวมาเสียนาน"

๘๗
ข่าวรอบสามเดือนที่น่าสนใจ

๘๙
กิจกรรมเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

๙๔
คุยกับวารสารไทย

๙๖
พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

วันมหามงคลสมัยทรงเจริญพระชนมายุ

เสมอสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช

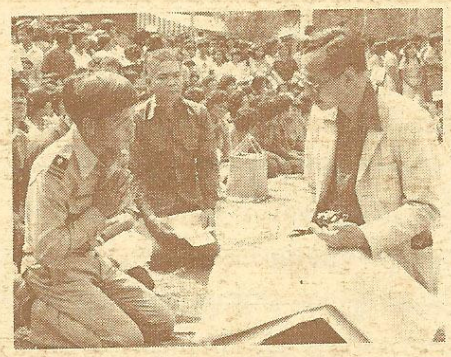

ประพัฒน์ ตรีณรงค์

วันที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๘ เป็นวันมหามงคลสมัยของชาติไทยวันหนึ่ง เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลปัจจุบัน ทรงเจริญพระชนมายุเสมอสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช พระปิยมหาราชเจ้า คือ พระบาทสมเด็จพระ-ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ มีพระชนมายุ ๕๗ พรรษากับ ๓๓ วัน

(ซ้าย) สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ประกาศให้วันที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๘ นี้นั้น เป็นวันหยุดราชการ ๑ วัน เพื่อข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้าและประชาชน บำเพ็ญกุศลทำบุญตักบาตร บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น ถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐทั้งสองพระองค์ ในวโรกาสอันสำคัญครั้งนี้ โดยพร้อมเพรียงกันทั่วประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายแด่สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช ในวันที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๘ เวลา ๑๕.๐๐ น. ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง

วันมหามงคลสมัยครั้งนี้ พสกนิกรชาวไทยต่างพากันชื่นชมโสมนัสแซ่ซ้องถวายพระพรชัยขอให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงพระเจริญและทรงพระเกษมสำราญสถิตดำรงในสิริราชสมบัติสถาพรชั่วกาลนาน

แต่อย่างไรก็ตาม วันอันนับได้ว่าเป็นมหามงคลสมัยครั้งนี้ มีผู้ใส่ใจใคร่ทราบว่า เคยมีมาแล้วในอดีตสมัยหรือเพิ่งเริ่มในรัชกาลปัจจุบัน การบำเพ็ญพระราชกุศลในวันมหามงคลสมัยที่ทรงเจริญพระชนมายุเสมอด้วยพระบรมอัยกาธิราชอย่างนี้นั้น ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้เคยมีมาแล้ว เพิ่งจะเริ่มจัดให้มีขึ้นในรัชกาลปัจจุบันนี้เป็นครั้งแรก

จริงอยู่ การพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล อันเนื่องในวโรกาสสำคัญคล้ายวันนี้ เคยมีมาแล้วในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ คือ พระราชพิธีสมภาคาภิเศก และพระราชพิธีสมโภคสิริราชสมบัติทวีคูณ หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า พระราชพิธีทวีธาภิเศก

แต่พระราชพิธีทั้งสองนี้ มิใช่ปรารภเหตุแห่งการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระทำเพราะมีพระชนมายุเสมอด้วยพระมหากษัตริย์ในรัชกาลก่อน ๆ พระราชพิธีทั้งสองนี้เป็นพระราชพิธีที่จัดทำขึ้นโดยปรารภเหตุแห่งการเสด็จดำรงอยู่ในราชสมบัติยั่งยืนนานเสมอหรือเท่ากับพระมหากษัตริย์ในรัชกาลก่อน ๆ เท่าหนึ่งซึ่งเรียกว่า **สมภาคาภิเศก** และสองเท่าเรียกว่า **ทวีธาภิเศก** เพื่อให้เกิดความเข้าใจในพระราชพิธีทั้งสองนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น ขอนำหลักฐานบางตอนในเรื่อง **"ประกาศพระราชพิธี"** พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ฯ มาลงประกอบไว้ให้พิจารณาโดยลำดับ ดังนี้

พระราชพิธีสมภาคาภิเศก ครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้จัดงานขึ้นเมื่อวันพุธ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๘ ศักราช ๑๒๔๕ (ตรงกับวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๒๖) โดยมีคำปรารภที่พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เรียบเรียงไว้ว่า *"นับโดยเรียงชื่อปีเปน ๑๖ พรรษา เทียบเคียงพอบรรจบครบถ้วนเท่ากันกับปีเดือนวัน ซึ่งเปนเขตรรัชไสมย ในพระบาทสมเด็จพระ-พุทธเลิศหล้านภาไลย บรมปิตามไหยกาธิราชเจ้า ซึ่งเสด็จดำรงสิริราชมไหสวริย์ นับเปนรัชกาลที่สองในพระบรมราชวงษ์นี้"*

จากหลักฐานนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดงานพระราชพิธีสมภาคาภิเศกครั้งนี้ เพราะเสด็จดำรงสิริราชสมบัติเท่ากับสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช คือ รัชกาลที่ ๒ คือ ๑๖ ปี

พระราชพิธีสมภาคาภิเศก ครั้งที่ ๒ โปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๔ ศักราช ๑๒๔๗ (ตรงกับ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๘) ซึ่งเป็นวันที่เสด็จดำรงสิริราชสมบัติเสมอหรือเท่ากับรัชกาลที่ ๔ พระบรมชนกนาถ คือ ๑๘ ปี ดังคำประกาศตอนหนึ่งที่พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เรียบเรียงไว้ว่า *"ทรงพระปรารภว่า จำเดิมแต่วันปฐมราชาภิเศก... นับโดยเรียงชื่อปีเปน ๑๘ พรรษาเทียบเคียงพอบรรจบครบ ครบถ้วนเท่ากันกับปีเดือนวัน ซึ่งเปนเขตรรัชสมัย ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิบดี ซึ่งเสด็จดำรงสิริราชมไหสวริย์ นับเปนรัชกาลที่ ๔ ในพระบรมราชวงษ์นี้"*

พระราชพิธีสมภาคาภิเศก ครั้งที่ ๓ เสด็จดำรงสิริราชสมบัติเสมอ หรือเท่ากับสมภาคาภิเศกและพระราชพิธีทวีธาภิเศก เสด็จดำรงสิริราชสมบัติเสมอ หรือเท่ากับรัชกาลที่ ๓ คือ ๒๘ ปี ดังคำประกาศตอนหนึ่งที่หม่อมเจ้าประภากรทรงเรียบเรียงตอนหนึ่งว่า *"ทรงพระปรารภว่านับจำเดิมแต่วันปฐมบรมราชาภิเศก มาจนถึงวันที่ ๑๒ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๘) นับโดยเรียงชื่อปีเปน ๒๘ พรรษา เทียบเคียงบรรจบครบถ้วนเท่ากันกับปีเดือนวันอันเปนเขตรรัชสมัย ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมปิตุลาธิราชเจ้า ซึ่งเสด็จดำรงสิริราชมไหสวริย์ นับเปนรัชกาลที่สามในพระบรมราชวงษ์นี้"*

พระราชพิธีสมภาคาภิเศก ครั้งที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้น เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๘) ซึ่งเป็นวันเสด็จดำรงสิริราชสมบัติเสมอหรือเท่ากับรัชกาลที่ ๑ คือ ๒๘ ปี มีคำปรารภที่หม่อมเจ้าประภากรทรงเรียบเรียงตอนหนึ่งว่า *"นับจำเดิมแต่วันที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ....สืบมา จนถึงวันที่ ๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๔ นี้ นับโดยเรียงชื่อปีเปน ๒๘ พรรษา คำนวนโดยวันอันเปนส่วนแห่งกาลที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้หมื่นสิบห้าวันบริบูรณ์ เทียบเคียงพอถ้วนเท่ากันกับปีแลวันซึ่งเปนเขตรแห่งรัชสมัย ใน*

พระราชพิธีในมหามงคลสมัยที่ทรงเจริญพระชนมายุเสมอหรือเท่ากับสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช คือ ๕๗ พรรษา กับ ๓๓ วันครั้งนี้ ได้นับเวลาตั้งแต่วันที่ได้เสด็จพระราชสมภพมาจนกระทั่งครบ ๕๗ ปีกับ ๓๓ วัน เท่ากับสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช มิใช่ปีเดือนวันที่เสด็จขึ้นครองราชย์ และทรงดำรงสิริราชสมบัติมาไม่

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ พระบรมอัยกาธิราช บรมนาถบพิตร ซึ่งเสด็จสถิตย์ในสิริราชสมบัติ ดำรงรัตนราไชสวรรย์ เปนปฐมบรมกระษัตริย์ ในกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ สืบพระบรมราชวงษ์นี้มา"

พระราชพิธีสมภาคาภิเศกครั้งนี้เป็นการจัดงานพระราชพิธีในปีเดียวกันกับครั้งที่ ๓ แต่จัดภายหลังครั้งที่ ๓ ในสมัยนั้นยังถือเดือนเมษายนเป็นต้นปี มิได้ถือเดือนมกราคมเป็นต้นปีอย่างปัจจุบัน

ส่วน**พระราชพิธีทวีธาภิเศก**นั้น โปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้น ๒ ครั้ง กล่าวคือ เมื่อเสด็จดำรงสิริราชสมบัติเป็น ๒ เท่าของการเสด็จดำรงสิริราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ พระบรมอัยกาธิราชครบ ๓๑ ปีครั้งหนึ่ง และเป็น ๒ เท่าของการเสด็จดำรงสิริราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระบรมชนกนาถครบ ๓๖ ปีอีกครั้งหนึ่ง มีหลักฐานปรากฏในหนังสือ ประกาศพระราชพิธี ซึ่งมีหัวข้อว่า *"ประกาศสมโภชสิริราชสมบัติ รัชกาลที่ ๕ เสมอด้วยรัชกาลที่ ๒ ทวีคูณ"* ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ทรงสมโภชสิริราชสมบัติทวีคูณ หรือโปรดเกล้าฯ ให้จัดงานพระราชพิธี**ทวีธาภิเศก**ขึ้น เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๗ (พ.ศ. ๒๔๔๑) ซึ่งคำนวนเวลาเสด็จดำรงสิริราชสมบัติเป็น ๒ เท่าของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีคำประกาศที่หม่อมเจ้าประภากรเรียบเรียงไว้ตอนหนึ่งว่า *"ด้วยพระบาทสมเด็จนฤบดินทร์ ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าสยามภพ ทรงพระปรารภว่า นับจำเดิมแต่วันปฐมบรมราชาภิเศก มาจนถึงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ ๑๑๗ นับโดยเรียงชื่อเปน ๓๑ พรรษา เทียบเคียงบรรจบครบถ้วนสองเท่าปีเดือนวัน ซึ่งเป็นรัชสมัยในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลย พระบรมอัยกาธิราชแล้ว ซึ่งเสด็จดำรงสิริราชมไหสวริย์ นับเปนรัชกาลที่ ๒ ในพระบรมราชวงษ์นี้"*

ครั้งที่ ๒ โปรดเกล้าฯ ให้จัดงาน**พระราชพิธีทวีธาภิเศก**ขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ (พ.ศ. ๒๔๔๖) มีคำปรารภอยู่ในคำประกาศสมโภชสิริราชสมบัติ รัชกาลที่ ๕ เสมอด้วยรัชกาลที่ ๔ ทวีคูณ โดยโปรดให้เรียบเรียงอนุโลมตามของเก่าตอนหนึ่งว่า *"ด้วยพระบาทสมเด็จนฤบดินทร์ ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าสยามภพ ทรงพระปรารภว่า นับจำเดิมมาแต่วันเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติจนถึงวัน ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ โดยจำนวนวันได้ ๑๒๗๔๔ วัน พอบรรจบครบถ้วนสองเท่าปีเดือนวันอันเปนรัชสมัยในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมชนกมหาราชาธิราช ซึ่งเสด็จดำรงสิริราชสมบัตินับเปนรัชกาลที่ ๔ ในพระบรมราชวงษ์นี้"*

การนำหลักฐานเกี่ยวกับพระราชพิธีสมภาคาภิเศกและพระราชพิธีทวีธาภิเศกมากล่าวไว้ ก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า พระราชพิธีที่มีพระราชปรารภให้จัดทำขึ้นทั้งสองพระราชพิธีนั้น ทรงพระราชปรารภถึงระยะเวลาแห่งการเสด็จขึ้นครองราชย์และเสด็จดำรงสิริราชสมบัติมาเสมอหรือเท่ากับรัชกาลก่อน ๆ

ส่วนพระราชพิธีในมหามงคลสมัยที่ทรงเจริญพระชนมายุเสมอหรือเท่ากับสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช คือ ๕๗ พรรษา กับ ๓๓ วันครั้งนี้ ได้นับเวลาตั้งแต่วันที่ได้เสด็จพระราชสมภพมาจนกระทั่งครบ ๕๗ ปี กับ ๓๓ วัน เท่ากับสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มิใช่ปีเดือนวันที่เสด็จขึ้นครองราชย์และทรงดำรงสิริราชสมบัติมาไม่

และเมื่อพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการกองทัพบก ในฐานะประธานกรรมการจัดงานเดินการกุศลเทิดพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และคณะกรรมการเข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย ณ ศาลาดุสิดาลัย ในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีกระแสพระราชดำรัสตอนหนึ่งถึงวันมหามงคลสมัยที่ทรงเจริญพระชนมายุเสมอด้วยสมเด็จพระบรมอัยกาธิราชว่า ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลครั้งนี้ ก็ด้วยกตัญญูกตเวทิตาธรรมรำลึกในพระมหากรุณาของสมเด็จพระบรมอัยกาธิราชเจ้า นอกจากจะทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายแล้ว ยังได้ทรงขอพระบรมราชานุญาตเพื่อให้ทรงมีพระชนมายุยั่งยืนตลอดไป และจะทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอย่างดีที่สุด

ขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ขอพระบรมราชปณิธานของพระองค์จงเป็นไปตามพระราชประสงค์ทุกประการ

เกร็ดความรู้พระราชทาน

"สุวิชา"

"การเสด็จเยือนของพระเจ้าแผ่นดินแห่งเนปาล นอกจากจะเป็นการกระชับสัมพันธไมตรีแล้ว ยังได้ประโยชน์หลายอย่างร่วมกัน อย่างเช่น ทางเนปาลมีปลาน้อย ปลาหลายอย่างกำลังจะสูญพันธุ์ อาจจะเป็นเพราะเขาไม่ค่อยรู้เทคนิคในการประมง จึงได้ส่งคนมาเรียนที่นี่ ที่บ้านเราที่ทำการประมงเก่ง ทั้งน้ำเค็ม น้ำกร่อย และน้ำจืด ท่านมาคราวนี้ เราก็เลยขยายความช่วยเหลือทางด้านวิชาการต่าง ๆ ในการประมง และจะส่งพันธุ์ปลาไปให้ด้วย..."

ข้างต้นนี้ ผู้เขียนได้อัญเชิญกระแสพระราชดำรัสที่มีต่อครอบครัวผู้เขียน เมื่อไม่นานมานี้

"อีกอย่างหนึ่ง ก็เกี่ยวกับสัตว์ป่า แรดนี่กำลังจะสูญพันธุ์จากเมืองไทย กำลังจะไม่มีแล้ว พอดีที่เนปาลมีแยะ แต่เราไม่กล้าขอ เพราะรู้ว่าแรดมีราคาแพง ก็ไม่ขอ ท่านเลยถามว่าเราอยากได้ไหม ถ้าอยากได้ จะส่งมาให้ ก็เป็นอันว่า เราจะได้แรดจากเนปาล"

"เมื่อได้มาแล้ว จะนำไปไว้ที่ภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ใกล้ ๆ เขื่อนจุฬาภรณ์ฯ อีกหน่อยก็จะขยายพันธุ์ไปเรื่อยจนเต็มป่า ป่านี้เป็นสิ่งที่เราจะต้องอนุรักษ์ เพราะเป็นเอกลักษณ์ไทย ไม่ใช่หรือ..."

แย้มพระโอษฐ์ด้วยอารมณ์ที่เบิกบาน

"ต่อไป เมื่อมีสัตว์ป่ามาก ๆ ก็อาจจะมีผู้มาทำเป็นซาฟารี คงจะมีที่พักแรม แล้วอีกหน่อยก็จะมีการท่องเที่ยวตามเข้าไป นี่เป็นโครงการระยะยาว ต้องใช้เวลาอีกหลายปี"

นี่เป็นสิ่งที่ทรงหวังเอาไว้

และสิ่งที่ทรงหวังนี้เอง ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง เนื่องจากป่าเป็นสิ่งที่พึงอนุรักษ์ เพราะเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดน้ำ อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นอย่างยิ่งของชีวิต

ดังนั้นเราน่าที่จะช่วยกันป้องกันรักษาป่า รักษาต้นไม้ทุกต้น ใบไม้ทุกใบ ดอกไม้ทุกดอก ดังสมบัติอันมีค่าอย่างหนึ่ง ตามที่เคยมีกระแสพระราชดำรัสซึ่งนักข่าวต่างประเทศได้นำไปอ้างอิงในนิตยสารต่างประเทศฉบับหนึ่ง อันแสดงถึงพระเมตตาธรรมและการมองการณ์ไกลของพระองค์ท่าน ว่า

"เราจะต้องดูแลธรรมชาติให้ดี แล้วธรรมชาติจึงจะให้ประโยชน์แก่เราได้"

แรดในป่าซาฟารี ประเทศเนปาล

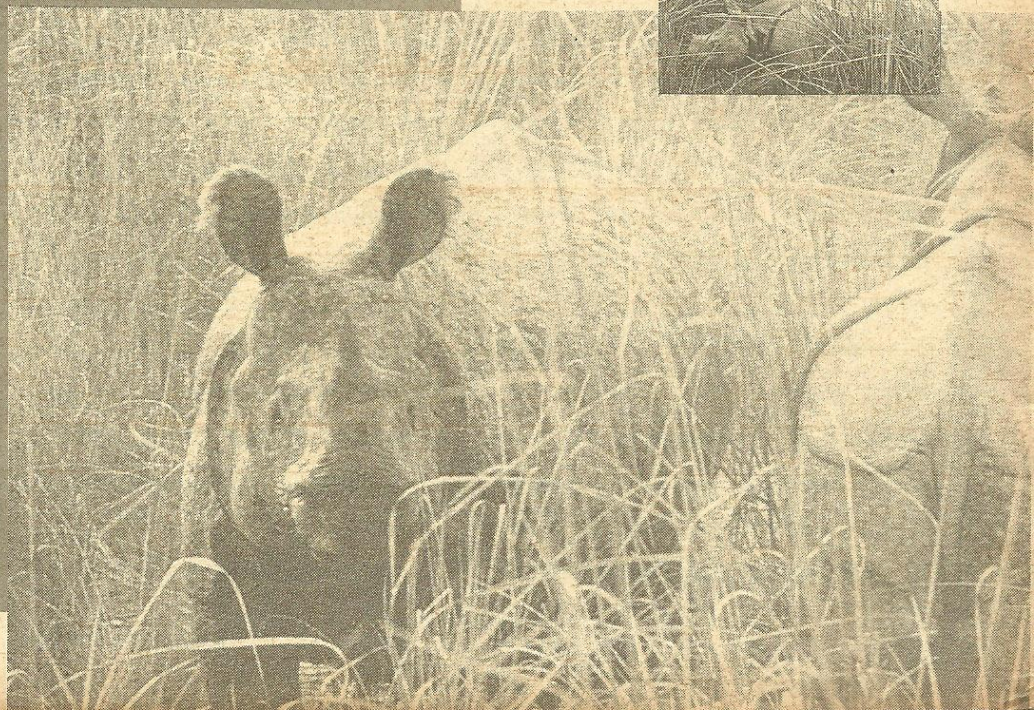

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ณรงค์ ไตรวัฒน์

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ อุทยานที่สร้างขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี ในที่ดินประมาณ ๑๑ ไร่ ทางด้านทิศตะวันตกของบริเวณวัดอัมพวันเกติยาราม ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานประกอบพิธีเปิดป้ายอุทยาน เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

ความเป็นมาของอุทยานสำคัญแห่งนี้มีว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ กระทรวงศึกษาธิการโดยความร่วมมือของหน่วยงานอื่น ๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้จัดงานฉลองพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ครบรอบ ๒๐๐ ปี เพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณที่ได้พระราชทานศิลปวัฒนธรรมอันงดงามประณีตไว้ให้เป็นมรดกแก่ชาติไทย หลังจากงานฉลองดังกล่าวแล้ว จึงได้มีการจดทะเบียนมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ ๔ ประการด้วยกันคือ

๑. เผยแพร่งานศิลปและวรรณคดีของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยทั่วไป

๒. จัดให้มีสถานที่แสดงดนตรี โขน ละคร บทพระราชนิพนธ์ เป็นพระราชนิพนธ์เป็นพระบรมราชานุสรณ์ ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นที่พระราชสมภพ

๓. ส่งเสริมการศึกษา ศิลปและวรรณคดี

๔. สนับสนุนงานศิลปและวรรณคดี

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯทั้ง ๔ ประการนี้ เห็นได้ว่า อุทยานพระบรมราชา

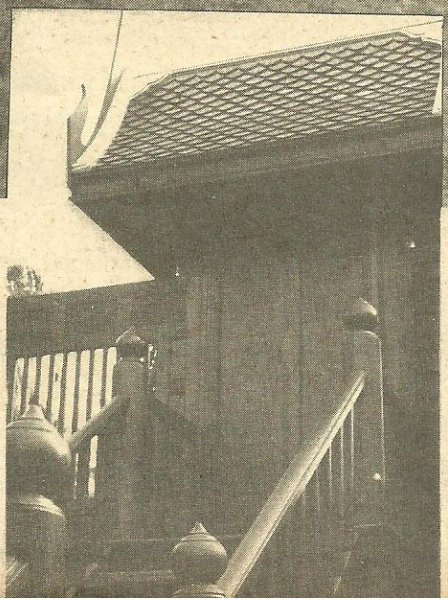

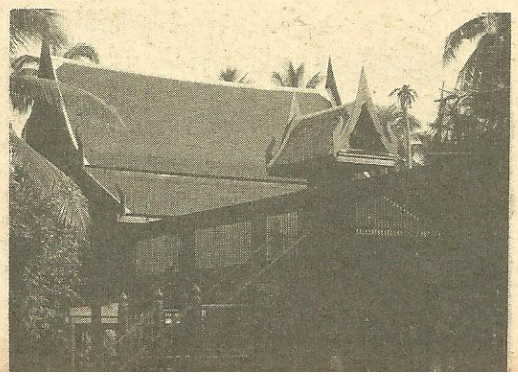

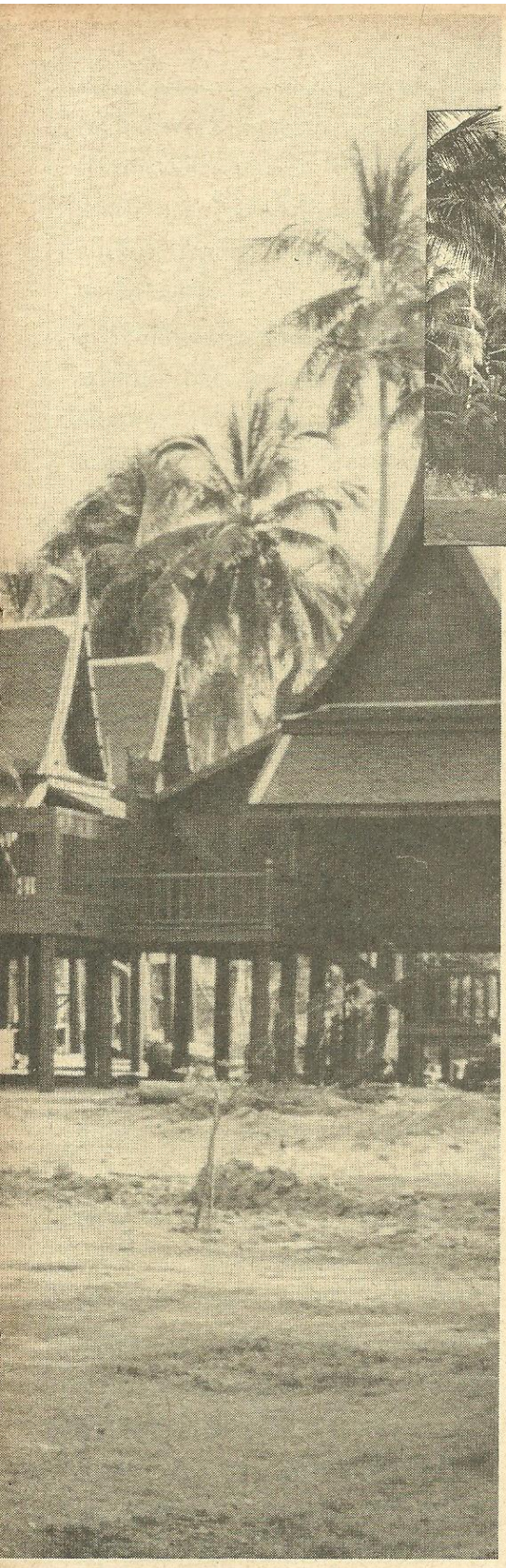

อาคารทรงไทย ในบริเวณอุทยานพระบรมราชานุสรณ์

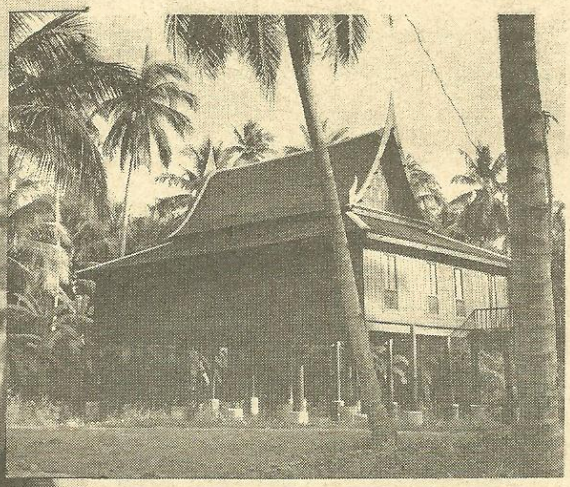

นุสรณ์ฯ แห่งนี้ เกิดขึ้นตามความในวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๒ โดยคณะกรรมการมูลนิธิฯ ได้จัดทำโครงการก่อสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ–หล้านภาลัย ณ ตำบลอันเป็นที่เสด็จพระบรมราชสมภพ คือ บริเวณวัด**อัมพวาเจติยาราม** ซึ่งพระราชสมุทรเมธีเจ้าอาวาสวัดอัมพวันเจติยาราม ได้มอบให้ประมาณ ๑๑ ไร่ ดังกล่าวแล้ว

การสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์แห่งนี้ นอกจากจะยึดวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ แล้ว ยังกำหนด **"เพื่อให้เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในท้องถิ่นด้วย"**

ถึง พ.ศ. ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นกรรมการ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการมูลนิธิฯ จึงมีพระราชปณิธานดำเนินงานโครงการก่อสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ฯ ให้ลุล่วงไปตามเป้าหมายโดยเร็ว

เป้าหมายของการก่อสร้างตามโครงการ คือ แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๕ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ บริเวณจอดรถหน้าอุทยาน ส่วนที่ ๒ บริเวณพื้นที่จัดเป็นที่แสดงละคร ส่วนที่ ๓ บริเวณซึ่งมูลนิธิฯ จัดสร้างอาคารทรงไทย เป็นกลุ่มอาคาร ๕ หลัง จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ ๔ หลัง หอสมุด ๑ หลัง ส่วนที่ ๔ บริเวณพื้นที่ตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้และไม้ในวรรณคดีนานาชนิดเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาและอนุรักษ์พันธุ์ไม้ และส่วนที่ ๕ เป็นพื้นที่ติดแม่น้ำ จัดให้เป็นแหล่งชุมชนค้าขายทำนองตลาดน้ำ ร้านอาหารแหล่งชุมชนจำหน่ายพืชผลเกษตรพื้นเมืองและงานศิลป หัตถกรรมพื้นบ้าน

เป้าหมายของโครงการก่อสร้างในส่วนสำคัญ ๆ ใกล้จะสำเร็จใน พ.ศ. ๒๕๒๘ และคงจะเปิดให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ตามวัตถุประสงค์ และเป็นอุทยานพระบรมราชานุสรณ์แห่งแรกที่สร้างขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ไทยที่มีวัตถุประสงค์ไพศาล มิได้เป็นเพียงพระบรมราชานุสาวรีย์ที่ประดิษฐานพระบรมรูปบนแท่นฐานเพื่อถวายสักการะระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณเป็นครั้งคราวตามโอกาสอันควรเท่านั้น

เหตุใดจึงได้สร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ–หล้านภาลัย ณ สถานที่แห่งนี้?

คำตอบตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ก็คือเป็นที่พระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเพื่อขยายความเรื่องนี้ให้ละเอียดมากขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ท่านผู้สนใจ จะทราบประวัติของสถานที่สำคัญแห่งนี้ โดยขอนำหลักฐานจาก **"เรื่องของราชินิกุลบางช้าง"** ในหนังสือที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพ พ.ท.พระวิชิตชาญณรงค์ (ห้อย ณ บางช้าง) มาลงไว้เพราะมีเรื่องที่น่าสนใจมาก แม้จะไม่ปรากฏนามผู้แต่งก็ตาม เรื่องของราชินิกุลบางช้าง พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีข้อความว่า

"พระชนก ทอง และสมเด็จพระรูปศิริโสภาคย์มหานาคนารี (พระนามเดิมว่าสั้น) เป็นพระชนกชนนีของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีในรัชกาลที่ ๑ ทั้งสองพระองค์เป็นลูกเรียงพี่เรียงน้องกัน

พระปรางค์ซึ่งบรรจุพระอัฐิของพระชนนี สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๑

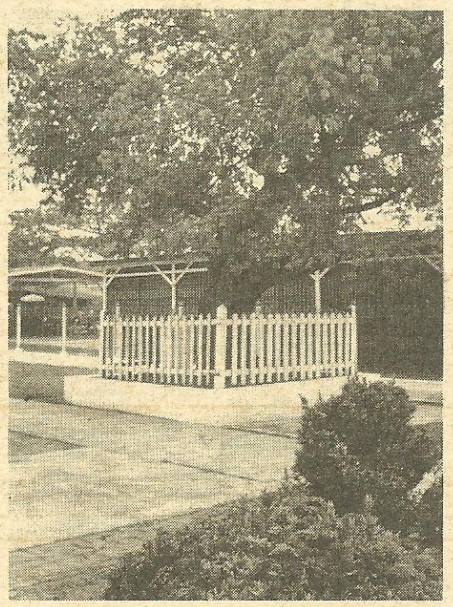

ต้นจันทร์ หน้าพระวิหารและพระปรางค์ วัดอัมพวันเจติยาราม

กำเนิดในสกุลเศรษฐี มีวงศาคณาญาติมาก น้าของพระชนกท่านเป็นพี่ท้าวแก้วผลึกตำแหน่งนายตลาดบางช้าง ครั้งกรุงศรีอยุธยาความอุดมสมบูรณ์ของตำบลบางช้าง หลวงได้รับประโยชน์มากในสมัยนั้น บุตรหลานของสกุลนี้รับราชการทั้งในกรุงและต่างจังหวัด ในสมัยกรุงธนบุรีและต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเจ้าพระยาและพระยาหลายท่าน และเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น พระยากาญจนบุรี พระยาสมุทรสงคราม เจ้าพระยาราชบุรี พระยาถลาง พระสาครบุรี เป็นต้น

พระนิวาสนสถานเดิมอยู่ที่ปากคลองอัมพวา แขวงอำเภอบางช้าง ซึ่งยกขึ้นเป็นเมืองสมุทรสงคราม เรียกว่า **สวนนอก คือที่ตั้งวัดอัมพวันเจติยาราม** วัดนี้สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีในรัชกาลที่ ๑ ทรงสร้างอุทิศถวายพระชนนีและบรรจุพระอัฐิไว้ที่องค์พระปรางค์เท่านั้น อีกแห่งหนึ่งเรียก **สวนจันทร์หรือสวนใน อยู่หลังวัดจุฬามณีในคลองอัมพวา** ในหนังสือ*ศิษย์-สัมพันธ์* วัดอัมพวันเจติยาราม พ.ศ. ๒๕๐๓ ท่านเจ้าคุณพระอัมพวันเจติยาภิบาล (เจริญ) ท่านได้เขียนตามที่มีผู้บอกเล่า (พระมหาหอม จันจอม สำนักวัดอนงคาราม) ให้ท่านฟังว่า พระชนกพระชนนีของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ได้ทรงศีลที่วัดจุฬามณี ทางบ้านเกิดไฟไหม้ บ่าวไพร่ได้มาแจ้งข่าวให้ทรงทราบ ขณะที่กำลังรักษาอุโบสถศีลอยู่ ได้รับสั่งเพียงว่า ให้ขนของลงคูบ้าน และพระองค์ท่านก็ยังคงตั้งมั่นในการถืออุโบสถศีลอยู่ต่อไปจนรุ่งเช้า จึงเสด็จกลับเมื่อปรากฏว่าบ้านเรือนถูกไฟไหม้หมด จึงได้โยกย้ายมาอยู่ ณ ที่ที่สร้างวัดอัมพวันนี้ ปรากฏในตำนานเรียกว่า **อัมพวันพาหิรุทยาน** ซึ่งมีความหมายว่า **สวนนอก** พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประสูติ ณ ที่นี้ ยังมีต้นจันทร์เก่าแก่ตั้งแต่สมัยนั้นอยู่ ๒ ต้น ในหนังสือกล่าวว่า อยู่ตรงหน้าต่างห้องที่ประสูติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ น้ำท่วมตายไปเสียต้นหนึ่ง ยังคงเหลืออยู่หน้าพระวิหารและพระปรางค์ต้นหนึ่ง สวนจันทน์หรือสวนในขณะนี้อยู่ในปกครองของเชื้อสายสกุลคนหนึ่ง ว่ากันว่าหวงแหนนัก มีผู้เล่าว่า รัชกาลที่ ๕ เคยจะทรงซื้อไว้ เจ้าของก็ปัดบังนำสวนอื่นไปถวายแทน เมื่อทรงทราบว่าไม่ใช่ ท่านก็คืนเจ้าของไป เมื่อเขาหวงแล้วก็คงไม่ต้องพระประสงค์ ต่อมากรมหมื่นนครสวรรค์ (จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนครสวรรควรพินิต) ทรงพระดำริว่า จะซื้อไว้ด้วยทรงเกรงว่าจะตกไปเป็นของผู้ที่ไม่ใช่เชื้อสาย บังเอิญสิ้นพระชนม์เสียก่อน แต่ก็คงไม่สำเร็จอีก เพราะคนที่นั่นเขาบอกว่า เจ้าของไม่ยอมขายเป็นเด็ดขาด ยังมีวัดพระยาญาติปากง่ามอยู่ระหว่างแยกคลองอัมพวากับคลองปากง่าม พระญาติพระวงศ์สร้างอุทิศถวายสมเด็จเจ้าฟ้าสุพันธุวงศ์ กรมขุนกษัตรานุชิต พระราชโอรสสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระมารดาเป็นพระราชธิดาองค์ใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ และสมเด็จพระอมรินทรา บรมราชินี ปัจจุบันเจ้าอาวาสเป็นเชื้อราชินิกุลสาขา วัดนี้มีธรรมาสน์เป็นบุษบก ฝีมืองามนัก ท่านผู้ใหญ่ที่นี่บอกว่าเป็นของพระเจ้าแผ่นดิน แต่น่าเสียดายตัวเทวดา ๔ มุมเสาถูกขโมยลักไปเสียหมด วัดทั้งสองแห่งนี้กำลังทรุดโทรม

เมืองสมุทรสงครามนี้เป็นที่น่าพิศวง นอกจากจะบริบูรณ์ด้วยอาหารแล้ว ยังเป็นแหล่งแห่งศิลปโดยเฉพาะ **พิณพาทย์ เจ้าคุณจอมมารดาสำลี**

ท่านไปพักแรมอยู่ในเรือพระประเทียบฟังพิณพาทย์ที่ท่านรวบรวมมาเล่นเป็นวงของท่าน มีจางวางศรเป็นหัวหน้า ท่านพักอยู่คราวละ ๓–๕ เดือน สมเด็จเจ้าฟ้า กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงสร้างตำหนักภาณุเวศน์ ใกล้วัดพวงมาลัย ท่านก็ทรงรวบรวมไว้อีกวง ๑ ท่านมักมาประกวดเพลงกับวงเจ้าคุณมารดาสำลี ถ้าวงของเจ้าคุณชนะ ก็จะโปรยอันละอัฐอันละพศเป็นรางวัลไปบนพิณพาทย์ และฉ้องเป็นที่สนุกสนาน นอกจากนั้น สมเด็จกรมพระยาฯ โปรดทรงเรือแจวไปตามบ้าน ถ้าบ้านใดตีพิณพาทย์เพราะ ก็เสด็จขึ้นไปประทับฟัง เมื่อเจ้าคุณจอมมารดาสำลีพิราลัยแล้ว จางวางศรก็ไปอยู่กับวงสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรควรพินิตท่านก็เจริญรอยตามเจ้าคุณยายท่าน ทรงสร้างตำหนักฝากระดานโบราณ (ปัจจุบันรื้อมาปลูกที่วังสวนผักกาด)...

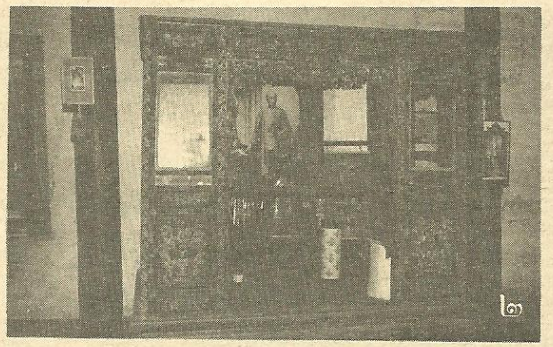

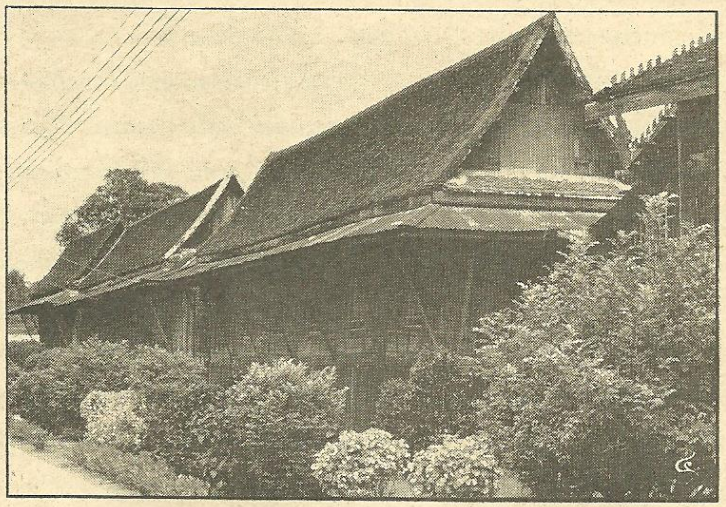

(๑) พระตำหนักสวนขวา ของรัชกาลที่ ๒ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสประทานพระตำหนักนี้แก่วัดอัมพวันเจติยารามพร้อมกับพระแท่นบรรทมเดี่ยว (๒) ซึ่งทางวัดฯ เก็บรักษาไว้ในพระที่นั่งทรงธรรม สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ เมื่อคราวเสด็จตรวจการสงฆ์ได้ประทับแรมที่พระตำหนักนี้

(๓) ลวดลายวิจิตร ด้านหน้าของพระแท่นบรรทมเดี่ยว

(๔) กุฏิสงฆ์ซึ่งอยู่ตรงข้ามพระตำหนักสวนขวา ในบริเวณวัดฯ

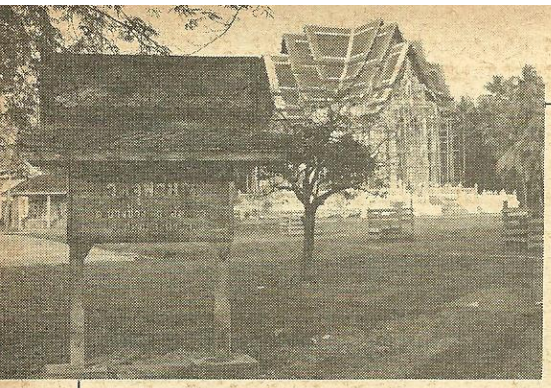

วัดจุฬามณี

คลองอัมพวา

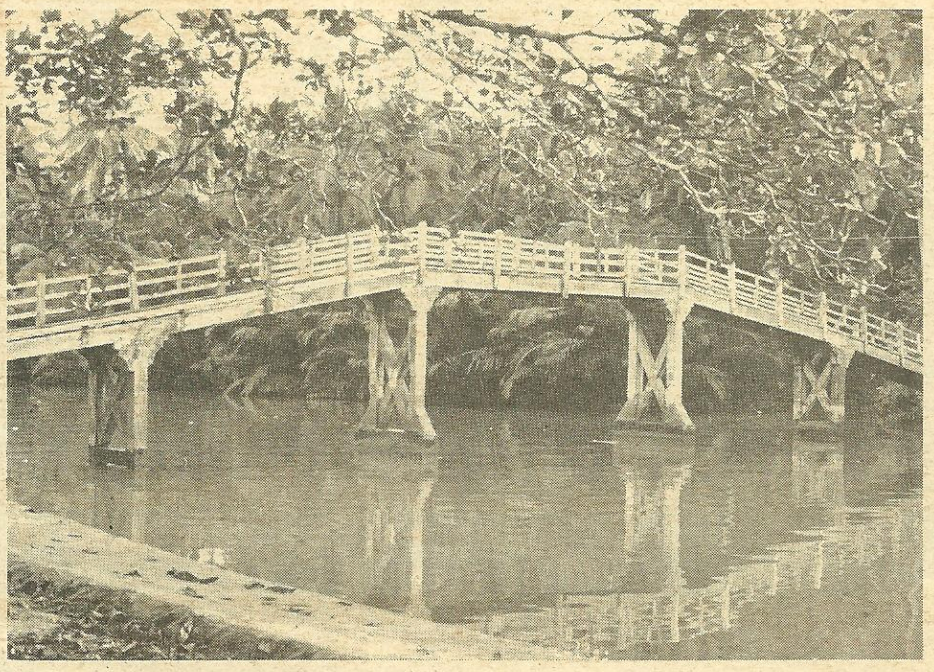

ยามว่างก็เสด็จไปพักแรมทรงพิณพาทย์กับชาวเมืองที่นี่ บางคราวสมเด็จพระมารดาและเชษฐภคินีก็เสด็จด้วย รัชกาลที่ ๕ ก็โปรดเสด็จไปเล่นทุ่งหน้าน้ำ เจ้าเมืองเกณฑ์พวกราชินิกุลให้ลงเรือนำสินค้าพื้นเมืองไปถวายของสมเด็จพระพันปีและเจ้านายฝ่ายในโปรดซื้อ**ยาหยด** คือยาเส้นสำหรับรับประทานกับหมากชนิดหั่นละเอียดเป็นฝอยนุ่ม ที่บางช้างมีชื่อเสียงในการทำยาเส้นรับประทานกับหมากอีกอย่างหนึ่ง ยังมีพริกชี้ฟ้าเหลืองเม็ดเล็กรสเผ็ดหอมมันกลมกล่อม เป็นที่โปรดปรานของพระพุทธเจ้าหลวงและเจ้านายทุกพระองค์ ไม่เป็นสินค้าใหญ่มีขายเฉพาะในบางช้าง ดูเหมือนปลูกที่อื่นจะกลายเป็นพริกเหลืองธรรมดาหมด รสก็ไม่เหมือนเดิม

ผู้คนเมืองนี้มีมารยาทอ่อนช้อยงดงามน่าประหลาดสำหรับชาวนอกกรุง รูปร่างของพวกผู้หญิง ถ้าไม่อ้วนก็ขาวบางสูงโปร่ง จมูกแหลม เล่ากันว่า สมเด็จพระอมรินทราฯ พระรูปก็โปร่งบางงาม การสมรสก็ดูห่วงสายโลหิต มิใคร่จะสมรสกับสกุลอื่น นอกจากที่สมควรกัน เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้นึกว่าน่าจะเป็นชาวศรีวิชัยมาแต่เดิม พูดถึงศิลปะ ข้าพเจ้าเคยเห็นฝีมือของท่านบรรพสตรี ท่านปั้นตุ๊กตาแล้วแต่งตัวเป็นละครเรื่องอิเหนา เป็นตอน ๆ ของเรื่องใส่ตู้กระจก ปั้นเป็นหญิงชาววังกำลังปักสะดึง กำลังร้อยพวงมาลัยใส่ครอบกระจก มองแล้วดูมีชีวิตจิตใจยิ่งนัก ฝีมือช่างทองของคุณศรี (น้องคุณสุวรรณ พระมเหลเถไถ ภรรยาพระสุริยภักดี บุตรคนใหญ่ของสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย) ละเอียดประณีตหาได้ยากในสมัยนี้ ท่านทำสายสร้อยตะขาบทองพระกรถวายสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า เมื่อทรงพระเยาว์ ท่านตำตลับขี้ผึ้งสีปากแจกลูกหลานเป็นรูปปู ปลา และแมลงสาบ ทำได้เหมือนของจริง ปลาก็อ่อนไปมาได้ ก้ามปูก็หักได้ทุกข้อ ตาปูกระดิกได้ ปีกแมลงสาบก็คลี่ได้ทั้ง ๔ ปีก ตีนก็ไหวได้ แล้วยังซ่อนตัวตลับไว้อย่างมิดชิด คุณสุวรรณ (พระมเหลเถไถ) นอกจากจะเป็นกวีแล้ว ท่านยังเป็นช่างทอง ช่างเขียน ทำหีบหมากเขียนเรื่องพระอภัยมณี ๖ เหลี่ยมยาวแล้วตัดกระจกปิดในเนื้อที่ ๖ เหลี่ยม ๔ เหลี่ยม ๓ เหลี่ยม บรรจุในเนื้อที่รูปหีบกว้างยาวและสูง เช่นเดียวกับแบบลวดลายโบสถ์ฝรั่ง ขอบบนฝาฝังพลอย แต่น่าเสียดาย ของนี้ได้ตกไปอยู่กับคนไม่รู้จักคุณค่า น่ากลัวจะทิ้งสูญหายไปแล้ว....”

นี่คือเรื่องของชาวบางช้าง ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ราชินิกุล ยังมีรายละเอียดอีกมาก ผู้เขียนตัดตอนมาพอชี้ให้เห็นว่า สถานที่แห่งนี้คืออุทยานพระบรมราชานุสรณ์แห่งนี้ มีประวัติอันสวยสดงดงามเพียงใดในอดีตและบัดนี้ความงดงามกำลังจะเกิดเป็นสถานที่สำคัญสำหรับงานศิลปวรรณคดี เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวจังหวัดสมุทรสงครามและประชาชนชาวไทยทั่วประเทศสืบไป

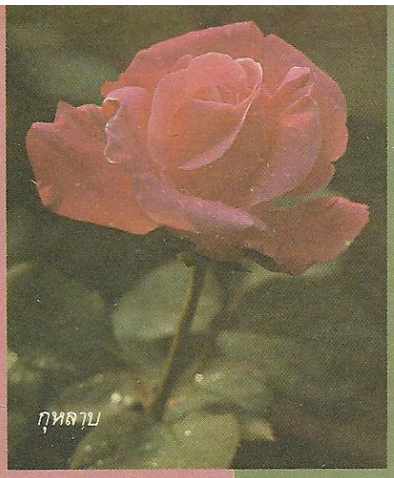
กุหลาบ

สุพรรณิการ์

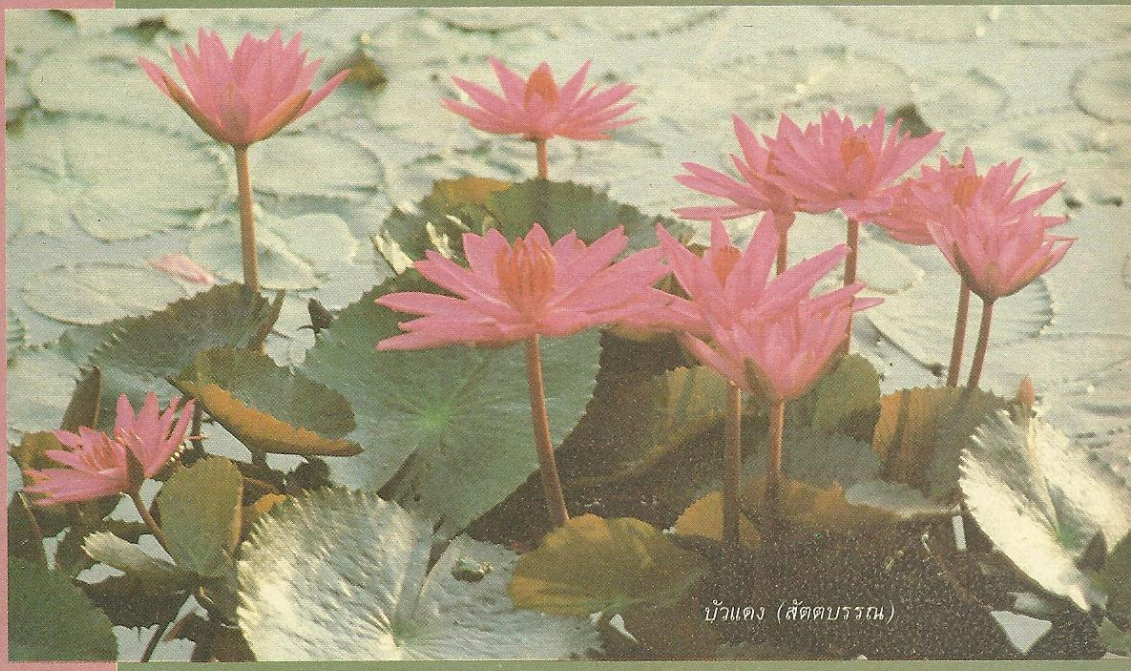
บัวแดง (สัตตบรรณ)

สายหยุด

รสสุคนธ์

ดอกไม้ในวรรณคดี

ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา

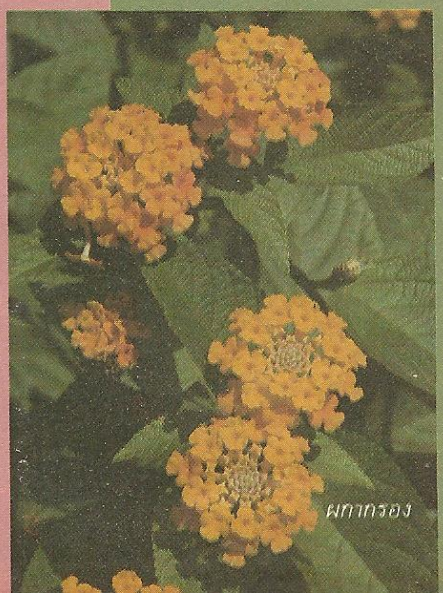
ผกากรอง

(ภาพ : คณิตา เลขะกุล)

ความปรารถนาอย่างแรงกล้าประการหนึ่งของคณะกรรมการดำเนินงานมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ต่อการสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์แห่งนี้คือ การจัดทำสวนต้นไม้ในวรรณคดีไทย ทั้งนี้เพราะพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีพระราชหฤทัยผูกพันในการสร้างสวนการปลูกต้นไม้ประดับเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากบทพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ จะต้องแทรกบทพรรณนาถึงการชมสวนไม้ดอกไม้ประดับเอาไว้ด้วยเสมอ เช่นพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนามีการชมดงชมไม้อยู่ถึง ๓๖ แห่ง ดังจะขอยกตัวอย่างสักบทสองบทดังนี้

"พระนึกคนึงนางทางประพาส
รุกขชาติที่ในสตาหมัน
พิกุลกรรณิการ์สารพัน
ดอกหล่นปุ๋นกันอยู่กลางหราย
สาวหยุดโยธะการะย้าย้อย
อนุชาพลางคลอยสอยถวาย
พระทรงหัตถ์รัสขานพระน้องชาย
มาชมไม้ให้สบายด้วยพี่เอย
เหลือบเห็นดอกประหมันสำคัญคิด
เหมือนวันพี่ลิขิตด้วยนขา
เห็นดอกไม้ไหลลอยในคงคา
เหมือนเมื่อลอยมาลาให้เหวี่
เห็นเล็บนางเหมือนอย่างเล็บน้อง
พี่ประคองเนื้อนวลเจ้าข่วนพี่
เห็นโสกสาขาริมวารี
เหมือนทรงโสกโสกีระกำใจ
บรรดาคณาไม้ทั้งนั้น
หลายอย่างต่างพรรณล้วนปลูกใหม่
ผลิดอกออกผลทุกต้นไป
ภูวไนยเที่ยวชมสำราญ"

บทข้างต้นเป็นตอนระเด่นมนตรีชมพันธุ์ไม้ที่ใกล้ถ้ำสตาหมันกับสังคามาระตา ถ้าเราพยายามนึกภาพติดตามดูก็น่าจะอภิรมย์มิใช่น้อย ต้นไม้บางต้นหลายคนคงรู้จักดี เช่น **พิกุล**ที่ทางใต้เรียกกุล เฉย ๆ แต่ทางเหนือกลับเรียกแก้ว เป็นไม้พุ่มใหญ่ยอดแผ่พุ่มกว้าง ใบหนาใหญ่เป็นมัน ดอกเล็ก ๆ สีขาวงามสะอาดตา ริมดอกเป็นจักบานเวลาใกล้รุ่ง กลิ่นหอมแรงทนทานแม้กระทั่งแห้งแล้ว ดังนั้นจึงนิยมใช้ปรุงเครื่องหอมเครื่องร่ำ แล้วก็ออกดอกตลอดปี พระราชพิธีมงคลในราชสำนัก เช่น งานบรมราชาภิเษก แต่ก่อนเคยทำดอกพิกุลเงินพิกุลทอง คือ ทำด้วยเงินด้วยทองจริง ๆ โปรยให้ข้าราชการบริพารเก็บไว้เป็นที่ระลึก ต่อไปคือ **ต้นกรรณิการ์** คงจะไม่ได้พบกันบ่อยนัก มีถิ่นกำเนิดเดิมจากอินเดียภาคกลาง เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง สูงประมาณ ๓ – ๔ เมตร ใบคาย โคนใบโตปลายเหลม ดอกสีขาวคล้ายดอกพุดฝรั่ง ออกเป็นช่อ ก้านดอกสีแดงส้มงามมาก เขาใช้คั้นน้ำจากก้านดอกไปทำสีใส่ขนมให้เป็นสีแดงส้ม สีจากธรรมชาติเช่นนี้ไม่เป็นพิษเป็นภัยผิดกับสีวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องระวังกันให้มาก นอกจากนั้นกรรณิการ์ยังมีสรรพคุณทางสมุนไพรต้มรับประทานแก้ปวดศีรษะ ใบใช้บำรุงน้ำดี ดอกแก้ไขแก้ลมวิงเวียน ราก แก้อุจจาระเป็นพรรดึกบำรุงธาตุบำรุงกำลัง แก้ผมหงอกและบำรุงผิวหนังให้สดชื่น ต้นและรากมีรสหวานอมฝาดใช้ต้มหรือฝนกินแก้ไอ อีกต้นคือ **โสกหรืออโสกน้ำ** คนไทยนิยมปลูกตามวัดไม่ปลูกในบ้านเพราะกลัวคำว่าโสก แต่ความจริงชื่ออโสกแปลว่าไม่โสก ในวรรณคดีหลายเรื่องนางเอกมักไปวอนถามข่าวพระเอกจากต้นอโสก เช่น นางทมยันตีไปถามข่าวพระนลเมื่อไปพบ *"อ้าดูดโสกนี้ ศรีไส้วิสัยตา อยู่หว่างกลางพนา เป็นสง่าแก่แนวไพร"* ถิ่นกำเนิดอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ชอบเกิดในที่ริมน้ำ เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ใบใหญ่ยาวปลายแหลม แตกเป็นพุ่มหนาทึบ ใบอ่อนสีขาว ดอกสีแสดอมเหลืองแล้วกลายเป็นแดง ดอกช่อใหญ่ใช้แกงรับประทานได้ ต้นไม้ในบทนี้ที่เป็นไม้เลื้อยก็คือสาวหยุดโยธะกา และเล็บนาง

สาวหยุดหรือที่โดยมากเรียก**สายหยุด** ดังเช่นเตลงพ่ายว่า *สายหยุดกลิ่นฟุ้งยามสาย* เป็นไม้เลื้อยเถาใหญ่แข็ง ครึ่งเลื้อยครึ่งยืนต้น ดอกเป็นกลีบเล็กยาวห้ากลีบกลีบบิด ๆ สีเหลืองคล้ายดอกกระดังงาไทย แต่เล็กกว่ากลีบแข็งกว่า กลีบกางคล้ายก้ามปู ส่งกลิ่นหอมแต่เช้าตรู่ แล้วค่อย ๆ ลดน้อยลงจนหมดกลิ่นตอนเที่ยงวัน เหมาะแก่การปลูกขึ้นร้านหรือปลูกเป็นต้น ใช้ไม้ปักให้ตรงแล้วตัดแต่งเป็นพุ่ม ส่วน**โยธะกา**บางแห่งก็เรียกเล็บควายใหญ่ หรือปอลิง หรือเถาไฟเป็นไม้เถาเลื้อยพวกเดียวกับกาหลงและชงโค ใบใหญ่ ๑๐ – ๑๕ เซนติเมตร ปลายใบเว้ากลางเล็กน้อยคล้ายใบแฝด ดอกใหญ่ราว ๑๕ มิลลิเมตร แรกบานสีเหลือง

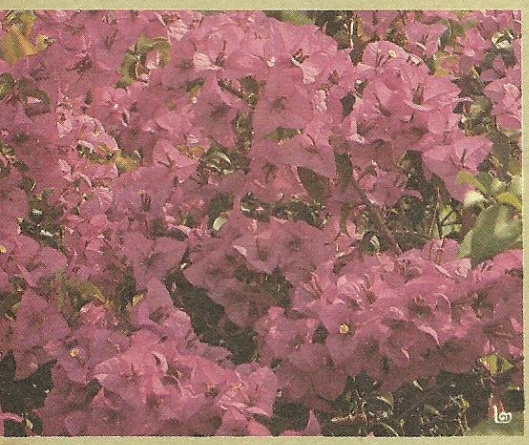

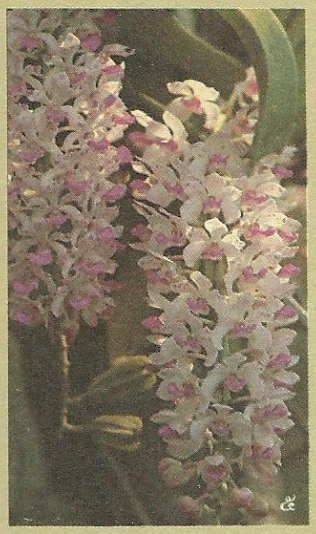

๑. ดอกแก้ว
๒. เฟื่องฟ้า
๓. กุหลาบ
๔. มะลิเลื้อย
๕. กล้วยไม้ (ช้างกระ)
๖. กรรณิการ์

ต่อมาเป็นแสดแล้วกลายเป็นแดงในที่สุด ออกเป็นช่อแตกแขนงยาวราว ๓๐ มิลลิเมตร แรกบานสีเหลืองต่อมาเป็นแสดแล้วกลายเป็นแดงในที่สุด ออกเป็นช่อแตกแขนงยาวราว ๓๐ เซนติเมตร ดอกดก เปลือกเหนียวจึงใช้เปลือกเป็นปอผูกมัดสิ่งของได้ ไม้เลื้อยชนิดที่สามในบทนี้คือ **เล็บนางหรือเล็บมือนาง** มีถิ่นกำเนิดในแถบร้อนของเอเชีย เช่น อินเดีย พม่า มาเลเซีย เป็นไม้เถาเลื้อยขนาดเล็ก ใบกว้างยาวดกทึบ ดอกออกจากกิ่งเล็กเป็นรูปหลอดยาวราว ๓ นิ้ว มีกลีบที่ปลายหลอด ๕ กลีบ มีเกสรตัวผู้โผล่กลางดอก ดอกมี ๓ สี ดอกแรกบานเป็นสีขาวพอแก่เป็นสีชมพู และมีดอกที่พอบานก็เป็นสีแดงแก่ แต่ละดอกรวมกันเป็นพวงใหญ่ขนาด ๕๐ – ๖๐ ดอกก็มี สลับสีในช่อหรือในพวงนั้นเป็นขาว ชมพูและแดง จึงงามน่าชมมาก ทั้งมีกลิ่นหอมแรงอีกด้วย เริ่มออกดอกตอนต้นฤดูร้อนและมีเรื่อยไปเกือบตลอดปี เหมาะแก่การปลูกขึ้นรั้วหรือร้านหรือซุ้ม เล็บมือนางมีประโยชน์ทางสมุนไพร คือใบและต้นใช้รับประทานขับพยาธิและตาลทราง ผลทำให้สะอึกและขับไส้เดือน รากปรุงเป็นยาขับไส้เดือน แก้เด็กอุจจาระเป็นฟองหรือขาวเหมือนคาว ใบใช้ตำชะโลมทาแผลฆ่าเชื้อ

ต้นไม้ต้นสุดท้ายในกลอนข้างต้นคือ **ต้นปะหนันหรือปาหนัน** เป็นภาษาชวา ตรงกับชื่อไทยว่า **ลำเจียก** หรือลำจวน หรือรัฐจวน เป็นไม้พุ่มขนาดกลางพวกเตยใบใหญ่ สูงประมาณ ๔ – ๕ เมตร ใบยาวเป็นรูปหอก มีรากอากาศตามโคนต้นมาก เหมือนรากไทร ดอกโตมีเกสรอยู่กลาง รอบนอกคล้ายใบอ่อนขาว ๆ หุ้มอยู่ มีกลิ่นหอมเย็น ปาหนันมีสรรพคุณทางสมุนไพร คือรากแก้พิษไข้พิษเสมหะพิษโลหิต ขับปัสสาวะพิการ หนองใน มุตกิต และแก้นิ่ว และความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ทั้งหมดนี้ได้มาจากบทความชื่อ *"ต้นไม้ในวรรณคดีพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ เรื่องอิเหนา"* ของหลวงบุเรศบำรุงการ

บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง นักอักษรศาสตร์เชื่อมั่นว่าเป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้บรรยายถึงต้นไม้ประดับบนนอกชานเรือนของขุนช้างไว้ไพเราะเพราะพริ้ง เห็นสภาพการเล่นต้นไม้ของคนไทยในรัชสมัยของพระองค์เป็นอย่างดี มีเนื้อความดังนี้

"โจนลงกลางชานร้านดอกไม้
ของขุนช้างปลูกไว้อยู่ลายลื่น
รวยรสเกสรเมื่อค่อนคืน
ชื่นชื่นลมชายสบายใจ
กระถางแถวแก้วเกดพิกุลแกม
ยี่สุ่นแซมมะสังดัดดูไสว
สมอรัดดัดทรงสมละไม
ตะขบข่อยคัดไว้จังหวะกัน
ตะโกนาทิ้งกิ่งประกับยอด
แทงหวยหลอดอินทรมนมสวรรค์
บ้างผลิดอกออกช่อชื่นชูชัน
แสงพระจันทร์จับแจ่มกระจ่างตา
ยี่สุ่นกุหลาบมะลิซ้อน
ซ่อนชู้ชูกลิ่นถวิลหา
ลำควนกวนใจให้ไคลคลา
สาวหยุดหยุดช้าแล้วยืนชม"

สวนดอกไม้ไทยที่จะปลูกในอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ ถ้ามีเพียงต้นไม้ที่ระบุชื่อในบทเสภาข้างต้นนี้ ก็คงจะสวยงามหอมหวนเพียงพอแล้ว

ในเรื่องเกี่ยวกับสวนที่มีชื่อเสียงมากของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือสวนขวาในพระบรมมหาราชวัง อันเป็นบริเวณสวนศิวาลัยในปัจจุบัน สวนนี้มีอยู่แล้วในรัชกาลที่ ๑ เรียกสวนขวาสวนซ้าย เป็นสวนขนาดไม่ใหญ่โตนัก เมื่อเสวยราชย์แล้วก็โปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เป็นแม่กองขยายสวนนี้ออกไป มีร่างสารตราถึงเมืองเวียงจันทน์ฉบับหนึ่งส่งแผนผังและแบบก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ในสวนพระราชทานไปให้เจ้าเวียงจันทน์ดู มีข้อความน่าสนใจมากดังจะได้

พระตำหนักสวนขวา ภายในบริเวณวัดอัมพวันฯ

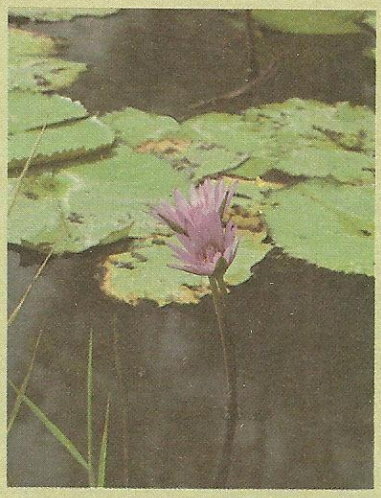

"นิลุบลพันน้ำขึ้นรำไร"

เขามอ
ข้างพระตำหนักสวนขวา วัดอัมพวันฯ

ตัดข้อความบางตอนมาให้อ่านดังนี้

"หนังสือเจ้าพระยาจักรีมาถึงเจ้าเวียง-จันทน์ ด้วยทรงพระกรุณาตรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่าให้ขุดสระและปลูกพระที่นั่งทำเก๋งในพระราชวัง เป็นที่ทรงประพาสสบายพระทัย และซึ่งเจ้าเวียงจันทน์ได้ลงไปช่วยทำการขุดสระครั้งก่อนนั้นเห็นยังคับแคบอยู่ บัดนี้ให้ขยายกำแพงพระราชวังด้านใต้ออกไปอีก จึงให้ขุดสระประจบสระเก่าต่อลงไปโดยยาวและกว้างรังวัดได้ ๓ เส้น ๔ วา กว้าง ๒ เส้น ๘ วา พระราชดำริเทียบเป็นที่เกาะใหญ่เกาะเล็ก ลงเขื่อนกรุอิฐทำพระที่นั่งเก๋งจีนและตึกฝรั่งขึ้นอีกเป็นอันมาก หว่างเก๋งหว่างตึกนั้นให้ปลูกต้นไม้มีดอกมีผลเอนชายออกไปตามขอบสระร่มแสงแดด ให้เอาศิลาแท่งใหญ่เล็กมาทำเป็นมอเป็นแหลมและหาดชิดบังรั้งเขื่อนเสียสิ้นในท้องสระนั้นปูด้วยอิฐใหญ่ให้น้ำใสสะอาด ปลูกบัวหลวงบัวเผื่อนที่ชายแหลมชายหาดทุกแห่ง แล้วเลี้ยงปลาสารพัน เวลาเช้าเวลาเย็นเสด็จออก ณ พระที่นั่งเก๋งโปรยข้าวตอกบ้าง เสด็จพระแท่นศิลาได้ร่มต้นไม้บ้าง ทรงโปรยข้าวตอกพระราชทานปลา ทั้งปวงทอดพระเนตรนกโนรีสัตวาแขกเต้า กระตั้วซึ่งแขวนไว้ที่กิ่งไม้ นกเป็ดน้ำนกคับแคลอยเล่นน้ำอยู่ อันนกนอกกว่านี้ก็เลี้ยง ปล่อยเลี้ยงแขวนไว้ในสวนเป็นหลายชาติ และซึ่งทรงพระราชดำริสร้างพระที่นั่งเก๋งชุดสระไว้ในพระราชวัง ทั้งนี้ เพื่อจะให้พระวงศานุวงศ์ฝ่ายในเป็นที่ประพาสเล่น ด้วยมิได้ไปเห็นภูเขาและธารน้ำแห่งใด แล้วจะได้ดูสติปัญญาข้าราชการซึ่งเป็นช่างข้างจะไว้ฝีมือช่างจำหลักช่างปั้นช่างปูนช่างปากไม้ช่างดั้นไม้ไทยจีนให้เป็นพระเกียรติยศปรากฏในแผ่นดิน..."

พระราชประสงค์ในการสร้างสวนขวาปรากฏในร่างสารตราดังกล่าวแล้วว่า *"แล้วจะได้ดูสติปัญญาข้าราชการซึ่งเป็นช่างข้างจะไว้ฝีมือ"* อันเป็นการบำรุงฝีมือช่างไว้ในแผ่นดินโดยตรง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในรัชกาลถัดไปได้โปรดให้รื้อสวนขวานี้นำอาคารสิ่งประดับตบแต่งต่าง ๆ ไปถวายวัดหมด เช่นเราจะได้เห็นตัวอย่างเก๋งจีนอยู่ที่วัดพระเชตุพนหลังหนึ่งเป็นต้น

ถึงแม้ว่าสวนขวาจะไม่มีตัวตนในปัจจุบันนี้แล้วก็ตาม แต่พระองค์ก็ทรงฝากภาพสวนขวาเอาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังรู้จัก โดยทรงพรรณนาไว้ในพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนา กล่าวถึงสระในเมืองไว้แห่งหนึ่งดังนี้

"มีสระสวนศรีสุดาหมัน
มิ่งไม้หลายอย่างต่างพรรณ
ล้วนแกล้งกลั่นสรรมาปลูกไว้
บ้างผลิดผลผการะย้าย้อย
ช่อช้อยชูก้านบานไสว
พ่างพื้นรื่นรมย์สำราญใจ
มีตำหนักน้อยในวารี
อันโบกขรสีสี่เหลี่ยม
น้ำเปี่ยมเหียมปากสระศรี
ใสสะอาดปราศจากราคี
ดังแสงแก้วมณีรุจนา
มีพรรณโกสุมภ์ประทุมมาลย์
ดูมบานแย้มกลีบกลิ่นกล้า
เกสรร่วงลงในคงคา
พระพายพาหอมฟุ้งจรุงใจ"

ในการดำเนินงานก่อสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งจะต้องตกแต่งปรับปรุงพื้นที่และสร้างอาคารเรือนไทยดังกล่าว จำเป็นต้องใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ถึง ๗ ล้านบาทเศษ ดังนั้นมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงใคร่ขอเชิญชวนท่านผู้มีใจรักในศิลปวัฒนธรรมของไทยได้กรุณาบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิ และเงินที่บริจาคนี้ อาจนำมาหักเป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ตามกฎหมายสรรพากรได้อีกด้วย ทั้งนี้ท่านอาจติดต่อบริจาคได้โดยทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานกรรมการดำเนินงานมูลนิธิ ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เหรัญญิกมูลนิธิ หรือที่ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ เลขานุการมูลนิธิ และคณะกรรมการมูลนิธิ ขอถือโอกาสขอบคุณท่านที่ได้กรุณาบริจาคทรัพย์และสิ่งของที่จะนำจัดเข้าพิพิธภัณฑ์ในอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

พระครูสถาพรพุทธมนต์
(หลวงพ่อสำเนียง อยู่สถาพร)
นักสังคมสงเคราะห์ดีเด่นประจำปี ๒๕๒๗
ผู้นำพัฒนาแผ่นดินไร้จนไร้โจร

สมชาย ชูประดิษฐ์

เมื่อกลางเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๗ มูลนิธิศาสตราจารย์ ปกรณ์ อังศุสิงห์ ได้ประกาศเกียรติคุณคนไทยตัวอย่างสาขาพัฒนาสังคม โดยคัดเลือกบุคคลจากหลายสาขาหลายอาชีพ และได้ถวายเกียรติประวัตินักสังคมสงเคราะห์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๒๗ ให้แก่ พระครูสถาพรพุทธมนต์ หรือที่ชาวบ้านทั่ว ๆ ไป รู้จักกิตติศัพท์ท่านในนาม **หลวงพ่อสำเนียง อยู่สถาพร** เจ้าอาวาสวัดแหลมชะอุย หรือวัดเวฬุวนาราม ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบัน

จากคำประกาศเกียรติคุณ มีสาระโดยย่อว่า **ได้ให้การสงเคราะห์เด็กกำพร้าอนาถาและบุตรหลานของผู้ยากไร้อย่างได้ผลดีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ จนถึงปัจจุบัน** โดยให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กกำพร้าอนาถา และสร้างที่พักอาศัยให้ในบริเวณวัดเวฬุวนาราม ตลอดจนให้การศึกษาเล่าเรียนแก่เด็กกำพร้าอนาถาเหล่านั้น ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ นอกจากนี้ยังได้สงเคราะห์ประชาชนทั่วไป และได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เช่น ตั้งโรงเรียนฝึกสอนการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี การดูแลรักษาผู้เจ็บไข้ได้ทุกข์ การขุดคลองและขุดลอกคูคลอง การตัดถนน รวมทั้งการส่งเสริมศีลธรรมจรรยาของประชาชน ด้วยการบรรยายธรรมะแก่พ่อค้าประชาชนในโอกาสต่าง ๆ

จากคำประกาศเกียรติคุณโดยย่อนี้

"การพัฒนาสังคมเป็นสิ่งที่ชาติต้องการที่สุดสิ่งหนึ่ง น้อยคนนักที่จะทำได้ เพราะต้องอาศัยความสามารถหลาย ๆ อย่างที่ควรแก่การเชิดชู เล่มนี้วารสารไทยขอเสนอผลงานของพระรูปหนึ่งซึ่งฉันเอกา สร้างงานพัฒนาด้วยขันติ ปัญญา และเมตตาธรรม"

เราพอจะมองเห็นได้ว่า งานพัฒนาของพระครูสถาพรพุทธมนต์ เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ ต้องอาศัยความอดทนทำงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยศรัทธาในงาน ด้วยสำนึกที่รับผิดชอบต่อสังคม งานเช่นนี้ จะต้องมีวิธีการที่แยบยล ควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงขอนำท่านผู้อ่านย้อนหลังไปดูตั้งแต่จุดเริ่มต้นของงานชิ้นนี้

เมื่อ ๔๐ ปีก่อน ที่ตำบลลำพญาแห่งนี้ อันเป็นเขตรอยต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ หลายจังหวัด มีนครปฐม สุพรรณบุรี อยุธยา ปทุมธานี ธนบุรี ราชบุรี สุดแสนจะกันดาร ชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า ตำบลทุ่งร้าง วัดร้างบ้านร้าง แผ่นดินแห้งแล้งเพราะขาดน้ำทำการเกษตร เป็นที่ตั้งซ่องสุมชุมนุมโจรร้ายของแผ่นดินหลายก๊กหลายเหล่า เช่น เสือผาด เสือขาว เสือมเหศวร เป็นต้น โจรร้ายและเหล่าสมุนจะใช้ตำบลนี้เป็นที่นัดหมายแบ่งสมบัติโจรที่ตีชิงปล้นหามาได้ เพราะเหตุที่เป็นเขตแดนรอยต่อหลายจังหวัด พวกโจรจึงหลบหลีกข้ามแดนได้ง่าย ยากแก่การปราบปรามของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เหล่าโจรมิจฉาชีพจึงมีใจฮึกเหิม ประทุษกรรมทำเข็ญกับทรัพย์สินของชาวบ้านอยู่เนือง ๆ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหวั่นหวาดแก่สุจริตชนทั้งหลายโดยทั่วไป

ท่ามกลางความท้อแท้สิ้นหวังของชาวบ้านนั้น พระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่ง ซึ่งมีคุณวิเศษทางเมตตาบารมี นำพุทธประทีปคือธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธองค์เข้ามาดับร้อน สามารถนำชาวบ้านให้ลุกขึ้นร่วมกันพัฒนา ทั้งด้านจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจอย่างอดทนและต่อเนื่อง จนแผ่นดินร่มเย็น ประชาชนอยู่อย่างผาสุก อุดมสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นแผ่นดินที่ไร้จนและไร้โจรมาเท่าทุกวันนี้

พุทธบุตรองค์นั้นคือ พระครูสถาพรพุทธมนต์ หรือที่ชาวบ้านเรียกขานกันติดปากว่า หลวงพ่อสำเนียง อยู่สถาพร นี้เอง

หลวงพ่อสำเนียงเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ที่บริเวณวังประทับของกรมหลวงชุมพรเขตร์อุดมศักดิ์ หน้าทำเนียบรัฐบาลในปัจจุบัน เนื่องจากบิดามารดาทำงานรับใช้ใกล้ชิดเสด็จในกรมพระองค์นั้น จึงได้รับการศึกษาอย่างดีจากโรงเรียนอัสสัมชัญ และโรงเรียนนายทหาร ได้เข้ารับราชการทหารและได้รับยศครั้งสุดท้ายเป็นร้อยเอกในกองทัพบก สังกัดกรมสื่อสารทหารบก เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ร่วมรบอยู่ในกองทัพภาคบูรพา ทำการรบอย่างกล้าหาญในสนามรบ จนได้รับเหรียญชัยสมรภูมิ เมื่อสิ้นสงคราม พบว่าผู้นำรัฐบาลในสมัยนั้น กลายเป็นอาชญากรสงครามไปหมดสิ้น เกิดความเหน็ดหน่าย แลเห็นภัยของทางโลก มีลาภ ก็เสื่อมลาภ มียศ ก็เสื่อมยศ ทุกอย่างตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงลาออกอุปสมบทที่วัดกัลยาณมิตร ใช้ชีวิตสมถะในทางธรรม ต่อมาได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดลำพญา อำเภอบางเลน กิตติศัพท์ล่ำลือในหมู่ประชาชนว่า มีเมตตาธรรมและทรงความรอบรู้เป็นที่ยิ่ง

ชาวบ้านจึงนิมนต์ให้มาจำพรรษาที่วัดแหลมชะอุย ซึ่งเป็นวัดร้างในดงโจร ณ ที่แห่งนี้แล้งทั้งดินฟ้าอากาศและแล้งทั้งน้ำใจ คนมีบ้านเรือนทั้งอยู่ห่าง ๆ กันไม่กี่หลัง ชาวบ้านไม่ทราบจะทำอะไร นั่งกอดเข่าเจ่าจุก บ้างก็เล่นการพนัน บ้างก็ออกรับจ้างหารายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ พอเลี้ยงตัวเองอย่างขัดสน

หลวงพ่อสำเนียงเกิดสำนึกว่า นี่เป็นสงครามอีกรูปแบบ นี่เป็นสงครามชีวิต ชาวบ้านกำลังจะแพ้ภัยโจรและภัยเศรษฐกิจ คือความยากจน เขาขาดผู้นำ ขาดหัวหน้าที่จะอุทิศตนทำงานเพื่อต่อสู้ภัยที่คุกคามเขาอยู่ หลวงพ่อมั่นใจว่าจะสามารถสั่งสอนและพัฒนาจิตใจชาวบ้านได้ หากสำเร็จในขั้นนี้แล้วก็จะพัฒนาสาธารณประโยชน์ และจะหาวิธีการทำกินใหม่ ๆ มาสั่งสอนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น

หลักในการสงเคราะห์

หลวงพ่อสำเนียงพบว่า ความยากจนของประชาชนนั้น เงินเป็นปัจจัยสำคัญ การจะได้เงินก็ต้องทำงาน จะทำงานให้ได้ผลก็ต้องมีความรู้ จะมีความรู้ก็ต้องได้จากการศึกษา แต่ที่นี่ประชาชนขาดการศึกษา ขาดโรงเรียน ขาดวัด ขาดพระที่จะเป็นผู้แนะนำสั่งสอน งานพัฒนา จะต้องเริ่มที่การศึกษาก่อนประชาชนจึงจะมีความรู้ มีงานและมีเงินเป็นที่สุด แต่ความจำเป็นรีบด่วนเฉพาะหน้าที่จะต้องเยียวยาคือความอดหยากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ จะแก้ได้ด้วยการช่วยเหลือให้การสงเคราะห์ก่อน

หลักในการสงเคราะห์ จะต้องช่วยเขาเพื่อให้เขาช่วยตัวเองให้ได้ในที่สุด และจะต้องช่วยอย่างมีเงื่อนไขให้ทุกคนมีส่วนร่วมด้วยไม่ช่วยเปล่า ๆ

สงเคราะห์แล้วก็จะต้องพัฒนาควบคู่กันไป หลักในการพัฒนาก็ต้องพัฒนาจิตใจคนเสียก่อน แล้วจึงจะพัฒนาสาธารณประโยชน์ และพัฒนารายได้เป็นที่สุด

ขั้นตอนในการพัฒนาจิตใจ

หลวงพ่อสำเนียงพบว่ามีเด็กกำพร้า ลูกโจร ลูกชาวบ้าน ที่พ่อแม่ยากจนอยู่เป็นจำนวนถึง ๒๐–๓๐ คน เสื้อผ้าไม่มีใส่ ตัวดำมอมแมม ขาดอาหาร เจ็บป่วยเป็นหิด เป็นโรคผิวหนัง วิ่งเล่นเลี้ยงวัวควายอยู่ตามท้องทุ่ง ค่ำก็แอบนอนตามศาลาร้างกุฏิเก่า ๆ ที่สำคัญที่สุดเด็กเหล่านี้ไม่ได้เรียนหนังสือ

เด็กเหล่านี้เป็นปัญหาเพราะขาดการอบรมสั่งสอนเติบโตขึ้นจะเป็นภัยแก่แผ่นดิน พ่อแม่รีก็เล่นไพ่ เล่นการพนัน หลบซ่อนมือกฎหมาย ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก

การจะสอนผู้ใหญ่สันดานหยาบ โดยจับไม่ถูกหัวใจเขาก็คงยาก จะต้องจับหัวใจเขาให้ได้ **เด็ก ๆ เป็นหัวใจของครอบครัว ถ้าเราจับที่เด็ก รักและเมตตาเด็ก ทำประโยชน์ให้แก่เด็ก ก็เหมือนจับหัวใจของครอบครัว รักและเมตตาครอบครัวเขาไปด้วย** หัวใจคนแม้จะแข็งกระด้างอย่างไร จับให้ถูกจับให้เหมาะ จะบีบคั้นปั้นแต่งอย่างไรก็คงได้

เมื่อกำหนดหลักเกณฑ์ได้ดังนี้ ท่านก็เริ่มต้นด้วยการทำความคุ้นเคยกับเด็ก เดินทางเข้ากรุงเทพ มีปัจจัยเงินทองที่ได้จากโยมถวาย ได้จากเพื่อนฝูงที่เป็นใหญ่เป็นโต ได้จากการรักษาพยาบาลชาวบ้านก็นำมาซื้อเสื้อผ้า ขนมหวาน อาหารแห้ง และหนังสือเรียนได้เป็นจำนวนมาก นำมาแจกเด็ก ๆ เรียกมารวมกันในวัด หุงหาอาหารเลี้ยง ให้อาบน้ำแต่งตัวใหม่ ใครเป็นหิดเป็นเหาก็ดูแลรักษาให้ สั่งสอนให้ไหว้พระสวดมนต์ ใช้กุฏิเก่าเป็นที่สอนหนังสือ อบรมมรรยาท นาน ๆ เข้า แม้แต่ลูกชาวบ้านที่อดหยาก ขาดความอบอุ่นในครอบครัวก็หนีมาอยู่วัดมากขึ้น ด้วยรู้ว่า ที่นี่มีอาหาร มีเสื้อผ้า มีความอบอุ่น มีความรักและความเมตตา

เดิมทีที่โบสถ์เก่าศาลาร้าง เป็นที่เหมาะแก่การแอบมาเล่นการพนัน เล่นโปถั่วกัน มีเหตุวิวาทตีรันฟันแทงกันเป็นประจำ ซึ่งก็ไม่ใช่ใครที่ไหน เป็นพ่อแม่ของเด็ก ๆ เหล่านี้เอง ครั้นหลวงพ่อทำวัดให้เป็นโรงเรียนให้การสงเคราะห์เด็กซึ่งบัดนี้มีถึง ๑๐๐ คน เศษ พ่อแม่ก็เกรงใจไม่กล้ามาอาศัยวัดทำชั่วอีกต่อไป

นานเข้าจำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้นทุกที หลวงพ่อเป็นคนกล้า กล้าที่จะเข้าพบเจ้าบ้านผ่านเมืองระดับสูง ขอความร่วมมือขอรับบริจาค ประกอบกับหลวงพ่อมีความรู้เป็นหมอกลางบ้าน ฉันเอกา มีเมตตาจิตสูง รักษาคนป่วยเจ็บหายจากโรคภัยคุกคามด้วยอำนาจเมตตาบารมีอยู่เสมอ กิตติศัพท์ร่ำรือไปไกล จึงมีผู้มีจิตศรัทธาที่รับรู้การทำงานของหลวงพ่อ นำจตุปัจจัยมาถวายสนับสนุนอยู่เสมอมิได้ขาด ยิ่งกิตติศัพท์ร่ำลือไปว่าหลวงพ่อรับเลี้ยงเด็ก เด็กไร้ญาติขาดพ่อแม่จากต่างจังหวัดก็หลั่งไหลกันมาพึ่งบารมี มีทั้งเด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กเกเรระราน หลวงพ่อมิได้รังเกียจ รับเข้าไว้ในอุปการะทั้งหมด

แต่ทำอย่างไรเล่า เด็กเหล่านี้เมื่อโตขึ้นจะช่วยตัวเองได้ จะต้องให้การศึกษาเขาเป็นทางที่ถูกต้องที่สุด

การศึกษาเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ เด็ก ๆ เหล่านี้จะต้องมีโรงเรียนที่เปิดสอนอย่างถูกต้องตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา หลวงพ่อจึงเข้าพบศึกษาธิการจังหวัด แต่ทางราชการก็พบว่ามีเด็กน้อย และเป็นเด็กนอกทะเบียน ยังไม่อาจตั้งโรงเรียนสั่งสอนได้ หลวงพ่อจึงคิดตั้งโรงเรียนในวัดขึ้น ได้ขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้มาช่วยกันปลูกโรงหลังคามุงจากแรก ๆ ก็ลงมือสอนเอง แจกหนังสือและเลี้ยงอาหารกลางวัน ต่อมาพ่อแม่ก็พาเด็กมาฝากจนเกินกำลังที่จะสอน จึงต้องจ้างครูมาเพิ่มขึ้น ใช้หลักสูตรการสอนระดับประถมศึกษาเรียกว่าโรงเรียนวัดเวฬุวนาราม

ภายหลังได้มีผู้มีจิตศรัทธาถวายที่ดินให้วัด หลวงพ่อได้ออกเงินซื้อวัสดุถาวรสร้างเป็นโรงเรียนอาคารไม้ตามแบบมาตรฐาน โดยขอแรงงานส่วนหนึ่งจากชาวบ้านมาช่วยกันสร้างเมื่อมั่นคงแข็งแรงดีแล้ว ก็มอบให้ทางราชการรับช่วงไปดำเนินการ ตามกฎหมายประถมศึกษา

ในปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาแห่งนี้มีนักเรียน ๑๕๐ คน เป็นนักเรียนในอุปการะของหลวงพ่อเกือบครึ่ง ที่จบออกไปประกอบอาชีพการงานและศึกษา

เด็ก ๆ ในความอนุเคราะห์ของหลวงพ่อสำเนียง

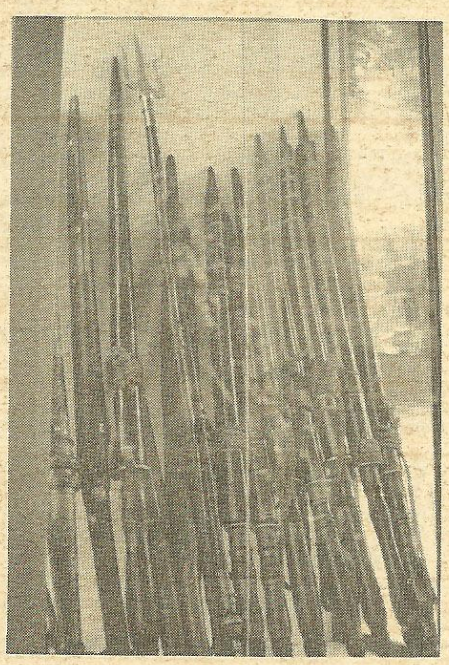

อาวุธร้ายเหล่านี้เป็นของพวกโจร ที่แพ้บารมีหลวงพ่อพากันนำมามอบให้ และฝากตัวเป็นศิษย์ ปฏิญาณตนประพฤติธรรม

ต่อก็มีหลายรุ่น

จิตใจของประชาชนค่อย ๆ พัฒนาขึ้น ด้วยเห็นหลวงพ่อรักเด็กลูกเต้าของเขา เขาเลิกการพนันละอบายมุข เสียสละและให้ความร่วมมือกับหลวงพ่อเป็นอย่างดี ที่เคยเป็นนักเลงหัวไม้เป็นโจรก็พากันเอาอาวุธปืนผาหน้าไม้ หอกดาบ มาถวาย พร้อมที่จะประพฤติดียอมยกให้หลวงพ่อเป็นสมอง พวกเขาจะเป็นแรงงาน ช่วยงานพัฒนาของหลวงพ่อ แต่แม้พวกเขาจะขยันขันแข็งกันอย่างไร ฐานะทางเศรษฐกิจก็ไม่กระเตื้องขึ้นด้วย แผ่นดินขาดน้ำทำการเกษตรอันเป็นพื้นฐานของอาชีพ

งานพัฒนา

๑. ขุดคลองขนาดความยาว ๑๐ กิโลเมตร

หลวงพ่อพร่ำสอนประชาชนว่า **น้ำเป็นปัจจัยของการเกษตรกรรม ถ้าเรามีน้ำก็จะมีข้าว มีข้าวก็จะมีเงิน และเมื่อมีเงินก็จะมีปัจจัย ๔** เราจะต้องมีน้ำให้ได้ เป็นน้ำที่เราควบคุมได้มีกินมีใช้ตลอดปี ไม่ใช่น้ำจากฟ้าจากฝน ซึ่งมาตามฤดูกาล น้ำที่จะควบคุมได้ก็ต้องมีคลอง ขอให้ชาวบ้านเสียสละที่ดิน เพื่อขุดเป็นคลองเชื่อมระหว่างคลองพระพิมล ถึงตำบลลำพญา ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เห็นด้วย

อุปสรรคที่ใหญ่หลวงของการพัฒนาก็คือ ความเห็นแก่ตัวเจ้าของที่ดินไม่ยอมเสียสละที่ดิน บ้างก็เกี่ยงงอนต่าง ๆ นานา หลวงพ่อต้องเดินเข้าเดินออกพบหัวหน้าครอบครัว ขอบิณฑบาตรที่ดินขุดคลองผ่านนับเป็นร้อย ๆ บ้าน อธิบายให้เจ้าของที่ดินเข้าใจว่า ถ้ามีคลองผ่านที่นา นอกจากที่นาจะอุดมสมบูรณ์แล้ว ราคาที่ดินจะเพิ่มขึ้น เดิมราคาไร่ละ ๔๐ บาท จะขึ้นเป็นพันเป็นหมื่น พร่ำสอนอยู่นานวัน ในที่สุดทุกคนทนแรงรบเร้าของหลวงพ่อไม่ได้ก็ยอมยกถวายแต่ก็มาติดขัดที่ไม่รู้ว่าจะเอาแรงงานที่ไหนมาขุด

การขุดคลองเป็นงานใหญ่เกินกำลังชาวบ้านจริง ๆ แต่ถ้าไม่มีน้ำชาวบ้านก็เหมือนกับอยู่ในนรก จะต้องดักดานอยู่กับความยากจน เรื่องอย่างนี้ถ้าไม่ช่วยสงเคราะห์ชาวบ้านทั้ง ๆ ที่พอจะมีสติปัญญาช่วยได้ หลวงพ่อก็รู้สึกเหมือนจะบวชแล้วไม่ได้กุศลทุกอย่างสำเร็จด้วยปัญญา หลวงพ่อคิดว่าทางราชการเท่านั้นที่จะช่วยได้ หลวงพ่อเป็นคนกล้า กล้าทำความดีอย่างเปิดเผย กล้าเข้าพบ อธิบดีกรมชลประทานในสมัยนั้นคือ ม.ล.ชูชาติ กำภู ซึ่งมีหน้าที่หาแหล่งน้ำและสงวนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขอให้ท่านอธิบดีส่งเครื่องจักรเครื่องกลมาช่วยขุดคลองเพื่อให้ชาวบ้านมีน้ำทำนามีปลาเป็นอาหารโปรตีนบ้าง

ท่านอธิบดีชี้แจงว่าไม่มีแผนการ และไม่มีงบประมาณที่จะขุดคลองตำบลนี้

เข้าพบกี่ครั้ง ๆ ท่านอธิบดีก็พูดแต่ประโยคนี้

หลวงพ่อไม่มีทางเลือก ได้เข้าพบผู้หลักผู้ใหญ่ในวงการรัฐบาลให้ช่วยพูดกับท่านอธิบดี หลวงพ่อเป็นคนรักชาติ ถ้าทำให้ท้องถิ่นเจริญก็เท่ากับทำให้ชาติเจริญส่วนหนึ่ง เพียรเข้าพบและขอให้ท่านอธิบดีซึ่งก็รักชาติไม่น้อยกว่าหลวงพ่อได้ช่วยเหลือ

อธิบดียืนยันว่า ขุดคลองไม่ได้ ผิดนโยบาย ผิดระเบียบ ถ้าลอกคลองละก็ได้

หลวงพ่อสำเนียงดีใจมาก ดูเหมือนท่านอธิบดีจะมีเลศนัยอะไรบางอย่าง จึงกลับมานัดแนะเรียกระดมชาวบ้านให้ช่วยกันทำแนวคลองลำประโดงขึ้น เป็นทางยาวนับ ๑๐ กิโลเมตร ชาวบ้านก็เต็มใจให้ความร่วมมือด้วยหวังว่าจะต้องได้รับความเมตตาจากทางราชการเหมือนอย่างที่หลวงพ่อมีความมั่นใจ

เมื่อมีแนวคลองให้อธิบดีขุดลอก ก็ไม่ผิดระเบียบ ไม่ค้านนโยบาย ท่านอธิบดีเห็นความตั้งใจจริงของหลวงพ่อ จึงส่งเครื่องจักรกลใหม่เอี่ยมมาขุดลอกคลองให้ โดยมีเงื่อนไขให้หลวงพ่อออกค่าน้ำมันและค่าสึกหรอของเครื่องจักรเป็นการผ่อนภาระค่าใช้จ่ายของทางราชการด้วย

บัดนี้ ถึงเวลาที่ชาวบ้าน วัด และทางราชการจะได้ร่วมมือกันสร้างความเจริญให้ท้องถิ่นแล้ว ชาวบ้านเอาแรงงานมาช่วย ราชการออกเครื่องจักรเครื่องกล ส่วนวัดออกความคิดออกแรงศรัทธา ใช้เวลาถึง ๒ ปี จึงได้คลองส่งน้ำชลประทานความยาวๆ ๑๐ กิโลเมตร กว้าง ๒๐ เมตร ชาวบ้านขนานนามว่า คลองสถาพรพัฒนา เป็นคลองเชื่อมระหว่างคลองพระพิมล ถึงตำบลลำพญา

ชาวบ้านมีน้ำทำนา เลี้ยงเป็ด และมีอาหารโปรตีนรับประทานค่อยมีรายได้มากขึ้น

นอกจากคลองสถาพรพัฒนาอันเป็นคลองประธานความยาว ๑๐ กิโลเมตรนี้แล้ว หลวงพ่อยังได้นำชาวบ้านขุดคลองซอยขนาดความกว้าง ๑๐ เมตร อีกถึง ๑๐ คลอง ให้กับชาวบ้านโดยไม่เลือกว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลวัด ชาวบ้านได้ใช้น้ำในคลองทำการเกษตร ปลูกข้าวปลูกผัก อ้อย ไม้ยืนต้นอื่น ๆ และเลี้ยงเป็ด ปัจจุบันมีบ่อปลาและบ่อกุ้งก้ามกรามเพิ่มเติมขึ้นอีกเรื่อย ๆ

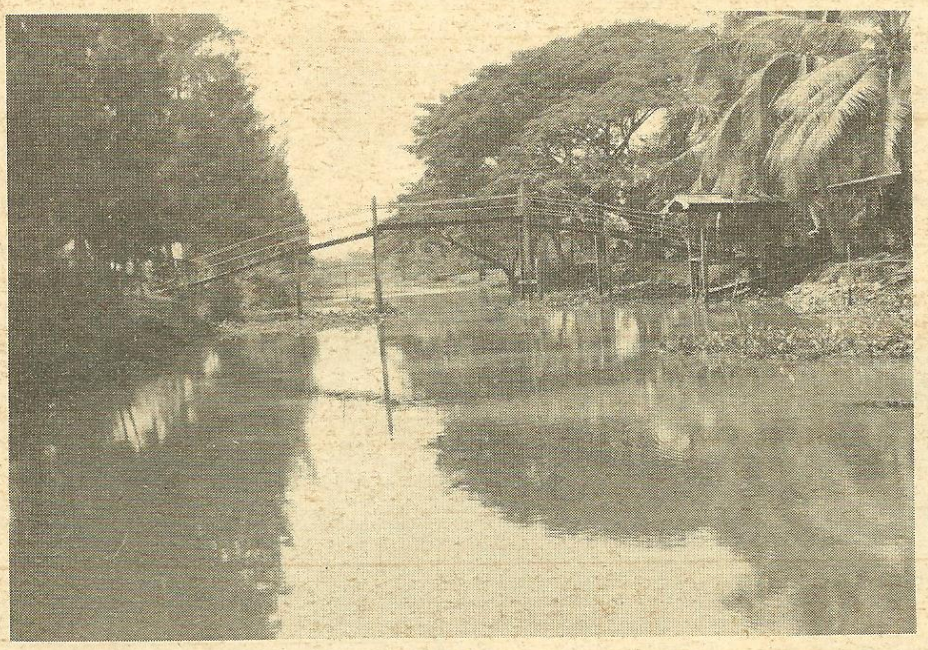

คลองสถาพรพัฒนา เชื่อมระหว่างลำพญา - คลองพระพิมล ความยาว ๑๐ ก.ม. กว้าง ๒๐ เมตร หลวงพ่อริเริ่มขุด เพื่อใช้น้ำทำเกษตรกรรม

๒. สร้างถนนความยาว ๒๓ กิโลเมตร

การขุดคลองเสร็จไปไม่นานนัก ชาว-บ้านแอบนอนพักยังไม่ทันหายหอบ สัญญาณแห่งความเหน็ดเหนื่อยก็ปรากฏขึ้นอีก เมื่อหลวงพ่อสำเนียงออกมาเดินตัดท้องทุ่ง ฝ่าเปลวแดดเป็นระยะทางวันละหลายกิโลเมตร เฝ้ามอง เฝ้ากะระยะเล็งแลตามทิวไม้ นานเข้าชาวบ้านทนเก็บความสงสัยไว้ไม่ไหวก็พากันไปถามหลวงพ่อว่าออกไปเดินกลางแดดอยู่ทำไมวันละนาน ๆ บางวันก็ถึงมืดค่ำจึงจะกลับกุฏิ

คำตอบของหลวงพ่อทำให้ทุกคนเหงื่อแห้ง ความเหน็ดเหนื่อยจนไม่มีเม็ดเหงื่อจะหยดปรากฏขึ้นอีก

หลวงพ่อจะขุดถนน จากกำแพงแสนถึงศาลายาเป็นความยาว ๒๓ กิโลเมตร ให้ผ่านวัดและผ่านตำบลลำพญา

หากชาวบ้านมีถนนติดต่อกับโลกภายนอก ไม่ต้องเดินเป็นสิบ ๆ กิโลจึงจะถึงตัวอำเภอ ความเจริญจะเข้ามาสู่หมู่บ้านเร็วขึ้น รถยนต์บรรทุกสินค้า จะนำสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคเข้ามาขาย ผลผลิตในไร่นาก็จะขายออกสู่ตลาดได้รวดเร็ว คนเจ็บคนป่วยหนักก็จะพาไปหาหมอหลวง ไปโรง-พยาบาลได้ทันเวลา และในที่สุดไฟฟ้าก็ตามมาตามแนวถนน

เมื่อทุกคนเห็นด้วย งานหนักก็เริ่มขึ้น แต่คนที่ทำงานหนักทั้งกายและใจก็คือหลวงพ่อ ท่านเดินทางเข้าพบผู้ใหญ่ในวงราชการขอความร่วมมือให้เป็นนโยบายของรัฐบาล ทุกคนให้การต้อนรับเป็นอย่างดี รับปากแล้วก็ให้มีเหตุผันผวนเปลี่ยนรัฐบาลบ้าง ปฏิวัติ ปฏิรูปบ้าง ผู้ใหญ่ที่รับปากสิ้นอำนาจบารมีไปทีละคนสองคน เห็นจะรอราชการไม่ได้ หลวงพ่อเชื่อในบุญบารมีศรัทธาที่ชาวบ้านทั้งใกล้ไกลที่หลั่งไหลกันมาสนับ-สนุน เพราะอำนาจศีลบริสุทธิ์และน้ำมนต์เมตตาของหลวงพ่อ ในที่สุดท่านก็ตกลงใจที่จะออกทุนทำเองบ้าง ขอความช่วยเหลือจากลูกศิษย์ลูกหาให้ช่วยบริจาคน้ำมันบ้าง ใครมีเครื่องจักรเครื่องยนต์รถขุดก็ขอให้มาช่วย ที่ขาดไม่ได้ก็คือแรงงานจากชาวบ้าน

ที่หนักใจก็คือ ต้องเดินเข้าเดินออกขอบิณฑบาตรที่ดินจากชาวบ้านขอให้ถนนผ่าน กว่าจะได้แต่ละแปลงแสนยาก บ้างก็มีเงื่อนไขให้ถนนผ่านได้แต่ห้ามขุดดินสองข้างทางมาถมเป็นแนวถนน ด้วยจะสงวนที่ดินไว้ทำนา ซึ่งหลวงพ่อก็รับปาก เพราะมีทางแก้

ในที่สุดงานสร้างถนนก็เริ่มขึ้น รถขุดดินต้องมาขุดดินในที่ดินของวัด ที่หลวงพ่อซื้อไว้บ้าง ชาวบ้านถวายบ้างมีถึง ๒๒๕ ไร่ เอาดินจากที่วัดไปถมเป็นแนวถนน ชาว-บ้านช่วยกันกลบช่วยกันเกลี่ย นับแรมเดือนก็ได้ถนนขนาดมาตรฐานกว้าง ๘ เมตร ยาว ๒๓ กิโลเมตร มีสะพานข้ามคลองพร้อมสรรพ ใช้เป็นทางคมนาคมได้สะดวก

เมื่อเสร็จงานชาวบ้านช่วยกันคิดบัญชีปรากฏว่าหลวงพ่อเป็นหนี้ค่าน้ำมัน รถขุดดิน และอุปกรณ์ก่อสร้างต่าง ๆ ร่วม ๒ ล้านบาท

แต่ด้วยบารมีของหลวงพ่อ บุตรชายเจ้าของปั้มน้ำมันซึ่งเจ็บป่วยเรื้อรังมานานมาขอให้หลวงพ่อพยาบาลรักษา ด้วยอำนาจเมตตาจิตและการเสียสละอย่างสูงของหลวงพ่อ ลูกชายเจ้าของปั้มเกิดหายป่วยเป็นอัศจรรย์ เจ้าของปั้มจึงยกหนี้ถวายเป็นพุทธบูชา นับได้ว่าเป็นบารมีของหลวงพ่อแท้ ๆ ชาวบ้านตำบลลำพญาจึงมีถนนใช้ติดต่อกับโลกภายนอกได้สะดวก

๓. สร้างโรงเรียนมัธยมสถาพรวิทยา

ยิ่งสร้างสาธารณสมบัติยิ่งให้การสงเคราะห์ หลวงพ่อก็ยิ่งได้รับการสนับสนุนปัจจัยไทยทานต่าง ๆ ที่ได้จากกิจของสงฆ์ ได้จากศรัทธาของพุทธบริษัทใกล้ไกลที่มาขอน้ำมนต์ มาขอให้หลวงพ่อเรียกโรคเรื้อรัง รักษาให้หายขาดได้มากน้อยแค่ไหน หลวงพ่อทุ่มเทไปในเรื่องของการสร้างคน สร้างเด็ก โดยตั้งเป็นโรงเลี้ยงเด็กขึ้นภายในวัด บัดนี้มีเด็กในอุปการะถึง ๔๐๐ คน เศษ มาจากจังหวัดต่าง ๆ แทบทั่วประเทศ หลวงพ่อต้องตั้งกองทุงข้าวกะทะเลี้ยงเป็นงานใหญ่ ต้องให้การศึกษา แจกเสื้อผ้า และหนังสือเรียนเป็นประจำทุกปี จนจบหลักสูตรประถมศึกษาไปหลายรุ่น ใครที่หัวดีมีความมานะพยายาม หลวงพ่อก็ส่งเข้าไปเรียนในกรุงเทพฯ โดยฝากไว้ตามวัดและบ้านของผู้มีจิตศรัทธา สนับสนุนงานสง-เคราะห์ของท่าน

หลวงพ่อตระหนักดีว่า การศึกษาเป็นบ่อเกิดของความรู้ ความรู้เป็นบ่อเกิดของงาน งานเป็นบ่อเกิดของเงิน และเงินเป็นบ่อเกิดของปัจจัย ๔ แม้จะทำนาก็ต้องมีความรู้เรื่องดิน เรื่องการอนุรักษ์น้ำ รู้จักชนิดของปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืช

ความรู้ระดับประถมศึกษาไม่เป็นการเพียงพอสำหรับลูกชาวบ้าน จะต้องมีความรู้ให้ถึงมัธยมและอุดมศึกษาให้ได้ การส่งลูกศิษย์ไปเรียนกรุงเทพฯ ค่าใช้จ่ายสูง และอุปการะได้น้อยคน อย่ากระนั้นเลย ตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้นในวัดจะดีกว่า เป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญด้วย

หลวงพ่อติดต่อกับทางราชการขอให้มาสร้างโรงเรียนให้ก็ติดขัดเรื่องงบประมาณ และยังไม่มีแผนการจะขยายการศึกษาขั้นมัธยมมาถึงตำบลนี้ ท่านต้องตกลงใจที่จะช่วยตนเองอีก

เมื่อตกลงใจดังนั้น หลวงพ่อก็เริ่มสะสมวัสดุ อิฐ หิน ดิน ปูน เหล็กเส้น ไม้เนื้อแข็งต่าง ๆ ใครมีจิตศรัทธาจะถวายปัจจัยก็ขอเป็นวัสดุ หากถวายเป็นเงินก็รีบตกลงซื้อหาสะสมวัสดุก่อสร้างไว้ ตัวท่านไม่ต้องการให้มีเงินทองสะสมไว้มาก ด้วยเกรงมารร้ายคือกิเลสจะชักจูงให้สึกหาลาเพศไปหาความสุขสำราญในทางโลกอันเป็นทางแคบทางตัน ซึ่งเป็นทางที่ท่านหลบหลีกมาแล้ว ดังนั้นเมื่อมีปัจจัยก็ต้องใช้เสียให้หมดเป็นพระจน ๆ ตัดหนทางตนเองด้วยจะได้หมดทางไป

ทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านลูกบ้านทั้งหลายต่างก็เลื่อมใสศรัทธาร่วมคิดร่วมออกแรงมิรู้เหน็ดเหนื่อย

หลวงพ่อเป็นพระที่ใจเติบ เมื่อจะสร้างโรงเรียนทั้งทีก็จะสร้างให้ใหญ่โตถาวร ได้ออกปากจ้างสถาปนิกออกแบบ จ้างวิศวกรควบคุมการก่อสร้างก็ได้รับการปฏิเสธ ด้วยหนทางไปมาลำบาก หลวงพ่อต้องเป็นสถาปนิกเอง เป็นวิศวกร ควบคุมการก่อสร้างเสียเองด้วย

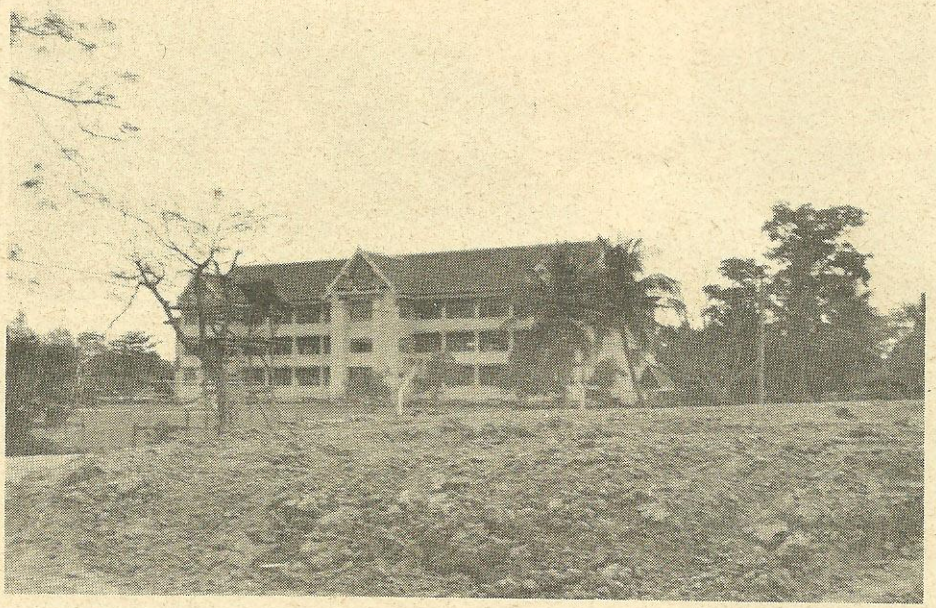

โรงเรียนสถาพรวิทยา หลวงพ่อสร้างด้วยเงิน ๘ ล้านบาท แล้วยกให้ทางราชการ

ชาวบ้านก็มิได้ทอดทิ้ง กองทัพมดตั้งแต่เด็กวัดจนถึงผู้ใหญ่ไม่เลือกวัยเลือกเพศมาช่วยแบกหินดินปูน ซื้อทรายบรรทุกเรือ ล่องมาตามคลองครั้งละ ๕–๑๐ ลำ ต้องจุดไฟกันสว่างไสวขนทรายกันทั้งคืนก็มีบ่อย

การสร้างโรงเรียน วางรูปแบบให้เป็นอาคารคอนกรีต ๓ ชั้น ๑๘ ห้องเรียน เป็นงานใหญ่ งานยาก ต้องอาศัยเทคนิควิธีการสมัยใหม่ หลวงพ่อมิได้จนปัญญา มีช่างก่อสร้างที่มีความรู้ความชำนาญมาช่วยใช้เวลาอยู่นานหลายปี ในที่สุด อาคารเรียนระดับมัธยมศึกษาก็สำเร็จ ตั้งชื่อว่า โรงเรียนสถาพรวิทยา

การจะเปิดโรงเรียนนั้น มีพระราชบัญญัติควบคุมทุกขั้นตอน หลวงพ่อต้องขออนุญาตตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์ก่อน โดยรับเป็นผู้จัดการ จ้างครูมาสอน จ้างเด็กให้มาเรียนให้มีจำนวนมาก ใช้เวลาดำเนินการอยู่ถึง ๕ ปี ทางราชการจึงมีแผนการเปิดการศึกษาระดับมัธยมขึ้นในตำบลนี้ หลวงพ่อได้ยกอาคารเรียนและที่ดิน ๖ ไร่ มอบให้ทางราชการรับไปดำเนินการต่อไป

โรงเรียนนี้จัดสอนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๓ ในปัจจุบันมีเด็กเรียนอยู่ถึง ๒๑๕ คน หลายคนยังอยู่ในอุปการะของหลวงพ่อ

๔ นำไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน

มาถึงขั้นนี้การจะพัฒนาสาธารณ–ประโยชน์สิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ใช่เรื่องยากเสียแล้ว ยิ่งพัฒนายิ่งได้รับการสนับสนุน กิต–ติศัพท์ร่ำลือไปไกล ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสหลั่งไหลมามิได้ขาด

ชาวตำบลลำพญายังขาดไฟฟ้าอันจะเป็นเครื่องนำความสว่างและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ มาให้ หากมีไฟฟ้าก็จะมีโรงสีข้าว ใช้กำลังไฟฟ้าขับเคลื่อนมอเตอร์ มีวิทยุฟัง มีเครื่องสูบน้ำใช้กระแสไฟถูก ๆ

วันดีคืนนี้หลวงพ่อก็บอกชาวบ้านว่า อีก ๑๕ วัน จะมีกระแสไฟเข้าสู่หมู่บ้านและมาถึงวัด ชาวบ้านก็ออกจะแปลกใจบ้างก็ยิ้มหัว

พอถึงเวลาก็เหมือนจะเกิดสิ่งมหัศจรรย์ หลวงพ่อซื้อเสาไฟฟ้าไว้เป็นจำนวนมากกองอยู่ข้างถนนแล้ว และแอบเดินทางเข้าไปติดต่อกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ได้รับคำตอบว่าไม่มีงบประมาณซื้อวัสดุ ซื้อเสาและสายไฟ

หากหมู่บ้านมีวัสดุเหล่านั้นก็พร้อม

ที่จะเดินกระแสไฟมาให้

เมื่อหลวงพ่อเตรียมวัสดุไว้พร้อมแล้วชาวบ้านและการไฟฟ้าก็มาช่วยกันปักเสาเดินสาย ติดหม้อแปลงและเดินกระแสไฟงานใหญ่ก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอีกตามเคย

๕. การพัฒนาเศรษฐกิจส่งเสริมการเกษตร

เมื่อการพัฒนาจิตใจคนให้อยู่ในศีลในธรรม มีความขยันร่วมมือกันทำงานประสบความสำเร็จ การพัฒนาสาธารณประโยชน์ใหญ่ ๆ ปรากฏเป็นประจักษ์พยาน การพัฒนารายได้ให้เหลือกินเหลือใช้ก็จะต้องตามมา

ทำอย่างไรจึงจะมีกิน ทำอย่างไรจึงจะพอกิน และทำอย่างไรจึงจะเหลือกิน

การพัฒนาเศรษฐกิจหรือการเพิ่มพูนรายได้นั้น หลวงพ่อสั่งสอนว่าเป็นการเพิ่มพูนตามอัตภาพให้ชีวิตอยู่ได้ ไม่ต้องเอาตัวไปวัดกับเศรษฐีมหาเศรษฐี บางครั้งความร่ำรวยของเขาก็มิได้สร้างความสุขให้แก่เขาเสมอไป พยายามที่จะมีความสันโดษให้มากขึ้นก็จะมีความเดือดร้อนน้อยลง การแสวงหาปัจจัย ๔ นั้น ให้อาศัยหลักมัชฌิมา–ปฏิปทา อย่าให้มีสิ่งใดหรูหราฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น จะเป็นช่องทางแห่งทุกข์

ชาวตำบลลำพญามีอาชีพทำการเกษตรบัดนี้มีน้ำตลอดปี ดินก็ไม่เลวจนเกินไปนักหนำซ้ำมีแสงแดด ที่ไหน ๆ ในประเทศไทยก็มีแสงแดด แดดเป็นอาหารของพืช พืชทุกชนิดปรุงอาหารด้วยแดดเมื่อมีน้ำมีแสงแดด เราจะต้องปลูกข้าวได้ปีละมากกว่า ๑ ครั้ง ถ้าไม่ปลูกข้าวก็ควรจะปลูกพืชหมุนเวียนอื่น ๆ เช่น ปลูกถั่ว ปลูกข้าวโพด ปลูกมันเทศ ปุ๋ย ก็ให้ใช้ปุ๋ยหมักจากขี้วัวขี้ควายให้มาก

สอนแล้วประชาชนก็ยังงง ๆ อยู่ ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นอย่างไรหลวงพ่อเองก็ออกจะสงสัยตัวเองเหมือนกันเคยสอนเขาว่า "คิดไม่สำเร็จ พูดไม่สำเร็จ ทำจึงจะสำเร็จ" บอกให้เขาทำเขาก็ยังเฉย ๆ อยู่ เห็นจะต้องแสดงให้ดู

จากนั้นหลวงพ่อได้จัดให้มีตลาดนัดการเกษตรขึ้นที่วัดทุกวันเสาร์–อาทิตย์ โดยป่าวประกาศให้รู้ทั่วกันทั้งอำเภอ มีพืชผักมาขายราคาถูก มีพันธุ์ไม้ สมุนไพร มีเครื่องมือกลการเกษตรแผนใหม่ เชื้อเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเกษตรมาแนะนำการขยายพันธุ์ การต่อตา ทาบกิ่ง ชำตอน สาธิตให้ดูตลอดงาน ทั้งนี้เพื่อเปิดหูเปิดตาชาวบ้าน

โรงเรียนฝึกสอนอาชีพสตรี

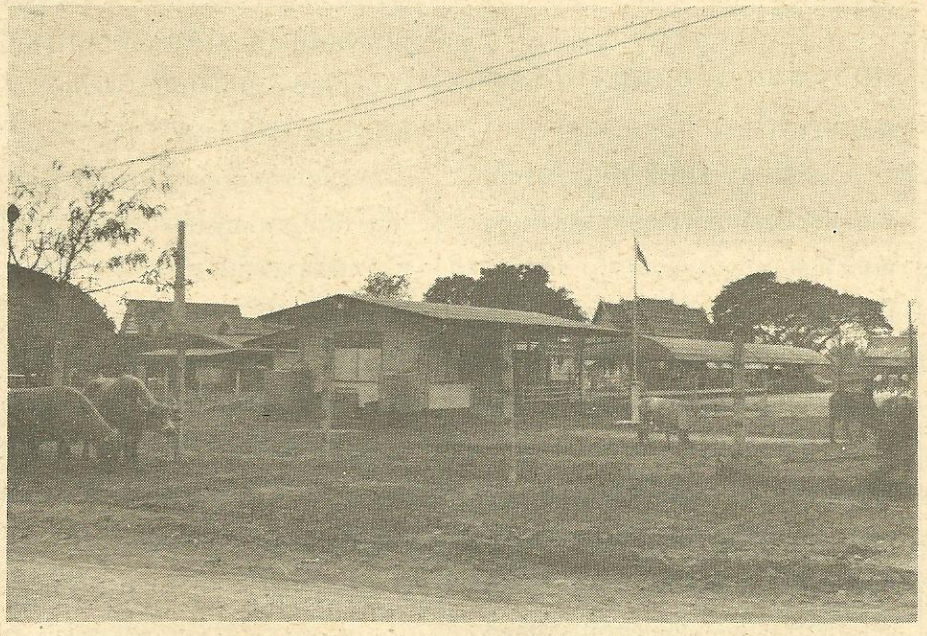

บางปีตรงกับที่กรุงเทพฯ เมืองที่คนเจริญรุ่งเรืองด้วยการศึกษา ฉลาดหลักแหลมเป็นนักเป็นหนา เขาจัดให้มีการประกวดนางงามกัน มีการฝึกหัดให้ละความอายทีละขั้นตอน เริ่มจากการนุ่งน้อยห่มน้อยต่อหน้าสาธารณชน เพื่อจะก้าวไปสู่การไม่นุ่งอะไรเลยต่อหน้าสาธารณชน

เป็นการประกวดเครื่องบำรุงกามโดยแท้

ในส่วนลึกหลวงพ่อคงจะขัดใจอยู่บ้าง แต่เมื่อเป็นพระบ้านนอกโง่หงำเหงอทำอะไรไม่ได้ จึงจัดให้มีการประกวดควายงามขึ้น ควายเป็นสมาชิกของครอบครัวเกษตร ชาวนาจะรักมันมากเหมือนลูกสาว ลูกชายคนหนึ่งหาฟางหาหญ้าให้กิน สุมไฟไล่ยุงริ้นไรที่จะมาไต่ตอม เมื่อถึงฤดูทำนาก็ใช้แรงช่วยลากคราด ลากไถพลิกแผ่นดินให้เหมาะแก่การปลูกข้าว เป็นการตอบแทน ใครเลี้ยงควายอ้วนสมบูรณ์ดี ก็ได้ชื่อว่า สงเคราะห์ซึ่งกันและกันระหว่างสัตว์กับคน งานประกวดควายงามจึงมีขึ้นเนือง ๆ หลวงพ่อเป็นประธานแจกรางวัลควายงามเสียด้วยซ้ำ

ประชาชนค่อยตื่นตัวขึ้นแต่การทำนา ๒ ครั้ง หรือทำนานอกฤดูกาลยังไม่เกิด ที่ดินของวัดบัดนี้ก็มีมากขึ้น ชาวบ้านทนความแร้นแค้นไม่ไหว เลิกการทำนาโยกย้ายไปมีอาชีพอื่น หลวงพ่อรับซื้อไว้ถึง ๒๒๕ ไร่

หลวงพ่อจึงริเริ่มทำนาวัดขึ้น ทำนอกฤดูกาล เมื่อชาวบ้านเลิกทำนา หลวงพ่อก็ลงมือทำนา เอาเด็กวัดรุ่นโตมาช่วยไขน้ำเข้านา ทำพื้นนาให้ชุ่ม ไถ หว่าน ปักดำ บางครั้งก็ลงมือดำนาเสียเอง ชาวบ้านเห็นว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ จะปล่อยให้พระดำนาปลูกข้าว ทั้ง ๆ ที่หลวงพ่ออ้างว่าจะเอาข้าวไว้เลี้ยงลูกศิษย์ก็จะออกจะบาปหนา ที่ทนไม่ได้ก็ออกมาช่วยไถช่วยหว่าน ช่วยปักดำในที่นาของวัด

ปรากฏว่า การทำนาของวัดนอกฤดูกาลได้ผลดีได้ข้าวพอเพียงที่จะใช้เลี้ยงเด็กกำพร้า เลี้ยงเด็กอนาถาของหลวงพ่อทั้งปี

ครูใหญ่ และลูกศิษย์รุ่นแรก ๆ ของหลวงพ่อ เมื่อเรียนจบแล้ว เข้ารับราชการเป็นกำลังสำคัญของท้องถิ่นและประเทศชาติ

ชาวบ้านอ้างว่านาวัดศักดิ์สิทธิ์ไม่มีหนูไม่มีแมลงรบกวน หลวงพ่อจึงให้ชาวบ้านเช่านาวัดทำ โดยขอแบ่งข้าวเลี้ยงเด็กตามแต่จะศรัทธา ซึ่งก็ปรากฏผลดีมาโดยตลอด

บัดนี้ชาวตำบลลำพญา ทำนาปีละ ๒ ครั้ง ได้ข้าวและมีรายได้มากกว่าเดิม บ้างก็ยักย้ายปลูกมันเทศ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงกุ้ง ปลูกไม้ยืนต้น มะม่วง มะพร้าว รู้จักการต่อตา ทาบกิ่ง มีงานทำหาความสุขควรแก่อัตภาพของเกษตรกร

๖. ตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพสำหรับแม่บ้าน

"ทำอย่างไรถึงจะเหลือกิน" หลวงพ่อถามอยู่เสมอ ต้องช่วยกันทำกิน อย่าประมาท และรู้จักอดออมประหยัด รวมทั้งรู้จักทนุถนอมสิ่งของเครื่องใช้

สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของสตรีของแม่บ้าน พูดอย่างเดียวคงไม่ได้ผล หลวงพ่อจึงตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพสตรีขึ้น เดินทางไปกรมประชาสงเคราะห์ ติดต่อกับมูลนิธิต่าง ๆ ขอความช่วยเหลือจากวิทยากรที่มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ มาช่วยสอนแม่บ้านที่โรงเรียนของวัด ซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี ชาวบ้านแรก ๆ ก็มาเรียนด้วยความตื่นเต้น เมื่อมีความรู้ความชำนาญก็สั่งสอนกันเองแนะนำกันเอง วัดเองก็จัดหาจักรเย็บผ้ามาไว้ให้ จึงเรียนรู้การตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี การดัดผม การจัดดอกไม้ การถนอมอาหาร และเรียนรู้การรักษาสุขภาพอนามัย การปฐมพยาบาลไปด้วยในตัว

มีแม่บ้านสมัครเข้ามาเรียนเป็นรุ่น ๆ ผลัดเปลี่ยนกันไปจนเรียกได้ว่าแม่บ้านลำพญาไม่โง่เง่า รู้คิดรู้ทำรู้เท่าทันแม่บ้านตำบลอื่น บางคนก็เอาความรู้พื้นฐานนี้ไปเล่าเรียนต่อจนสามารถตั้งร้านตัดเสื้อ ดัดผม ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้

หลวงพ่อสำเนียงกับงานสังคมสงเคราะห์

งานที่หลวงพ่อให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษและมิได้ทอดทิ้งตลอดมาคืองานสงเคราะห์เด็กยากจน เด็กอนาถา เด็กพิการ มีเด็ก ๆ จากหลาย ๆ จังหวัดที่หลวงพ่อเก็บมาเลี้ยงมาให้การสงเคราะห์ ให้อาหาร เสื้อผ้า หนังสือเรียน และให้เข้าโรงเรียนของวัด เด็กส่วนมาก ที่ท่านอุปการะเป็นเด็กยากจนจริง ๆ มีทั้งผู้หญิงผู้ชายจำนวนพอ ๆ กัน เด็กเหล่านี้บ้างก็เกเร หนีการเรียน จนพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถที่จะให้การเลี้ยงดูได้บ้างก็เป็นเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว บ้านแตกสาแหรกขาด เด็กไม่รู้จะพึ่งใคร ญาติก็นำมาฝากกับหลวงพ่อ บางปีบางรุ่นมีถึง ๔๐๐ คน ต้องหุงข้าวกะทะเลี้ยงเด็ก และคนที่ออกแรงหุงข้าวกะทะเลี้ยงเด็กเหล่านี้ อดีตเป็นนายโจรร้ายมีชื่อมาก่อน แต่ได้พาพรรคพวกแบกปืนหอบดาบมาถวายหลวงพ่อและหันมาช่วยงานหลวงพ่ออย่างแข็งขัน

ครั้งหนึ่งท่านอาพาธอย่างหนัก ทำให้เด็กที่ท่านเลี้ยงดูได้รับความลำบากมาก จนถึงทางราชการต้องเข้ามาช่วย พอท่านหายเป็นปกติดีแล้ว ท่านก็คิดว่าเพียงแต่ท่านเจ็บป่วย เด็กเหล่านี้ก็ได้รับความลำบากแล้ว และยิ่งมีเด็กโต ๆ หัวดีที่ท่านส่งไปเรียนกรุงเทพ มีอยู่หลายสิบคน ต้องกินต้องใช้พึ่งใครไม่ได้ก็ยิ่งลำบากขึ้นอีก แล้วถ้าหากท่านมรณภาพไปแล้ว เด็กเหล่านี้มิต้องบ้านแตกสาแหรกขาดหรือ ด้วยจิตเมตตาดุจท้องมหาสมุทร ท่านจึงคิดจัดตั้งมูลนิธิขึ้น หากท่านมีอันเป็นไปในวันข้างหน้า ดอกผลอันเกิดจากทุนของมูลนิธิก็จะได้นำเอามาเลี้ยงดูเด็กเหล่านี้ได้

เมื่อได้ชักชวนและขอความร่วมมือจากผู้ที่เคารพเลื่อมใสท่านและเหล่าบรรดาลูกศิษย์ลูกหา ในที่สุดก็รวบรวมทุนจดทะเบียนมูลนิธิสำเนียง อยู่สถาพร ขึ้น ตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ ทุนจดทะเบียนครั้งแรก ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท กองทุนเพิ่มพูนขึ้นทุกปี หลวงพ่อได้จดทะเบียนเพิ่มทุนขึ้นเป็น ๒๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในอีกไม่กี่ปีต่อมา

มูลนิธินี้มีผู้หลักผู้ใหญ่ในวงราชการให้การสนับสนุนแข็งขัน ดอกผล รายได้สามารถเลี้ยงและให้การสงเคราะห์เด็กยากจนไปแล้วมากกว่า ๑,๐๐๐ คน บ้างก็สำเร็จการศึกษารับราชการเป็นข้าราชการชั้นโท ชั้นเอก ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติอยู่หลายคน บ้างก็ศึกษาต่อจนจบชั้น ปริญญาโท ปริญญาเอก ทั้งในและนอกประเทศอันเป็นผลจากเมตตาของหลวงพ่อนั่นเอง

(อ่านต่อหน้า ๕๘)

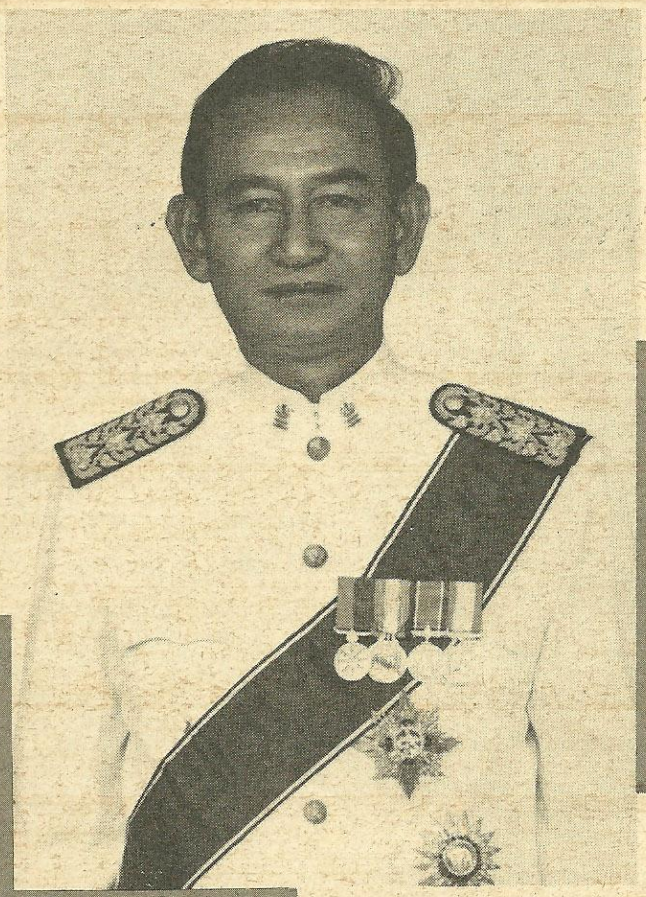

พบกับ ประธานศาลฎีกาคนใหม่

สถิตย์ เล็งไธสง

ท่านผู้อ่านที่รัก วารสารไทยเล่มนี้ขอนำท่านผู้อ่านไปรู้จักกับสุภาพบุรุษผู้น่าสนใจยิ่งอีกท่านหนึ่ง ผู้ซึ่งเพิ่งเลื่อนจากตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาไปเป็นประธานศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ นี้เอง นับเป็นประธานศาลฎีกาที่เป็นชาวอีสานคนแรก ท่านเกิดที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๙ คู่ชีวิตของท่านชื่อ คุณสมทรง สกุลเดิม แสงอาวุธ มีบุตร ๓ คน ชาย ๑ คน และหญิง ๒ คน โต ๆ กันแล้วละครับ ท่านเป็นคนรูปร่างสูงใหญ่ ผิวเนื้อดำแดง หน้าตายิ้มแย้ม และมีเมตตาธรรมสูงยิ่ง สมกับเป็นประมุขแห่งอำนาจตุลาการ ท่านผู้นั้นก็คือ **คุณภิญโญ ธีรนิติ** ปกติผมเรียกท่านว่า *"ท่านอาจารย์ภิญโญ"* เพราะว่าในด้านวิชาการท่านก็อยู่ในฐานะเป็นอาจารย์ของพวกเรา และเป็นผู้ฝึกอบรมผู้พิพากษาฝึกหัดหรือผู้ช่วยผู้พิพากษาหลายต่อหลายรุ่น ระหว่างที่ท่านเป็นผู้พิพากษาอยู่ที่ศาลแพ่งและศาลอาญา ยิ่งกว่านั้นท่านยังอยู่ในจำพวกยอดแห่งปูชนียบุคคลที่พวกเราให้ความเคารพมานานนม

ดูท่าทางท่านแปลกใจเมื่อเห็นผมเปิดประตูห้องทำงาน ก้มตัวครึ่งวิ่งครึ่งเดินไปบนพื้นพรม เข้าไปยังโต๊ะซึ่งท่านนั่งทำงานอยู่ ท่านเชิญให้ผมนั่งเก้าอี้หน้าโต๊ะ

"คุณสถิตย์ เป็นไงมาถึงนี่" ท่านทักผมทันทีที่รับไหว้

"กระผมมาขอสัมภาษณ์ท่านอาจารย์ครับ" ผมตอบ

"เอาไปลงหนังสืออะไรหรือครับ"

"หนังสือของหลวงครับ ชื่อ **วารสารไทย** ขณะนี้กระผมเป็นบรรณาธิการอยู่"

ดูท่านยังมีความสงสัยอยู่ เมื่อผมบอกชื่อ วารสารไทย

"หนังสือของใครนะ" ท่านถามด้วยความข้องใจ

"ของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ครับ"

"อ้อ เหรอ ผมไม่เคยได้อ่าน ก็เลย

ไม่รู้จัก เราจำหน่ายหรือเปล่า พิมพ์ครั้งละเท่าใด"

"เราพิมพ์ครั้งละ ๑๕,๐๐๐ เล่มครับ ออกราย ๓ เดือน สำหรับแจกแก่พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นห่างไกล ครับผม"

รู้สึกท่านโล่งใจเมื่อพูดถึงพี่น้องประชาชน ผมเดาได้ว่าเป็นความรู้สึกที่ออกมาจากซึ้งสำนึกของท่านในฐานะที่เป็นผู้รับใช้พี่น้องประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ

"ท่านอาจารย์รู้สึกยังไงบ้างครับ ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประมุขตุลาการครั้งนี้"

"ผมรู้สึกเป็นเกียรติ และภาคภูมิใจครับ นอกจากนั้นผมรู้สึกขอบคุณท่านกรรมการตุลาการที่ให้ความเมตตาและไว้วางใจผม"

"ท่านเคยคิดคาดฝันมาก่อนหรือเปล่าครับ"

"ไม่เคยเลยครับ คุณสถิตย์ เป็นความสัตย์จริง และไม่เคยทะเยอทะยานด้วย"

"ตุลาการเราก็อย่างนี้แหละครับ ท่านอาจารย์ เราพอใจในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง" แล้วผมถามท่านว่า "ท่านอาจารย์เคยดูหมอบ้างไหมครับ"

"ผมไม่ค่อยสนใจนัก ถ้าพรรคพวกดูให้ก็ไม่ขัด นึกเสียว่าดูเล่นสนุก ๆ" ท่านพูดจบแล้วหัวเราะเบา ๆ

"ท่านอาจารย์ เคยดูชะตาชีวิตไหมครับ ว่าจะได้ขึ้นมาสูงส่งขนาดนี้"

"ไม่เคยหรอกครับ" ท่านพูดพร้อมกับหัวเราะ คล้ายกับจะมีเรื่องขันอยู่ในใจ แล้วพูดต่อไปว่า "คุณสถิตย์รู้ไหม พวกผู้พิพากษาเราดูให้ผมแล้วทายว่า ผมจะไม่ได้ย้ายจากศาลอาญาด้วยซ้ำไป"

"กระผมคิดว่า ท่านเหล่านั้นน่าจะเผาตำราหมอดูได้แล้ว" แล้วเราก็หัวเราะขึ้นพร้อมกันดัง ๆ ด้วยความขบขัน แล้วผมได้ถามท่านต่อไปด้วยคำถามซึ่งค่อนข้างจะเปิ่นว่า

"ท่านอาจารย์มีแนวคิดอะไรบ้างครับในการทำงาน"

"ผมตั้งใจจะทำให้ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเร่งรัดคดีให้รวดเร็วและเป็นธรรม เราจะตัดสินยังไงราษฎรเขาไม่ว่าหรอกครับ ถ้าได้ทำด้วยความสุจริตใจนะ เขาต้องการความรวดเร็ว เขาอยากจะรู้ผลคดี ถ้าช้าเขาเสียหาย"

"กระผมเห็นด้วย การเป็นความนี้ก็เหมือนงูกัด งูกัดเสียอีกดีกว่า เพราะถ้าไม่ตาย ๓ วัน ๗ วัน มันก็หาย แต่เป็นความนี้ปวดเป็นปี" แล้วผมถามท่านว่าคดีความค้างบ้างหรือไม่ ท่านตอบผมว่า ปีนี้จำนวนคดีเพิ่มขึ้น ทุกศาล ศาลฎีกาเองก็เพิ่มขึ้นมาก

"กำลังศาลฎีกามีเท่าไร ครับท่านอาจารย์"

"เรามีผู้พิพากษาเพียง ๑๔ คณะ ๔๒ คน ซึ่งเป็นศาลฎีกาที่มีผู้พิพากษามากที่สุดในโลกอยู่แล้ว แต่ละท่านทำงานหนัก ๆ บางท่านและหลายท่านต้องหอบสำนวนไปทำที่บ้าน แม้อย่างนั้นก็ยังสู้ความเพิ่มไม่ไหว สรุปแล้วเราแพ้คดีตลอดเวลาครับคุณสถิตย์ เราตัดสินให้คู่ความชนะคดีได้ แต่เราเองแพ้คดี" พูดจบแล้วท่านก็หัวเราะด้วยอารมณ์เย็น

"เวลานี้ ผู้พิพากษาแต่ละท่านตัดสินได้เดือนละกี่เรื่อง ครับ" ผมถาม

"หัวหน้าคณะคนละ ๕ เรื่องครับ ส่วนลูกคณะคนละ ๗ เรื่อง ผมจะขอความเห็นใจท่านให้เพิ่มอีกท่านละเรื่อง ปีหนึ่งเราจะได้ความเพิ่มถึง ๕๐๐ เรื่องนะครับคุณสถิตย์"

"ท่านอาจารย์ตรวจทุกเรื่องหรือเปล่าครับ"

"ตรวจทุกเรื่องครับ เพราะเป็นศาลสุดท้าย พลาดไม่ได้ เสาร์อาทิตย์ต้องนำไปทำที่บ้าน ไม่ได้พักผ่อนเลย"

"ยังดีครับ คนละ ๕ เรื่องต่อเดือน ศาลอุทธรณ์คนละ ๗ เรื่อง สำหรับหัวหน้าคณะนะครับ ส่วนลูกคณะคนละ ๑๐ เรื่อง แต่ในทางปฏิบัติแล้วเราทำกันมากกว่านั้น บางท่านได้ถึงเดือนละ ๒๐ เรื่อง ๓๐ เรื่องก็ยังมี แม้กระนั้นก็ยังเอาชนะคดีไม่ได้ มันเพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน"

"ข้าดีนะคุณสถิตย์ เราสามารถตัดสินคดีให้คู่ความเขาชนะกันได้ แต่เราไม่สามารถเอาชนะคดี เราแพ้คดีตลอดเวลาใช่ไหมนี่" ท่านพูดเล่นกับผม แล้วเราก็หัวเราะดัง ๆ

"ท่านอาจารย์มีวิธีแก้ยังไงบ้างครับผม"

"ผมคิดว่าจะขอเพิ่มผู้พิพากษาอีกสัก ๒ คณะ สองคณะนี่ก็ ๖ คน เราจะตัดสินคดีได้เพิ่มขึ้นปีละประมาณ ๕๐๐ เรื่อง"

"ท่านอาจารย์มีทางแก้ทางอื่นไหมครับ เวลานี้ศาลฎีกาของเราก็มีผู้พิพากษามากอยู่แล้ว กระผมคิดว่า ถ้าเพิ่มอีก นอกจากจะขาดความเฉิดฉายแล้ว ยังเพิ่มงบประมาณอีกไม่น้อย"

"มันจำเป็นนะครับคุณสถิตย์ ทางอื่นผมมองเห็นอีกสองทาง คือ

ประการแรกเราต้องแก้กฎหมาย ให้อุทธรณ์มาสู่ศาลฎีกาได้ยากขึ้น ให้ฎีกาได้แต่เฉพาะคดีสำคัญ ๆ จริง ๆ หรือคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์สูง เวลานี้เงินหมื่นไม่ค่อยมีความหมายเสียแล้ว อีกทางหนึ่งก็คือ ขอผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์มาช่วยเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน"

"เวลานี้ศาลอุทธรณ์ของเราก็ความมากอยู่แล้ว ค้างมากเหมือนกัน ถ้าท่านอาจารย์เอาผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มาช่วย ทางโน้นก็คงขาด ท่านอาจารย์คิดที่จะให้มีศาลอุทธรณ์ภาคบ้างไหมครับ คือเวลานี้เรามีอธิบดีผู้พิพากษาภาคและจะมีรองผู้พิพากษาภาค ๆ ละ ๒ คนอยู่แล้ว เราให้ท่านเหล่านี้ทำหน้าที่ศาลอุทธรณ์ในภาคนั้น ๆ ด้วยจะพอช่วยได้บ้างไหมครับ หรือมิฉะนั้นก็ให้คดีที่ท่านเหล่านี้ตัดสินอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาเลย"

"ผมยังไม่คิดที่จะมีศาลอุทธรณ์ภาคหรอกครับ คุณสถิตย์ เหตุผลก็คือว่า เกรงว่า คำพิพากษาจะขัดกัน เพราะแม้แต่ศาลเดียวกันบางครั้งยังตัดสินไม่เหมือนกัน ถ้าแยกไว้ตามภาคก็ยิ่งน่าเป็นห่วง รวมไว้ที่กรุงเทพฯ นะดีแล้ว"

"อีกวิธีหนึ่ง ผมลืมบอกไป เวลานี้เรากำลังเลือกคดีที่ไม่มีปัญหามาก หรือคดีง่าย ๆ ทำไปก่อน ไม่ต้องพิจารณาไปตามคิว ทำให้ลดจำนวนคดีลงได้มาก ท่านประธานคนก่อนก็ทำ"

"คดีบางเรื่องเวลานี้พิจารณาไม่กี่วันก็ตัดสิน ที่ศาลชั้นต้นนะครับท่านอาจารย์ เช่นคดีสะเทือนขวัญของประชาชนหลาย ๆ คดีตามศาลต่าง ๆ หลายศาล ซึ่งตัดสินเร็วกว่าคดีทั่ว ๆ ไปมาก ไม่ทราบว่าท่านอาจารย์เห็นว่าเร็วเกินไปหรือเปล่าครับ บางทีจำเลยไม่มีเวลาพอที่จะต่อสู้คดี"

"คดีที่ตัดสินเร็ว ๆ นั้นโดยมากจำเลยรับสารภาพ โดยไม่ต่อสู้คดี ไม่ต้องเตรียมเนื้อเตรียมตัวอะไร และทางฝ่ายบ้านเมืองเขาขอความร่วมมือมา เราจึงได้รีบทำให้ดูจะไม่ทำให้จำเลยเสียหาย คงไม่เร็วเกินไปหรอกครับ อีกอย่าง เราให้ความร่วมมือแก่ทุกทาง โรงพักไหนขอมาเราก็ให้ความร่วมมือโดยเสมอภาค"

"ท่านอาจารย์เคยคิดไหมครับว่า คดีความคั่งค้างนี้ อยู่ในหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายบริหาร เราฝ่ายตุลาการมีหน้าที่พิจารณาตัดสินอย่างเดียว เราปล่อยให้รัฐมนตรีรับผิดชอบไปไม่ดีหรือครับ"

"ไม่ได้คุณสถิตย์ เราต้องทำครับ ฝ่ายบริหารเขามีหน้าที่จัดหาเครื่องไม้เครื่องมือให้เรา สร้างศาลให้เรา จัดห้องพิจารณาให้เรา เวลานี้ก็ได้รถใหม่เพิ่มอีกหลายคันแล้ว รู้สึกว่าช่วยด้านกำลังใจได้เยอะ แต่ห้องทำงานยังคับแคบอยู่มาก ผู้พิพากษานั่งกันอย่างเบียดเสียดเยียดยัดเต็มที"

"กระผมเห็นด้วย ครับ ห้องทำงานผู้พิพากษาควรจะปูพรมด้วยซ้ำไปนอกจากจะทำให้เฉิดฉาย เป็นกำลังใจในการทำงานแล้ว ยังทำให้เดินไม่ดัง พื้นไม่เสีย และเก็บฝุ่นได้ด้วย ไม่ต้องเช็ดถูกันบ่อย ๆ"

ท่านพยักหน้าแสดงว่าเห็นด้วยกับผม แล้วท่านเปลี่ยนเรื่องพูด

"คุณสถิตย์สังเกตบ้างไหมครับว่าพวกเราผู้พิพากษานี้ยิ่งตำแหน่งสูงขึ้นยิ่งงานหนัก แต่ตัวรู้สึกเล็กลง คนมองไม่ค่อยเห็นความสำคัญของเรา เราอยู่ศาลชั้นต้นใหญ่มาก หัวหน้าศาลอย่างนี้เป็นผู้ใหญ่ที่สุดคนหนึ่งในจังหวัด เมื่อความเลื่อนการพิจารณาก็พอได้พักผ่อน พอเรามาอยู่ศาลสูงไม่มีใครรู้จัก งานก็มาก ไม่รู้จะไปเลื่อนคดีกับใคร ทำเรื่องเก่ายังไม่ทันจะเสร็จ อ้าวเรื่องใหม่มาอีกแล้ว"

เมื่อท่านพูดจบ ต่างคนต่างหัวเราะเหมือนสมเพชตัวเอง

"ท่านอาจารย์คิดจะแก้กฎหมายสารบัญญัติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งมีอยู่หลายแห่งหลายมาตราบ้างไหมครับ"

"ตอนนี้ยังไม่คิดหรอกครับ คิดแต่จะเร่งคดี คุณสถิตย์หมายถึงมาตราไหนเรื่องอะไรบ้าง"

"ก็อย่างเรื่องสิทธิครอบครองที่ดินมือเปล่าเป็นต้น เวลานี้ถูกแย่งปีเดียวเจ้าของก็เสียสิทธิ ซึ่งมันลักลั่นกับที่ดินมีโฉนดซึ่งต้องถูกแย่งถึง ๑๐ ปีจึงจะเสียสิทธิ กระผมเห็นว่ามันไม่น่าจะต่างกัน เพราะเป็นที่ดินเหมือนกัน"

"อ้อ น่าจะแก้นะครับ แต่ผมก็ยังไม่ทันมีเวลาคิด ยังไงก็เอาชนะคดีที่คั่งค้างเสียก่อนเถอะ ผมคิดว่าเราน่าจะแก้กฎหมายวิธีพิจารณาความ ในเรื่องสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาให้น้อยลงกว่าปัจจุบัน ก็จะช่วยแก้ปัญหาคดีที่ค้างอยู่ศาลสูงลงได้บ้าง เออ คุณสถิตย์ฯ เวลานี้เราแก้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใหม่ ให้สืบพยานในกรณีจำเป็นไว้ก่อนฟ้องคดีได้ เป็นการช่วยนักท่องเที่ยวไปในตัว เพราะเขาอยู่ในประเทศไทยไม่กี่วันก็กลับไปแล้ว กฎหมายใหม่ให้นำเขามาเบิกความที่ศาลไว้ก่อนเขาเดินทางออกนอกประเทศ แม้ว่าจำเลยจะยังไม่ถูกฟ้องศาลก็ตาม เดิมเราไม่มี ฝรั่งเดินทางออกไปนอกประเทศแล้วเอาตัวมาเป็นพยานศาลไม่ได้ ทำให้ลงโทษผู้กระทำผิดไม่ได้ น่าเสียดาย ผมว่ากฎหมายของเราจะล้ำหน้ากฎหมายต่างประเทศด้วยซ้ำไปในเรื่องนี้"

"ท่านอาจารย์คิดว่าจะแก้กฎหมายว่าด้วยอุทธรณ์ฎีกาอย่างไรดีครับจึงจะทำให้ศาลสูงเบาแรง"

"เห็นจะต้องพิจารณาละครับ ประการหนึ่งก็อย่างที่พูดนั่นแหละคือ จำกัดสิทธิในการฎีกาให้มาก"

"ท่านอาจารย์ไม่คิดหรือครับว่า ถ้าจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกามาก ๆ นั้น ศาลล่างอาจจะทำนอกลู่นอกทางได้ อย่างน้อยก็ให้คดีขึ้นมาสู่ศาลสูงบ้าง"

"เออจริงนะครับคุณสถิตย์ แล้วจะทำอย่างไรดีล่ะ"

"กระผมคิดว่าเราใช้วิธีขออนุญาตอุทธรณ์ฎีกา จะดีกว่า คือ เราให้อุทธรณ์ฎีกาได้เฉพาะคดีสำคัญ ๆ ยิ่งฎีกาแล้วจะต้องเป็นคดีที่สำคัญจริง ๆ เช่นคดีโทษหนักหรือคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์สูงเป็นแสนเป็นล้านเป็นต้น แต่คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาเหล่านั้น เราก็ไม่ห้ามขาดเลยทีเดียวแต่เราให้คู่ความเขาอุทธรณ์ฎีกาได้**ด้วยการขออนุญาตอุทธรณ์ฎีกา** ทั้งนี้เพื่อว่าศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี จะได้ตรวจดูสำนวนว่า ศาลล่างทำนอกลู่นอกทางหรือไม่ ถ้าเห็นว่าศาลทำดีแล้วก็ไม่อนุญาต แล้วส่งสำนวนคืน โดยไม่ต้องเขียนคำพิพากษาให้เหนื่อยแรงอย่างเวลานี้ แต่ถ้าเห็นว่าศาลล่างทำไม่ถูก เราก็อนุญาตให้รับคดีไว้พิจารณาต่อไป"

"ไม่เลวเลยคุณสถิตย์ เรามีโอกาสหน่วงศาลล่างได้ เป็นที่พึ่งของราษฎรไม่ว่าคดีเล็กคดีน้อย ซึ่งบางทีนะครับ เราว่าเล็กน้อย แต่สำคัญสำหรับชาวไร่ชาวนาเหมือนกับที่ใช้อยู่ในฝรั่งเศสหรือเปล่า"

"กระผมคิดว่าไม่เหมือน เวลานี้เราให้ผู้พิพากษาผู้ตัดสินอนุญาตหรือรับรองให้อุทธรณ์ฎีกา กระผมคิดว่าเราเอาระบบนี้มาจากฝรั่งเศส ซึ่งไม่ถูกนัก เพราะผู้พิพากษาทุกคนตัดสินไปแล้วก็ว่าตนทำถูก ไม่อยากจะรับรองหรืออนุญาตให้คู่ความอุทธรณ์ฎีกา ไม่เป็นที่พึ่งแก่ประชาชนเท่าที่ควร ใจดีท่านก็รับรองให้ พูดกับท่านไม่ดีท่านก็ไม่รับรอง"

"ก่อนจบ กระผมขอหันมายังเรื่องส่วนตัวของท่านอาจารย์อีกครั้งครับ คือได้ทราบว่าท่านอาจารย์มาเรียนหนังสือที่ขอนแก่น"

"ใช่ครับ ผมมาโตที่ขอนแก่น เรียนชั้นประถมที่อำเภอบ้านไผ่ และมัธยมที่โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน"

"ม.๗ – ม.๘ เรียนที่ไหนครับ"

"ผมไม่ได้เรียน ม.๗ – ม.๘ ผมเรียนเตรียม ม.ธ.ก.รุ่น ๔"

"ตอนเรียน ๆ เก่งไหมครับ"

"ก็เรียนดี ได้ที่ ๑ ที่ ๒ ชั้น ม.๔ กับ ม.๕ ผมเรียนปีเดียว"

"จบธรรมศาสตร์ปีไหนครับ"

"ผมได้ ธบ. ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นทนายอยู่ ๕ ปี จึงมาเป็นอัยการได้ ๖ เดือน แล้วก็โอนมาเป็นผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖"

"ท่านเป็นผู้พิพากษาศาลไหนบ้างครับ"

"ผมอยู่หัวเมืองมาตลอด ออกครั้งแรกเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ พ.ศ. ๒๕๐๑ จึงย้ายไปเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงใหม่ อยู่เชียงใหม่ ๕ ปี จึงได้ย้ายไปเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแม่สะเรียง สมัยก่อนการเดินทางลำบากมาก แล้วย้ายมาเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดลำปางเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ จากนั้นก็ย้ายลงภาคกลาง ไปเป็นหัวหน้าศาลจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๑๐ อยู่ที่นั่นเดี๋ยวเดียวก็ย้าย คือในปีเดียวกันนั้นผมย้ายเข้ามาเป็นผู้พิพากษาศาลอาญา พ.ศ. ๒๕๑๒ ย้ายไปเป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง พ.ศ. ๒๕๑๓ ก็ได้เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลแพ่ง จน พ.ศ. ๒๕๑๗ จึงได้ขึ้นมาเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะที่ศาลอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ย้ายมาเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา ดูเหมือนตอนนั้นคุณสถิตย์ก็ช่วยอยู่ที่ศาลฎีกาผมจำได้ พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงได้เป็นหัวหน้าคณะศาลฎีกา รุ่งขึ้นอีกปีผมได้รับแต่งตั้งเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา"

"ตอนอยู่ศาลอาญา ท่านอาจารย์มีผลงานอะไรดีเด่นบ้างครับ"

"ผมได้พยายามช่วยเหลือประชาชนให้ความสะดวกแก่เขา เช่นให้ประชาสัมพันธ์ช่วยเขียนคำร้องขอประกัน และคำขออื่น ๆ โดยไม่คิดมูลค่า เป็นการตัดไม่ให้พวกที่หากินตามตีนโรงตีนศาลหลอกลวงประชาชน นอกจากนั้นผมได้แถลงผลงานให้ประชาชนทราบ ทุก ๖ เดือนและตอนสิ้นปีก็แถลงอีก ตอนที่ผมอยู่ที่ศาลอาญานั้นคดีใหญ่ ๆ เช่นคดีโรงพิมพ์ท้องถิ่น คดีฆ่า ส.ส. คดีฆ่าข่มขืน เป็นอาทิ เกิดขึ้นเยอะ เราได้พิจารณาพิพากษาคดีไปโดยรวดเร็วและคงจะเป็นเพราะผลงานของผมระหว่างเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญานะครับที่ทำให้ผมได้รับแต่งตั้งในคราวนี้"

"เวลานี้พวกหากินตามตีนโรงตีนศาลหมดไปไหมครับ"

"ก็ยังมีอยู่บ้าง แต่น้อย"

"คดีศาลอาญาปีนี้เพิ่มไหมครับ"

"เพิ่มมากครับคุณสถิตย์ เพียงเดือนตุลาที่แล้ว ที่ผมย้ายมานี่ ทั้งเก่าและใหม่ก็กว่า ๓๐,๐๐๐ เรื่อง"

"คดีอะไรครับที่เพิ่มมากที่สุด"

"คดีออกเช็คไม่มีเงินเพิ่มมากที่สุด แสดงว่าเศรษฐกิจของเราทรุดลง"

"ราชการพิเศษของท่านอาจารย์มีบ้างไหมครับ"

"ผมเคยเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ และเมื่อย้ายมาเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผมก็ได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการผู้ทรงวุฒิ"

ผมมีคำถามที่ผู้จัดทำวารสารไทยฝากกระผมมาครับ

"ทำไมความศาลฎีกาจึงค้าง"

"เพราะคดีขึ้นมาสู่ศาลฎีกามาก ผู้พิพากษามีจำนวนน้อยไม่พอกับจำนวนคดีที่เพิ่มขึ้น กฎหมายเปิดโอกาสให้คู่ความอุทธรณ์ฎีกามาก เวลานี้ผู้พิพากษาศาลฎีกาแต่ละท่านก็ทำงานหนักอยู่แล้ว"

"คดีประเภทไหนบ้างที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา"

"คดีทุกประเภท ทั้งแพ่ง อาญา ล้มละลาย และคดีแรงงาน"

"ฎีกาหมายความว่าอะไร"

"หมายความว่าอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลล่างต่อศาลสูงสุด"

"ทำไมจึงต้องฎีกา ถ้าศาลฎีกาตัดสินแก้ศาลล่าง แก้กันไปแก้กันมา มิหมายความว่าศาลล่างตัดสินผิดหรือ"

"การตัดสินคดีนั้นเป็นเรื่องดุลพินิจ ถือว่าทุกศาลตัดสินถูกต้อง จนกว่าจะถูกศาลสูงกลับหรือแก้ เรามีศาลสูงไว้กลั่นกรองคำพิพากษาศาลล่าง และหน่วงรั้งมิให้ศาลล่างทำนอกลู่นอกทางด้วย"

"บทบาทของประธานศาลฎีกามีอะไรจุดดีจุดเด่นมีอะไรบ้าง"

"ดูเหมือนจะตอบไว้แล้วข้างต้น ความตั้งใจของผมขณะนี้ก็คือเร่งรัดการพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม"

"ถวายฎีกาหมายความว่าอะไรคดีต้องผ่านศาลฎีกามาแล้วใช่หรือไม่"

"หมายความว่า ทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษ มีเฉพาะคดีอาญาที่คำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ซึ่งคดีนั้นอาจจะขึ้นหรือไม่ขึ้นมาถึงศาลฎีกาก็ได้ เช่น ศาลชั้นต้นตัดสินแล้วไม่มีการอุทธรณ์ฎีกา คดีจะถึงที่สุด จากนั้นจำเลยก็มีสิทธิทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โทษอะไรก็ได้ สำหรับโทษประหารชีวิตขอได้เพียงครั้งเดียว ส่วนโทษอย่างอื่นขอได้หลายหน ผ่านทางกระทรวงมหาดไทย ไม่ผ่านศาล"

"อยากทราบความเห็นของท่านเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ ว่าควรยกเลิกหรือไม่"

"เรื่องนี้เป็นเรื่องของบ้านเมือง ผมไม่ขอออกความเห็น"

"เคยมีบ้างไหมที่ตัดสินลงโทษจำเลยทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเขาไม่ได้กระทำผิด แต่พยานหลักฐานมัดตัว"

(ต่อหน้า ๘๖)

การสร้างชาติของชาวญี่ปุ่น

ศาสตราจารย์ เสฐียร พันธรังษี
ราชบัณฑิต
สำนักธรรมศาสตร์การเมือง สาขาปรัชญา

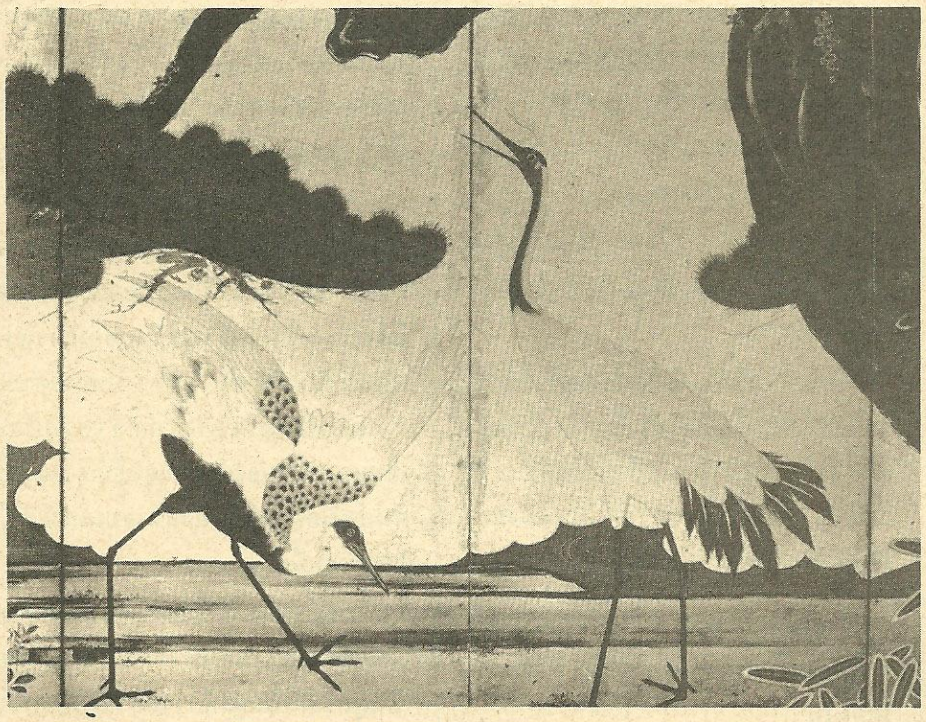

(ตอน ๒)

คนญี่ปุ่น เป็นชาติที่มีความอดทนและฉลาด มองเห็นสิ่งใดของใครที่มีประโยชน์ก็ยอมทนรับสิ่งนั้นนำมาเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้เหมาะแก่สังคมของตน ญี่ปุ่นสามารถเลียนแบบวัตถุสิ่งของที่ผู้อื่นมีอยู่แล้ว ทำไว้แล้ว มาดัดแปลงให้เป็นสมบัติของชาติญี่ปุ่น ด้วยสติปัญญาและมานะอดทนของญี่ปุ่นเอง

อาศัยความอดทนและความฉลาดอันนี้ญี่ปุ่นรับสมบัตินอกประเทศไปสร้างเป็น **"รูปสิทธิ์"** ได้ทั้งวัตถุธรรม และปรัชญาธรรม

ปัญหาจึงมาถึงว่า **"ปรัชญาธรรม"** ของญี่ปุ่นคืออะไร และอย่างไร

ปรัชญาของญี่ปุ่นจำแนกเป็นฐานหลักได้ ๓ ฐาน คือ ฐานตั้งขึ้นจากระบบ **ศาสนาชินโต** (หรือชินโด), ฐานตั้งขึ้นจากระบบจักรพรรดิ คือ **มิกาโด** และฐานตั้งขึ้นจากคำสอนในพุทธศาสนา คือ **บุตสุโด**

ทั้งสามฐานปรับและแปลงมาจากปรัชญาเรื่องนั้น ๆ ของจีนและเกาหลีทั้งหมด

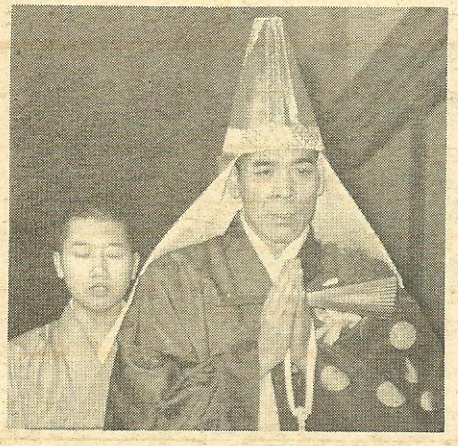

"ชาวญี่ปุ่นมีความจงรักภักดีต่อชาติ องค์จักรพรรดิและบรรพบุรุษ ยากที่จะหาใดเหมือน สิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นเครื่องจูงใจให้พี่น้องชาวไทยช่วยกันสร้างชาติเช่นเขาบ้าง"

ความขยาย มีดังต่อไปนี้

๑. ฐานชินโด ฐานนี้ ญี่ปุ่นรับมาในระหว่างกำลังมีการนับถือธรรมชาติ (พระเจ้า) ทั้งหลายวุ่นวายกันอยู่ ระบบแบบแผนยังไม่มี ศาสนาขงจื้อและพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่น (เมื่อกลางคริสตศตวรรษที่ ๖) มีผู้คนนับถือกันเป็นหลักฐานมากขึ้น ราชสำนักจึงให้นักปราชญ์แต่งและบันทึกวรรณคดีโยยิกิ และนิฮอนงิขึ้นมาในคริสตศตวรรษที่ ๘ ตั้งแต่นั้นมาวรรณคดีทั้งสองเล่มกลายเป็นตำราศาสนาประจำชาติ เริ่มเป็นระบบสั่งสอนและปฏิบัติกันจากราชสำนักไปถึงราษฎรสามัญ และเพื่อให้มีระเบียบมั่นคงเป็นศาสนามีแบบมีแผนเท่าเทียมกับศาสนาอื่นที่เข้ามาใหม่ จึงให้ตั้งชื่อศาสนาประจำชาติดั้งเดิมของตนว่า **ชินโด** (ชินโต) แปลว่ามรรคาของพระเจ้าหรือของสวรรค์ ความหมายก็คือ ระบบของธรรมชาติในโลกธาตุหรือระบบหยาง – หยิน ของจีนตามที่กล่าวมา

ปรัชญาระบบโลกธาตุหรือหยาง – หยินเริ่มด้วยญี่ปุ่นนำเทพ ๕ องค์ ขึ้นมาสร้างจักรวาลก่อน แล้วสร้าง **"เทพคู่"** (พลังบวกและพลังลบ) ขึ้นอีก ๒ องค์ คือ เทพอิซานางิ กับเทพเทพีอิซานามิ สมโยคซึ่งกันและกัน ให้กำเนิดดวงอาทิตย์ (ธาตุไฟ – เตโชธาตุ) คือ อะมะเตระสุโอมิคะมิ, ดวงจันทร์ (ธาตุเย็น – ของอ่อน น้ำ – อาโปธาตุ) คือสิกิโยมิ, และพายุ (วาโยธาตุ) คือ ซูซาโนะโวะ ครั้นลูกเติบใหญ่พ่อแม่ใช้ให้ดวงอาทิตย์ลูกคนโตลงมาสร้างเกาะญี่ปุ่น เกิดเลือดก้อนแรกที่เป็นจอมมนุษย์ขึ้นคนหนึ่งคือ **ยิมมูเทนโน** คนผู้นี้คือจักรพรรดิองค์แรกของอาณาจักร ขึ้นปกครองเกาะเล็กเกาะน้อยทั้งหลายเมื่อก่อนคริสตศตวรรษประมาณ ๖๐๐ ปี

ต่อจากนั้น เกิดลูกหลานเป็นว่านเป็นเครือ สืบเนื่องมาแต่ดวงอาทิตย์ดวงนั้นด้วยกันทั้งหมด

เมื่ออเมริกันเข้ายึดครองเกาะญี่ปุ่น ออกข้อห้ามไม่ให้คนญี่ปุ่นเชื่ออย่างนี้ ญี่ปุ่นเถียงว่าขืนห้ามอย่างนั้นก็ไม่เป็นประชาธิปไตย ศาสนาและศรัทธาเป็นเรื่องของหัวใจ ใครจะห้ามใจใครได้

ฐานของชินโต แยกออกไปเป็นสาขาเป็นปรัชญาของชาติญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้ต่อไป

๒. ฐานมิกาโด คือฐานเกี่ยวกับระบบการนับถือจักรพรรดิ ระบบภายในครอบครัวและระบบทางสังคม ที่ยังเป็นระบบมีชีวิต มีการปฏิบัติ ทะนุถนอมรักษากันไว้เป็นเอกลักษณ์ไม่เสื่อมคลาย ยากที่จะหาได้ในสังคมของชาติอื่น

ระบบที่เนื่องอยู่บนฐานมิกาโด มีส่วนสำคัญดังนี้

ความภักดีต่อบรรพบุรุษ

ความหมายของคำว่าบรรพบุรุษในศาสนาชินโตมี ๒ ตระกูล คือบรรพบุรุษตระกูลเทวดาอยู่บนฟ้า และบรรพบุรุษตระกูลมนุษย์ อยู่บนแผ่นดิน

บรรพบุรุษตระกูลเทวดา ตระกูลนี้คือดวงอาทิตย์และเผ่าพันธุ์ทีทรงพระกรุณาเสด็จลงมาสร้างเกาะ **"นิปปอน"** ให้เป็นบ้านเรือนของคนญี่ปุ่นทั้งหลาย

แผ่นดินเทวดา คือ **"นิปปอน"** กำหนดตามตัวหนังสือจีน และตามทางภูมิศาสตร์มีความหมายว่าต้นหรือแกนของดวงอาทิตย์ที่จีนมองเห็นทางทิศตะวันออกบริเวณหมู่เกาะญี่ปุ่นอย่างหนึ่ง มีความหมายตามคำสอนของชินโตว่า ดวงอาทิตย์ (ความร้อน) เป็นบรรพบุรุษองค์แรกของญี่ปุ่น และเป็นต้นกำเนิดของชีวิตทั้งหลายบนเกาะญี่ปุ่นอีกอย่างหนึ่ง

ความภักดีอันนี้เริ่มจากความคิดกตัญญูรู้คุณ ที่บรรพบุรุษทำให้ไว้แก่ตน ดวงอาทิตย์เป็นผู้สร้าง เป็นผู้ให้ความสว่าง เป็นความร้อน ให้ชีวิต และเลี้ยงชีวิต ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ควรที่ทุกคนจักเคารพบูชา ตอบแทนบุญคุณ ลบหลู่ดูหมิ่นไม่ได้ ถ้าใครลบหลู่อกตัญญูต่อผู้หรือสิ่งที่มีคุณแก่ตน จะได้รับผลเข้าทำนองที่ท่านสุนทรภู่ กวีเอกของไทยบอกไว้ว่า **"ทรลักษณ์อักกตัญญุตา เขา เทพเจ้าก็จะแช่งทุกแห่งหน"**

ญี่ปุ่นแสดงความภักดีบูชาคารวะดวงอาทิตย์เป็นของสูงเพียงไร ยังเห็นได้จากญี่ปุ่นนำรูปดวงอาทิตย์มาเป็นเครื่องหมายธงชาติ ธงประจำกองทัพบก ทัพเรือก็เป็นรูปดวงอาทิตย์ พระราชลัญจรและตราแผ่นดินดินทำเป็นรูปพระอาทิตย์ดวงกลม มีรัศมี

เป็นแฉกเหมือนกลีบดอกเบญจมาศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์มีรูปดวงอาทิตย์ คือ Rising-Sun (อาทิตย์อุทัย) เป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงที่สมเด็จพระจักรพรรดิพระราชทานแก่ผู้ทำงานใหญ่ให้แผ่นดิน

เมื่อก่อนสงคราม และระหว่างสงคราม คนญี่ปุ่นในเมืองใหญ่ ๆ ยังกราบไหว้บูชาพระอาทิตย์กันอยู่ ไม่ต้องกล่าวถึงคนในชนบทและชาวประมง

บรรพบุรุษตระกูลมนุษย์ บรรพบุรุษตระกูลนี้ หมายถึง **สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ** ซึ่งศาสนาชินโตสอนว่าทรงเป็นโอรส หรือเผ่าพันธุ์ของสวรรค์ ทรงมีฐานะ ๕ ประการ (ดูเรื่องมิกาโด ข้างต้น)

ฐานะที่ ๕ เป็นฐานะใกล้ชิดกับประชาชนพลเมืองมากที่สุด คนญี่ปุ่น**ปัจจุบัน** ยังถือว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเป็นบรรพบุรุษในตระกูลมนุษย์สูงสุดกว่ามนุษย์ทั้งหลาย แม้แต่บิดามารดาในครอบครัวมหาอาณาจักรญี่ปุ่นมีสมเด็จพระจักรพรรดิเป็นประมุขของครอบครัวญี่ปุ่นทั้งชาติ ทรงปกครองครอบครัวนี้เป็นสันตติวงศ์สืบต่อกันมา ไม่ขาดสาย ไม่แตกแยกทำลาย ทรงเป็น **ก๊กกุไต** คือโครงร่างของชาติ (National Structure) สิ้นกาลนิรันดร

ความเป็นสันตติ ไม่แตกแยกทำลายเป็นสายเดียวกันนั้น เห็นจะเป็นเพราะญี่ปุ่นมีธรรมเนียมแต่โบราณอันหนึ่งเกี่ยวกับฐานะของบุตรบุญธรรม มีธรรมเนียมกำหนดให้ลูกที่รับมาเลี้ยงมีสิทธิเท่ากับบุตรจริง จักรพรรดิหรือจักรพรรดินีพระองค์ใด ไม่มีพระโอรสหรือพระธิดาก็อาจรับบุตรหลานของคนอื่นมาเป็นบุตรบุญธรรมให้สืบสันตติวงศ์แทนพระองค์ต่อไปได้ ราชวงศ์ญี่ปุ่นจึงมีวงศ์เดียว ไม่มีขาด ไม่มีเปลี่ยน

คนญี่ปุ่นถวายพระนามองค์จักรพรรดิ (มิกาโด – ดูข้างต้น) ของตนว่า**เทนโนเฮกะ** เท่ากับคำ His Majesty the Emperor หรือ His Imperial Majesty ในภาษาอังกฤษ ทรงมีศักดิ์สูงเท่ากับดวงอาทิตย์ พระราชอำนาจต่าง ๆ ที่ทรงมีอยู่และทรงใช้ ได้รับมอบมาจากพระอาทิตย์ผู้สร้างเกาะญี่ปุ่น อาค์จักรพรรดิจึงเท่ากับบรรพบุรุษของคนญี่ปุ่นทั้งชาติทุกคนในชาติต้องกตัญญูรู้คุณที่ทรงปกครองและคุ้มครองชาติ พระดำรัสที่ตรัสออกมาแม้ทราบกันดีว่าอมาตย์ราชบริพารเป็นผู้ร่างถวาย แต่ก็ยอมคารวะเชื่อฟังองค์จักรพรรดิเท่ากับปฏิมากรแทนชาติ คนญี่ปุ่นยอมสูญเสียอะไรได้ แต่เสียหัวหน้าครอบครัวหรือหัวหน้าชาติไม่ได้

โดยฐานะที่ทรงมีฐานะเป็นโอรสของสวรรค์ (สุริยเทพ – อะมะเตระสุโอมิคะมิ ผู้ทรงสร้างเกาะญี่ปุ่น) จึงทรงมีพระราช

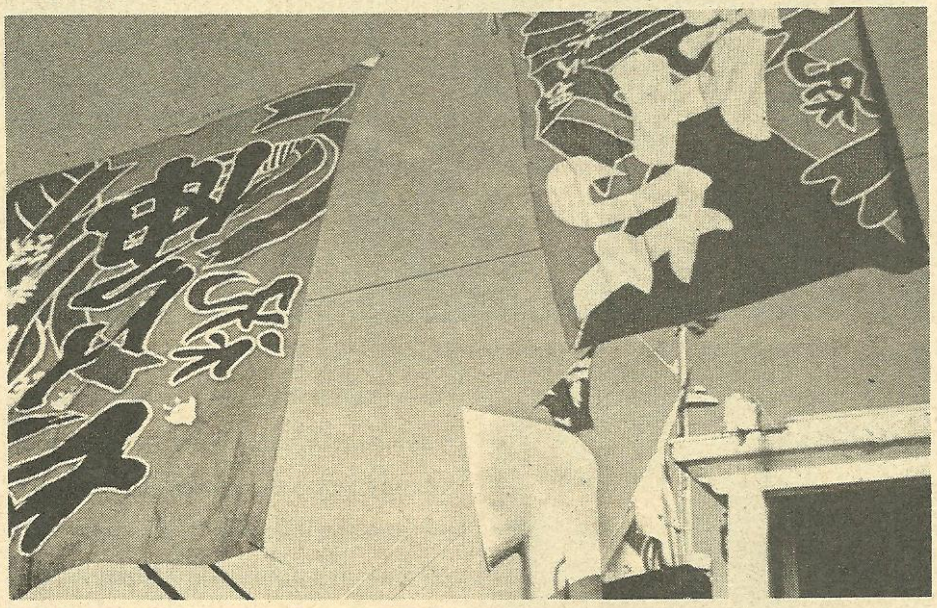

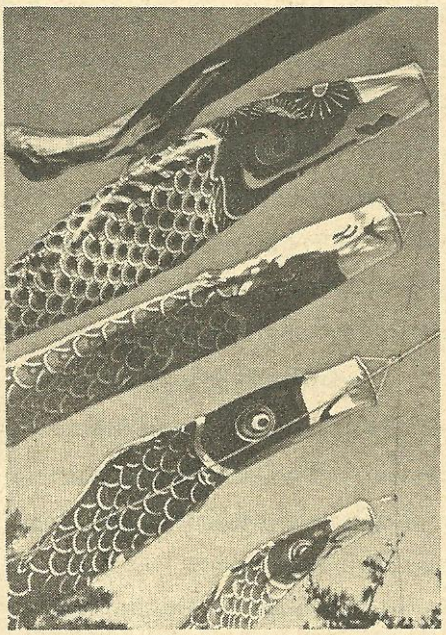

ประเพณีสำคัญอันหนึ่งคือ ปีหนึ่งต้องเสด็จไปกระทำพิธีสังเวยบูชาแด่สุริยเทพที่มหาศาลเจ้าอิเซ (Ize Jingu) ในจังหวัดนาราครั้งหนึ่ง เป็นการประกาศความกตัญญูรู้คุณ สอนให้คนในชาติร่วมกันสำแดงทั่วหน้ากัน

มหาศาลเจ้าอิเซที่เมืองนารา เชื่อกันว่าเป็นฝีพระหัตถ์ของเจ้าชายโตโยสุกิอิริฮาเมะ รัชสมัยจักรพรรดิซุยิน จักรพรรดิองค์ที่ ๑๐ ก่อน ค.ศ. ๕๗ – ๒๘ ประมาณกว่า ๒ พันปีมาแล้ว เป็นศูนย์กลางแห่งการกราบไหว้ของคนญี่ปุ่นทั้งหลาย เหมือนเยรูซาเลมของชาวยิวเมกกะของชาวมุสลิม และพุทธคยาของชาวพุทธ ฉะนั้น

"ความจงรักภักดี คือ ศิลาแท่งทึบ ช่วยพยุงคุณธรรมเหล่าอื่นให้มั่นคงอยู่ได้ทั้งหมด"

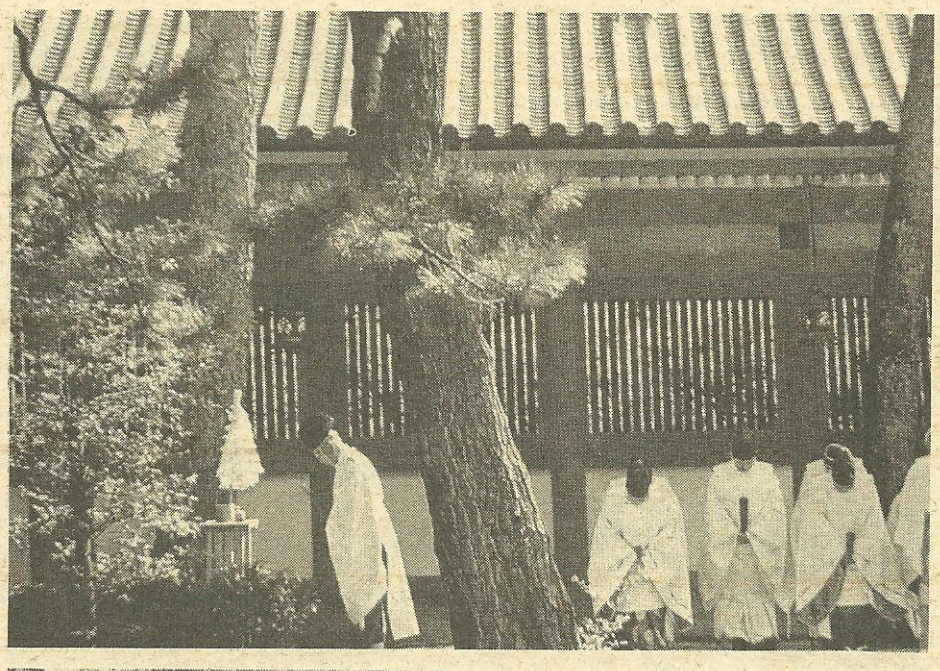

ดังได้กล่าวแต่ต้น ญี่ปุ่นยอมหยุดสงครามครั้งที่แล้ว เพราะอเมริกันยอมรับฐานะจักรพรรดิและยังมีเรื่องแสดงให้เห็นความจงรักภักดีต่อจักรพรรดิของคนญี่ปุ่น ประกอบเรื่องที่กล่าว ก่อนวันสงบศึก (๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕) ที่ประชุมเสนาบดีโต้เถียงกันฝ่ายหนึ่งต้องการหยุดรบ อีกฝ่ายหนึ่งต้องการรบต่อ ยอมร่วมกันไปตายทั้งชาติ เพื่อรักษาเกียรติยศ ซึ่งเสนาบดีส่วนใหญ่โน้มเอียงตามแต่สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงตัดสินว่า *"ไม่ทรงต้องการพาคนไปตายร่วมกันทั้งชาติ"* เพียงพระดำรัสเท่านี้ ทุกฝ่ายจึงยอมหยุดรบ

ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ก่อนเที่ยง เมื่อวิทยุกระจายเสียงพระดำรัสทรงยอมรับเงื่อนไขสงบศึกของพันธมิตรจบลง มีทหารผู้ใหญ่ผู้น้อยฆ่าตัวตายไปหลายสิบคนที่หน้าพระราชวังกลางกรุงโตเกียว มีราษฎรกลุ่มใหญ่ไปยืนตีอกชกตัวนอนกลิ้งเกลือกร้องไห้ ประกาศขออภัยต่อองค์จักรพรรดิ ขอให้ทรงยกโทษต่อความผิดที่ร่วมมือกันทำสงคราม แต่ต้องมาพ่ายแพ้แก่ศัตรู

ศาสตาจารย์ อินาโซ นิโตเบ ผู้ประพันธ์หนังสือชื่อ **"บูชิโด"** อันเป็นเรื่องแสดงธรรมจรรยาของซามูไรแต่โบราณ กล่าวว่า **"ความจงรักภักดี คือศิลาแท่งทึบ ช่วยพยุงคุณธรรมเหล่าอื่นให้มั่นคงอยู่ได้ทั้งหมด"** ท่านนิโตเบพยายามเทียบเคียง *"ความจงรักภักดี"* ที่คนชาติอื่นมีต่อจักรพรรดิ หรือพระมหากษัตริย์ของตนว่า ไม่มีชาติใดเท่าเทียมชาติญี่ปุ่นได้ นิโตเบยอมรับว่า ธรรมจรรยาข้อนี้ ญี่ปุ่นเป็นหนี้ลัทธิขงจื้อของจีน และหลักธรรมในพุทธศาสนาที่สอนให้บุตรธิดามีความกตัญญูรู้คุณ เชื่อฟังโอวาทของบรรพบุรุษ มีสมเด็จพระมหาจักรพรรดิและบิดามารดา เป็นต้น

ความภักดีต่อครอบครัว

ความกตัญญูรู้คุณของสิ่งทั้งหลายและคนทั้งปวงที่ทำบุญคุณไว้ให้แก่ตนเป็นสาระสำคัญที่สุดของคน ชาตินี้ เพราะถือว่า **ความกตัญญูรู้คุณเป็นรากฐานของการคารวะ การเชื่อฟังและความมีระเบียบวินัยภายในครอบครัวตลอดไปถึงภายในชาติเป็นที่สุด**

ศาสนาชินโตไม่ได้สอนให้คนทำความดี เพื่อจะได้ไปสวรรค์นิพพาน หรือคนทำความชั่วจะต้องไปนรก ไม่มีคำสอนเรื่องนรกสวรรค์ในชินโต ชินโตสอนแต่เพียงว่าเกิดมาเติบโตขึ้นแล้วจะทำตัวให้เป็นคนดีของครอบครัวพ่อแม่ วงศ์ตระกูล ของสังคมและของชาติอย่างไร

ภายในครอบครัวของญี่ปุ่น ไม่มีใครมีความสำคัญเท่าบรรพบุรุษ พ่อแม่และผู้สูงอายุโดยลำดับ ทุกครอบครัวมีระเบียบวินัยการแสดงความคารวะกราบไหว้ การกิน การนอน การออกนอกบ้าน การเข้าบ้าน และกิจการภายในบ้าน เหมือนกันหมดทั้งประเทศไม่ว่าครอบครัวยากดีมีจน

ทุกครอบครัว มีที่บูชาวิญญาณบรรพ-

บุรุษตามระบบศาสนาชินโต ๑ ที่ ตามแบบพุทธศาสนาอีก ๑ ที่ เหมือนกันหมดทั้งประเทศ

ทุกเช้าก่อนอาหารแม่บ้านนำอาหาร ดอกไม้ เครื่องหอม บูชาหน้าแท่น และทำเช่นนั้นอีกครั้งหนึ่งในเวลาเย็น ถ้ามีเวลาพอก็พากันออกไปบูชาตามศาลเจ้าบรรพบุรุษที่มีอยู่ทุกแห่งหน ในเดือนกรกฎาคม วันที่ ๑๓ – ๑๔ – ๑๕ มีพิธีประจำชาติพิธีหนึ่งเรียกว่า **โอบง มัตสุริ** หรือ **อุราบง-เอ** เป็นพิธีคารวะดวงวิญญาณทั้งหลาย เชิญให้มาร่วมสุข ร่วมทุกข์กับลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่

วันประกอบพิธี ทุกคนชำระร่างกาย แต่งตัวด้วยอาภรณ์ใหม่ นำเครื่องสังเวยไปยังหลุมฝังศพบรรพบุรุษ ปัดกวาดบริเวณหลุมฝังศพ แล้วบูชาเซ่นสรวงดวงวิญญาณ บอกกล่าวให้มารับคารวะ และพักผ่อนอยู่กับลูกหลานเป็นเวลา ๓ วัน

เมื่อสังเวยบูชาแล้ว เชื่อกันว่าขณะลูกหลานกลับบ้าน ดวงวิญญาณติดตามมาด้วย ทางบ้านต้องเตรียมพิธีต้อนรับด้วยการตั้งถังน้ำสะอาดไว้ที่ประตูบ้าน ให้วิญญาณล้างมือล้างเท้าก่อนเข้าบ้าน ต้องจุดประทีปส่องทางให้วิญญาณไปมา ตามชนบทมักใช้ต้นอ้อ หรือฟางแห้ง จุดเป็นประทีป (เรียกว่า โอองารา)

เสร็จพิธีวันแรก รุ่งขึ้นอีก ๒ วัน เจ้าบ้านเชิญนักบวชชินโตมาทำพิธีสวดต้อนรับดวงวิญญาณ บางครอบครัวเชิญหมอทรงมาทำพิธีเป็นสื่อกลางไถ่ถามความทุกข์สุข ความต้องการของดวงวิญญาณ และขอให้ดวงวิญญาณช่วยแนะนำวิธีทำมาหากินให้ด้วย

ตามชนบทบางแห่งที่เคยไปเห็นมา ทำพิธีโอบงอย่างเอิกเกริก มีการตามประทีปโคมไฟไว้บนภูเขา ทุ่งนา และหมู่บ้าน มีการเต้นรำรื่นเริงต้อนรับตลอด ๓ วัน

ระหว่างสงคราม มีตัวอย่างเป็นอันมาก แสดงให้เห็นสาระสำคัญของการจงรักภักดีต่อครอบครัวและบรรพบุรุษของทหารญี่ปุ่นภายในสนามรบ ทหารอเมริกันเมื่อฆ่าทหารญี่ปุ่นตรงเข้าไปค้นดูตามตัว ไม่พบสมบัติอันใดนอกจากรูปถ่ายของพ่อแม่ และแผ่นกระดาษเขียนชื่อนามสกุลทหารญี่ปุ่นเป็นอันมากเขียนจดหมายลาตายไว้ล่วงหน้า จดหมายนั้นเขียนถึงพ่อแม่เพียง ๒ คน เกือบไม่ได้พบจดหมายที่เขียนถึงเมีย ถ้าจะมีอยู่บ้างก็เป็นคำสั่งเมียให้คอยดูแลพ่อแม่อย่าให้เจ็บไข้ และให้ทำหน้าที่สังเวยบรรพบุรุษแทนตัวด้วย

ภาพนี้ คือปรัชญาธรรมแนบแน่นอยู่ภายในจิตสำนึกของชาวญี่ปุ่นอีกภาพหนึ่ง

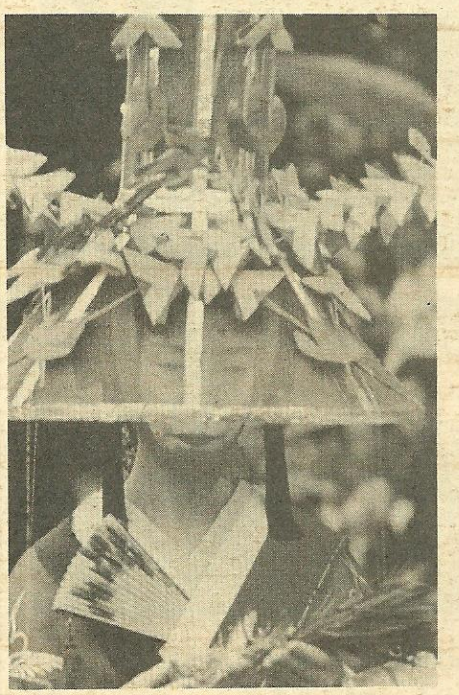

ความภักดีต่อสังคมในชาติ

คนญี่ปุ่นมีปรัชญาอีกอันหนึ่งที่สำคัญมากคือ **ปรัชญาแห่งการรวมตัว** หรือ **ปรัชญาแห่งการรวมชาติ** ซึ่งถือเอาความมั่นคงและความบริสุทธิ์ของสังคมเป็นที่ตั้ง

ปรัชญาข้อนี้ มีฐานเป็นสันตติมาจากปรัชญา ๒ ข้อข้างต้น คือความภักดีต่อบรรพบุรุษและความภักดีต่อครอบครัวตามลำดับ

คนญี่ปุ่นถือว่าเอกชนคนใดทำความดีเอกชนคนนั้นเป็นผู้สร้างเกียรติยศให้แก่สังคมและชาติ โดยนัยตรงข้ามเอกชนคนใดทำความชั่วร้ายทำลายเกียรติยศของตนเอง ถือเป็นการทำลายเกียรติยศของสังคมด้วย วิธีล้างความเสื่อมเสียเกียรติยศอันนั้นได้มีอยู่ทางเดียวคือการทำฮาราคีรีคว้านท้องยอมตาย ไม่ยอมอยู่สู้หน้าให้สังคมลงโทษ

เพื่อที่ให้เข้าใจความข้อนี้ ขอย้อนกล่าวถึงสังคมในอดีตของญี่ปุ่นให้เห็นเป็นฐานก่อน

สมัยญี่ปุ่นปกครองด้วยลัทธิเจ้าครองนคร ระหว่างคริสตศตวรรษที่ ๑๒ – ๑๖ สังคมของคนญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท

เหมือนวรรณะ ๔ เหล่าของอินเดีย จากสูงไปหาต่ำ คือ **ชิ, โน, โค, โช** ย่อมาจากคำเต็ม **ชิโซกุ** – ทหารหรือนักรบ, **โนมิน** – ชาวนา ชาวไร่, **โคยิน** – อุตสาหกรหรือช่างฝีมือ, และ **โชนิน** – พ่อค้า

สังคม ๔ ระดับนี้ ถ้าไม่นับสังคมทหารหรือพวกซามูไรที่มีอำนาจปกครองแผ่นดินในนามของจักรพรรดิ เป็นสูงสุดแล้ว สังคมชาวนานับเป็นสูงสุด ด้วยว่าผู้จัดลำดับสังคมคือพวกซามูไร มีความกตัญญูรู้คุณคน มองเห็นความสำคัญของชาวนา และความ

สังคมของญี่ปุ่นที่สูงสุด คือ ซิโซกุ คือพวกทหารหรือนักรบ

คนญี่ปุ่นมองเห็นความสำคัญของชาวนา และความมีค่าของเมล็ดข้าว ที่ชาวนาไถหว่านส่งมาให้กิน

มีค่าของเมล็ดข้าว ที่ชาวนาไถหว่านส่งมาให้กิน

ความกตัญญูรู้คุณชาวนา รู้คุณค่าของเมล็ดข้าว เป็นปรัชญาและหลักศาสนาช่วยจรรโลงฐานะของชาวนาญี่ปุ่นไว้ได้จนถึงปัจจุบัน

เหตุผลแห่งการจัดลำดับสังคมอย่างนี้ เพราะญี่ปุ่นเห็นความสำคัญของสังคม และเพราะเห็นความถูกต้องอีกอันหนึ่งคือ สังคมเท่ากับชาติ ชาติตั้งมั่นอยู่ได้เพราะสังคมประเภทใด ควรยกย่องสังคมประเภทนั้น

มีตัวอย่างความภักดีต่อสังคมในชาติ และ ความเกรงกลัวสังคมลงโทษเกิดขึ้นในสมัยเมยีนี่เอง เป็นประวัติกล่าวขวัญกันมากในหมู่คนญี่ปุ่นเรื่องหนึ่ง

คนญี่ปุ่นคนหนึ่ง ชื่อ ตากิเซน ซาบุโร อายุ ๓๒ ปี เป็นองครักษ์ของราชกุมารไบเซน กระทำผิดต่อชีวิตนักการทูตต่างชาติ ถือเป็นการเสียเกียรติของชาติ สังคมญี่ปุ่นไม่รับรองทนอับอายให้สังคมลงโทษอยู่ไม่ได้ ตกลงใจทำฮาราคีรี เพื่อกู้เกียรติ

ให้แก่ตนและสังคม

พิธีนี้ทำที่เมืองโกเบ เวลากลางคืน ในห้องโถงที่วัดแห่งหนึ่ง จักรพรรดิประทับเป็นประธาน ท่ามกลางคณะทูต ๗ คน และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ชาวญี่ปุ่นอีก ๗ คน นั่งเป็นพยาน

มีแท่นพิธีตั้งอยู่กลางห้องโถง ยกพื้นประมาณ ๔ – ๕ นิ้ว ตั้งอยู่บนเสื่อสีขาว (ตาตามิ) ครู่หนึ่งผู้กล้าหาญเดินเข้ามาพร้อมกับผู้ช่วย (excutioner) คนหนึ่ง กับข้าราชการอีก ๓ คน ทุกคนแต่งตัวตามแบบซามูไร คนที่เป็นผู้ช่วยเลือกได้นักแม่นดาบ เพื่อช่วยประหารซ้ำในขณะคว้านท้อง ไม่ให้ทรมานนานเกินไป

ตากิเซนซาบุโร เริ่มกระทำพิธีท่ามกลางแสงประทีป ก้มศีรษะคำนับพระ–มหาจักรพรรดิและพยานโดยรอบแล้วย่างขึ้นสู่ยกพื้น นั่งคุกเข่าทับส้นเท้า ผู้ช่วยหมอบอยู่ซ้ายมือ ๑ ใน ๓ คนที่ตามมาหยิบมีดขนาดสั้นประมาณ ๕ นิ้ว วางไว้ตรงหน้าผู้กล้าหาญ ต่อจากนั้นผู้กล้าหาญกล่าวสาร–ภาพความผิด จบลงด้วยคำว่าขอให้เป็นพยานและให้เกียรติยศแก่สังคมคนญี่ปุ่นในการกระทำฮาราคีรีครั้งนี้ด้วย

ครั้นแล้ว ตากิเซนซาบุโร ปลดเครื่องแต่งกายท่อนบนออก รูดแขนเสื้อที่ข้อมือรัดไว้กับเข่า เพื่อกันไม่ให้ร่างล้มไปข้างหลังตามธรรมเนียมของซามูไร ซึ่งถือว่า ผู้มีเกียรติทุกคนต้องก้มหน้าตาย

ตากิเซน ซาบุโร พิจารณาดูมีดที่วางอยู่ตรงหน้า ดูเหมือนพยายามรวมจิตเป็นครั้งสุดท้ายแล้วหยิบมีดแทงลงตรงท้องข้างซ้าย ลากปลายมีดช้า ๆ มาทางขวา ลากกลับไปทางเดิมแล้วกรีดสูงขึ้นไปตอนบน ไม่ได้แสดงอาการเจ็บปวด ยังมีสติให้สัญญาณแก่ผู้ช่วย ยื่นคอให้ฟันอีกครั้งหนึ่ง ตอนนี้สีหน้าของซาบุโรแสดงความเจ็บปวด แต่ก็ไม่มีเสียงปริปากเลย

ผู้ช่วยเมื่อเห็นสัญญาณ ก็ลุกขึ้นยกดาบฟันลงตรงคอ ศีรษะหลุดจากบ่าของผู้กล้าหาญ เสร็จแล้วหยิบกระดาษที่เตรียมมาเช็ดเลือดที่ใบดาบ ถือดาบออกจากห้องโถงนั้นไป

ภาพนี้คือภาพแห่งความกล้าหาญ ความเย็นของเลือดในร่างกาย ความไม่กลัวตายตามหลักศาสนาที่สอนว่า ความตายเหมือนเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่ วิญญาณไม่รู้จักดับ ไม่ได้ไปทางไหน ยังอยู่กับครอบ–ครัวชั่วนิรันดร

คนญี่ปุ่นสำนึกว่า ภาพแห่งการยอมตายเป็นภาพภักดีต่อสังคม และเป็นภาพของเกียรติยศ เกียรติยศของตนและของสังคมเท่านั้นที่จะช่วยให้ชาติญี่ปุ่นตั้งอยู่ได้ ตามหลัก **"บูชิโด"** อันเป็นธรรมจรรยาของชนชาติซามูไรทั้งปวง

ค่านิยม ที่พึงประสงค์ในสังคม

วีระ บำรุงรักษ์

ปัจจุบันรัฐบาลและประชาชนผู้ที่มีความเข้าใจในปัญหาของชาติบ้านเมือง และมีความปรารถนาจะให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า สงบ ร่มเย็น และมีสันติสุข ต่างมองเห็นร่วมกันแล้วว่าค่านิยม หรือคุณภาพในด้านจิตใจของพลเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง

จิตมนุษย์นั้นเป็นเรื่องลึกซึ้ง สลับซับซ้อน แต่เต็มไปด้วยพลังนานาประการ สภาพสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นวัฒนธรรมของชาติหรือของโลก ล้วนเกิดขึ้นก่อนในจิตใจคน คุณภาพของสรรพสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นอยู่กับคุณภาพของจิตใจทั้งสิ้น หากจิตใจมนุษย์มีความเข้าใจ มีความคิด มีความรู้ และตระหนักในคุณค่า หรือมีค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมแล้ว สิ่งที่สร้างขึ้นมานี้ก็ย่อมจะมีลักษณะที่ดีมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้าม หากจิตใจผูกยึดอยู่กับความโง่เขลาเบาปัญญา เห็นผิดเป็นถูก เห็นชั่วเป็นดี เห็นวัตถุสำคัญกว่าจิตใจ หรือผูกยึดอยู่กับความเคียดแค้นชิงชัง ความโลภ และความมืดมนมัวเมาอยู่กับอบายมุขแล้ว สิ่งที่สร้างขึ้นมาย่อมจะส่งผลชั่วร้ายให้แก่มนุษย์ในที่สุด

ค่านิยมที่มีปัญหาต่อสังคม

จากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการเกี่ยวกับปัญหาด้านจิตใจของชนในชาตินั้น ถึงแม้เราพบว่า จิตใจของคนไทยส่วนใหญ่ยังมีความดีมากกว่าความชั่วร้ายก็ตาม แต่ยังมีคุณภาพบางประการที่จะต้องปรับปรุงให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น คุณภาพทางจิตใจดังกล่าว เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับค่านิยมนั่นเอง

ค่านิยมที่มีปัญหา เท่าที่ได้รวบรวมไว้แล้วมีอยู่หลายประเภท แต่สิ่งที่ควรทราบร่วมกัน ได้แก่

๑. สภาพความอ่อนแอในการทำงาน

๒. สภาพความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย

๓. สภาพความหน้าใหญ่ ใจโตและความเป็นนักเลง

๔. สภาพความมักง่าย และรักความสะดวกสบายเกินไป

๕. สภาพความไม่นิยมไทยในหลายเรื่อง

๖. สภาพความแตกแยกทางความคิด

๗. สภาพการขาดความใส่ใจในเรื่องคุณธรรมและศาสนา

๘. สภาพการเชื่อถือในโชคลาภและไสยศาสตร์เกินควร

๙. สภาพการไม่รู้จักช่วยตนเอง

สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความเลวร้ายที่รุนแรงของแต่ละบุคคล แต่เป็นลักษณะทำให้บุคคลนั้นไม่เจริญก้าวหน้า เพราะไม่ใช่เป็นเหตุที่จะทำให้บุคคลนั้นเป็นคนเลว แต่อาจจะเป็นปัจจัยเสริมให้กลายเป็นคนไม่มีค่าไม่มีประโยชน์ต่อสงคมในปัจจุบันเท่าใดนัก และในการรวมตัวเป็นชาติ หากพลเมืองส่วนใหญ่มีลักษณะเช่นนี้โดยไม่มีการแก้ไขแล้วประเทศชาติคงจะเจริญก้าวหน้า และมีสันติสุขได้ยาก

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาด้านคุณภาพทางจิตใจเหล่านี้ จึงได้มีประกาศเรื่องเชิญชวนให้ประชาชนปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประเภท และได้น้อมรับเอาคุณธรรม ๔ ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี มาเป็นทิศทางในการพัฒนาขึ้นในชาติอีกส่วนหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม คำประกาศดังกล่าวซึ่งเป็นเพียงคำพูด คำปราศรัย ถึงแม้จะมีการประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ จนกระทั่งทุกคนท่องจำได้ ผลที่แท้จริงหาได้บังเกิดไม่ และถ้ามุ่งแต่เพียงให้จำได้ผลดังกล่าวก็ไม่แตกต่างกับการให้การศึกษาเล่าเรียนโดยการเน้นแต่เพียงความจำ ซึ่งเราได้ดำเนินการกันมานานแล้ว แต่ผลการศึกษาดังกล่าวก็ยังไม่บังเกิดผลเป็นวัฒนธรรม ยังไม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ ดังนั้นผลที่คาดหวังอย่างแท้จริงของการประกาศเชิญชวน และการให้การศึกษาเพื่อให้มีการจดจำเพียงค่านิยม ๕ ประการ และคุณธรรม ๔ ประการเท่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและสันติสุขอันเป็นที่ปรารถนาของสังคมได้ ดังนั้นสิ่งที่ผู้ให้การศึกษาจะต้องช่วยกันขบคิดดำเนินการให้บรรลุผลก็คือ การสร้างกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัยโดยถือหลักการและวิธีการในการแก้

ในการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ในสังคมนั้น ย่อมมีวิธีการหลายรูปแบบ หากศึกษาวิธีการของบรรพ–บุรุษในสมัยโบราณ ในยุคที่การศึกษาในโรงเรียนไม่เจริญเหมือนทุกวันนี้ ก็จะพบว่าบรรพบุรุษมีความเฉลียวฉลาดในการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ อยู่เป็นอันมาก เช่น อบรมสั่งสอนโดยผูกเป็นนิทาน นิยายและเรื่องเล่าปรัมปรา โดยการสอดแทรกสาระ คติเตือนใจต่าง ๆ ให้ผู้ฟังสำเหนียกในคุณงามความดีและค่านิยมเหล่านั้น นอกจากนี้ยังมีการจัดทำเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การทำบุญสุนทานต่าง ๆ การจัดเป็นกิจกรรมประเพณี ประจำเดือน ประจำปี และตามช่วงอายุของคนในวัยต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างของการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมในยุคเก่า ซึ่งหากนำมาพิจารณาจัดทำในแผนเดียวกันของยุคนี้ ก็ยังกระทำได้และจะก่อให้เกิดประโยชน์อยู่มาก หากกล่าวโดยสรุป รูปแบบกิจกรรมทั้งหลายอันเป็นส่วนประกอบของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นวิธีการอันหนึ่งในการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากรูปแบบของกิจกรรมเหล่านั้นเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคอดีตเป็นส่วนใหญ่ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงในยุคนี้ รูปแบบของกิจกรรมเหล่านั้น ควรจะได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยตรงกับรสนิยมของยุคปัจจุบันด้วย

วิธีการเสริมสร้างค่านิยม

วิธีการโดยทั่วไปนั้น หากต้องการให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลคณะใดประพฤติปฏิบัติตามแนวค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์ เพื่อการพัฒนาชาติบ้านเมืองนั้น มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ ๑ ทำให้บุคคล/กลุ่มบุคคลตระหนักถึงปัญหา ยอมรับว่าเขามีปัญหาตลอดทั้งชี้แนะให้เขาเกิดความต้องการที่จะลดหรือขจัดปัญหาให้หมดไป หรือจะใช้ภาษาธรรมะว่า ให้กลุ่มบุคคลตระหนักในทุกข์ และความยากลำบากของชีวิตร่วมกัน ความทุกข์หรือปัญหาอาจจะมีอยู่ในหลายประการ ควรจะดำเนินการประชุมปรึกษาหารือหรืออภิปรายเพื่อระบุปัญหาความทุกข์ยากทั้งหลายทั้งหมดให้ทุกคนทราบและยอมรับว่าเป็นปัญหาของพวกเขา

ขั้นที่ ๒ เมื่อทุกคนหรือส่วนใหญ่ตระหนักในปัญหา หรือทุกข์ทั้งหลายแล้ว ให้ช่วยกันอภิปรายให้เห็นสาเหตุและปัจจัยอันเป็นบ่อเกิดของปัญหาความทุกข์ยากเหล่านั้นให้มากที่สุด จนกระทั่งทุกคนมองเห็นอย่างกระจ่างชัดว่า สาเหตุและปัจจัยของความทุกข์ยากเหล่านั้น เป็นสาเหตุและปัจจัยที่แท้จริง ขั้นนี้ใช้ภาษาธรรมะว่า ขั้นเข้าใจสาเหตุหรือสมุทัยแห่งทุกข์

ขั้นที่ ๓ เมื่อทุกคนเห็นทุกข์เห็นสาเหตุแห่งทุกข์แล้วก็ถึงขั้นการกำหนดกติกา หลักการหรือมาตรการของการดับสาเหตุและปัจจัย หรือลดสาเหตุและปัจจัยดังกล่าว ขั้นนี้อาจจะเรียกว่าขั้นยุทธศาสตร์ หรือขั้นกำหนดหลักการในการแก้ปัญหา อาจจะมีการกำหนดกติกา หรือประชามติว่าทุกคนจะยึดมั่นอยู่ในหลักการ/ยุทธศาสตร์นั้น ภาษาธรรมะเรียกว่า ชั้นกำหนดนิโรธ

ขั้นที่ ๔ เมื่อทุกคนเข้าใจในยุทธ–ศาสตร์กำหนดกติกาต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติร่วมกันแล้วจะพบว่าในขั้นนี้ จะมีค่านิยมคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ปรากฏให้เห็นมากมาย นอกจากปัญหา คือความเกียจคร้าน ความอ่อนแอในการทำงาน และอบายมุขต่าง ๆ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่ทุกคนจะต้องเข้าใจ หรือกติกาที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ คือ จะไม่เกียจคร้านจะขยันเข้มแข็งในการทำงานและการละลดเลิกอบายมุขเป็นต้น

ในขั้นนี้ก็คือจะต้องมีการวางแผนดำเนินการเพื่อขจัดสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน มีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะขจัดปัญหานั้น และแบ่งกันหรือร่วมกันดำเนินการตามแผนงานและโครงการ ขั้นนี้อาจจะเรียกได้อีกเป็นขั้นกำหนดยุทธวิธีต่าง ๆ ใช้ภาษาธรรมะว่า ขั้นกำหนดมรรควิธี

เมื่อกลุ่มบุคคลดำเนินการตามขั้นตอนของขั้นมรรคแล้ว ผลก็จะเกิดขึ้นตามลำดับ ปัญหาต่าง ๆ จะเบาบางลง ในขณะเดียวกันค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมที่สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของกลุ่ม ก็จะบังเกิดขึ้นตามระยะเวลาของการปฏิบัติ และในการปฏิบัติตามแนวนี้ จะเกิดความรู้และประสบการณ์ร่วมกันมากขึ้น กลุ่มนั้นคณะนั้นมีความเป็นปึกแผ่น เจริญก้าวหน้าและมีสันติสุขยิ่งขึ้น

วิธีการดังกล่าวนี้ผู้นำไปใช้ควรมีศิลปะในการยืดหยุ่นให้เหมาะสม แต่วิธีการที่จะสำเร็จส่วนใหญ่ต้องเดินไปตามครรลองอันนี้ เท่าที่ผู้เขียนได้มีโอกาสไปเยี่ยมหมู่บ้านพัฒนาในจังหวัดอุบลราชธานี และจากการสอบถามผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาหมู่บ้านชนบทจนบังเกิดผลดีนั้น ขั้นการดำเนินการเป็นไปตามแนวดังกล่าวมาแล้ว โดยที่ไม่มีการระบุค่านิยมคุณธรรม จริยธรรมในขั้นต้นแต่ประการใด แต่เมื่อทุกคนมองเห็นปัญหา มองเห็นสาเหตุของปัญหาก็จะมองเห็นค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นตามไปด้วย และเมื่อเห็นแล้วก็จะวางแผนประพฤติปฏิบัติร่วมกัน

สำหรับวิธีการปลูกฝังและเสริมสร้างอื่น ๆ ที่มีการเสนอมากมาย และแม้แต่วิธีการที่ท่านคิดขึ้นเองนั้น แท้จริงเป็นวิธีการปลีกย่อย ซึ่งรวมอยู่ในวิธีการทั่วไปของการปลูกฝังและเสริมสร้างในหลักใหญ่ที่ได้เสนอนี้

ดังนั้นหากท่านทั้งหลายมีความปรารถนาอย่างจริงจังที่จะให้ประชาชนและหมู่คณะของคนปฏิบัติตามค่านิยมเพื่อให้บังเกิดผลคือความเจริญก้าวหน้า และสันติสุขที่ยั่งยืนแล้วขอให้ช่วยกัน วิธีการนี้ไปทดลองดำเนินการผลสำเร็จก็จะเกิดขึ้น

ประชาชน จะช่วยประเทศชาติได้อย่างไร

วิจิตร อาวะกุล

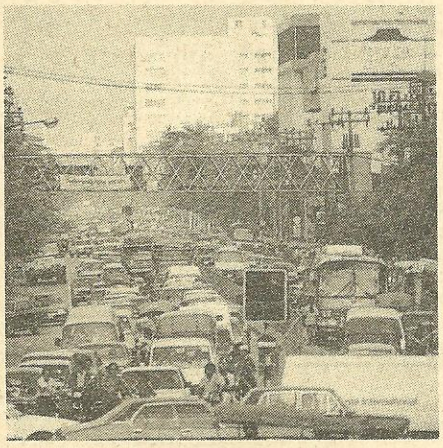

เรามักจะบ่น อึดอัด รำคาญว่าทำไมบ้านเมืองเรา จึงไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีควันจากท่อไอเสีย ฝุ่นละออง เสียงดังจากรถยนต์ มอเตอร์ไซด์ บ้านเมืองไม่สะอาด มีเรื่องโน้นเรื่องนี้ทำให้มีความคับข้องใจหลายอย่าง เกิดความอึดอัดใจ ไม่สบายใจในด้านสังคมและวัฒนธรรมอยากให้บ้านเมือง ทำอย่างนั้นแก้ไขอย่างนี้ ก็ยังไม่เห็นเรียบร้อยสักที

ท่านผู้อ่านเชื่อไหมว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเรานั้นเราในฐานะประชาชนสามารถช่วยแก้ปัญหา หรือช่วยประเทศชาติเราได้ เพราะความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมหรือประเทศชาติเรานั้นเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติของประชาชนคือตัวเราเองแต่ละคนด้วย

ประชาชนทุกคนมีส่วนทำให้บ้านเมืองเกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ถ้าเราเป็นคนมักง่ายทิ้งขยะลงบนถนน หรือหน้าบ้าน ข้างบ้าน ไม่เก็บกวาดหน้าบ้าน หน้าร้าน ชุมชน บ้านเราก็สกปรกเกิดกลิ่นเน่าเหม็นคละคลุ้ง เป็นผลกระทบมายังบ้านเราตัวเรา และครอบครัวเรานั่นหมายถึงสิ่งที่จะเป็นมรดกแก่ลูกหลานเรา

แต่ถ้าเราช่วยกันดูแลเก็บกวาดไม่มักง่าย รวบรวมทิ้งให้เป็นที่ ช่วยกันเอาไปเผาไฟเสียบ้าง หรือกำจัดด้วยวิธีอื่น ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดก็เกิดขึ้นเป็นการช่วยตนเอง สังคม และประเทศชาติไปในตัว

ความมักง่ายในการข้ามถนน มักง่ายในการขับรถ การจอดรถ การวางสิ่งของยื่นล้ำเข้าไปในทางเท้าซึ่งเป็นทางสาธารณะ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ประชาชนได้สร้างขึ้น แล้วเราก็ได้รับผลคือความไม่สะดวก ไม่สบายทั้งกายและใจ

ท่านผู้ฟังคงจะเคยเห็นเจ้าของบ้านเรือน ร้านค้า ที่เห็นแก่ตัว ชอบเอาเปรียบสังคมด้วยการวางสิ่งของสินค้าของตนยื่นเข้าไปในทางเท้า ซึ่งเป็นทางเดินสาธารณะ ทำให้เกะกะ เดินทางสัญจรไม่สะดวก ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เมื่อทางเดินแคบ ทำให้คนเดินลำบาก คนซื้อจึงไม่ชอบเข้าไปเบียดเสียดและรีบเดินหนีออกไปจากที่นั่น เป็นการไล่ลูกค้าทางอ้อม ลูกค้าเข็ดและไม่เข้าไปทางนั้นอีก ทำให้สินค้าขายไม่ดี

หลักของการค้าขายนั้น จะต้องทำให้ลูกค้าติดใจและที่จะมาซื้ออีก มิใช่ทำให้ลูกค้าเข็ดและไม่กลับมาซื้ออีก สถานที่ที่จะทำให้ผู้ซื้อชอบนั้นคือความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่แออัดเกะกะ สกปรก ผู้ซื้อมักต้องการที่กว้างที่จะค่อย ๆ เดิน เหลียวซ้ายแลขวาพินิจพิจารณาสินค้าตามสมควร ฉะนั้นถ้าห้างร้าน ร้านค้าแผงลอยหาบเร่ จะจัดและระมัดระวังในเรื่องความเป็นระเบียบเรียบ

สถานที่ที่จัดไว้สำหรับซื้อขายเครื่องบริโภค คือ ตลาด มิใช่บาทวิถี

ร้อย ก็จะเป็นการช่วยสังคมประเทศชาติ และช่วยตนเองในที่สุด คือขายสินค้าได้ดีกว่า

การข้ามถนนที่ไม่เป็นระเบียบทำให้รถติด เกิดอุบัติเหตุ บางคนชอบฝ่าฝืนกฎ–จราจร จอดรถในที่ห้ามจอด จอดบนสะพาน เชิงสะพาน ทางร่วมทางแยก ที่คับขันอันเป็นการผิดกฎจราจร เป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบของจราจรเกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่รักษากฎหมายบ้านเมือง นาน ๆ เข้าก็ฝ่าฝืนระเบียบ เพราะจะเป็นตัวอย่างแก่คนอื่นรวมทั้งลูกหลานของเรา อาจคิดว่าการจอดรถบนสะพาน เชิงสะพาน ทางร่วม ทางแยกไม่เป็นการผิดกฎหมายอีกด้วย

ถ้าเราไม่ช่วยกันรักษาความเป็นระเบียบ ไม่รักษากฎหมายบ้านเมือง นาน ๆ เข้าบ้านเมืองก็จะไม่มีความเป็นระเบียบ เกิดความยุ่งเหยิง ความทุกข์ก็จะกลับมาที่ตัวเราคือประชาชนเกิดรถติด เปลืองน้ำมัน หงุดหงิด นั่นคือความไม่สงบสุขกลับมาหาตัวเราเอง

ความมักง่าย ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเหล่านี้ จะถ่ายทอดไปยังลูกหลานของเราได้ กล่าวกันว่าถ้าเราถ่ายทอดสิ่งที่ดีไปให้ลูกหลาน ลูกหลานจะทำดีไปกว่าพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดหลาย ๆ เท่าตัว เราถ่ายทอดความสกปรก ความมักง่ายไปให้ลูกหลาน ลูกหลานก็จะสกปรกและมักง่าย

"...บ้านเมืองจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความสงบสุขได้ย่อมอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติของประชาชนด้วย...การที่ประชาชนให้ความร่วมมือ ช่วยกันปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมส่วนรวมนั้น ได้ชื่อว่าช่วยชาติทางหนึ่ง..."

ยิ่งกว่าพ่อแม่หลายเท่า ฉะนั้นเราจึงจำเป็นต้องช่วยกันเป็นตัวอย่างที่ดี อย่าลืมว่าการให้ความร่วมมือ การช่วยกันปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้น เป็นการช่วยชาติ

ที่ตลาดนัดสวนจตุจักรเมื่อเริ่มดำเนินการ มีความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของการจอดรถ การวางของ เกะกะขวางทางสัญจร ใครไปใครก็บ่น และเบื่อหน่ายในความไม่เป็นระเบียบ จนคนไม่อยากจะไปจับจ่ายซื้อของ

แต่ปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการจัดระเบียบการจราจรจอดรถอย่างจริงจัง มีการยกรถที่กีดขวาง มีการปรับกันอย่างจริงจัง และต่อเนื่องตลอดเวลา ในขณะนี้ใครไปซื้อของที่ตลาดนัด สวนจตุจักรก็ต้องชม และมีความพอใจในความเป็นระ–เบียบเรียบร้อย ร้านค้าก็มีความเรียบร้อย ประชาชน จึงนิยมไปจับจ่ายซื้อข้าวของกันมากขึ้น

ในแง่ของการค้าขายให้บริการ ประ–ชาชนย่อมนิยมที่จะไปที่สะอาดกว้างขวาง เป็นระเบียบมากกว่าที่จะไปในที่สกปรกไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

บ้านเมืองจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความสงบสุขได้ย่อมอยู่ที่การประ–พฤติปฏิบัติของประชาชน ด้วย

โปรดทราบว่า การที่ประชาชนให้ความร่วมมือ ช่วยกันปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมส่วนรวมนั้น ท่านได้ชื่อว่าได้ช่วยชาติด้วยทางหนึ่ง เราอยู่ในสังคมต้องร่วมมือกัน ไม่มีใครจะสุขสบายอยู่ได้หากบ้านเมืองยุ่งเหยิงไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ดังโคลงที่ว่า

หากชุมชน ส่วนใหญ่ นั้นได้ทุกข์
เราจะสุข อยู่ได้ อย่าใฝ่ฝัน
เรื่องทุกข์สุข ย่อมกระเทือนทั่วถึงกัน
สายสัมพันธ์ มนุษย์ชาติ ไม่ขาดเอย

ปัญหาการขาดดุลการค้า

วีระชัย แก้วพันธุ์

ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่มีการกล่าวถึงกันทุกยุคทุกสมัยนั้นก็คือ **"การขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ"** การขาดดุลการค้าหรืออีกนัยหนึ่ง การที่ประเทศส่งสินค้ามีมูลค่าน้อยกว่าการนำสินค้าเข้าประเทศ ยิ่งประเทศไทยเราอยู่ในระหว่างการพัฒนาประเทศ การขาดดุลการค้าจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้น จำเป็นต้องสั่งสินค้าประเภททุน เครื่องจักร เครื่องกลเข้ามาในการพัฒนาประเทศ ปัญหาการขาดดุลการค้าจึงเป็นปัญหายืดเยื้อเรื้อรัง

ในเรื่อง การขาดดุลการค้าของประเทศนั้น ถ้าจะพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศชาติต้องขาดดุลการค้า ซึ่งได้มีผู้สันทัดกรณีทางเศรษฐกิจแสดงความคิดเห็นกันไว้อย่างมากมาย พอจะสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้.–

๑. ปัญหาในการส่งออก อาจจะสืบเนื่องจาก

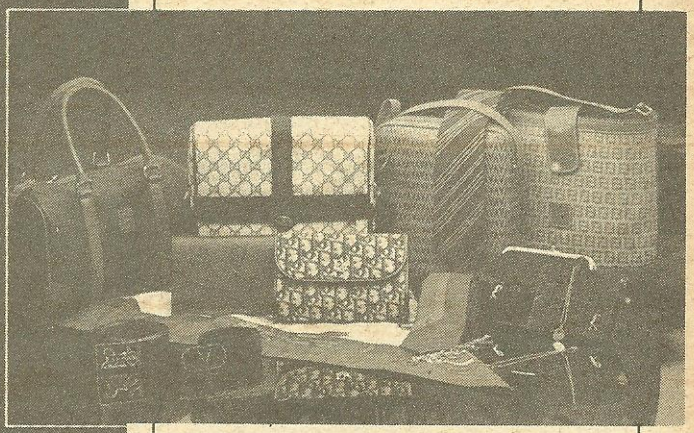

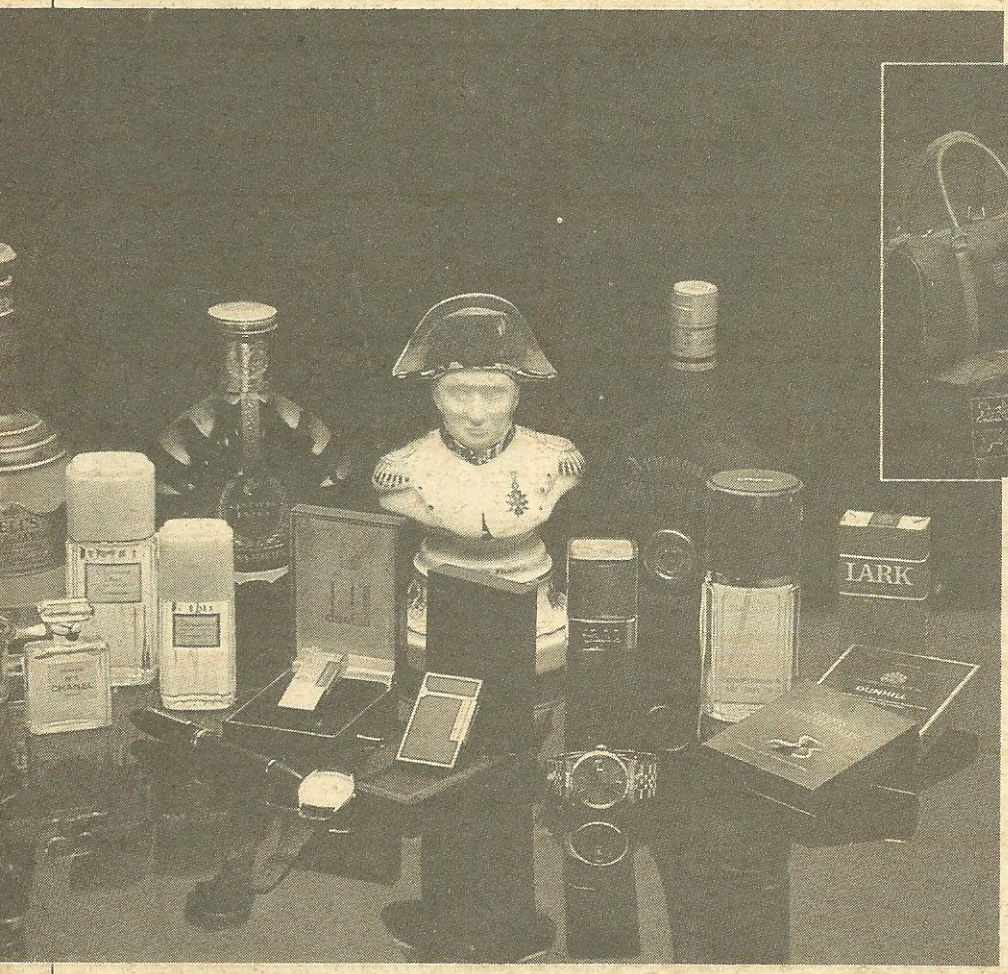

ส่วนหนึ่งของสินค้าฟุ่มเฟือยที่ไทยเรายังต้องสั่งมาจากต่างประเทศ

โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าด้านการเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าขั้นปฐม คือเป็นประเภทวัตถุดิบยังไม่ได้แปรรูป สินค้าเกษตรมีจุดอ่อนกว่าสินค้าอุตสาหกรรม มีลักษณะไม่ยืดหยุ่น เขาว่าอย่างนั้น มีการขึ้นลงของราคาอยู่ตลอดเวลา ไม่มีความแน่นอน สินค้าเกษตรมีการแข่งขันกันมากในตลาดโลก มีหลายประเทศผลิตสินค้าต้นทุนต่ำกว่าของเรา ทำให้สินค้าไทยขายสู้ไม่ได้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การส่งสินค้าออกต้องถูกกระทบ

กระเทือน ทำให้ต้องขาดดุลการค้าเพราะขายสินค้าไม่ได้

ถูกกีดกันในเชิงการค้า ส่วนใหญ่ก็เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อช่วยผู้ผลิตสินค้าภายในประเทศของเขา เช่น สหรัฐ–อเมริกา กลุ่มตลาดร่วมยุโรป ญี่ปุ่น ฯลฯ การคุ้มกันผู้ผลิตภายในประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตั้งกำแพงภาษีสูง จำกัดโควต้าการนำเข้าและเข้มงวดในเรื่องคุณภาพสินค้า ทำให้สินค้าของไทยเราบางชนิดมีราคาสูงส่งไปขายไม่ได้ บางครั้งสินค้าไทยเราขายดีในประเทศเหล่านั้น กลัวจะขายดีมากไป จึงต้องควบคุมการนำเข้าต้องมีการเจรจาต่อรอง ดังปรากฏเป็นข่าวอยู่บ่อย ๆ ในเมื่อตลาดเป็นของผู้ซื้อเขาจะทำอะไรก็ทำได้จึงทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการส่งสินค้าออกของไทยเรา

๒. ปัญหาภายในประเทศ ซึ่งทำให้การค้าขาดดุล อาจเป็นเพราะ

ความฟุ่มเฟือยของสังคมไทยก็เป็นตัวการสำคัญอย่างหนึ่งเหมือนกับการสั่งสินค้าที่ไม่จำเป็นหรือสินค้าฟุ่มเฟือยเข้ามาภายในประเทศ ที่ทางการได้เน้นหนัก เช่น เนื้อและส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ซึ่งบริโภคได้ ปลา เครื่องดื่ม สุรา เครื่องหอม คอส–เมติค เครื่องสำอาง สิ่งทอ เครื่องเรือน เครื่องประดับเพชรพลอยสำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านเรือน รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และส่วนประกอบเป็นต้น อาจจะเป็นเพราะอิทธิพลการโฆษณาของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ทำให้คนไทยไม่รู้จักประหยัด นิยมลัทธิเอาอย่างกัน โดยมิได้คำนึงถึงฐานะของตนเอง ทุกวันนี้จะเห็นได้ว่ามีห้างสรรพสินค้าเพิ่มขึ้นมากมาย มีส่วนสร้างความฟุ่มเฟือยในสังคมไทยเหมือนกัน นี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าขาดดุล

ความไม่นิยมใช้สินค้าไทย คนไทยด้วยกันมักจะมองไปว่าสินค้าไทยเรานั้นด้อยคุณภาพทั้ง ๆ ที่สินค้าไทยหลาย

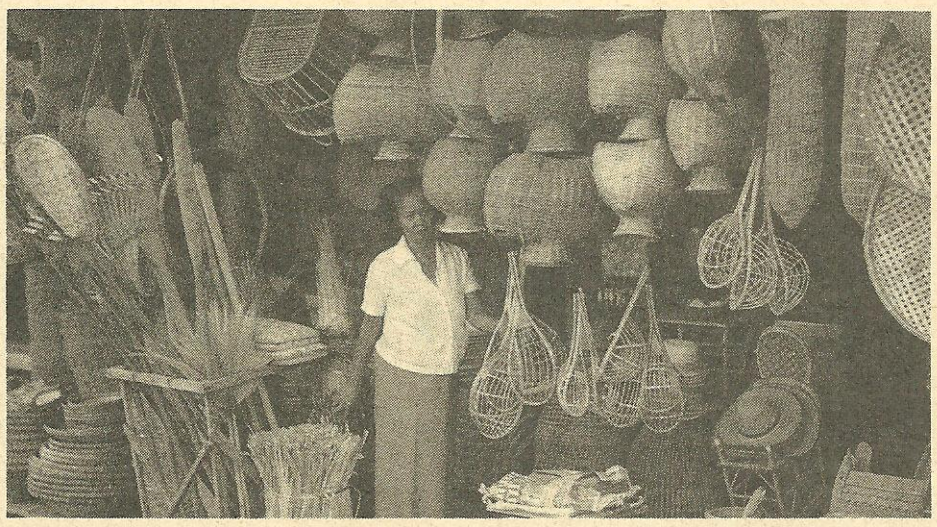

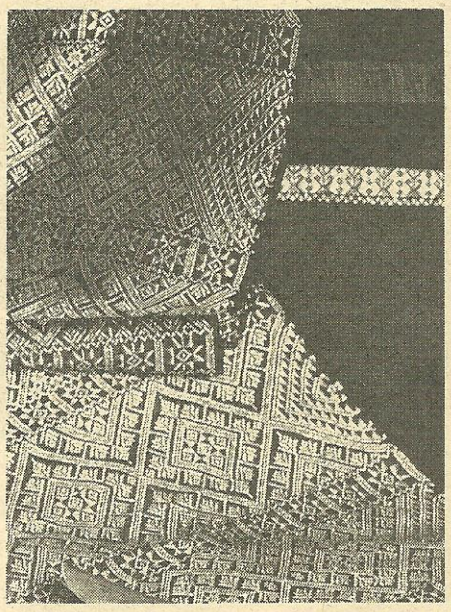

(บน) หัตถกรรมพื้นบ้าน
(ขวา) ดอกไม้ประดิษฐ์ ปัจจุบันเป็นสินค้าออกของไทย อย่างหนึ่ง
(ล่าง) หัตถกรรมในโครงการศิลปาชีพพิเศษ ในพระบรมราชินูปถัมภ์

"การขาดดุลการค้าเป็นปัญหาของชาติที่พี่น้องทุกคนจะต้องช่วยกันแก้ไขด้วยการฝึกนิสัยประหยัด ไม่ซื้อของต่างประเทศ รักชาติ นิยมไทย จะแข่งขันซื้อของนอกกันทำไม เพราะนั่นทำให้บ้านเมืองบรรลัย"

ชนิดที่ฝรั่งใช้แต่ไทยทำ เช่น เสื้อผ้า เครื่องหนัง เป็นต้น โดยเฉพาะสิงคโปร์ ฮ่องกง นักท่องเที่ยวของไทยนิยมมาก ชอบซื้อสิ่งของทุกอย่างที่ขวางหน้าว่างั้นเถอะ ปรากฏว่าสินค้าบางชนิดที่ซื้อเข้ามานั้นเป็นผลิตภัณฑ์ของคนไทย จึงไม่น่าแปลกใจอะไรที่สิงคโปร์และฮ่องกง มักจะให้ฉายานักท่องเที่ยวของไทยเราว่า **"หมูสยาม"** นี่ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่รสนิยมของคนไทยนิยมของต่างประเทศ จึงทำให้ดุลการค้าต้องขาดดุลไปอย่างน่าเสียดาย

ท่านผู้อ่านที่เคารพ สาเหตุของการขาดดุลการค้าที่หยิบยกมาเพียงสังเขปนั้น ก็คงจะทำให้มองเห็นกันทั่วไปแล้วว่า เรื่องของการขาดดุลการค้านั้นสืบเนื่องมาจากอะไร และในเวลานี้การขาดดุลการค้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 27 ปี ได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก รัฐบาลหลายคณะที่หมุนเวียนเข้ามาบริหารประเทศก็ได้พยายามหยิบยกปัญหาการขาดดุลนี้เพื่อหาทางแก้ไขมาตลอด ดังจะเห็นได้จากการเจรจากับประเทศที่ขาดดุลบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น แต่ก็ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ต้องมีการเจรจากันอีก เรื่องของการขาดดุลการค้าถ้าหากจะพิจารณาด้วยใจเป็นธรรม ปัญหาการขาดดุลการค้าเป็นปัญหาของส่วนรวม จะปล่อยให้เป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลฝ่ายเดียวนั้น ย่อมจะไม่ยุติธรรมนัก วิธีที่ถูกต้องคนไทยทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจอย่างแข็งขันกับรัฐบาลด้วย ต้องเอาจริงเอาจังกับการแก้ปัญหาการขาดดุลอย่างพร้อมเพรียงกัน ต้องระดมความคิดเห็นพิจารณากันให้รอบคอบว่าควรจะมุ่งเน้นหนักแก้ปัญหาขาดดุลที่จุดใดก่อน ในทำนองเกาให้ถูกที่คัน การขาดดุลการค้าถ้าไม่ช่วยกันยับยั้ง เศรษฐกิจของประเทศในอนาคตจะพบกับความยุ่งยากได้

อย่างไรก็ดี ถ้าหากจะลองพิจารณาถึงทางแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศ ซึ่งก็ได้รวบรวมมาจากแนวความคิดของผู้สันทัดกรณีทางเศรษฐกิจ ที่ให้ข้อคิดความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติพอจะสรุปได้ว่า.–

๑. มาตรการระยะสั้น อาจใช้มาตราการดังนี้

มุ่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนนิยมสินค้าไทย โดยขอความร่วมมือจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เผยแพร่สินค้าไทยให้แพร่หลายทั้งในเมืองหลวงและในต่างจังหวัด โดยใช้ **"เครื่องหมายมาตรฐานที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)** กระทรวงอุตสาหกรรมออกใบอนุญาตให้เพื่อเป็นหลักประกัน ให้ประชาชนได้ทราบว่าสินค้าไทยของเรามีมาตรฐานมีคุณภาพดีเทียบกันของต่างประเทศได้ **เป็นการแก้ภาพพจน์ค่านิยมของคนไทยเสียใหม่** เพื่อสร้างศรัทธาให้แก่ประชาชนไทย จะได้นิยมสินค้าไทยมากขึ้น เพื่อลดการใช้ของต่างประเทศให้น้อยลง

การจัดนิทรรศการ **"สัปดาห์นิยมไทย"** ทั้งในเมืองหลวงและในต่างจังหวัดให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมผู้ผลิตภายในประเทศ เป็นการหาตลาดภายในประเทศด้วย การจัดสัปดาห์นิยมไทยต้องจัดให้ต่อเนื่องกระจายไปตามส่วนภูมิภาค มิใช่มาจัดแต่ในเมืองหลวงเป็นการสร้างชาตินิยมให้ประชาชนในการซื้อสินค้าไทย เงินทองไม่รั่วไหล กำไรก็เป็นของชาติ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ช่วยลดดุลการค้าได้ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเล็งเห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวภายในประเทศสะดวกปลอดภัย รัฐได้เงินตรา แก้ปัญหาการขาดดุลได้ รณรงค์กระตุ้นให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของไทยซึ่งมีอยู่มากมาย ส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่น ดังที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินการอยู่เป็นโครงการที่ควรสนับสนุนอย่างยิ่ง จะทำให้ประชาชนมีความหวงแหนวัฒนธรรมไทย นอกจากจะดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในประเทศแล้ว ยังสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้อีกด้วย

๒. มาตรการระยะยาว อาจใช้มาตรการดังนี้.–

ปลูกฝังและเผยแพร่ความนิยมไทยให้เด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น ลดความฟุ่มเฟือย ปลูกฝังค่านิยมไทย เพื่อให้เด็กและเยาวชนคำนึงถึงผลประโยชน์ ให้เด็กและเยาวชนของชาติ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จะเป็นหนทางหนึ่งช่วยลดการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ในระยะยาว ข้อสำคัญก็คือคุณครูทั้งหลายอย่าซื้อของนอกเงินผ่อนเป็นตัวอย่างไม่ดีแก่เด็ก

ปลูกฝังสร้างวินัยทางเศรษฐกิจขึ้นแก่ทุกคนในชาติ เริ่มต้นจากผู้บริหารชั้นสูงจะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน ในด้านความฟุ่งเฟือของสังคม ใช้จ่ายอย่างประหยัด ลดอบายมุขต่าง ๆ ลงเป็นต้น การสร้างวินัยทางเศรษฐกิจ เพื่อช่วยสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน ยึดถือปฏิบัติตามจะเป็นช่องทางหนึ่งช่วยลดดุลการค้าได้

มุ่งแสวงหาตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ทั้งกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการต่างประเทศก็ได้ดำเนินการอยู่แล้ว ก็เป็นเรื่องที่ดีครับ

ใช้วิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อปลุกให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายของการขาดดุลการค้าที่อาจมีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ หากไม่ช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจัง

ท่านผู้อ่านครับในการแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศ ดังที่ได้เสนอแนะมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาวดังกล่าวข้างต้นนั้น ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เรา ๆ ท่าน ๆ ก็รู้กันอยู่ทั้งนั้น การขาดดุลการค้าของประเทศของเราต้องยื้อเยื้อเรื้อรังมาเป็น

(อ่านต่อหน้า ๗๕)

แนวทางการเมือง

(ตอน ๓)

รศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

ประชาธิปไตย : การเลือกผู้นำ

กระบวนการประชาธิปไตย เป็นกระบวนการสรรหานายกรัฐมนตรี และสรรหาผู้ทำหน้าที่ออกกฎหมาย แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและทำหน้าที่ควบคุมฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติตามแนวนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสร้างเสถียรภาพและความไพบูลย์แห่งรัฐ อันหมายถึงความเจริญก้าวหน้าของปวงชนชาวไทย ดังนั้นภาระอันสำคัยยิ่งอย่างหนึ่ง ของปวงชนไทย คือหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประเทศไทยมีประชากรถึง ๕๐ ล้านคน ซึ่งการที่จะให้ประชาชนทั้งหมดไปบริหารประเทศนั้น เราย่อมไม่มีสภาพที่จะรองรับได้ แม้แต่หมู่บ้านบางแห่งยังมีผู้ใหญ่บ้านถึง ๒ คน เพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารหมู่บ้าน และทำหน้าที่เชื่อมประสานกับเจ้าหน้าที่บางอำเภอ และรับเอานโยบายจากส่วนกลางผ่านนายอำเภอไปสู่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน การบริหารประเทศก็เช่นเดียวกัน เราจะต้องมีตัวแทนที่ทำหน้าที่แทนเรา เช่น ในหมู่บ้าน ตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในแต่ละระดับดังกล่าวเราเลือกผู้นำ กล่าวคือตัวแทนของเราเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำแทนเรา

ระบบสภาไทย : การเลือกตั้งผู้แทน

การเลือกตั้งอย่างอิสระเสรีที่ถือว่าเป็นระบบองค์กรที่สำคัญอย่างหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย คือ การเลือกผู้แทนราษฎร การเลือกตัวแทนของราษฎรไปทำหน้าที่สำคัญในทางนิติบัญญัติคือการเสนอกฎหมาย การออกกฎหมายและการแก้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ให้เป็นธรรมและให้ผู้แทนทำหน้าที่เสนอสภาพของปัญหาแต่ละท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะต่อคณะรัฐบาลให้หาทางแก้ไข

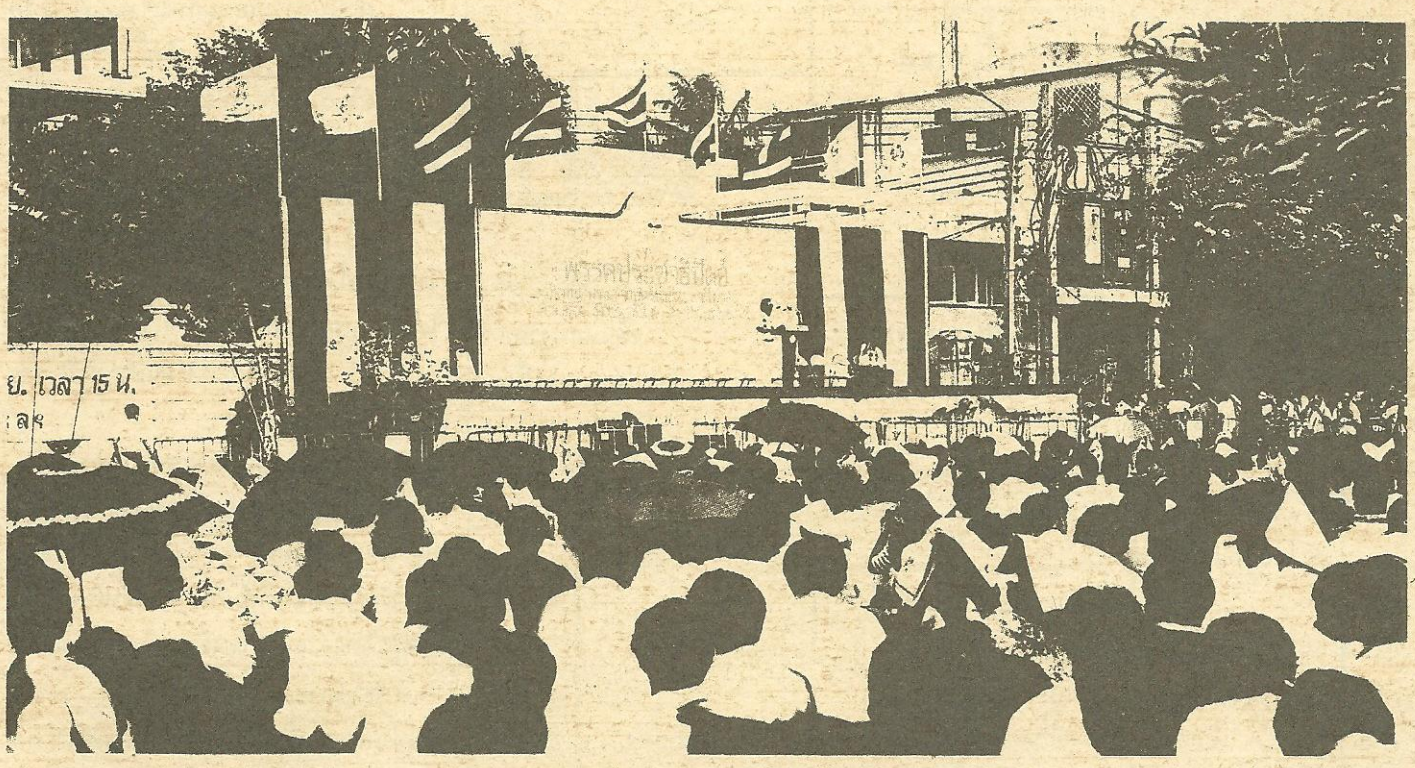

ปัญหาให้ทันกาลและไม่เพียงแต่เท่านั้น ผู้แทนราษฎรยังจะทำหน้าที่แทนท่านในการอนุมัติงบประมาณ (งบใช้จ่าย และการพัฒนาประจำปี) เพื่อนำเงินนั้นไปใช้บริหารในทุก ๆ ส่วนที่สำคัญ เช่น การศึกษา สาธารณสุข การคมนาคม การพัฒนาเกษตร การขุดแหล่งน้ำ ทำเขื่อน และการป้องกันประเทศ และควบคุมการใช้จ่ายเงินนั้นให้เป็นไปตามหลักการที่รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละปี

ภาระหน้าที่ของผู้แทนราษฎร

ผู้แทนราษฎรทั้งหมดต้องมีสังกัด ที่เราเรียกว่าพรรค หัวหน้าพรรคการเมืองคือบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี พรรคการเมืองต่าง ๆ จึงระดมบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าพรรค บางพรรคก็มีแต่คนมีเงิน เช่น พ่อค้า เป็นอาเสี่ย เป็นส่วนมากบางพรรคก็มีแต่คนจนไม่มีเงิน หากมีแต่ความตั้งใจ แต่ละพรรคก็มีนโยบายหลักว่าด้วยหลักการบริหารประเทศว่าจะบริหารประเทศอย่างไร จะพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไร จะพัฒนาเมือง พัฒนาชนบทอย่างไร ซึ่งหลักการต่าง ๆ นั้น มีจุดประสงค์เพื่อความเจริญก้าวหน้า และการอยู่ดีกินดีของมวลราษฎร์ ดังนั้นผู้แทนในแต่ละพรรคจึงทำหน้าที่นำนโยบายไปแถลงแก่ประชาชน บางท่านพูดไม่เป็นก็ให้เงินพูดแทน ซึ่งลักษณะของผู้แทนนั้นต้องเป็นผู้นำมีลักษณะกล้าพูด กล้าทำ กล้านำ เสมือนกับนักมวยทางการเมือง คนชกเก่งเราจึงชอบ แต่บางท่านไม่ชก (ไม่พูด) **จ่ายเงินอย่างเดียว ย่อมได้ชื่อว่าได้ช่วยกันโกงชาติ โกงประชาธิปไตย ย่อมทำให้การพัฒนาชาติ ล้มเหลว** ดังนั้นภาระหน้าที่ของผู้แทนจึงมีหน้าที่ทำงานแทนท่านดังขั้นตอนต่อไปนี้

"พรรคการเมืองต่าง ๆ จะระดมบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าพรรค...ลักษณะของผู้แทนนั้น ต้องเป็นผู้นำที่มีลักษณะ กล้าพูด กล้าทำ กล้านำ"

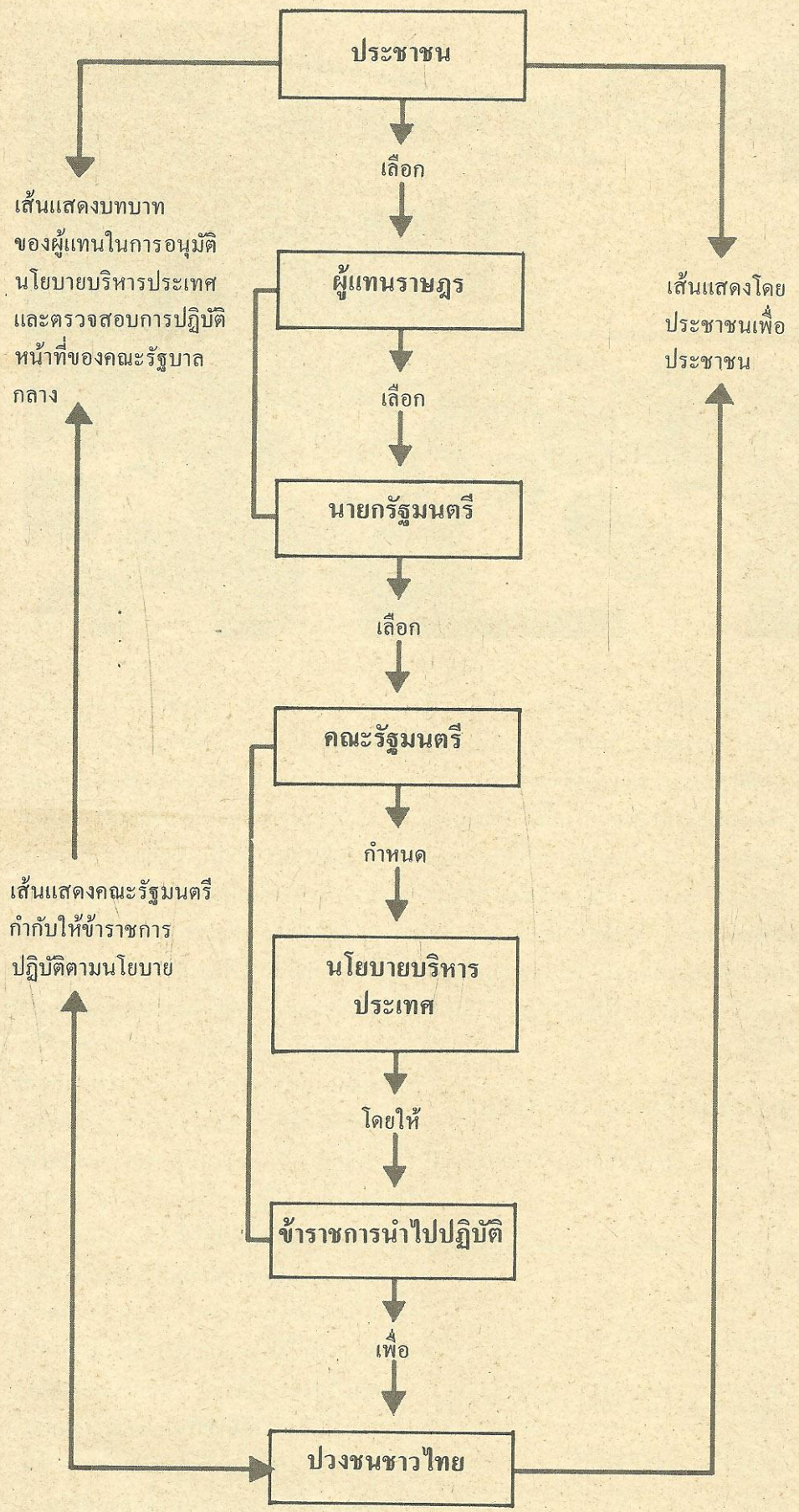

รูปแสดงความสัมพันธ์ของอำนาจของราษฎรในรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ดังนั้นการเลือกผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่แทนประชาชน ดังนี้

๑) อำนาจทางนิติบัญญัติ คือการออกกฎหมาย แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

๒) ทำหน้าที่เลือกนายกรัฐมนตรี

๓) ทำหน้าที่ควบคุมนโยบาย ให้เป็นไปตามเป้าหมาย (ควบคุมคณะรัฐมนตรีให้ทำงานตามนโยบาย)

๔) อนุมัติงบประมาณประจำปี เพื่อพัฒนาประเทศ

๕) เป็นปากเสียงแทนราษฎร

๖) รับคำร้องทุกข์โดยตรง เพื่อตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี

๗) เป็นภูมิคุ้มกัน การข่มเหงรังแกราษฎรโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกลุ่มอิทธิพล

จากภาระหน้าที่ดังกล่าวนั้น เราจะพบว่า อำนาจที่แท้จริงในการเลือกผู้นำ คืออำนาจของประชาชน นั้นเองและอำนาจในการบริหารประเทศ คืออำนาจที่ประชาชนมอบหมายให้ผู้แทนราษฎรไปทำหน้าที่ควบคุม หรืออนุมัติหลักการแทนท่าน เมื่อเป็นเช่นนั้น ราษฎรไทยจำเป็นจะต้องมีความรู้เท่าทันกับเกมส์การเลือกผู้แทนราษฎรของเรา ถ้าเราเห็นแก่ประโยชน์ เล็ก ๆ น้อย ๆ หรือเงิน ๑๐ บาท ๒๐ บาท หรือ ๑๐๐ บาท จากนักซื้อเสียงแล้วท่านกำลังเอาประเทศเป็นเดิมพันนั้นคือการหยิบยื่น ภาษาอาญาสิทธิ์ให้คนโกงใช้ดาบนั้น ๆ ประหัตประหารตนเอง และชาติอันเป็นที่รักของเราในเมื่อเราเกิดมาทั้งที่ชีวิตหนึ่ง เราต้องทำดีที่สุด เงินกินหมด ความดีหรือสัจจธรรมกินไม่หมด เมื่อเห็นแก่ได้ เห็นแก่เงิน ได้มีประเทศบางประเทศได้กลายเป็นบ้านแตกสาแหรกขาด ไร้ความสามารถในการบริหารประเทศ ได้เกิดศึกสงครามและนำเอาคนชาติอื่นมาข่มขู่ ข่มเหง และล้างเผ่าพันธุ์ตนเอง ซึ่งความเห็นแก่ตัวของประชาชนและของผู้นำได้นำความหายนะมาสู่ชาติ มาสู่ประชาชนของตนเอง เพราะฉะนั้นการเลือกผู้นำและการมีจิตสำนึกร่วมต่อการสรรหาผู้มีความรู้และมีความดี เพื่อไปบริหารชาติ

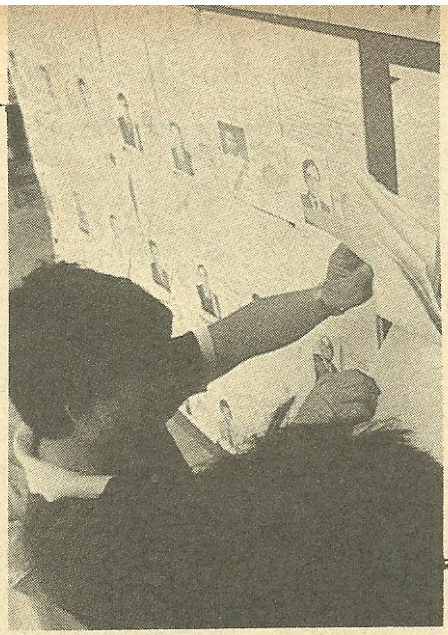

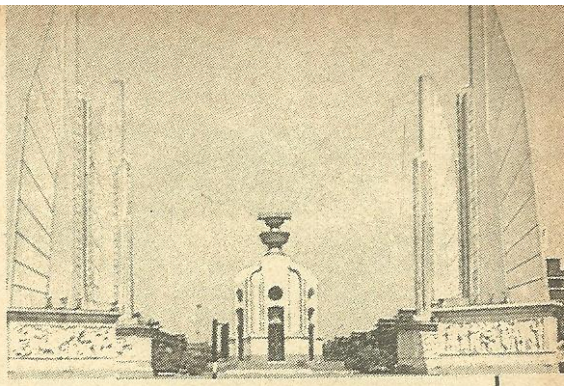

ของเราจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด

ประชาชนดี ชาติเจริญ

ในเมื่อเราได้ทราบแล้วว่า เรามีความสำคัญต่อการเลือกผู้นำอย่างไร และผู้นำมีความสำคัญต่อการนำชาติไปสู่การพัฒนาอย่างไร และใครเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของชาติ คำตอบคือเราราษฎรไทยทั้งหลายทั้งประเทศนั่นเอง ดังนั้นเราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นคนดี คนดีนั้นจะต้องรักษาสิทธิของตน โดยไม่ขายสิทธิ และคนดีนั้นต้องเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ทำมาหากินในทางสุจริต เพื่ออุทิศผลงานนั้น เพื่อชาติของเรา ชาวญี่ปุ่นนั้นได้ชื่อว่าเป็นชาติที่มีระเบียบ มีความขยันหมั่นเพียรมากที่สุด มีความรักชาติมากที่สุด เขาทำทุกอย่างเพื่อชาติญี่ปุ่น บัดนี้เขาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ บ้านเมืองเจริญมีการอยู่ดีกินดี เพราะเขามีประชาธิปไตย และมีอุดมคติว่าทำอะไรทำให้ดีที่สุด และ**สิ่งที่เขาเกลียดมากที่สุด คือ การคดโกง และไม่ขยันขันแข็งในการทำงาน**

ประชาชนที่ดีนั้น ต้องประกอบด้วย ๔ ดี คือ ๑) มีจริยธรรมดี ๒) มีความรู้ดี ๓) มีการรับผิดชอบต่องานดี ๔) มีการรับใช้สังคมหรือส่วนรวมดี ซึ่งการมีจริยธรรมดีนั้นบุคคลภายในชาติต้องมี มาตรฐานทางศีลธรรมและปฏิบัติตามศีลธรรมของศาสนาของตนเองเคร่งครัด การขายสิทธิของตนเพื่อเงินของผู้สมัคร ถือว่าผิดศีลข้อที่สองของศีล ๕ เพราะเป็นการลักทรัพย์ หรือส่งเสริมโจรให้ไปลักทรัพย์ของบ้านเมือง และเพื่อส่งเสริมจริยธรรมดังกล่าวเราจะต้องสร้างจริยธรรมทางการเมือง เอาไว้ให้แก่ลูกหลาน และประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราเมื่อจิตใจของประชาชนในชาติ มีจริยธรรมแล้วย่อมเป็นเสาเอกในการสร้างตนเองและสร้างชาติ บุคคลที่มีชื่อเสียงก้องโลกคือผู้ยิ่งใหญ่ทางจริยธรรม เช่น พุทธเจ้า พระเยซูเจ้า และพระนบีโมหะหมัด เป็นต้น ซึ่งท่านดังกล่าวได้วางพื้นฐานจริยธรรมโลก และเพื่อสันติธรรมทั่วโลก ส่วนการมีความรู้ดีนั้น หมายถึงการมีความรู้ในความเป็นจริงเป็นความรู้ ที่สามารถแยกได้ว่า ผู้มาสมัครเป็นผู้นำทางการเมือง เป็นใครมีความรู้อะไร ได้ทำประโยชน์อะไรบ้างแก่สังคม บุคคลที่มาหาเสียงโดยการจ่ายเงินทองหรือไม่มีความรู้ในวิชาชีพดี หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ซึ่งความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ในทางวิชาการและการปฏิบัติและการรับผิดชอบต่องานดี นั้นคือเป็นบุคคลที่ทำงานอย่างมีสมาธิจะทำงานอะไรจะต้องทำสำเร็จ และมีใจจดจ่อโดยคิดว่างานคือชีวิต ชีวิตอยู่ด้วยการทำงานหรืองานคือธรรมหรือธรรมคืองาน ถ้าบุคคลในชาติอุทิศตนทำงานอย่างจริงจังดังกล่าว ชาติบ้านเมืองย่อมเจริญก้าวหน้าเสมือนกับสหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น ได้ขยันขันแข็งในการทำงานเพื่อชาติอย่างจริงจัง หรือแม้แต่เกาหลีที่มีสงครามกลางเมือง ประเทศไทยเคยไปช่วยรบปัจจุบันประเทศเกาหลีอยู่ในฐานะช่วยเหลือประเทศไทยได้ เมื่อมีความดีดังกล่าวแล้วเราจะต้องมีการประสานรับใช้สังคมหรือส่วนรวมดี **เพราะการรับใช้สังคมเป็นคุณธรรมที่สูงสุด คนรับใช้สังคมย่อมไม่เห็นแก่ตัว และทำทุกอย่างเพื่อเห็นแก่ความเจริญของชาติ**

เมื่อคนในชาติมีองค์ประกอบของความดีดังกล่าวประเทศชาติของเราย่อมเจริญก้าวหน้า เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยทำให้ประชาชนมีรายได้สูง บ้านเมืองสะอาดประชากรของชาติมีอายุยืน และมีจิตใจสูงและมีความปลอดภัยสูง การคมนาคมดีและสามารถแก้ไขปัญหา – ความเน่าเฟะของสิ่งแวดล้อมได้ ชาตินั้นย่อมเจริญก้าวหน้าและทันสมัย ความเจริญก้าวหน้านั้น ๆ เกิดขึ้นเพราะประชาชนในชาติดีระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตย และมีผู้นำที่ดี ความซื่อสัตย์ เสียสละ และอุทิศตนเพื่อชาติ ดังนั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือกลไกในการเลือกผู้นำอย่างดีและมีประสิทธิภาพเมื่อชาวบ้านดีเลือกผู้นำดีมีความสามารถ ดังนั้นจริยธรรมความดีที่เราได้ช่วยกันสร้างสรรค์ไว้แล้วย่อมนำไปสู่โลกของพระศรีอาริยะ คือโลกของการสร้างสวรรค์บนโลก เพื่อประเทศชาติและประชาราษฎรและเยาวชนของเราทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เรามาช่วยกันสร้างระบบประชาธิปไตย เพื่อสรรหาและกลั่นกรอง หาผู้นำที่มีคุณภาพเพื่อนำชาติไทยของเรา เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชาติ เรา และท่านผู้อ่านเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนส่งเสริมวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อสรรหาผู้นำมาทำหน้าที่เป็นผู้นำเพื่อนำชาติไปสู่ความศิวิไล พ้นภัยจากความวิบัติทั้งปวง และถ้าทุกคนไม่สนใจต่อระบอบการปกครองดังกล่าว อะไรจะเกิดขึ้นต่อชาติบ้านเมืองของเรา

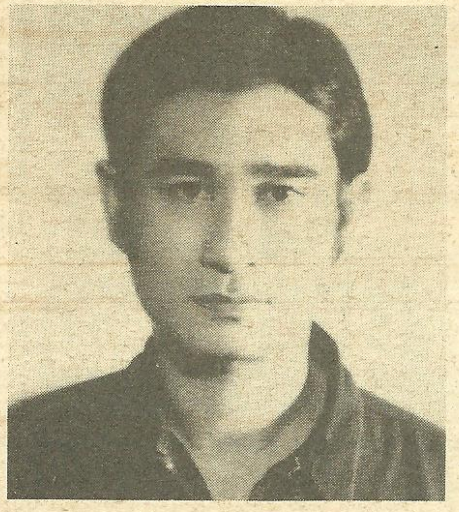

เกี่ยวกับผู้เขียน

เกิด
ที่อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๘๓

การศึกษา
จบชั้นประถมศึกษา จากโรงเรียนวัดบ้านทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
จบชั้นมัธยมศึกษา จากโรงเรียนประจำจังหวัดกาญจนบุรีวิสุทธรังษี
จบชั้นเตรียมอุดม จากโรงเรียนทวีธาภิเศกฝั่งธนบุรี
จบปริญญาตรี จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การทำงาน
ปัจจุบัน อยู่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด สาขาผ่านฟ้า

เกี่ยวกับการเขียนหนังสือ
เขียนหนังสืออยู่ประจำ ในนิตยสารและหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น มติชน, เดลินิวส์ ฟ้าเมืองทอง, สายทิพย์ และวารสารไทย ฯลฯ ได้รับรางวัลกวีซีไรท์ ปี ๒๕๒๓ จากหนังสือเรื่อง **"เพียงความเคลื่อนไหว"** เริ่มเขียนโคลงกลอน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา

ผลงานที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว
มีทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ประมาณ ๒๐ เล่ม เช่น *"เพียงความเคลื่อนไหว", "เพลงขลุ่ยผิว" "ชักม้าชมเมือง"* ฯลฯ และหนังสือสำหรับเด็ก เรื่อง *"ก.ข.ขับขาน"*

เพลงขลุ่ยร้าว

มาเถิดหนาหน้านวลอย่าด่วนหนี
มาฟังพี่ร่ายเพลงเป็นเพลงพร่ำ
เพลงขลุ่ยผิวใบไผ่ไหวพึมพำ
เพลงสายลมพัดร่ำรำเพยลม
ดอกผักตบต้อยติ่งทิ้งฝักแตก
จังหวะแทรกสอดประสานปานประสม
ดอกหญ้าดาวแผ่นดินถิ่นอุดม
ค่อยส่ายช่อให้ชมเมื่อลมชาย
ที่คอซังข้างซุ้มสะแกสอง
ชะม้ายมองเมียงเมินสะเทิ้นหมาย
จะเอ่ยออกก็กระอักกระอ่วนอาย
ได้แต่สายตาสบก็ลึกซึ้ง
รักหยาดเหงื่อเหลืองามยามปาดเหงื่อ
ไม่เคยบ่นไม่เคยเบื่อไม่เคยบึ้ง
รักนิ้วเก็บข้าวเกลื่อนเหมือนเทียนกลึง
แสนคิดถึงทุกทีที่ทบทวน
มือกระชับจับกระชั้นกับคันฉาย
เมื่อฟ้อนพายฟางพานไม่ผันผวน
รักวงแขนโอบโค้งกระด้งควร
จนศึกด่วนดาวเดือนก็เลื่อนดวง
ฝากเพลงรักเพลงร่ำเพลงความหลัง
เกินจะรั้งเวลามาลับล่วง
ขลุ่ยกระซิบแผ่วซ้ำยิ่งแผดทรวง
เพลงรักลวงร่วงร้าวทุ่งข้าวร้าง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

พระราชลัญจกร ประจำรัชกาลที่ ๒

ฉลักรูปสิงสัตว์นานา
ดุนเด่นออกมาเหมือนจริง
ทั้งเนื้อนกดังเป็นเห็นประหลาด
พฤกษชาติเหมือนจะไหวไกวกิ่ง
อันรูปเสือสีห์หมีกระทิง
เหมือนจะย่างวางวิ่งเวียนวน

บานประตูจำหลักไม้พระวิหารวัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ ซึ่งเชื่อกันว่าพระบาทสมเด็จพระ-พุทธเลิศหล้าฯ ทรงร่วมแกะสลักกับช่างชั้นเยี่ยม ๆ สมัยนั้น โดยมีกรมหมื่นจิตรภักดี เป็นนายงาน หลังจากประตูนี้ถูกไฟไหม้ไปบานหนึ่ง เมื่อราว ๒๐ ปีมานี้ กรมศิลปากรจึงนำไปเก็บรักษาไว้ที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ

ภาพ : คณิตา เลขะกุล

(ซ้าย) เครื่องถ้วยชามลายน้ำทอง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าฯ ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้งดงามด้วยลวดลาย และสีสัน

(ขวา) ฉากลายกำมะลอ ภาพเรื่อง อิเหนา ฝีมือช่างรัชกาลที่ ๒ อยู่ใน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ

ฉากลับแลเรื่อง อิเหนา ซึ่งเป็นวรรณคดีชิ้นเอกของไทย เป็นงานจิตรกรรม สมัยรัชกาลที่ ๒ ที่เหลืออยู่ อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ

ภาพ : คณิตา เลขะกุล

ภาพ : จาก “ช่างสิบหมู่”

ภาพ : คณิตา เลขะกุล

โขนกลางอุทยานพระพุทธเลิศหล้าฯ ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

"คมทวน คันธนู"

กวีรางวัลซีไรท์ ประจำปี ๒๕๒๖

เกี่ยวกับผู้เขียน

ชื่อจริง
ประสาทพร ภูสุศิลป์ธร

เกิด
ที่โรงพยาบาลศิริราช
เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓

การศึกษา
จบชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสวนกุหลาบ–วิทยาลัย
ปริญญาตรีจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๒๔
เป็นนักหนังสือพิมพ์

ปัจจุบัน
เป็นนักเขียนอิสระ หัวหน้ากอง บก. นสพ. รายสัปดาห์
ได้รับรางวัลซีไรท์ ประจำปี๒๕๒๖จากบทกวีเรื่อง *"นาฏกรรมบนลานกว้าง"* ในการเขียนบทกวีและเรื่องสั้นใช้นามปากกาว่า **คมทวน คันธนู** ส่วนงานเขียนบทละครใช้นามปากกาว่า **"โกสุม พิสัย"** และอื่น ๆ ในงานนวนิยาย บทความ ฯลฯ

แด่พ่อ และความเป็นพ่อ

๑

ยามลูกทุกข์เหลือเบื่อโลก
ไร้สุขรับโศกเต็มเศร้า
ยามลูกถูกโรครุมเร้า
พ่อใฝ่ใจเฝ้าฟูมฟัก
ดั่งแสงอุษาคราส่อง
ขับมืดความหมองหมมหมัก
พ่อรวยด้วยแรงแห่งรัก
คอยชักชี้ชวนชิดชม
ธรรมชาติแลชีพฉ่ำชื่น
ลืมค่ำลืมตื่นขึ้นขม
ดูดอกไม้ดอกเด็ดดม
ผีเสื้อสร้างสมสวยซึ้ง
เห็นลอยหวนเล่นเห็นลิบ
พริบพริบแมลงภู่หมู่ผึ้ง
บัวบกเกลือกใบใกล้บึง
บัวน้ำเป็นหนึ่งกลางน้ำ
เมฆขาวคือขนนกขาว
เรื่อยพริ้วริ้วพราวพร้อยพร่ำ
พิราบโผร่อนปีกรำ
เฉียงตัดลัดต่ำเรียงตัว
แดดพลบดังผีตากผ้า
หลุมหล้าเคลือบเหลืองใกล้สลัว
หริ่งหรีดกรีดรอบริมรั้ว
ก้องทั่วท้องทุ่งทุกทาง
ดวงดาวพราวดวงช่วงดึก
พรายพรายใบพฤกษ์พร่างพร่าง
ผีผุ่งใต้พุ่งพาดนภางค์
วิบวูบขีดสว่างหายวับ
ดาวหมีดาวหมาเป็นหมู่
ศุกร์คู่อังคารเข้มขับ
ดาวลูกไก่แลลิบลับ
ดาวไถจัดทัพทาบทอ
ลูกครวญเพลงคลอพ่อเคล้า
เสียงร้องสองเราริกร่อ
แกล้งหลับตาแล้วหรี่ล้อ
เสียงพ่อซึ้งเพียงเสียงพิณ

*๑ ● *กุ๊กกุ๊กไก่ เลี้ยงลูกมาจนใหญ่*
ไม่มีนมให้ลูกกิน ลูกร้องเจี๊ยบเจี๊ยบ
พ่อก็เรียกไปคุ้ยดิน ทำมาหากิน
ตามประสาไก่เอย

จงสู้โศกสุขทุกสิ่ง
ใช่อ้างคำอิงลูกเอ๋ย
ธรรมชาติจักช่วยชื่นเชย
ปู่เคยพ่อเคยเห็นคุณ
ฟังเพลงอันเพริศเพราะพริ้ง
แอบอิงอ้อมอกไออุ่น
ห่มแผลแผ่พร่าพรุพรุน
แล้วหนุนตักนอนเถิดนา

*๒ ● *ตุ๊กติ๊กเอย ตำน้ำพริก*
จะไปกินทุ่งนา ตำไม่เป็น
พริกกระเด็นเข้าตา สมน้ำหน้า
เจ้าตุ๊กติ๊กเอย

---

*๑ และ ๒ คัดมาจากบทกลอนสำหรับเด็กของ วาสนา เกตุภาค ในหนังสือคติชาวบ้าน หน้า ๑๔๕

คมทวน คันธนู

ด้วยหัวใจ และความรักอันยิ่งใหญ่

คมทวน คันธนู

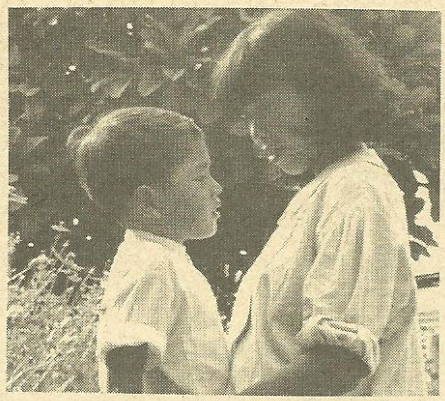

๑

จากระยะทางที่ยาวไกล
สุดลูกหูลูกตา
เกินคาดคะเนถึง
ด้วยหนทางทุรกันดาร
เกินกว่าความทรหดทั้งมวล
ของสรรพสัตว์และสรรพสิ่ง
จะฝ่าฟันเล็ดรอดเข้ามา
แต่เธอก็กระเสือกกระสน
จนบรรลุจุดหมายปลายทาง
ฝังแฝงชัยชนะไว้เต็มเปี่ยม
พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง
ซึ่งทยอยปรากฏตัว
ในช่วงเวลาอันผันแปรทุกขณะ

๒

ภายในสถานที่ทึบทึม
ประดุจถูกคุมขังคุก
ทั้งอ้างว้างทั้งโดดเดี่ยว
ดังเกาะเปลี่ยวกลางทะเลลึก
เธอมิอาจเล็งเห็นคู่ปีก
แห่งป้อมปราการที่แผ่งุ้ม
คล้ายเงามืดกางโอบล้อม
เสมือนมีอุ้งมือมหึมา
โอบรัดให้ล่องลอย
ท่ามกลางความลึกลับ

๓

มีเพียงแค่สายใย
แห่งความอ่อนโยน
เชื่อมร้อยลำตัวไม่กี่คืบ
แต่กลับสร้างความอบอุ่นอันไพศาล
ทั้งเต็มเปี่ยมด้วยความแข็งแกร่ง
จนยากแก่การปฏิเสธ
ต่อสภาวะการต่อสู้
และการเติบใหญ่
โดยไม่มีวันจบสิ้น

๔

แรกเริ่มการเรียนรู้
ถึงประสาทสัมผัสพิเศษ
เธอค่อยค่อยไขว่คว้า
ดิ้นรนหากาลเวลา
ที่คอยพิพากษาอนาคต
มิใยดีกับบาดแผล
และการบาดเจ็บลึกล้ำ
ขอเกราะหรือปราการแก้ว
ซึ่งครั้งหนึ่งเคยรายล้อม
ร่างกายและวิญญาณของเธอไว้

๕

เมื่อการตัดสินมาถึง
ด้วยเสียงอื้ออึง
ท่วมท้นโสตประสาท
ราวคลื่นยักษ์ถาโถม
กระแทกชายฝั่ง
ด้วยแสงสีรอบตัว
สว่างโพลงเข้าแทงตา
ดุจดังประภาคาร
สาดแสงไฟเจิดจ้า
เสียงที่เธอเปล่งรับอิสระภาพ
และน้ำตาที่ตกไหล
บอกรับพัฒนาการแห่งชีวิต
เหมือนหนึ่งคำประกาศ
ให้โลกรับรู้ถึงมหกรรม
อันวิจิตรจากธรรมชาติ

๖

ไม่ว่าในมหาราชวัง
ของพระมหาราชา
คฤหาสน์แห่งคหบดี
หรือกระท่อมทับของคนจน
มีแต่อ้อมอก
แห่งผู้เป็นมารดาเท่านั้น
ที่ไม่เคยแปรเปลี่ยน
ในความโอบอ้อมและความอบอุ่น

๗

เธอคงไม่รู้ว่า
น้ำเลือดน้ำเหงื่อน้ำตา
น้ำใจน้ำคร่ำและน้ำนม
ของเพศแม่นั้นยิ่งใหญ่นัก
เหนือกว่าพฤติกรรมทั้งหมด
ที่โลกและตัวเธอ
ได้ถือกำเนิดมา

เพลงใบไม้

วาณิช จรุงกิจอนันต์

กรวดน้ำเสร็จ อุทิศส่วนกุศลให้ใครต่อใครแล้ว ยายก็ล้างขัน

อีส้มเช้าหลานสาววัยสิบแปดของยายเดินมาเมียง ๆ อยู่ท่ามันจะกลัวยายเป็นลมจมน้ำตาย มันเคยบอกยายบ่อย ๆ ว่า ให้ล้างขันกรวดน้ำบนบ้านก็ได้ ทำไมจะต้องลงมาตีนท่าทุกวัน ยายก็ว่าตีนท่ามันใกล้แค่นี้ ทำไมจะต้องไปใช้น้ำในตุ่มให้เปลือง ยิ่งตอนนี้น้ำหลากปริ่มฝั่ง ไม่ต้องลงกระได ยิ่งสบาย

ยายไม่กลัวอย่างที่อีส้มเช้ามันกลัว ยายไม่กลัวเป็นลมจมน้ำตาย แม้จะเป็นเวลาที่แม่น้ำหลากกล้า ยายสนิทกับแม่น้ำสายนี้ ยายเกิดจากแม่น้ำสายนี้

สมัยที่ยายเป็นสาวนั้น ตีนท่าไม่ได้อยู่ตรงนี้ ยายจำได้ว่ายายต้องเดินจากเรือนมาที่ตีนท่า เมื่อก่อนมีต้นฝรั่งใหญ่และต้นไทรใบหนาอยู่ตรงตีนท่านี้ ตอนนี้มันหายไปแล้ว หายไปตั้งแต่เมื่อไหร่ยายก็ไม่ได้จำ รู้แต่ว่ามันนานมาแล้ว

น้ำเทงตลิ่งพังลงทุกปี ยิ่งเดือนสิบเอ็ดสิบสองน้ำหลาก สายน้ำพุ่งแรงแทงเข้าตรงบ้านยายพอดีเชียว ฝั่งขะโน้นดินมันงอกแม่น้ำสุพรรณช่วงนี้คดกว่าสมัยที่ยายเป็นสาว

ตอนนี้บ้านที่เคยอยู่ห่างฝั่งของยายก็อยู่ติดแม่น้ำ เสานอกชานนั้นอยู่ในน้ำแล้ว

มันคงจะพังลงมาสักวัน ยายนึกในใจ

เป็นห่วงอีส้มเช้ามัน ถ้าบ้านนี้พังมันจะไปอยู่ที่ไหน

ยายเดินขึ้นจากท่าน้ำ ไม่ลืมที่จะตักน้ำมาด้วยขันบาตรรดน้ำมะลิลาที่หัวกระได ยายได้ดอกของมันไปร้อยมาลัยรุ่งริ่งบูชาพระเสมอ มาลัยรุ่งริ่งนั้นเป็นคำประชดประเทียดของอีส้มเช้ามัน มันว่ามาลัยที่ยายร้อยนั้นไม่เป็นมาลัย ดูรุ่งริ่งเหมือนอะไรก็ไม่รู้

"ก็กูไม่ใช่ขาววัง กูมันขาวบ้าน"

ยายบอกอีส้มเช้าไปอย่างนั้น และร้อยมาลัยบูชาพระตามแบบของยายต่อไป วิธีร้อยมาลัยของยายคือเหลาไม้ก้านธูปให้เล็กแหลมตรงปลาย ด้านโคนนั้นขวั้นเป็นรอยบากไว้นิดหนึ่งเพื่อผูกด้าย อีส้มเช้าเคยบอกให้ยายใช้เข็ม ยายบอกมันว่ากูมองเห็นรูเข็มเสียที่ไหน

พอส้มเช้าบอกว่าจะสนเข็มให้ ยายก็ปฏิเสธ พาลด่ามันไปว่าทีไอ้เรื่องอยากให้ทำกลับไม่ทำ ทีเรื่องไม่เป็นเรื่องละชอบยุ่ง

ยายอยากให้อีส้มเช้ามันหัดเพลง แต่ส้มเช้ามันไม่เอา เคี่ยวเข็ญมันอย่างไรมันก็ไม่เอา มันว่าเพลงของยายนั้นหยาบ มันอายเขา ไม่กล้าร้อง ยายว่าไม่ใช่มันไม่กล้าร้องหรอก มันร้องไม่ได้ ยายพยายามจะหัดมันมาหลายปีจนเลิกพยายามแล้ว

ยายเคยขึ้นเพลงให้มันต่อ

ยายขึ้นว่า.....*"เอ๋ย ต้นแก้วต้นเก่าดอกมันขาวเต็มกิ่ง....."* แล้วก็หยุดรอว่าเมื่อไรอีส้มเช้ามันจะร้องต่อ มันก็เอาแต่หัวเราะหรือไม่ก็นิ่ง หนักเข้ามันก็รำคาญ บอกแล้วว่าไม่หัดก็ไม่หัด ไม่ชอบ ร้องไม่เป็น มันชอบเพลงลูกทุ่ง ก็ได้แต่ชอบ มันเคยร้องเพลงอะไรได้ที่ไหน ได้แต่คร่างหงุงหงิงไม่เป็นภาษา พูดมันก็ไม่ค่อยจะพูด จนคนเขาเรียกอีส้มเช้าใบ้ก็มี

ยายก็เลยต้องร้องต่อของยายเอง *"ต้นแก้วต้นเก่าดอกมันขาวเต็มกิ่ง. อยู่ใกล้ต้นกร่างลูกกลิ้งออกเกลื่อนไป..."*

ยายจำเพลงอีแซวท่อนนี้ได้แม่นเชียว แม้จะนานตั้งเจ็ดสิบกว่าปีมาแล้ว ตอนนั้นยายอายุสิบสองสิบสาม หนีพ่อไปหัดเพลงกับพ่อเพชรบ้านรั้วใหญ่ หลังวัดสาวทองพ่อเพชรเขาลองขึ้นเพลงให้ร้อง เขาขึ้นอย่างนี้แหละ ต้นแก้วต้นเก่าดอกมันขาวเต็มกิ่ง... มีคนไปหัดเพลงกับพ่อเพชรพร้อมยายสามคน ไม่มีใครต่อได้สักคน ยายคนเดียวที่ต่อได้ ก็ริมลานบ้านพ่อเพชรนั้นมีต้นแก้วต้นใหญ่ออกดอกขาว ต้นกร่างใหญ่อยู่ถัดลานบ้านออกไป ลูกกร่างร่วงเต็มลานไปหมด ยายเลยต่อได้ว่าอยู่ใกล้ต้นกร่างลูกกลิ้งออกเกลื่อนไป

ยายเดินออกไปวางทัพพีและคว่ำขันบาตรไว้ริมนอกชาน นอกชานริมน้ำไหวโยกเมื่อยายเดินออกไปเก็บผ้านุ่งสีสดสองผืนที่ตากค้างมาแต่เมื่อคืน จับดูเห็นยังชื้นอยู่ ยายเลยพาดราวไม้รวกตากไว้อย่างเก่า คืนนี้มีงานกฐินที่วัดป่า แม่ขวัญจิตเขาบอกยายไว้ตั้งแต่เดือนที่แล้ว เขาหาเพลงอีแซวไปเล่น ยายถึงได้เตรียมผ้านุ่ง พับเก็บเพราะว่างงานมานาน หยิบมาดูกลิ่นมันอับนักเลยเอามาซัก

ยายสั่งส้มเช้าไว้ตั้งแต่วาน ว่าคืนนี้

จะมีงาน ให้มันเตรียมตัว มันก็ว่ายายสั่งมันแล้วสั่งมันอีกเป็นสิบหนแล้ว ไม่ลืมหรอก ส้มเช้าต้องไปด้วย ดี ๆ ชั่ว ๆ มันก็ยังเป็นลูกคู่ได้ ที่หวังจะให้มันเป็นคอสองคนสามนั้น ยายท้อแล้ว มันไม่เอาก็ช่างมัน

แม่น้ำสุพรรณยามนี้เงียบสงบ วัน ๆ มีเรือผ่านไปมาไม่กี่ลำ เมื่อไม่นานมานี้เอง มันยังพลุกพล่านหนวกหูด้วยเสียงเรือไอเรือหางยาว เดี๋ยวนี้ถนนราดยางไปถึงไหนต่อไหน ไม่มีใครใช้เรือไอ เรือหางยาวอีกแล้ว มีก็แต่เรือโยงของพวกค้าข้าว นาน ๆ จะผ่านมาสักพวง

เมื่อสมัยยายเป็นสาวแม่น้ำก็เงียบอย่างนี้ มีแต่เรือแจวเรือพาย นาน ๆ จะครึกครื้นเอะอะกันสักที คือตอนมีงานวัดงานบุญต่าง ๆ ยิ่งงานไหว้หลวงพ่อโตวัดป่าแล้วยิ่งสนุก ยายอยากจะหัดเพลงก็ตอนที่ตามพวกบ้านเขาไปเล่นเพลงที่งานวัดป่านี่แหละ พวกบ้านของยายเขาพายเรือไปยังจังหวัดกัน ยานเป็นเด็กติดไปกับเขาด้วย พายจับหมู่กันไปเป็นสิบ ๆ ลำ ร้องเพลงกันก้องแม่น้ำทีเดียว

หน้าบ้านเจ้าพระยายมราชริมน้ำเรือจอดกันแน่นเป็นแพ เล่นเพลงเรือให้ท่านเจ้าของบ้านฟัง พวกบ้านของยายได้เงินตกรางวัลบ่อย ๆ

ยายเองก็เคยได้ ตอนนั้นยายเป็นสาวเล่นเพลงคล่องแล้ว ยายยังจำได้ว่ามีเรือพวกผู้ชายจากอ่างทองเขามาเทียบเรือท้าพ่อเพลงฝ่ายนั้นเขาจะชื่ออะไรก็จำไม่ได้ จำได้แต่ว่าตัวเขาดำเอาเสียจริง ๆ ยายร้องตอบเขาไปว่า

"...เลย ได้ยินเสียงแจ้วแจ้วจึงเยี่ยมหน้าออกมามอง ไหนพ่อคนอ่างทองอยู่ที่ไหน ปะหน้าแล้วงันงกแหบจะตกน้ำ พ่อพี่ชายตัวดำเหลือใจ บ้านอยู่อ่างทองหรือพี่จ๋า เผาถ่านหรือทำนากันพี่ชาย..."

ท่านเจ้าพระยาชอบใจตอนนี้มาก ตกรางวัลให้ยายถึงห้าบาท

ยายเล่นเพลงมาตลอดชีวิต ขึ้นเหนือลงใต้ไปร้อยเจ็ดย่านน้ำ อ่างทอง สิงห์บุรี อุทัย อยุธยาเคยไปมาทั้งนั้น เรื่องเพลงยายไม่กลัวใครหรอก เพลงเรือ ฉ่อย อีแซว ทรงเครื่องอะไร ยายก็เล่นได้

ยายเดินเข้าครัว คดข้าวใส่ชามนั่งเปิบกิน กับข้าวก็มีน้ำพริกที่ตำไว้แต่เมื่อวาน มีผักบุ้งกับดอกโสนลวกน้ำร้อน แล้วก็ปลาเค็มที่ส้มเช้ามันทำไว้ ยายเปิบข้าวเข้าปากหมดชามก็อิ่ม ล้างชามแล้วยายก็ตักน้ำใส่ถัง หยิบผ้าขี้ริ้วหัวกระไดมาชุบน้ำถูเรือน

ยายถูเรือนทุกวัน ทั้งเช้าและเย็น นั่งถัดถูไปประเดี๋ยวเดียวก็ทั่ว ส้มเช้ามันห้ามยานจนเบื่อจะเลิกห้ามไปในที่สุด มันว่ายายน่ะดื้อเหมือนเด็ก ๆ เพราะยายไม่ยอมฟังมัน

"ถูของกูได้ เรือนเท่าแมวดิ้นตายแค่นี้" ยายบอก

เรือนหลังนี้เก่าแก่เต็มที พ่อแม่ของยายเป็นคนปลูก มันโย้จวนพังด้วยความเก่า และความที่ดินริมตลิ่งพังเข้ามาเรื่อย ๆ

ยายเกิดที่บ้านหลังนี้ มีพี่น้องสามคนล้มหายตายจากไปหมดแล้ว ยายเคยมีผัวเมื่อตอนอายุสิบแปด ไอ้หนุ่มบ้านมะขามล้มพาพวกมาดักฉุด มันมาเห็นยายตอนไปเล่นเพลงที่วัดสวนหงส์ มีลูกด้วยกันคนหนึ่ง ก็แม่อีส้มเช้านี่แหละ แต่ยายอยู่กับผัวได้สองปีเท่านั้น มันจะให้เลิกเล่นเพลงท่าเดียว แต่ความรักเพลงของยายนั้นหนักหนานัก

"ถึงตกไปอยู่ในมือมาร ก็ยังคิดถึงกันอยู่ร่ำไป ไอ้เรื่องเลิกกับผัวฉันไม่กลัวเกรง แต่ให้เลิกกับเพลงฉันเลิกไม่ได้..."

ยายยังจำเพลงที่ร้องกับเพื่อนร่วมวงตอนที่เลิกกับผัวใหม่ ๆ ได้ดี ผัวของยายมาตามกลับไปอยู่ด้วยกันใหม่หลายหน แต่ยายไม่ยอมกลับ เป็นตายยังไงก็ขอเล่นเพลง ลูกของยายผัวเขาเอาไปเลี้ยง

แม่อีส้มเช้าศลับมาอยู่กับยายหลังจากผัวตาย แล้วก็มาตายตามผัวไปอีก ทิ้งส้มเช้าไว้ให้กับยาย มันเสือกมีผัวตอนแก่เลยมีลูกไม่ทันใช้ ยายบอกกับใคร ๆ ว่าอย่างนั้น ส้มเช้าอายุได้ห้าหกขวบตอนที่แม่ตาย ส้มเช้าอยู่กับยายสองคน ยายก็เล่นเพลงเลี้ยงมันมา ไม่มีใครหาไปเล่นยายก็เก็บฝรั่งเก็บมะปรางขายเลี้ยงมัน

ยายนึกเป็นห่วงมันอยู่บ่อย ๆ ถ้าขาดยายไปเสียมันจะอยู่ยังไง ให้มันหัดเพลงมันก็ไม่เอา ถ้ามันเป็นเพลงยังพอจะมีอาชีพเลี้ยงตัว ดี ๆ ชั่ว ๆ ยังจะฝากกับแม่ขวัญจิตเขาได้ นี่มันเป็นแต่ลูกคู่ ช่วยอะไรเขาไม่ได้สักเท่าไรเลย

เสร็จจากถูเรือนแล้วยายก็นอน ชีวิตที่เหลืออยู่ของยายนี้เวลาตื่นและเวลานอนเกือบจะเท่ากัน ยายไม่เคยไปไหนไกลบ้านนอกจากไปเล่นเพลง ยายมีเงินอยู่บ้าง ฝากอีส้มเช้าไว้บอกมันว่าให้เก็บไว้เป็นค่าทำศพยาย เงินของยายได้มาจากการเล่นเพลงมากกว่าอย่างอื่น โดยเฉพาะปีที่แล้วมะปรางสี่ห้าต้นของยายแทบจะสอยไม่ได้เอาเลย เงินที่ยายเก็บ ๆ ไว้เลยยิ่งร่อยหรอ

สมัยที่เพื่อนฝูงพ่อเพลงแม่เพลงรุ่น ๆ เดียวกันยังอยู่ครบ ยายเล่นเพลงได้เงินมากเหมือนกัน แต่ตอนนั้นยายไม่ได้คิดว่าจะอยู่มาถึงปูนนี้ ไม่ได้คิดว่าจะต้องมาเลี้ยงอีส้มเช้า เงินได้มายายก็ทำบุญหมด ถึงตอนนี้ยายต้องเขียมมาก ผ้านุ่งผ้าถุงก็ไม่ค่อยอยากจะซื้อใหม่

พ่อเพลง แม่เพลงรุ่นยายตายไปเกือบหมดแล้ว แม่ต่วน พี่พรหม อีเชื้อ นายต่อม แม่นิ่ง อีทองหล่อยังอยู่ อีทองอยู่ก็ยังอยู่ พูดมากนักอีนี่ แต่ก็อยากเจอมัน เจอกันก็ตอนเขามาตามไปเล่นเพลงเท่านั้นแหละ ท่ามันจะหง่อมเต็มทีแล้วเหมือนยาย

เวลายายนอนหลับ ส้มเช้ามันก็แวะไปบ้านใกล้ ๆ หาหนังสือดารามาอ่านบ้าง ดูรูปบ้างไปตามประสา ส้มเช้ามันตามยายไปเล่นเพลงทุกหน อย่างที่ยายบ่น ๆ อยู่นั่นแหละ ดี ๆ ชั่ว ๆ มันก็ยังเป็นลูกคู่ได้ ตีฉิ่งตีกรับปรบมือไป มันยอมไปด้วยและยอมเล่นเพราะยายไปเท่านั้นแหละ ถ้ายายไม่ได้ไปมันยอมไปเสียที่ไหน แต่นั่นแหละไม่เคยมีสักหนหรอก ที่ใครมาตามยายไปเล่นเพลงแล้วยายจะไม่ไป เคยมีอยู่หนเดียว

ตอนนั้นยายลุกไม่ไหว แต่ทั้ง ๆ ที่ไม่ไหวอย่างนั้น ยายก็จะไป ส้มเช้ามันไม่ยอม บอกกับคนที่มาตามว่าจะให้ยายไปตายหรือไง

ส้มเช้าไม่ค่อยพูด ไม่เคยสนใจเรื่องเพลงของยาย ใครจะมาชมยายว่าเป็นแม่เพลงชั้นครูอย่างไรมันไม่เคยสนใจ ส้มเช้าชอบเพลงลูกทุ่ง มันมีความฝันคิดจะตามเขาไปเป็นหางเครื่อง ก็ได้แต่ฝันเท่านั้นแหละ มันไม่ใช่คนสวยและอาจจะเป็นด้วยเป็นห่วงยายอยู่ ก็เลยไม่ได้ไปตามที่ใจนึกอยาก

ส้มเช้าเรียนจบป๐สี่ที่โรงเรียนวัดมะนาว แล้วก็ไม่ได้เรียนต่อ ไม่ได้ทำงานอะไรที่ไหน - เคยมีคนมาชวนไปเป็นสาวโรงงาน ส้มเช้าอยากจะไปเหมือนกัน ตอนนั้นเพลงฉันทนาที่รักกำลังฮิต มันจะไปยายก็ไม่ว่า แต่ตอนหลังไม่รู้นึกอย่างไร มันเปลี่ยนใจเสียเฉย ๆ อาจจะเป็นเพราะพวกบ้านเขาพูดกันก็ได้ว่าจะทิ้งยายไปได้ยังไง ยายออกหง่อมอย่างนี้

แต่ยายกลับบอกส้มเช้ามันว่า "มึงจะไปก็ไปเหอะ ไม่ต้องห่วงกู"

ตอนนั้นยายทำใจได้แล้วว่าส้มเช้ามันไม่เอาเพลงของยายแน่ ๆ

งานหลักของส้มเช้าคือทำสวน ปลูกพริกปลูกมะเขือไป ไม่มีต้นหมากรากไม้อะไรมากหรอก ที่ของยายมีอยู่นิดเดียว เมื่อก่อนโน้นมีมากกว่านี้หรอก แต่ดินริมแม่น้ำมันพังหายหดเข้ามาทุกปี ในสวนมีต้นมะปรางอยู่สี่ห้าต้น มีมะม่วงทองดำและละมุดอีกไม่กี่ต้น หน้าผลไม้ยายกับส้มเช้าก็เก็บผลไม้ไปส่งเขาที่จังหวัด มีรายได้เลี้ยงกันมา

รายได้อีกส่วนหนึ่งของยายก็มาจากการไปเล่นเพลง ซึ่งเอาแน่นอนอะไรไม่ได้ แม่ขวัญจิตมาตามยายไปร่วมวงเมื่อหลายปีมาแล้ว วันที่แม่ขวัญจิตมาตามนั้น ยายปลื้มใจดีใจจนน้ำตาไหล ส้มเช้าตามยายไปด้วย แม่ขวัญจิตเลยให้หัดจังหวะเป็นลูกคู่

ก่อนที่แม่ของส้มเช้าตายนั้น ยายอยู่ที่กรุงเทพ อยู่แถวเมืองนนท์ พักอยู่กับญาติห่าง ๆ คนหนึ่ง ช่วยเขาดูแลเด็ก ยายไปอยู่เพื่อที่จะได้อยู่ใกล้เพื่อนฝูงพ่อเพลงแม่เพลงของยาย จะได้ตามกันสะดวกเวลามีงาน ระยะนั้นพอมีงานเล่นอยู่บ้าง ก็เล่นกันไป ยายมีความสุขที่สุดแล้วที่ได้เล่นเพลงได้เงินมาทำบุญ

พอแม่ต่วนตาย พี่พรหมตาย ยายก็เริ่มว้าเหว่ เพื่อนฝูงของยายที่ร่วมเล่นเพลงกันมาตายจากไปเรื่อย ๆ ที่ตายไปก่อนแม่ต่วนพี่พรหมก็มี ที่ตายตามหลังไปก็มี จนในที่สุดก็แทบจะไม่เหลือเลย แต่ยายก็ยังทนอยู่เมืองนนท์ จนแม่ของส้มเช้าตายนั่นแหละ ยายถึงกลับมาอยู่สุพรรณ

กลับมาสุพรรณยายก็มาเลี้ยงอีส้มเช้า ยายไม่มีญาติสนิทที่ไหนอีก มีก็แต่พวกบ้านญาติสนิทรุ่นเดียวกับยายตายกันไปหมดแล้ว ที่เหลือ ๆ อยู่เป็นคนรุ่นหลัง ไม่ได้มีความใกล้ชิดอะไรกับยาย ยายไม่ได้เป็นเศรษฐีมีสตางค์ ไม่มีใครอยากมารบกวนยาย และยายก็ไม่ชอบที่จะไปรบกวนใครเขา

ยายก็เก็บผลไม้ขายและเล่นเพลงเรื่อยมา นาน ๆ ได้เข้ากรุงเทพหน ตอนเขามาตามไปเล่นเพลง ไปออกโทรทัศน์ก็เคย ตอนหลังนี่สุดแต่แม่ขวัญจิตเขาจะมาตาม พ่อไหวเขาก็มาตามบ้างเหมือนกัน ยายแก่ปูนนี้แล้วยังประคารมเพลงกับเขาได้ ไม่มีกลัวไม่มีจน เสียงของยายยังก้องกังวานไม่มีแหบหรือพร่า เสียงยายเป็นอย่างนี้มาตั้งแต่สาว

ยายตื่นมาตอนบ่าย กินหมาก เคี้ยวไปได้สักครู่ยายก็คายรู้สึกว่าหมากคำนี้ไม่อร่อย จะเป็นหมากดิบหมากแห้งพลูสดหรือพลูนาบยายก็กินได้อร่อย แต่วันนี้ยายรู้สึกว่าหมากมันไม่อร่อย ยายลองคำใหม่ใส่ปากแล้วขยับจะลุกขึ้นยืน แต่ล้มเผละลง

ยายคายหมาก และรู้สึกตัวเองว่าไม่ค่อยสบาย ยายรู้ว่าครั้งนี้ตัวเองไม่สบายหนัก เพราะเป็นการไม่สบายครั้งแรกที่ยายกินหมากแล้วหมากไม่อร่อย แต่ยายก็ไม่ได้ตื่นเต้นหรือตื่นกลัว ความตายกับยายนั้นอยู่ใกล้กันมานานเต็มที อายุปูนยายคนรุ่นเดียวกันเขาตายไปจนแทบจะไม่เหลือเลยแล้ว ยายอยู่ใกล้กับความตายมาจนสนิทสนม ยายเตรียมตัวมานานแล้ว ตั้งใจทำบุญนำหน้าไปนานแล้ว

ยายนึกถึงว่ารับงานเขาไว้ค่ำนี้เลย แข็งใจลุกขึ้นมานั่ง ยังดีหรอกที่จะได้นั่งรถไป สมัยก่อนต้องเดิน ไปเล่นเพลงที่ไหนถ้าเป็นที่ดอนก็ต้องเดิน บางทีเดินกันเป็นวัน ถ้าเป็นงานเดือนสิบเอ็ดสิบสองยังพอจะถายเรือถ่อเรือกันไปได้

ยายนึกเจ็บใจตัวเองที่มาไม่สบายเอาตอนนี้ แข็งใจลุกขึ้นแต่วิงเวียนเต็มที พอลุกขึ้นได้ยายก็หัวซุนไป ดีแต่พิงฝาบ้านไว้ได้เรือนโยกทีเดียว ยายล้มตัวลงนอนหลับตา รู้สึกเหนื่อยจนคล้าย ๆ ว่าใจจะขาด

"กูท่าจะไม่ได้ไปออกเพลงกับเขาแล้วมัง"

ยายพูดกับตัวเองก่อนจะหลับไป ด้วยความคิดที่ว่าไม่เป็นไร ยายฝากเงินอีส้มเช้าไว้แล้วมากพอเป็นค่าทำศพ

"เฮ้ย...ต้นแก้วต้นเก่าดอกมันขาวเต็มกิ่ง อยู่ใกล้ต้นกร่างลูกกลิ้งออกเกลื่อนไป โน่นสาเกแตกก้านแล้วใครเขาก่านต้นตะโกเหลือแต่ตอตั้งโด่อยู่ข้างกอหงอนไก่ ใบกร่างแก่ แก่ไม่มีใครแลเหมือนเก่า พอลมพัดร่วงกราวลอยไปไกล...เอย ลอยไปไกล"

มีเพลงอีแซวแว่ว ๆ เข้ามาในหูของยาย ทำให้ยายลืมตาลุกขึ้น มองไปที่หัวกระไดก็ไม่เจอใคร มองไปทั่งเรือนก็ไม่มีใคร หูของยายคงแว่วไปเอง แต่ก็ทำให้ยายนึกได้ว่าค่ำนี้จะต้องไปเล่นเพลง กี่โมงกี่ยามแล้วไม่รู้

ยายพยายามลุกขึ้นช้า ๆ ยายไม่ต้องการให้อีส้มเช้าเห็นอาการเจ็บไข้ เดี๋ยวมันจะเจ้ากี้เจ้าการห้ามยามไม่ให้ไปเล่นเพลงกับเขาคืนนี้

ยายตะโกนเรียกส้มเช้า ได้ยินมันขานแว่ว ๆ อยู่ท้ายเรือน ยายตะโกนสั่งมันให้เตรียมตัวเดี๋ยวรถเขาจะมารับไปวัดป่าจะได้เลยไปไหว้หลวงพ่อโตกันด้วย ลืมแล้วหรือไรว่าวันนี้ต้องไปเล่นเพลง ส้มเช้าส่งเสียงมาว่าจะรีบร้อนไปทำไม นี่เพิ่งจะบ่าย

(อ่านต่อหน้า ๘๕)

ผู้รอบคอบ

นิรนาม

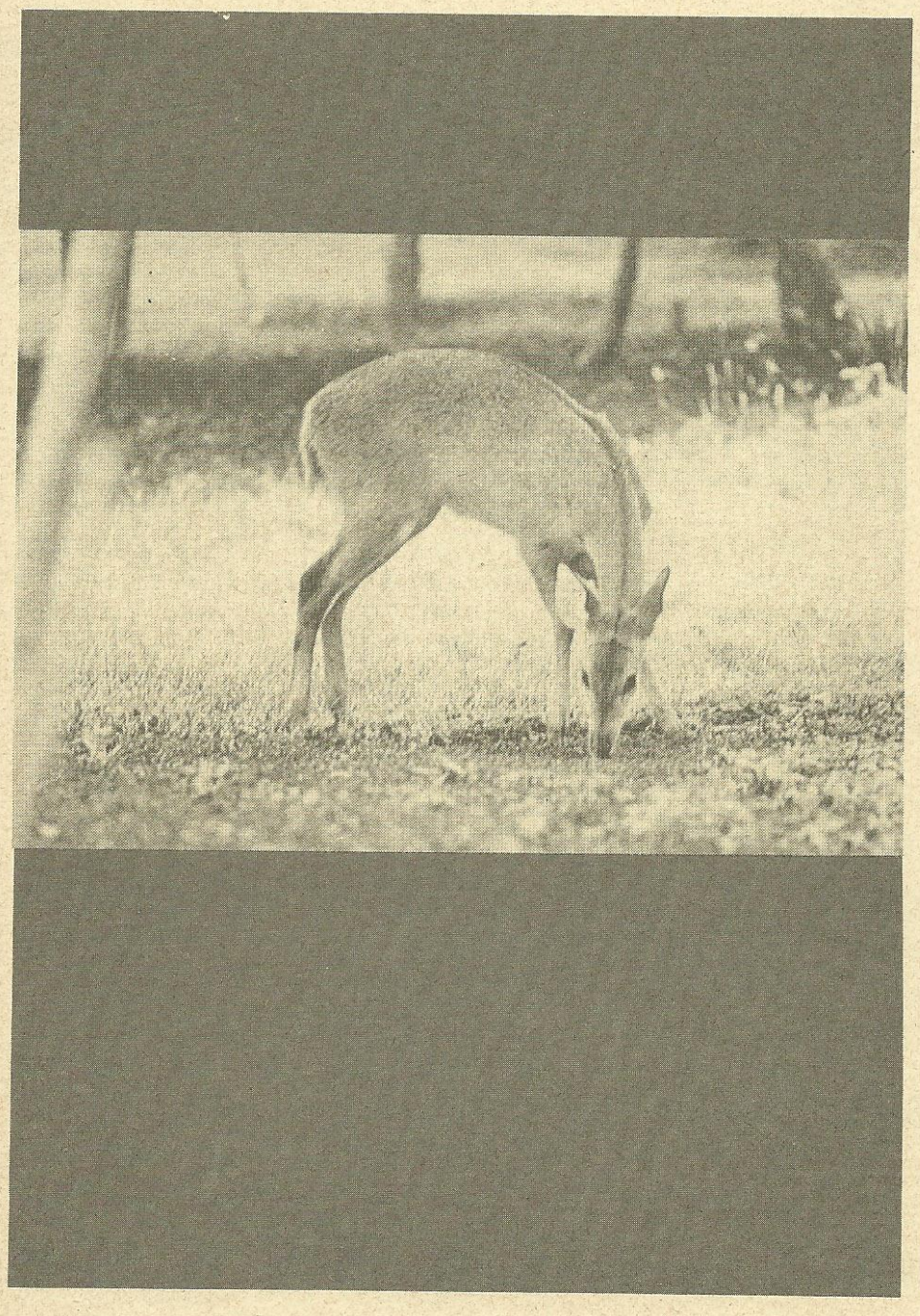

เรื่องนี้เกิดขึ้นที่เขาใหญ่ ที่เรียกเขาลูกนี้ว่าเขาใหญ่ก็สมชื่อจริง ๆ เพราะมีเขตติดต่อถึง ๔ จังหวัดคือ สระบุรี, นครราชสีมา, นครนายก, และปราจีนบุรี

ตระการเป็นคนมีความรู้สูงเต็มไปด้วยความรอบคอบ มีไหวพริบ ไม่แพ้รู้ใคร ๆ เขาสั่งปืนยิงสัตว์แบบพิเศษซึ่งถอดได้เป็นชิ้น ๆ และที่นับว่าสำคัญยิ่งก็คือ เป็นปืนแบบเก็บเสียง ถ้าต้องการให้ไม่มีเสียงหรือมีเสียงค่อย ก็ประกอบเครื่องเก็บเสียงเข้าไป

เครื่องเก็บเสียงดังกล่าว ใช้ทฤษฎีง่าย ๆ แบบท่อไอเสียรถยนต์หรือเรือแท็กซี่ เป็นแต่ทำให้รัดกุมและน่าดูกว่ามาก

เหตุผลที่ตระการต้องเตรียมปืนเก็บเสียงไว้ยิงสัตว์ด้วย ก็เพราะเขาทราบดีว่าการยิงสัตว์ในเขตอุทยานแห่งชาตินั้น มีโทษจำคุกอย่างสูงถึง ๕ ปี หรือปรับ ๒ หมื่นบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ

นอกจากนั้นตระการยังทราบดีว่านักล่าสัตว์มักจะยิงกันเองตายมานับไม่ถ้วน เพราะเข้าใจผิดว่าเป็นสัตว์ ฉะนั้นด้วยความรอบคอบในข้อนี้เขาจึงเลือกชวนเพื่อนคนหนึ่ง ผู้มีนามว่าเย็น ซึ่งยิงปืนไม่เป็นเลย และไม่มีปืนร่วมเดินทางไปด้วย โดยวิธีนี้จะเป็นอันตัดปัญหาเรื่องอุบัติเหตุซึ่งเขาอาจถูกเพื่อนยิงด้วยความเข้าใจผิดไปได้

การเดินทางไปเขาใหญ่นั้นมี ๒ วิธี คือไปเครื่องเฮลิคอปเตอร์ เพราะในบริเวณ

สถานตากอากาศมีท่าเฮลิคอปเตอร์ไว้เรียบร้อย เต่การขนส่งแบบนี้ยังไม่มีบริการสำหรับเอกชน ตระการจึงเลือกวิธีหลัง คือขับรถยนต์ไปเอง

ระหว่างทางตระการเล่าให้เย็นฟังว่าเขาได้ศึกษาความเป็นอยู่ของเก้งมาดีแล้ว แม้มันจะเป็นสัตว์ป่า ก็ไม่ชอบป่าทึบเกินไป แต่พอใจจะอยู่ในบริเวณป่าโปร่ง อาหารของมันก็มีมะกอก มะขามป้อม และอื่น ๆ โดยเฉพาะที่เขาใหญ่นี้เก้งมีชุมกว่าสัตว์ประเภทอื่น เหตุจูงใจให้ตระการคิดจะไปยิงเก้ง ทั้ง ๆ ที่ต้องเสี่ยงกับการติดคุกติดตะรางนั้น ก็เนื่องมาจากวันหนึ่งในขณะที่ขับรถขึ้นชมเขาใหญ่ตามเส้นทางที่กรมทางหลวงได้จัดสร้างไว้อย่างดีนั้น มีเก้งบางตัววิ่งตัดหน้ารถไปในระยะใกล้ ๆ แสดงว่าการที่ทางการได้คุ้มครองสัตว์ป่าโดยออกเป็นกฎหมายนั้น ได้ช่วยให้มันคลายความหวาดกลัวและรู้สึกปลอดภัยขึ้นตามสมควร มันวิ่งปรากฏตัวให้คนเห็นบ่อยครั้งขึ้น แต่บางครั้งความเชื่องของมันก็เป็นภัยมิใช่น้อย เพราะเป็นการเย้ายวนนักนิยมยิงสัตว์ให้หาทางสนองความนิยมของเขาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นวิธีของตระการ ซึ่งเราจะได้ติดตามพฤติการณ์ของเขาต่อไป

ตระการเล่าอีกว่า การไปพักผ่อนในบริเวณที่แวดล้อมด้วยป่าเช่นนี้ ควรจะมีหรือหาความรู้เรื่องต้นไม้และสัตว์ป่าด้วย จึงจะทำให้มีความสนุกสนานยิ่งขึ้น

เย็นตื้นเต้นพอใช้ เมื่อตระการเล่าว่าบริเวณป่าริมลำธารบนเขาใหญ่ มีสัตว์จำพวกช้างป่า กระทิง เสือ หมี กวาง และหมูป่าอาศัยหากิน เพราะมีหนองน้ำ และโป่งคือดินเค็ม ซึ่งจัดเข้าในประเภทเกลือแร่อันนับว่าจำเป็นอย่างหนึ่งในบรรดาอาหารสัตว์ แต่ที่อยู่จริง ๆ นั้น สัตว์พวกนี้อยู่ป่าสูงขึ้นไป ซึ่งไม่ค่อยมีคนพลุกพล่าน

ขณะที่รถแล่นมาถึง ก.ม.ที่ ๑๖๕+๕๐๐ บนเส้นทางถนนสายมิตรภาพ เขตอำเภอปากช่อง ตระการก็ขับรถเลี้ยวเข้าสู่ทางแยกที่จะไปยังเขาใหญ่ ซึ่งมีระยะทางประมาณ ๔๐ ก.ม. เขาเริ่มชี้แจงถึงพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ให้เย็นรับรู้ไว้

บริเวณป่าบนเขาใหญ่นี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือป่าดงดิบ กับป่าโปร่งหรือป่าไม้เบญจพรรณ

ป่าดงดิบเป็นป่าที่มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น และมีใบเขียวชอุ่มตลอดปี เพราะตั้งอยู่ในบริเวณริมห้วยและบริเวณเขาที่มีความชื้นมาก บางแห่งจะดูมืดครึ้ม มีเถาวัลย์และกล้วยไม้ปะปนอยู่ทั่วไป ต้นไม้ในป่าดงดิบก็คือ ไม้ยางซึ่งสูงระหง ไม้กฤษณา และไม้ยมหอม ซึ่งมีกลิ่นหอมเย็นชื่นใจ แม้ไม้อบเชยก็มี

ตระการรู้มากจนกระทั่งว่า ไม้กฤษณานั้นเป็นไม้ขนาดกลางขึ้นอยู่ในที่สูง เมื่อตายแล้วจะมีเห็ดราชนิดหนึ่งเกิดขึ้นทำให้เนื้อไม้มีกลิ่นหอม พวกหาของป่ามักจะเก็บเอาไปขายใช้ทำยาได้

นอกจากนั้น ยังมีไม้เคี่ยม ไม้ตะเคียน ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง ใช้ก่อสร้างได้ดีพอ ๆ กับไม้เต็ง

ส่วนป่าโปร่งหรือป่าไม้เบญจพรรณนั้นประกอบด้วยไม้ประดู่ มะค่าโมง เสลา และไม้ไผ่ต่าง ๆ มูลเหตุที่เป็นป่าโปร่ง ก็เพราะขึ้นอยู่ในที่ขาดแคลนน้ำ ในฤดูแล้งจึงมักสลัดใบจะมองดูเขียวชอุ่มขึ้นทีบก็เฉพาะในฤดูฝน

จากปากทางแยกตระการขับรถประมาณ ๔๐ นาทีเศษ ก็ถึงสถานที่ตากอากาศเขาใหญ่ เขารีบไปติดต่อขอพัก ณ บังกาโลซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ถึง ๑๖ หลัง แต่ก็มีคนเข้าพักเต็มหมด ครั้นขอพักในโมเต็ล ซึ่งมีอยู่ ๑๐ หลัง ก็ปรากฏว่ามีคนเข้าพักหมดแล้วเช่นกัน ตกลงต้องพักในทัวริสต์ เฮาส์ หรืออาคารสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งสร้างไว้สำหรับคนที่ไปพักเป็นหมู่ใหญ่ ๆ มีเตียงตั้งเป็นแถวในห้องโถง ๘ เตียง มีห้องส่วนตัว ๒ ห้อง รวมเป็น ๑๐ เตียงต่อ ๑ บริเวณ ตกลงตระการกับเพื่อนซึ่งต้องการพักเพียง ๒ เตียง กลับต้องเช่าห้องที่มีถึง ๑๐ เตียง แต่เมื่อไม่มีอะไรจะดีกว่านั้น ตระการก็จำใจต้องเช่า

ตามความคิดเห็นของตระการนั้น เขาจะชำระเงินค่าที่พักล่วงหน้าแล้วนำรถออกเล่นตามถนนบนภูเขาในเวลากลางคืน เมื่อพบเก้งและยิงได้ ก็จะลากขึ้นรถแล้วนำกลับกรุงเทพฯ ทีเดียว เขาคิดต่อไปว่ากลางคืนเดือนหงาย อาจยิงเก้งได้หลายตัว ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ก็นับว่าโชคดีอย่างยิ่ง

โชคดีตามความหมายของคนบางคนนั้นอาจกลายเป็นโชคร้ายก็ได้ เพราะโชคดีในการทำลายผู้อื่นได้มาก ย่อมจะนำโชคร้ายมาได้มากเช่นกัน

หลังจากแวะรับประทานอาหารค่ำที่ร้านโภชนาคาร อันสร้างอย่างสวยงาม ในท่ามกลางที่ราบบนยอดเขาแล้ว ตระการก็ชวนเย็นกลับไปพักผ่อน ณ ที่พัก รอจนได้เวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. จึงจัดแจงประกอบปืนและนำเครื่องใช้ที่เตรียมมาขึ้นสู่รถ ถ้ายิงไม่ได้ก็จะกลับมาค้าง แต่ถ้า

การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น สัตว์อื่น ผู้นั้นทำบาป ผิดศีล ข้อที่ ๑ ผลกรรมชั่วนั้นจะสนองกลับมาถึงตัวไม่ช้าก็เร็ว มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับกรรมนั้น ๆ

> “โชคดี” ตามความหมายของคนบางคนนั้น อาจกลายเป็นโชคร้ายก็ได้ เพราะโชคดีในการทำลายผู้อื่นได้มาก ย่อมจะนำโชคร้ายมาได้มากเช่นกัน”

ยิงได้ก็จะกลับกรุงเทพฯ เลยทีเดียว

ตระการขับรถไปตามถนนที่สร้างไว้ค่อนข้างดีบนภูเขา ผ่านสนามกอล์ฟ ตรงไปยังทิศทางที่จะไปยังน้ำตกเหวสุวัตและเหวไทร มีเก้งวิ่งผ่าน ๒–๓ ตัว ซึ่งทำให้เขาตื่นเต้นมาก จึงรีบจอดรถแอบข้างทาง แล้วเตรียมปืนทันที

เย็นลงจากรถมาอยู่ใกล้ ๆ ด้วย ทั้ง ๆ ที่เป็นฝ่ายแอบยิงสัตว์ข้างเดียว โดยสัตว์เหล่านั้นไม่มีโอกาสต่อสู้ก็ตาม แต่ทั้งสองคนก็มีใจเต้นแรงผิดปกติ

ครู่เดียวเท่านั้น เก้ง ๓ ตัวก็ออกจากละเมาะข้างทาง มายืนอย่างปราศจากความระมัดระวังบนถนน เพราะมันแน่ใจในความปลอดภัยมานานแล้ว

ตระการเล็งปืนยิงอย่างมั่นใจว่าจะสามารถล้มได้ไม่น้อยกว่าสองตัว ตัวแรกซึ่งใหญ่กว่าเพื่อนล้มลงไปแล้ว อีกสองตัวแทนที่จะวิ่งหนี กลับตรงเข้าไปดมอย่างตื่นเต้นว่าอยู่ดี ๆ ทำไมจึงล้มลงไปได้ ตระการจึงมีโอกาสยิงได้ครบ ๓ ตัวอย่างรู้สึกลิงโลดใจที่สุด เขาสามารถทำลายประวัติของการยิงสัตว์ได้เพราะปืนพิเศษนี้เอง

ทั้งสองรีบช่วยกันลากเก้งที่ถูกยิงตายขึ้นไว้หลังรถ แล้วขับรถกลับกรุงเทพฯ ทันที

ตระการพูดขึ้นว่าเก้งตัวใหญ่คงเป็นแม่ ส่วนอีกสองตัวคงเป็นลูกรุ่นหนุ่มหรือสาวของมัน ต่อจากนั้นเขาก็พูดชมตัวเองในการวางแผนได้อย่างรอบคอบ จนสามารถยิงสัตว์ได้ถึงสามตัวชั่วเวลาประเดี๋ยวเดียว โดยไม่มีเจ้าหน้าที่คนไหนจะรู้ได้เลย

ตามปกติเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้จะต้องขอเปิดท้ายรถดูด้วยว่าจะมีสัตว์หรือของอื่นที่ต้องห้ามหรือไม่ แต่ตระการก็มีวิธีพูดให้เจ้าหน้าที่เห็นว่าที่เขาต้องรีบกลับก็เพราะเพื่อนร่วมเดินทางป่วยท้องเดินอย่างแรง จึงขอความกรุณาอย่าชักช้าเสียเวลาเลย เป็นอันตระการผ่านด่านสำคัญไปได้

รถที่เขาขับมาตามถนนมิตรภาพจนกระทั่งเข้าเขตสระบุรี ผ่านตลาดหินกองมุ่งเข้าสู่กรุงเทพฯ พอมาได้ ๒–๓ กิโลเมตร ก็มีรถแล่นสวนทางมาอย่างเร็ว ทำไมรถที่สวนมานั้นจึงแล่นส่ายไปมาเหมือนงูเลื้อย

ตระการใช้สัญญาไฟเตือน แต่ก็ไม่ได้ผล เขาจึงตัดสินใจแอบรถเข้าข้างทาง มีเสียงห้ามล้ออย่างแรงมาแต่ไกล รถที่สวนมานั้นหยุดได้โดยปลอดภัยเช่นกัน ทันใดนั้นตระการก็แลเห็นคน ๓–๔ คน กระโดดลงมาจากรถ วิ่งข้ามถนนมาทางที่รถของเขาจอดอยู่ และมีรถตามมาอีกคันหนึ่งจอดท้ายรถคันแรก แล้วก็มีเสียงปืนดังขึ้น เขาเห็นพวกที่กำลังวิ่งก้มหมอบลง และทันใดนั้นก็รู้สึกว่าเข่าซ้ายและไหล่ขวาของเขาถูกลูกปืนเข้าอย่างจัง กระดูกแตกละเอียด ต่อจากนั้นก็หมดสติสลบไป

ตระการรู้สึกตัวอีกครั้งที่โรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ในท่ามกลางบุตร ภริยาและมิตรสหาย เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้กันระหว่างคนสองกลุ่มไม่เกี่ยวกับเขาเลย เขาทราบด้วยความเศร้าใจอย่างยิ่งว่าเนื่องจากเข่าซ้ายแตก เขาก็จะเดินอย่างปกติธรรมดาไม่ได้ ต้องเดินกะเผลกตลอดชีวิตและแขนขวาของเขาก็อาจใช้การไม่ได้อีกต่อไป เพราะกระดูกต้นแขนแตก อนาคตอันสดสวยของเขาหมดสิ้นลงเพียงเท่านี้ เขาต้องเป็นคนพิการ ขับรถยนต์ไม่ได้ เขียนหนังสือไม่ได้ รวมทั้งยิงปืนไม่ได้อีกต่อไป การเขียนหนังสือเขาอาจทำได้ก็ต่อเมื่อได้ฝึกมือซ้ายให้ใช้การได้ถนัดซึ่งคงจะกินเวลาอีกนาน และที่สำคัญที่สุดก็คืออาชีพรับราชการของเขาก็เป็นอันสิ้นสุดลง เพราะความพิการนั้นด้วย

กรรมคงจะเกรงว่าถ้าให้เขาตายเสียทันทีก็จะรู้แล้วรู้รอดไป แต่ไม่สาใจเท่าที่ให้ทรมานเหมือนตายทั้งเป็นไปนาน ๆ ดีกว่า

ตระการต้องหลับตาถอนใจยาว เมื่อภริยาบอกว่ามัวกังวลใจเรื่องการรักษาพยาบาล เก้งสามตัวที่ยิงมาได้นั้น เน่าเฟะอยู่ที่ท้ายรถนั่นเอง

> “หากสำนึกในหน้าที่ชาติจะมีความเจริญ”

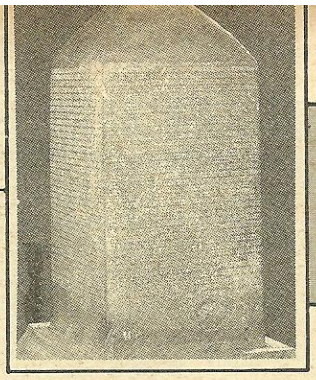

ภาษาไทยของเรา

คำควบกล้ำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีทั้งคำไทยแท้และคำจากภาษาอื่น ซึ่งไทยรับมาปรับปรุงใช้ทั้งรูปของคำ เสียงของคำและความหมายของคำ เช่น คำบาลี สันสกฤต จีน มอญ เขมร มาลายู ฯลฯ ก็มี คำที่ไทยรับมาโดยใช้ทับศัพท์ ด้วยวิธีถอดอักษรโรมันเทียบเป็นอักษรไทยก็มี จึงมีทั้งคำพ้องรูปและพ้องเสียง การสะกดคำออกเสียงคำ การใช้คำเข้าประโยค อาจยุ่งยากอยู่มากสำหรับผู้ที่มิได้สนใจหรือเรียนรู้เกี่ยวกับหลักภาษาและการใช้ภาษาไทยไว้บ้าง ฉะนั้น ทางที่สะดวกในการเขียนคำ สะกดคำออกเสียงคำใช้คำในภาษาไทย ก็คือต้องอาศัยพจนานุกรมคำไทย หากมีคำใดสงสัยโดยเฉพาะเมื่อจะต้องต้องเขียนหรืออ่านออกเสียงให้สาธารณชนได้รู้ได้เห็นหรือได้ยินได้ฟังแล้ว ก็ควรเปิดพจนานุกรมดูตัวสะกดและการออกเสียงคำนั้น ๆ ให้แน่ใจ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานจะช่วยในเรื่องนี้ได้ดี จะบอกชนิดของคำและบอกว่าเป็นคำศัพท์ในภาษาใด บอกรากศัพท์ ความหมายของศัพท์ ทั้งถือว่าคำในพจนานุกรมฉบับนี้เป็นคำที่ถูกต้องตามกฎหมายของไทยด้วย แม้พจนานุกรมฉบับดังกล่าวยังรวบรวมคำ การใช้คำและสำนวนไทยต่าง ๆ ไว้ไม่สมบูรณ์นักยังต้องทำเพิ่มอยู่ตลอดมา แต่ก็อาศัยค้นหาคำ หาตัวสะกดและการออกเสียงคำได้อย่างพอเพียง

ปัจจุบันการออกเสียงพูดหรืออ่านคำควบกล้ำ โดยเฉพาะตัว **"ร.เรือ ล.ลิง"** ที่ควบพยัญชนะต้น กำลังเป็นปัญหาแก่ภาษาไทย เพราะมีผู้ออกเสียงกล้ำไม่ชัดเป็นจำนวนมากขึ้นทุกทีทั้งผู้ใหญ่และผู้เยาว์ มักออกเสียงทิ้งตัว ร. ล. กล้ำเสีย เหลือแต่พยัญชนะต้นประสมสระ บางทีก็ขาดความระมัดระวังเขียนลงไปตามที่ตนออกเสียงพูดหรืออ่าน ทำให้คำนั้นมีความหมายผิด เลอะเลือนหรือฟังไม่ได้ความ เช่น คำว่า **"ครู"** ก็ออกเสียงเป็น **"คู"** ซึ่งคนละหมายกันหรือเขียนตามเสียงพูดผิด ๆ เช่น *"บ้านคูมีคู"* จึงยากที่ผู้ฟังผู้อ่านจะเข้าใจว่า *"บ้านครูมีคู"* หรือ *"บ้านคู (ชื่อหมู่บ้านหรือชื่อคน) มีคู"* *"อย่าปาปาทิ้ง"* หมายถึง *"อย่าปาปลาทิ้ง"* หรือเปล่า

ประโยชน์ของการใช้อักษรควบกล้ำ ร. ล. และ ว. นั้นก็คือช่วยเพิ่มคำที่ต่างความหมาย ให้ภาษาไทยมีคำต่างความหมายใช้มากขึ้น คู–ครู, ปา–ปลา, เป่า–เปล่า, ไก–ไกล, กบ–กลบ, ค่ำ–คว่ำ, แขน–แขวน (ตัวควบ ว.แหวนปัจจุบันยังออกเสียงผิดน้อยกว่า ตัวควบ ร. ล. ตัวควบ ว.แหวนบางคนออกเสียง กวาดเป็นฝาก แขวนเป็นแฝน) ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาการใช้ภาษา พึงหลีกเลี่ยงการออกเสียงคำควบคล้ำผิด ๆ ได้ ดังตัวอย่างที่ยกมา การออกเสียงคำควบกล้ำไม่ถูกต้องนั้น นอกจากทำลายรูปคำและความหมายของคำที่ใช้อยู่ในภาษาไทยแล้วยังทำลายการสื่อสารให้ไม่เป็นไปดังผู้พูดประสงค์ เช่นพูดว่า *"ผมมาเป็นคั้งคาว"* ซึ่งผู้พูดหมายความว่า *"ผมมาเป็นครั้งคราว"* การพูดคำกล้ำไม่ชัด ยังทำลายบุคลิกลักษณะของผู้พูดและผู้เขียนเอง ทำลายภูมิรู้อีกด้วย ถ้าผู้พูดเป็นผู้ที่มีการศึกษา ย่อมมีผู้ฟังบางคนอาจนึกดูหมิ่นก็ได้ การเขียนหนังสือไทยสื่อสารกัน โดยเฉพาะเป็นทางการนั้น เราใช้ภาษาไทยกลางซึ่งจะเรียกว่าภาษาไทยมาตรฐานก็ได้ ใช้สื่อสารกันทั่วไป ใช้เรียนใช้สอน ใช้เป็นสื่อการศึกษา ใช้ในแบบเรียนและเขียนหนังสือต่าง ๆ แก่คนไทยทั่วประเทศ จึงมิได้หมายไปถึงภาษาไทยถิ่น ซึ่งไทยบางถิ่นใช้พูดกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ของไทย ภาษาไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่มีคำกล้ำในภาษาถิ่น ไม่เหมือนในภาษาของไทยภาคกลางและภาคใต้ คำ ๆ เดียวกันและคำที่มีความหมายอย่างเดียวกันใช้ในภาษาต่างถิ่นก็พอจะฟังเข้าใจกันได้ แม้จะออกเสียงคำนั้นต่างกันก็ตาม เช่นคำว่า **ปลา** (ภาคกลาง) บางถิ่นออกเสียง ปา บางถิ่น **ป๊า** (ค่อนไปทางเสียงจัตวา)

"...การออกเสียงคำควบกล้ำไม่ถูกต้องนั้น นอกจากจะทำลายรูปคำและความหมายของคำที่ใช้อยู่ในภาษาไทยแล้ว ยังทำลายการสื่อสารให้ไม่เป็นไปดังผู้พูดประสงค์..."

ภาษาไทยกลางที่ใช้ศึกษาในระดับชั้นที่กฎหมายบังคับ และใช้สื่อสารเป็นทางราชการทั่วประเทศนั้น บางทีก็เรียกว่าภาษาไทยมาตรฐาน เป็นภาษาที่ใช้รวมไทยถิ่นต่าง ๆ เป็นชาติไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกถิ่นใช้ภาษาไทยอยู่แล้ว แต่ออกเสียงต่างกันตามถิ่น เนื่องแต่ความจำเป็นที่ต้องแยกย้ายกันอยู่และมีสภาพแวดล้อมซึ่งยากแก่การคมนาคมติดต่อถึงกันมาแต่โบราณกาล การออกเสียงคำจึงเปลี่ยนไป ภาษาไทยถิ่นอนุรักษ์คำไทยดั้งเดิมเป็นพัน ๆ ปีไว้ได้เป็นส่วนมาก จึงมีการศึกษาภาษาไทยถิ่นเป็นวิชาการ แต่ก็น่าวิตกที่ปัจจุบันนี้ คำไทยภาคกลางเข้าแทรกแซงภาษาไทยถิ่นเสียก็มาก เนื่องจากใช้ภาษาไทยกลางในการศึกษา เกรงว่าคำถิ่นและเสียงคำถิ่นสำนวนภาษาถิ่นจะค่อย ๆ ถูกละลืมลบเลือนไปอย่างน่าเสียดาย ผู้สูงอายุในถิ่นเท่านั้นจะยังคงรักษาไว้ได้

มีนักอักษรศาสตร์บางคนเห็นว่าการที่ภาษาไทยกลางมีอักษรควบกล้ำนั้นเป็นของเกิดใหม่ ไม่ใช่คำไทยเดิม ซึ่งไม่ได้ใช้คำควบกล้ำดังนั้น การที่จะบังคับให้คนไทยพูดตัวควบกล้ำ ร. ล. ให้ชัดดูเป็นการฝืนจิตใจกันมากไป ความเห็นอย่างนี้อาจถูกต้องในแง่หนึ่ง คือ แง่อนุรักษ์คำเดิมไว้ แต่ภาษาเป็นสิ่งมีชีวิตเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไป ก็ต้องมีคำใหม่ ๆ เรียกสิ่งใหม่ ๆ วิชาการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ถ้อยคำย่อมเปลี่ยนแปลงไปและวิถีของภาษาดังกล่าวย่อมมีทั้งทางเจริญและทางเสื่อม ทางเสื่อมก็คือละลืมคำเก่า ๆ เมื่อต้องสร้างคำใหม่ก็ไม่คิดค้นหาคำเก่า ๆ มาใช้ หรือนำมาประสมกันใช้ อาจเป็นด้วยความหมายของคำไทยเก่า ๆ ไม่เหมาะ ไม่ตรงความหมายของศัพท์ที่รับมา ต้องประสมยืดยาวหลายคำ มีคำเพิ่มใหม่จำพวกหนึ่งบางทีมีแต่เสียงคำหรือประสมที่ใช้ในความหมายใหม่ เฉพาะคนสนุกคะนองกลุ่มหนึ่ง คือคำคะนอง (slang) คำอย่างนี้มีทุกยุคทุกสมัย เช่น เนี้ยบ แซว ซ่า แหวกแนว ถ้าคนทั่วไปยอมรับติดปากคำนั้นก็เข้าพจนานุกรมไป

คำบางคำเคยเป็นคำต่ำ เคยถือว่าไม่สุภาพ ก็มีคนริเริ่มเปลี่ยนแปรมาใช้ในสังคม เพราะผู้เริ่มใช้เข้าใจความหมายผิด คนที่ไม่เข้าใจก็ใช้ตามกันไป จนกลายเป็นคำดี คำสุภาพก็มี คำสูง ๆ เช่นในภาษาพระศาสนาถูกนำมาใช้เล่นสนุก ๆ เป็นสามัญทั่วไปก็มี เรื่องนี้หากมีโอกาสก็อาจนำมากล่าวต่อไป

เรื่องของภาษานั้นเป็นเรื่องวัฒนธรรมใหญ่ยิ่ง เป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมอื่น อนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าไว้ ถ้าภาษาไม่มีหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ พูดเขียนกันได้เลอะเทอะตามใจชอบ ตามสะดวกปาก คำคิดใช้ตามใจ ภาษานั้นก็ไปสู่ความวิบัติ แต่ถ้าภาษาใดมีกฎเกณฑ์ มีระเบียบตายตัวเกินไป ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม และสถานะของโลก ภาษานั้นก็จะตายไป สูญสิ้นไป เพราะไม่มีคำพอใช้ ไม่เหมาะแก่สมัยที่เปลี่ยนแปรไปเรื่อย ๆ หรือเพราะคนเบื่อหน่ายกฎเกณฑ์หยุมหยิม ยากยิ่งของภาษานั้น เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต ลาติน ซึ่งคำทุกคำตายตัว การเรียบเรียงเป็นแบบแผนเปลี่ยนแปรไม่ได้ แม้จะเป็นภาษาไพเราะ ดังนั้นภาษาเช่นนี้จึงไม่มีผู้นำมาพูดมาเขียนอีกต่อไป คงเหลืออยู่ในภาษาพระศาสนา ให้นักภาษาชั้นสูงหรือนักศาสนวิทยาศึกษาเท่านั้น

ความประสงค์ของบทความนี้ ก็เพียงเพื่อจะกล่าวถึงปัญหาภาษาไทยเกี่ยวกับการออกเสียงคำควบกล้ำ ตัว ร.ล. ไม่ชัดจะเกิดโทษแก่ภาษาไทย (ที่ใช้สื่อสารและศึกษาทั่งประเทศ) อย่างไรบ้าง แต่ก็เขียนเตลิดออกจากจุดประสงค์ไปมาก ผู้เขียนต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท่านผู้หญิง

สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

พระครูสถาพร

(ต่อจากหน้า ๒๖)

งานสงเคราะห์และงานพัฒนาของหลวงพ่อได้ทำมาอย่างเหนื่อยยากตลอดระยะเวลา ๔๐ ปี สร้างคนเพื่อให้เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว ของประเทศชาติ สร้างสาธารณประโยชน์เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ได้บริโภคโดยไม่หวังที่จะได้คำยกย่องชมเชย ความผาสุกของเพื่อนร่วมชาติ คือความสุขของหลวงพ่อ ท่านมั่นคงในเรื่องของบุญกุศล ยิ่งอุทิศมาก ยิ่งสงเคราะห์มากยิ่งได้รับการสนับสนุน ยิ่งทำคุณประโยชน์ยิ่งได้รับการยกย่อง

แม้วัยจะล่วงเลยมาถึง ๖๗ ปี ท่านก็ยังแข็งแรงสติปัญญาเฉียบแหลม มีโครงการอีกมากมาย ซึ่งหลวงพ่อหมายใจจะให้สำเร็จเป็นอนุสรณ์แก่คนรุ่นหลัง เช่นงานพัฒนาวัด งานทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สร้างศาลาโบสถ์ เป็นต้น

หลวงพ่อได้สละหมดแล้วทุกอย่างในทางโลก จึงมองเห็นว่าถ้าหากท่านทั้งหลายที่ยังครองเรือนจะได้บำเพ็ญตนอยู่ในศีลธรรมและมีความสันโดษให้มากขึ้นก็จะเดือดร้อนในปัจจัย ๔ น้อยลง อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัยนั้นให้อาศัย หลักมัชฌิมาปฏิปทา อย่าให้มีสิ่งใดหรูหราฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น จะเป็นช่องทางแห่งทุกข์ การพนันและกามคุณจะเป็นช่องทางที่จะทำลายชีวิตของตนเอง หลวงพ่อจึงขอให้รู้ครองเรือนจงอย่าประมาท

หลวงพ่อ บริสุทธิ์ด้วยศีล สมาธิ และปัญญา มีเมตตาธรรมค้ำจุนโลก ที่ปรากฏเป็นประจักษ์พยานก็คือ ชาวบ้านตำบลลำพญานั่นเอง

การประกาศเกียรติคุณยกย่องให้ท่านเป็นพระยอดเยี่ยมในด้านการพัฒนาสงเคราะห์เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานอันยิ่งใหญ่ของท่านจึงอาจไม่เท่าความเป็นจริง เพราะท่านเป็นปูชนียบุคคล นั่งอยู่ในหัวใจของผู้มีคุณธรรมโดยทั่วกันเสียแล้ว

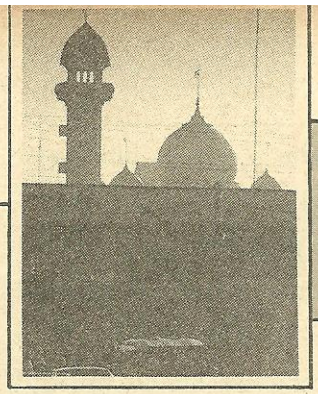

เกร็ดความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

สถิตย์ เล็งไธสง

ระหว่างประชุมศาสนาและสันติภาพโลกครั้งที่ ๔ ที่นครไนโรบี ประเทศคีนยา ๒๓–๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๗ นั้น เราได้ไปเยี่ยมชมที่ต่าง ๆ บ่ายวันหนึ่งเราได้ออกไปดูหมู่บ้านพัฒนา ซึ่งน่าจะเรียกว่าหมู่บ้านยากจนมากกว่า ไปโดยรถยนต์โดยสาร และจัดโดยแม่สาวชาวอังกฤษคนหนึ่ง รูปร่างอ้วนเหมือนตุ่มราชบุรี บังเอิญผมได้นั่งติดกับผู้แทนจากบังคลาเทศซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ผมจึงถือโอกาสถามถึงข้อธรรมะซึ่งผมพบว่าน่าสนใจ จึงขอนำมาเล่าสู่ท่านผู้อ่านฟัง ดังข้อสนทนาต่อไปนี้

"ขอโทษเถอะนะครับ คุณอุษา ผมขอความรู้เรื่องศาสนาอิสลามสักหน่อยจะรังเกียจผมไหมครับ" ผมพูดขึ้นขณะที่เรานั่งรถผ่านทุ่งนาและป่าเขาไปสู่หมู่บ้านยากจน อุษาหันหน้ามามองดูผมด้วยท่าทางประหลาดใจ คงนึกว่าผมแกล้งลองภูมิ ผมจึงยิ้มให้เธอเพื่อแก้เขิน เธอจึงได้เม้มริมฝีปากพร้อมกับฟาดชายส่าหรีไปข้างหลัง แล้วพูดขึ้นว่า

"ฉันจะให้หนังสือคุณสักเล่ม เพื่อให้คุณไปศึกษาเอาเอง ศาสนาอิสลามนั้นสอนให้ศึกษาเองไม่ให้เชื่อใครนอกจากพระคำของพระเจ้าในพระคัมภีร์กุหร่าน ฉันเองก็กำลังศึกษาอยู่"

"ผมจะไม่ถามอะไรลึกซึ้งหรอกครับ ผมรับรอง คุณจะตอบอย่างไรก็สุดแท้แต่คุณ" ผมยืนยัน

"งั้นก็ได้" เธอตอบอย่างไม่ค่อยจะพอใจนัก

"ในเมืองไทย ผมไม่ค่อยเห็นพี่น้องชาวมุสลิมของผมเลี้ยงสุนัข มีข้อห้ามในพระคัมภีร์หรือเปล่า ครับ"

"ฉันว่าเลี้ยงได้นะคุณ ดูจะไม่มีอะไรห้าม ที่ชาวมุสลิมไม่เลี้ยงมันก็เพราะเกรงว่ามันจะไปก่อความรำคาญเวลาสวดมนต์ทำให้ไม่งามตา แต่เนื้อสัตว์บางชนิด เช่น เนื้อหมู เราไม่รับประทาน น้ำเมาเราก็ไม่แตะต้อง แต่ก็มีคนฝ่าฝืนเหมือนดังศาสนาอื่น มันห้ามกันยากในสังคมปัจจุบัน" เธอตอบผมคล้าย ๆ จะออกตัว

"เห็นว่ามุสลิมไหว้พระวันละ ๕ ครั้ง จริงไหมครับ แล้วไม่เป็นอุปสรรคในการทำงานหรือ"

"ไหว้วันละ ๕ หนจริง แต่เราไหว้เพียงไม่กี่นาที ไม่มีอุปสรรคในการทำงาน ชาวมุสลิมเชื่อโลกหน้า ตายแล้วไม่สูญ ไปอยู่โลกใหม่ ไม่ใช่กลับมาเกิดใหม่นะ สุดแท้แต่พระเจ้า พระองค์ทรงบันดาลทุกอย่าง" เธอตอบมากกว่าที่ผมถาม ผมได้กระเถิบเข้าไปใกล้เธอ แล้วถามว่า

"คุณอุษาเคยอ่านนิทานอีสปไหมครับ" อุษาพยักหน้าหงึก ๆ ผมจึงพูดต่อไป "ถ้าเคยอ่านก็คงจำเรื่องคนขับเกวียนได้ซีนะ เกวียนตกหล่ม แล้วชายคนขับเกวียนก็ลงมาอ้อนวอนให้เทวดาช่วย เทวดาต้องบอกให้ชายคนนั้นช่วยตัวเองด้วยการแบกเกวียนแล้วตีโคให้ลากเกวียนขึ้นจากหล่ม คนขับเกวียนต้องช่วยตัวเองแล้วเราจะไหว้ให้พระเจ้าช่วยวันละ ๕ ครั้ง จะได้ประโยชน์อะไร ผมคิดว่าเราต้องช่วยตัวเอง ส่วนการไหว้นั้นเป็นการระลึกถึงพระคุณของพระเจ้ามากกว่า"

อุษานิ่งอึ้งอยู่พักหนึ่ง ดูท่าทางเธอจะเคืองผมไม่น้อยทีเดียว แล้วจึงมองมาทางผมพร้อมกับตอบห้วน ๆ ว่า "พระเจ้าช่วยผู้ซึ่งช่วยตัวเอง"

"ผมว่า ถ้าอย่างนั้น ก็ตรงกับหลักพุทธศาสนาที่ว่า อัตตาหิ อัตโนนาโถ" ผมเสริม

"แปลว่าอะไรหรือ" เธอถามผม

"แปลว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตนนะซี"

"ใช่แล้ว ๆ ทุกศาสนามีหลักอย่างเดียวกัน จะแตกต่างก็นิด ๆ หน่อย ๆ ในแง่อุบายวิธีของศาสดาผู้บัญญัติคำสอน ฉันเห็นด้วย" อุษาพูดพร้อมกับหัวเราะคล้ายกับจะชอบใจในการออมชอมของผม

คุยกันยังไม่ทันจะอิ่ม รถก็ไปถึงหมู่บ้านที่เราต้องการดูเสียก่อน พอพวกเราลงจากรถก็มีเด็ก ๆ มารุมล้อมเพื่อรับของแจก ตัวดำมิดหมี ผมสั้นเกรียน พวกผมคนหนึ่งซื้อขนมปังกรอบไปแจก ปรากฏว่าแจกไม่ได้ พอยื่นมือออกไปก็ถูกรุมจนน่าเวทนา ไม่มีอะไรจะแจก ผมก็ควักเหรียญชิลลิงออกมาแจกบ้างโดยค่อย ๆ ยัดใส่มือของคนที่อยู่ใกล้ ๆ คนละอันสองอัน ไม่ให้คนอื่นเห็น เดี๋ยวมารุมกันใหญ่ บ้านเรือนของเขาสร้างด้วยอิฐ ฉาบด้วยดินเหนียวอยู่กันอย่างแออัด และสกปรก ผมเห็นหม้อ

อาลูมิเนียมใบใหญ่ตั้งอยู่บนเตาไฟที่ดับแล้ว จึงเดินอ้อมไปเปิดดู ผู้ชาย ๒ – ๓ คนซึ่งยืนอยู่ใกล้ ๆ ร้องว่า แลม ๆ ซึ่งหมายถึงแพะ ผมพบว่า ในหม้อเต็มไปด้วยกระดูกแพะ ทั้งตัว มีทั้งกระดูกหัว กระดูกซี่โครง กระดูกขา ครึ่งหม้อเห็นจะได้ แต่เนื้อถูกกินหมด ผมเดินไปชะโงกคอดูที่ประตูบ้าน เห็นผู้ชายหลายคนกำลังนั่งล้อมโต๊ะอยู่ ส่งภาษาสวาฮิลีกันเจี๊ยวจ๊าว ซึ่งผมฟังไม่เข้าใจ บนโต๊ะมีกระดูกแพะชิ้นเล็กชิ้นน้อยเต็มไปหมด ชายหนุ่มคนหนึ่งลุกเดินมาหาผม ในมือมีขาแพะต้มมีหนังติดเหมือนขาหมูที่เจ๊กใช้ราดข้าวขาย อีกมือหนึ่งถือมีดคม ๆ เชือดหนังแพะกินพลางขณะเดินเข้ามาหาผม พูดภาษาที่ผมฟังไม่รู้เรื่อง ผมรู้สึกกลัว จึงรีบวิ่งตามหลังเพื่อนไปยังโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งพวกนักพัฒนาไปสร้างให้ ดูมีลักษณะถูกหลักอนามัยพอสมควร ที่ห้อง ๆ หนึ่งมีตะกร้าทำด้วยปอ และภาชนะทำด้วยเชือกกล้วยกองอยู่เต็ม ราคาพอประมาณ เป็นฝีมือของแม่บ้านทั้งนั้น ทำให้ผมนึกขึ้นมาว่า บ้านเราเชือกกล้วยมีอยู่มากมาย ถ้าเราเอามาสานก็จะเกิดประโยชน์อย่างเขา พรรคพวกซื้อกันคนละใบสองใบ แต่ผมไม่ซื้อ เพราะผมไม่คิดที่จะซื้อของต่างประเทศอันเป็นนิสัยประจำตัว อีกอย่างหนึ่งคิดว่าไปถึงบ้านทำเองก็คงได้ อาจจะสวยกว่าและได้ทรวดทรงตลอดจนขนาดตามที่ต้องการด้วย เสร็จจากการเดินชมกันจนเหนื่อยแล้ว พวกผมพากันไปนั่งในอาคารโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีสตรีอัฟริกันสิบกว่าคนมาเต้นรำและร้องเพลงให้พวกเราดู สตรีคนหนึ่งมีลักษณะเป็นผู้นำอธิบายและตอบคำถามพวกเรา จนบ่าย ๔ โมงเย็น ไม่มีใครพูดว่าอะไร บางคนก็ทำท่าอึดอัด ผมจึงตัดบทลุกขึ้นกล่าวคำอำลาและขอบคุณ ระหว่างทางที่เดินมาขึ้นรถ ผมสังเกตเห็นมีน้ำขังเจิ่งอยู่ที่ถนน จึงแนะนำให้เขาทำรางเข้าสวนครัว ปลูกผักกิน น่าสังเกตอย่างหนึ่งที่นั่นแม้ฝนจะไม่ตก แต่ฝุ่นน้อย เพราะดินชุ่มอาจจะเป็นเพราะความชื้นในอากาศสูงกว่าบ้านเรา บรรยากาศเหมือนเมืองหนาว

ตอนขึ้นรถกลับ ยายอุษาไม่ยอมมานั่งกับผมอีก เข้าใจว่ากลัวผมจะซักถามปัญหา ผมจึงไปนั่งกับอาจารย์มุสลิมท่านหนึ่ง เป็นอาจารย์อาวุโสมาก สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแดกคา ชื่อ ฮัก หนวดเคราขาวเหมือนขุนนางจีน อายุมากแล้ว น้ำใจประเสริฐมาก ยิ้มระรื่นตลอดเวลา ท่านกุลีกุจอเชิญให้ผมนั่งด้วย ผมแกล้งทักท่านว่า *สลาม อะเลกม* ท่านหัวเราะใหญ่ ก่อนที่จะตอบผมว่า *อะเลกมสลาม* ท่านถามผมว่ารู้ไหมคำนั้นแปลว่าอะไร ผมตอบว่า *โนเซอร์* คือไม่รู้ครับ อาจารย์ฮักบอกว่า "ขอให้ท่านมีความสุขสันติ และคำหลังแปลว่า ขอให้ท่านมีความสุขสันติเช่นกัน คำว่าอิสลามแปลว่า สันติเหมือนกันคำว่า สันตปาปา ซึ่งแปลว่าบิดาแห่งสันติสุข ศาสนาก็สันติสุขทั้งนั้น แม้แต่ศาสนาพุทธของคุณก็ถือความสงบมิใช่หรือ"

"อาจารย์รู้ได้ยังไงครับ" ผมถาม

"ก็พุทธพจน์ที่ว่า นัตถิสันติปรังสุขังไงล่ะ" อาจารย์ฮักพูดจนผมงง เพราะไม่นึกว่าท่านจะรู้มากถึงขนาดนั้น แต่คำว่าสันติของท่านออกเสียงเป็น ฉานติ ท่านบอกว่าท่านศึกษา และสอนนักศึกษาเป็นข้อเปรียบเทียบ ท่านว่า มุสลิมนั้นเกิดมาศึกษา เสียสละไม่เห็นแก่ตัวและถ่อมตน

"งั้นก็เหมือนชาวฮินดูที่ถือการเสียสละทำทาน" ผมเปรียบเทียบ

"เหมือนกันทุกศาสนาแหละ ยิ่งชาวคริสต์คุณก็เห็นมิใช่หรือว่า เสียสละแค่ไหน" อาจารย์พูดยิ้ม ๆ พร้อมกับลูบเคราสอง

สามครั้ง

"เออ อาจารย์ครับ พวกท่านถือพระเจ้าต่างองค์กับศาสนาคริสต์หรือเปล่าครับ" ผมถาม

"จะต่างยังไงล่ะ คุณเอ๊ย ในจักรวาลนี้ก็มีพระผู้สร้างองค์เดียวเท่านั้นแหละ พระองค์องค์ทรงส่งศาสดาลงมาสอนมนุษย์ถึง ๑๒๔,๐๐๐ องค์ โลกเราจึงเหมือนโรงเรียน ทุกคนจะต้องศึกษาพระคำของพระองค์ คัมภีร์เป็นเครื่องนำทางแห่งชีวิต เหมือนคำแนะนำในการใช้เครื่องจักร"

ผมรีบตะครุบมือของอาจารย์ฮักซึ่งวางอยู่บนตักผม เป็นสัญญาณให้แกหยุดพูด แล้วพูดขัดคอขึ้นว่า

"อาจารย์ครับ ศาสดาแต่ละองค์ท่านคงไม่ได้นำเอาธรรมะของพระเจ้ามาทั้งหมดหรอก ท่านคงหยิบเอามาแต่เพียงเพื่อที่จะสอนศาสนิกของท่านให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความผาสุก ธรรมะของพระเจ้าน่าจะเหมือนใบไม้ในป่าใหญ่ ศาสดาแต่ละองค์น่าจะหยิบเอามาเท่าที่เหมาะกับความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น เปรียบใบไม้กำมือเดียว ถ้าจะให้ดีจริง ๆ เห็นจะต้องศึกษาธรรมะของศาสดาทุกองค์ อันไหนเหมาะสมที่สุดก็นำมาปฏิบัติ ไม่เลือกว่าเป็นของศาสดาองค์ใดนั่นแหละดีที่สุด อาจารย์ทราบไหมครับว่า ท่านบาทหลวง เฟอร์นานเดส ของเราท่านเป็นคริสเตียนแท้ ๆ ท่านก็ทำโยคะและฝึกสมาธิทุกวัน"

อาจารย์ฮักแสดงความเห็นด้วยกับผมอย่างยิ่ง แล้วผมขอให้ท่านอธิบายหลักศาสนาอิสลามที่ควรรู้โดยสังเขป โดยผม เอาสมุดพกของผมขึ้นมาเตรียมจด อาจารย์ฮัก ทำปากขมุบขมิบ แล้วพูดเป็นข้อ ๆ ดังนี้

"ข้อ ๑. มุสลิมจะต้องนับถือพระเจ้าและศาสดาที่พระองค์ทรงส่งมาสอนมนุษย์"

แล้วผมก็ขัดจังหวะขึ้นอีก เพราะอยากจะรู้เรื่องมุสลิมมีภริยาได้หลายคน จึงถามแกว่าจริงแค่ไหน อาจารย์ฮักตอบว่า

"การมีภริยานั้น เป็นภาระคุณก็รู้ ต้องมีทั้งกำลังทรัพย์และกำลังกาย พระคัมภีร์กำหนดไว้ว่า สามีจะต้องปฏิบัติต่อภริยาทุกคนโดยเสมอภาค ซึ่งไม่ใช่ของที่จะทำได้ง่าย ๆ นั่นก็หมายความว่าท่านห้ามมิให้มีภริยาเกินกว่า ๑ คนอยู่ในตัว จึงได้วางเงื่อนไขไว้อย่างนั้น คนที่มีภริยาหลายคนนั้น ตีความพระคัมภีร์เข้าข้างตัวทั้งนั้นแหละ" ผมเร่งให้ท่านพูดต่อ

"ข้อ ๒. ระหว่างที่มีชีวิตอยู่ คุณจะต้องทำความดี ให้คนอื่นเขาร้องไห้อาลัยคุณเมื่อคุณละโลกนี้ไป"

"ข้อ ๓. ให้เป็นคนสุภาพถ่อมตน มีความเมตตาปรานี และช่วยเหลือผู้อื่น"

ผมขัดคอขึ้นอีก เพราะอยากจะรู้ว่าช่วยผู้อื่นนั้นหมายถึงมุสลิมด้วยกันหรือใครก็ได้ อาจารย์ฮักตอบว่า ช่วยไม่จำกัด ยิ่งรวยก็ยิ่งช่วย และยิ่งถ่อมตน ให้เหมือนกับกิ่งพฤกษาที่มันโน้มลงสู่พื้นดินเมื่อมันมีผลดกฉะนั้น ผมฟังแล้วรู้สึกชอบใจมาก จนต้องยกมือท่านขึ้นมากอดด้วยความดีใจ แล้วขอร้องให้ท่านพูดต่อให้เร็ว ๆ เดี๋ยวรถจะไปถึงที่หมายเสียก่อน

"ข้อ ๔. อย่าใช้วาจาก้าวร้าวดูถูกผู้ไม่ใช่มุสลิม และให้ช่วยเหลือเขาเท่าที่จะช่วยได้ ใครเขาจะถือศาสนาไหน ไม่มีข้อขัดคั่น ให้ถือว่าทุกคนเป็นมนุษย์ เหมือนกัน ดังความในพระคัมภีร์ข้อหนึ่งว่า **จงมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์** เพราะฉะนั้นคนที่เข่นฆ่าผู้อื่น มุสลิมจึงถือว่ากระทำปาณาติบาต เขาจะต้องรับผลกรรมเมื่อละโลกนี้ไปแล้วด้วย"

"ข้อ ๕. อย่าเป็นคนนิยมวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นเงินทอง หรือสมบัติพัสถาน หรือตำแหน่งหน้าที่อะไรก็อย่าถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทุกอย่างเป็นของไม่จีรัง มันเป็นของพระเจ้า คุณเป็นเจ้าของมันอยู่ชั่วคราว เท่านั้น พระเจ้าอาจจะเอาคืนเมื่อใดก็ได้ ขอให้สำนึกในพระคุณของพระองค์ตลอดเวลา การติดในวัตถุสิ่งของจนเกินไปนั้นจะทำให้คุณเหินห่างจากพระเจ้า หมายความว่าคุณไม่ได้เตรียมตัวเพื่อโลกหน้าอย่างเพียงพอ ที่คุณได้มาเกิดเป็นมนุษย์ก็เพื่อพิสูจน์แก่ตัวเองและพระเจ้าว่า คุณเป็นมนุษย์แท้ คือเป็นมนุษย์ที่ดี เพื่อเป็นผู้แทนที่ดีของพระเจ้า ให้ศึกษาความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ให้ดี คุณมิได้มีชีวิตอยู่เพื่อกิน เพื่อสมสู่ มีลูกมีเต้าอย่างสัตว์เท่านั้น แต่พระเจ้า ให้มันสมองคุณมาเพื่อการศึกษาพระคำด้วย"

"อนึ่ง จงเห็นทุกข์ของผู้อื่นเป็นทุกข์ของตัวเอง ให้ช่วยเหลือเพื่อนบ้านทุกวิถีทาง อย่าลืมว่ามุสลิมเป็นตัวแทนของพระเจ้า พระคัมภีร์ให้ท่านมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกทุกคน"

"ข้อ ๖. อย่าฉ้อโกงหรือกล่าวคำเท็จประทุษร้ายหรือลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น แม้ว่าคุณและครอบครัวจะอดตายก็ต้องยอมตาย"

"ข้อ ๗. จงปฏิบัติต่อผู้อื่น เหมือนดังที่คุณปรารถนาให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อคุณ"

"ข้อ ๘. ถ้าคุณได้ตำแหน่งใหญ่โตในชีวิต ก็ให้เก้าอี้อยู่แค่ก้น อย่าให้มันขึ้นไปอยู่บนหัวของคุณ"

ผมหัวเราะ เพราะไม่เข้าใจที่ว่าเก้าอี้ขึ้นไปอยู่บนหัว และถามท่านว่าหมายถึงอะไร

"ก็หมายความว่า อย่าหลงน่ะซีคุณ" อาจารย์ฮักตอบด้วยน้ำเสียงที่เน้นหนัก

"ข้อ ๙. อย่าเห่ออยากได้โน่น อยากได้นี่ ต้องหยิบยืมเงินทองของคนอื่นเขามาซื้อหา อนึ่ง อย่าให้กู้ยืมเงินเพื่อดอกเบี้ย การเอาดอกเบี้ยนั้นเป็นบาป ถ้าคุณคิดถึงดอกเบี้ยก็เหมือนไฟป่า มันไหม้เราก่อนที่เราจะหนี ธนาคารผู้ให้ดอกก็บาป"

"เอ้า ทำไมบาปล่ะครับ" ผมถาม

"ถ้าไม่มีคนให้จะมีคนรับไม่ได้ ธนาคารนั่นแหละตัวเหตุ"

"ข้อ ๑๐. ไม่ประพฤติผิดในกามคิดดูเถิด คุณไม่ต้องการให้คนอื่นเขาทำต่อบุตรสาว ต่อภริยา และต่อมารดาของคุณอย่างไร คนอื่นเขาก็มีความรู้สึกอย่างเดียวกัน"

ผมบอกว่า คุณแม่ผมสิ้นไปนานแล้ว ไม่ต้องห่วงหรอก แกหัวเราะใหญ่ ผมบอก

ว่า เดี๋ยวรถจะถึงที่ ขอให้เล่าให้มาก ๆ เฉพาะที่ประชาชนควรทราบ อาจารย์ฮักหัวเราะแหะ ๆ แล้วเล่าต่อ

"ข้อ ๑๑. ห้ามดื่มน้ำเมาหรือเสพยาเสพติด เพราะมันจะพาคุณทำชั่วได้สารพัดกว่าจะได้สติก็สายเสียแล้ว"

"พระเจ้าท่านทรงลงโทษมนุษย์ผู้ทำผิดหรือไม่" ผมถาม

"พระเจ้าทรงมีแต่ความรักความเมตตา สิ่งเลวร้ายทั้งหลายเป็นผลของการกระทำของมนุษย์ ผมขอพูดต่อไปเลยนะ" อาจารย์พูด ผมพยักหน้า

"ข้อ ๑๒. อย่าอิจฉาริษยาคนอื่น และให้มีความพอใจในสิ่งที่เรามีอยู่"

ผมบอกเขาว่า ก็หลักเดียวกับพุทธศาสนานั่นเอง อาจารย์ฮักหัวเราะพลางลูบหลังผม แล้วพูดว่า ศาสนาทุกศาสนาก็ถือหลักเดียวกัน จะมีผิดกันบ้างก็แต่ส่วนปลีกย่อย

"เรื่องง่มงายหรือไม่งมงายใช่ไหม" ผมพูดลองใจ

"จะว่าใครงมงายเห็นจะยาก มันเป็นเรื่องของความเชื่อ บางอย่างมันก็มีประโยชน์เหมือนกัน บางทีสอนด้วยเหตุผล คนโง่ไม่ยอมเข้าใจ ถ้ายกเรื่องเบื้องบน เรื่องบาป เรื่องบุญ เรื่องนรกสวรรค์เข้ามาให้คุณให้โทษ รู้สึกว่าจะง่ายขึ้น อย่ามองเห็นคนอื่นเป็นคนโง่ ให้มองตัวเอง" ดูอาจารย์ฮักหน้าตาเคร่งขรึมลง คล้ายจะไม่สบอารมณ์ในถ้อยคำของผม เสียงหึ ๆ ในลำคอ แล้วพูดข้อต่อไป

"ข้อ ๑๓. อย่ามองผู้หญิงด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์ เพราะอิสลามจะต้องไม่มองบุคคลซึ่งเขาไม่มีสิทธิ"

"ข้อ ๑๔. ถ้าคุณขอสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากพระเจ้า และไม่ได้สมความปรารถนา ก็อย่าโกรธอาจเป็นเพราะคุณไม่ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ ๑๐๐% ก็ได้"

"ข้อ ๑๕. อย่าตะโกนหรือพูดดัง ๆ เพราะลาโง่เท่านั้นที่มันร้องเสียงดัง"

"ข้อ ๑๖. อย่าทำสิ่งชั่วร้ายใด ๆ เพราะนั่นจะทำให้คุณเสียใจในภายหลัง คุณรู้ไหมว่า สมองของคุณบันทึกเหตุการณ์ทุกอย่างไว้ยิ่งกว่าคอมพิวเตอร์เสียอีก

"ข้อ ๑๗. รักษาใจให้บริสุทธิ์ อย่าทำสิ่งใดให้มีความรู้สึกว่าผิด หรือเป็นบาป เพราะนั่นเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย"

"ข้อ ๑๘. ทำใจของท่านให้มีเมตตากรุณาอยู่เสมอ ด้วยการช่วยเหลือบุคคลอื่น ใครมีปัญหาก็ให้ช่วยแก้เท่าที่คุณจะทำได้" ผมถามว่า

"ต้องช่วยมุสลิมด้วยกัน หรือช่วยคนอื่นที่ไม่ใช่มุสลิมด้วย" อาจารย์ฮักตอบทันทีว่าช่วยทุกคนไม่เลือกว่าเป็นมุสลิมหรือไม่

"ข้อ ๑๙. เมื่อคุณหาเงินได้มาก็ขอให้แบ่งเป็นสี่ส่วน ไว้กินส่วนหนึ่ง ซื้อเครื่องนุ่งห่มส่วนหนึ่ง ทำบุญส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเก็บไว้สำหรับวันฝนตก"

"วันฝนตกหมายความว่าอะไร" ผมถาม

"ก็วันที่หาไม่ได้ไงล่ะ" อาจารย์ฮักตอบผม

"ข้อ ๒๐. อย่าละเว้นการสวดมนต์ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม"

"ข้อ ๒๑. ในฐานะมุสลิม คุณจะต้องถือศีลอด ๑ เดือนในรอบปี"

"อดเพื่อความประสงค์อันใดครับ" ผมสอดขึ้น

"อาจารย์ฮักยิ้ม มองดูหน้าผมอยู่พักหนึ่งแล้วพูดว่า "คนชอบถามประโยคนี้กันมา การถือศีลอดนั้นมีความมุ่งหมายหลายอย่าง เป็นการบังคับตนเอง ให้มีความอดทน ให้มีศีล มีวินัย รู้ว่าความหิวเป็นอย่างไร จะได้เห็นใจคนยากคนจนที่ไม่มีกิน อีกอย่างหนึ่ง มันมีประโยชน์ต่อร่างกายด้วยนะ เหตุผลมีอีกมาก เอาแค่นี้ก่อนดีมั้ง" ผมขอให้อาจารย์เล่าต่อ

"ข้อ ๒๒. ก่อนออกจากบ้านทุกเช้า มุสลิมจะต้องขอพรพระเจ้าให้ช่วยนำเขาไปในทางที่ถูกต้อง ห่างพ้นจากสิ่งชั่วทั้งปวง เป็นการเตือนตนไม่ให้กระทำความชั่วไปในตัว"

พอดีรถมาถึงที่หมาย เสียงสุภาพสตรีผู้จัดรายการเยี่ยมชมหมู่บ้านบอกพวกเราว่าถึงแล้ว แกรีบไปยืนที่หน้าประตู ขอเรี่ยไรเงินช่วยเหลือหมู่บ้านยากจน อาจารย์ฮักรีบควักเงินออกจากกระเป๋า ผมดูเป็นใบละ ๑๐๐ ชิลลิง

"โอ้โฮ ทำบุญมากอย่างนี้หรืออาจารย์" ผมทักขึ้น

"นี่เป็นหน้าที่ของมุสลิม" อาจารย์กล่าวขณะที่เดินไปยื่นเงินให้แก่แม่สาวชาวอังกฤษคนนั้น ยายโสภาบัณฑิต ผู้นับถือศาสนาฮินดูซึ่งเข้าคิวอยู่ข้างหลังผมพูดขัดคอขึ้นว่า

"ฮินดูก็เกิดมาทำทานนะอาจารย์ อย่ามาแข่งเชียว" ผมมองไปดูข้างหลังเห็นแกกำธนบัตรใบละร้อยชิลลิง ๒ ใบ ไว้ในมือ"

ขณะนั้นเป็นเวลาดวงอาทิตย์จะลับขอบเขา ซึ่งทอดยาวเป็นแนวโค้งรูปคันธนูอยู่ทางด้านปัจฉิมทิศ อากาศหนาวเย็นชื่นใจจนไม่น่าเชื่อว่า นครแห่งนี้ตั้งอยู่กลางโลกฝุ่งวิหคนกกาบินว่อนสู่รังนอน พวกเราก็เหน็ดเหนื่อยและหิวโหย จากการไปเที่ยวซึ่งไม่มีอะไรตกท้องเลย จึงต่างรีบไปอาบน้ำชำระกายก่อนเข้าโรงอาหารรับประทานมื้อเย็นอันแสนจะโอชา

ท่านผู้อ่านที่รัก ที่ผมนำเกร็ดความรู้เรื่องหลักศาสนาอิสลามมาเสนอนี้ แม้จะน้อยนิดก็เพื่อจะให้ท่านได้เห็นว่า ทุกศาสนามีหลักคำสอนเพื่อความดี ให้ผู้ประพฤติพ้นทุกข์ มีชีวิตอยู่ด้วยความสุขด้วยกันทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น เราจึงไม่ควรรังเกียจเดียดฉันท์ศาสนาอื่น แต่ถ้าเห็นข้อธรรมะอันใดดีมีประโยชน์แล้วก็ควรเลือกมาปฏิบัติ สิ่งที่ผมต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ก็คือ ผมถอดจากความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย หากจะมีผิดพลาด ไม่ว่าในด้านรสแห่งภาษาหรืออรรถะแห่งหลักธรรม ก็ขอได้โปรดอโหสิด้วย ในที่สุดนี้ ผมขอให้อำนาจสูงสุดจงดลบันดาลให้พี่น้องทุกคนประสบแต่ความสุข มีลาภ เปี่ยมยศ ห่างพ้นจากทุกข์ภัยชั่วนิตย์นิรันดร

กฎหมายสำหรับประชาชน

คดีที่จำเลยขอให้ศาลตั้งทนายให้ได้

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา

ความทุกข์ร้อนของเราท่านทั้งหลายอีกอย่างหนึ่งก็คือการที่ถูกฟ้องเป็นจำเลย ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาก็ตาม ถ้าเป็นคดีแพ่งก็พอทำเนาอย่างมากก็คงต้องใช้หนี้สินใช้ค่าทดแทนใช้ค่าเสียหายให้เขาหรือหนัก ๆ หน่อยก็ถูกฟ้องให้เป็นคนล้มละลายหรือถ้าเป็นประเภทนกขมิ้นเหลืองอ่อนเกิดมาจนไม่มีที่ทางจะอยู่ ก็ต้องอาศัยเขาอยู่ เช่าเขาอยู่ วันดีคืนดีเจ้าของไม่พอใจก็คงแสดงบทยักษ์ฟ้องขับไล่เอาซึ่งคงต้องชัดเซพเนจร ไปอาศัยญาติพี่น้องเพื่อนฝูงพรรคพวก ถ้าไม่มีจริง ๆ ก็ยังพอไปอาศัยวัดเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อชั่วคราวได้ ถ้าว่าไปก็ชอกช้ำเอาการทีเดียว ใครไม่เคยโดนไม่รู้สึกแต่ถึงอย่างไรก็ยังเบากว่าคดีอาญา

ถ้าโดนคดีอาญาเข้าเมื่อไหร่แล้วเรียกว่าเดือดร้อนสาหัสสากรรจ์เหลือทนทาน พอถูกกล่าวหาระดับแจ้งความ เขาก็จะนำตำรวจมาจับกุมไปคุมขัง ถ้าไม่ให้ประกันก็ต้องถูกควบคุมอยู่ที่ห้องขังในสถานีตำรวจตั้งแต่บัดนั้น และเมื่อถูกฟ้องก็เช่นกัน ถ้าคดีอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง ถ้าไม่มีประกันก็จะต้องถูกขังในชั้นศาลต่อไป สำหรับคดีที่ประชาชนฟ้องกันเองเมื่อศาลประทับฟ้องแล้วก็อาจถูกขังไว้ถ้าไม่มีประกันและจนกว่าคดีจะเสร็จสิ้นเอาเลยทีเดียว

เมื่อถูกควบคุมหรือขังแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็จะต้องถูกจำกัดเสรีภาพแม้จะมีสิทธิพบพูดจากับทนายสองต่อสองเพื่อปรึกษาหาลู่ทางต่อสู้คดีหรือเพื่อทนายจะได้แนะนำให้ข้อคิดในการต่อสู้คดีหรือแม้จะได้รับการเยี่ยมบ้างก็ตาม ก็ยังเป็นทุกข์อยู่นั่นเอง

ความทุกข์อันเอนกอนันต์ชั้นต่อไปก็คือการที่จะหาทนาย แม้จะมีสิทธิตามที่กล่าวนั้นก็ใช่ว่าจะหาทนายได้ง่าย ๆ เพราะบางคนอาจไม่รู้จักทนายเลย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากไม่รู้จักจริง ๆ หรือไม่มีเงินว่าจ้างทนายหรือไม่เคยรู้ว่ามีสถาบันใดช่วยเหลือในเรื่องนี้ เพราะอยู่ต่างจังหวัด อยู่ในชนบทไม่เคยสนใจเรื่องเหล่านี้มาก่อนและสาเหตุอื่น ๆ อีกมากมาย เรื่องนี้นับว่าเป็นเรื่องที่หนักใจมากและเป็นเรื่องจริง ๆ ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ผู้ประกอบอาชีพนี้ที่มีจิตใจเสียสละ ควรต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่ององค์กรซึ่งช่วยเหลือทางกฎหมายให้ประชาชนได้รู้กันมากยิ่งขึ้นกว่านี้และขอให้ช่วยเหลือกันด้วยความจริงใจ

รัฐบาลเองก็ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ จึงพยายามหาทางช่วยเหลือพี่น้องประชาชนผู้ต้องคดีอาญาให้ได้รับการช่วยเหลือในการต่อสู้คดี โดยออกกฎหมายให้สิทธิแก่จำเลยที่จะขอให้ศาลตั้งทนายให้ในบางคดี แต่ขอให้สังเกตด้วยว่าสิทธินี้จะมีก็ต่อเมื่อถูกฟ้องศาลเป็นจำเลยแล้วเท่านั้น ถ้ายังเป็นผู้ต้องหาอยู่ ในชั้นตำรวจสอบสวนหรือชั้นอัยการแล้ว ไม่มีสิทธิเช่นว่านั้นเลย ตัวอย่างเช่น ทองพูน ถูกจับข้อหาทำร้ายร่างกายคนถึงบาดเจ็บสาหัส ตำรวจจับทองพูนไปและส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี ดังนี้ระหว่างนี้ ทองพูน ยังไม่มีสิทธิขอให้ศาลตั้งทนายให้ แม้ว่าจะมีการนำไปขออนุญาตฝากขังที่ศาลก็ตาม ทองพูนมีสิทธิเพียงขอพบปะกับทนายที่ตนรู้จักเท่านั้น และประการสำคัญก็คือทองพูนจะต้องจ่ายค่าปรึกษาคดีเอง ถ้าไม่มีเงินก็คงจะลำบาก แต่เมื่อใด ทองพูนถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว ทองพูนก็อาจขอให้ศาลตั้งทนายให้โดยทองพูนไม่ต้องควักอัฐจ่ายเงินค่าจ้างทนายเลย แต่หลวงจะเป็นคนออกเงินให้แต่ไม่ใช่เป็นค่าจ้างว่าความนะครับ เราเรียกว่าเงินรางวัลเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยเป็นการตอบแทนที่ทนายได้เสียสละเวลามาว่าต่างแก้ต่างให้แก่จำเลย

เมื่อเล่ามาถึงตอนนี้จำเลยทั้งหลายคงจะไชโยโห่ฮิ้วผิวปากด้วยความดีอกดีใจมังนะครับ ทำผิดแล้วหลวงก็ยังเมตตาดูหาทนายให้มันน่าจะทำผิดให้หนักกว่านี้ อย่าเพิ่งคิดไปไกลขนาดนั้นเลย เพราะคนทำผิดนั้นศาลยัดใส่ตรางทุกรายแม้จะมีทนายว่าต่างก็ไม่เว้น อีกอย่างหนึ่ง ขอให้คิดถึงหลักธรรมดาเข้าไว้ว่าอย่าเบียดเบียนผู้อื่นเลย เพราะแม้ศาลจะยกฟ้องในบางรายแต่ในที่สุดผู้กระทำก็ย่อมได้รับผลร้ายเป็นแน่นอนไม่โดยตรงก็โดยอ้อม

สิทธิของจำเลยที่จะขอให้ศาลตั้งทนายให้นั้นไม่ใช่ว่าจะขอให้ตั้งได้ในทุกคดี ขอ

> *"จำเลยในคดีอาญา ซึ่งถูกฟ้องต่อศาลแล้วนั้น อาจขอให้ศาลตั้งทนายให้ได้ แม้จะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ลองอ่านดูเรื่องนี้ก็แล้วกัน"*

ให้ท่านสังเกตจดจำไว้ด้วยคือ เฉพาะ**คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป** เช่น คดีทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัส คดีชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฆ่าคน ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น คดีเหล่านี้ไม่จำกัดว่าจำเลยจะยากดีมีจนหรือไม่ ถ้าต้องการทนายศาลจะตั้งให้ทันที ถ้าจะตั้งเองศาลก็ไม่ว่ากระไร อีกประเภทหนึ่งคือ **คดีจำเลยมีอายุไม่เกินสิบเจ็ดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล** คดีประเภทนี้ไม่จำกัดความผิดเพราะถือว่าบุคคลอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปียังไม่เดียงสา ความรู้สึกผิดชอบยังน้อย สติปัญญาและประสบการณ์ต่าง ๆ นับว่ายังอ่อนอยู่อ่อนต่อโลกต่อสังคม ควรได้รับความช่วยเหลือในการสู้คดี เพื่อให้เขาได้รับความยุติธรรม จึงไม่จำกัดว่าจะเป็นความผิดร้ายแรงหรือจิบจ้อยขนาดไหนก็ควรให้เขามีสิทธิขอให้ศาลตั้งทนายให้ได้ เช่น เด็กชายแดงอายุ ๑๔ ปี ทำผิดกฎหมาย ทำร้ายร่างกายหรือลักทรัพย์ซึ่งโทษไม่ถึง ๑๐ ปี ก็ขอให้ศาลตั้งทนายให้ได้ เป็นต้น และก็ไม่จำต้องพิจารณาว่าจำเลยเหล่านี้จะยากจนหรือไม่ด้วย คดีประเภทสุดท้ายคือ **คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีแต่ไม่ถึงสิบปีแต่คดีประเภทนี้จำเลยต้องยากจนด้วย** คดีประเภทนี้ก็เช่นที่จำคุกหกปี จำคุกเจ็ดปี แต่ไม่ถึงสิบปี เพราะถ้าจำคุกถึงสิบปีก็จะไปเข้ากรณีแรกที่ว่ามาแล้ว คดีประเภทนี้โทษไม่หนักมาก เช่น ความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงานในการยุติธรรมฐานเบิกความเท็จในคดีอาญา ฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้อื่นกรณีธรรมดา ฐานทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทหรือความผิดต่อเสรีภาพโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ฐานเอาคนลงเป็นทาส ฐานลักทรัพย์ที่มีเหตุฉกรรจ์ ฐานกรรโชกบางกรณี เป็นต้น คดีประเภทสุดท้ายนี้เพิ่งแก้ไขเพิ่มเติมใหม่สด ๆ ไม่กี่วันมานี้เอง**เพื่อให้สิทธิแก่คนยากจน** จะได้มีทนายความต่อสู้คดีสมภาคภูมิแม้จะไม่มีเงินจ้าง

คดีทั้งสามประเภทที่จำเลยมีสิทธิขอให้ศาลแต่งตั้งทนายให้นั้นมีข้อแตกต่างกันอยู่ กล่าวคือถ้าเป็นสองประเภทแรก เมื่อจำเลยถูกฟ้องต่อศาลแล้วก่อนเริ่มพิจารณาคดี **กฎหมายบังคับเลยว่าให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการก็ให้ศาลตั้งให้** จึงเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญของศาลที่จะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดในทางปฏิบัติแล้ว ศาลถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะตระหนักถึงสิทธิของจำเลยอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาแต่อย่างใด **ส่วนคดีประเภทสุดท้ายคืออัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีแต่ไม่ถึงสิบปีและจำเลยยากจนนั้นเป็นสิทธิและหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องแถลงต่อศาลเองก่อนเริ่มพิจารณาว่าจำเลยยากจนและต้องการทนาย** ถ้าจำเลยไม่พูดไม่ว่าศาลจะไม่ตั้งทนายให้ ขอให้ท่านผู้อ่านพึงสังเกตไว้ด้วย อย่างไรก็ดี สำหรับศาลเองถึงแม้กฎหมายมิได้บังคับไว้ว่าจะต้องถามจำเลย ก็ควรชี้แจงให้จำเลยทราบไว้บ้างเพราะจำเลยเองอาจไม่รู้ถึงสิทธิอันนี้ของตนก็ได้ ส่วนจำเลยจะยากจนหรือไม่นั้นศาลมีอำนาจไต่สวนเพื่อให้ได้ความจริงว่าจำเลยเป็นคนยากจนจริง ยังไรจำเลยก็อย่าได้ไปหลอกศาลเข้า เดี๋ยวจะโดนข้อหาอื่นเพิ่มแทนที่จะได้คลายทุกข์กลับยิ่งทุกข์หนักเข้าไปอีก

ท่านอาจสงสัยว่าทนายได้อะไรจากการที่ศาลตั้งให้เป็นทนายจำเลยในคดีข้างต้น เงินก็น้อยนิดเดียว ขอตอบว่าได้ความสุขความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยผู้ที่อาจถูกกล่าวแกล้งกล่าวหาว่ากระทำผิด ให้เขาพ้นทุกข์อันนั้นได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้รู้จักคนกว้างขวางขึ้น ได้เป็นทนายคนยาก ได้รับศรัทธาและน้ำใจจากประชาชนได้ชื่อว่าเป็นผู้ช่วยสังคม

จึงเห็นได้ว่า ประชาชนนั้นมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยารักษาทางคดี จากรัฐบาลหลายประการทีเดียว สิทธิต่าง ๆ ประชาชนก็ควรจะได้รับรู้ไว้ เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือถึงคราวจะใช้สิทธิ จะได้สามารถทำได้โดยถูกต้อง ไม่ถูกหลอกลวงต้มตุ๋นให้เสียหายทั้งทรัพย์สินเงินทองและเสรีภาพของตน หวังว่าสิทธิของจำเลยในเรื่องนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่จำเลยทั้งหลายและหวังว่าทนายทั้งหลายก็คงจะเต็มอกเต็มใจช่วยจำเลยผู้ตกอยู่ในความทุกข์ในคดีความด้วยเมตตาธรรม ดุจบรรพทนายความทั้งหลายที่ได้ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันตลอดมาตั้งแต่โบราณกาล

ปัญหากฎหมาย ครอบครัวและมรดก

ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

ครอบครัว (ต่อ) ๒. การสมรส

ถาม ชายหญิงที่จะทำการสมรสกันได้จะต้องมีคุณสมบัติประการใดบ้าง

ตอบ ชายหญิงนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. ชายต้องมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ และ หญิงต้องมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้วเช่นเดียวกัน ถ้าอายุยังไม่ครบ แล้วขืนไปทำการสมรสกันศาลอาจสั่งให้เพิกถอนการสมรสกันเสียได้ เพราะการสมรสเป็นโมฆียะเว้นแต่ก่อนที่ศาลจะสั่งเพิกถอนการสมรสชายหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้วหรือหญิงมีครรภ์ก่อนอายุครบกำหนด ๑๗ ปี ให้ถือว่าการสมรสนั้นสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส

๒. ชายหญิง ต้องไม่เป็นญาติสืบสายโลหิต โดยตรงขึ้นไปหรือลงมา เช่น ลูกจะสมรสกับพ่อแม่หรือหลานจะสมรสกับ ปู่ ย่า ไม่ได้

นอกจากนั้น พี่น้อง พ่อเดียวแม่เดียวกัน หรือ พ่อเดียวกันแต่คนละแม่ หรือแม่เดียวกัน แต่คนละพ่อ จะแต่งงานกันไม่ได้ด้วย

ความเป็นญาติกันข้างต้นนี้ถือตามสายโลหิตเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เช่น นายแดงมีบุตรชายกับนางดำหนึ่งคนโดยการลักลอบได้เสียกัน และนายแดงไม่ได้รับรองบุตรที่เกิดมาว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ต่อมานายแดงสมรสกับนางเขียวโดยชอบด้วยกฎหมายมีบุตรสาวชื่อนางสาวขาว ดังนี้นางสาวขาวจะสมรสกับบุตรชายนายแดงที่เกิดจากนางดำไม่ได้

๓. ชายหรือหญิง ที่แต่งงานแล้ว และยังไม่ขาดจากการสมรสเช่น คู่สมรสยังไม่ตายหรือยังไม่ได้หย่ากัน จะไปแต่งงานกับคนใหม่ไม่ได้ ถ้าขืนทำไปการแต่งงานนั้นเป็นโมฆะ

๔. ชายหญิง ต้องยินยอมเป็นสามีภริยากัน การแต่งงานกันหลอก ๆ เช่น จ้างให้ผู้หญิงมาแต่งงานด้วย เพื่อจะได้สิทธิบางอย่างเช่น เพื่อให้พ่อแม่เชื่อว่าตนเองมีครอบครัวแล้ว จะได้ยกทรัพย์สมบัติให้ อย่างนี้ ทำไม่ได้ ถ้าขืนทำไปการแต่งงานนั้นเป็นโมฆะ

๕. ชายหรือหญิงต้องไม่เป็นคนวิกลจริต หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ถ้าขืนแต่งงานไปการแต่งงานนั้นย่อมเป็นโมฆะ

ถาม หญิงหม้ายจะแต่งงานใหม่ได้หรือไม่

ตอบ ได้ แต่ต้องรอให้การแต่งงานครั้งก่อนสิ้นสุดไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วัน เว้นแต่หญิงหม้ายนั้นมีบุตรเกิดมาเสียก่อน หรือไปสมรสกับสามีคนเก่าซึ่งหย่าขาดจากกัน หรือมีคำสั่งของศาลให้แต่งงานได้หรือหญิงมีใบรับรองแพทย์ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามิได้มีครรภ์อย่างนี้ หญิงหม้ายนั้นสามารถแต่งงานได้เลยไม่ต้องรอให้ครบ ๓๑๐ วันเสียก่อน

ถาม ผู้รับบุตรบุญธรรม กับ บุตรบุญธรรมจะแต่งงานกันได้หรือไม่

ตอบ ไม่ได้ แต่ถ้าจะแต่งงานกันจริง ๆ ก็ต้องจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมกันเสียก่อนแล้วจึงจะแต่งงานได้ แต่ตามประเพณีไทยไม่มีใครเขาทำกัน จะกลายเป็นการกระทำที่เขาเรียกว่า "เลี้ยงต้อย" ไป

ถาม นายแดง กับนางสาวดำ อายุ ๑๘ ปีทั้งคู่ และต้องการสมรสกัน จะต้องมีใครให้ความยินยอมหรือไม่

ตอบ ทั้งสองคนยังไม่บรรลุนิติภาวะ คืออายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ จึงต้องได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองเสียก่อน จึงจะทำการสมรสได้ เหมือนกับการให้ความยินยอมเมื่อทำการหมั้น ซึ่งกล่าวมาแล้ว

ถาม การให้ความยินยอมต้องทำอย่างไร จึงจะถูกต้องตามกฎหมาย

ตอบ การให้ความยินยอมในการสมรสแตกต่างกับการให้ความยินยอมในเรื่องหมั้นเพราะ อาจทำได้ ๓ แบบด้วยกันคือ

๑. พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ลงชื่อในทะเบียนขณะที่ ชายหญิงจดทะเบียนสมรสกัน หรือ

๒. พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองทำหนังสือขึ้นหนึ่งฉบับแสดงการให้ความยินยอม แต่หนังสือนั้นต้องระบุชื่อผู้ที่จะสมรสทั้งชายและหญิง แล้วพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่ให้ความยินยอมต้องลงชื่อเอาไว้ด้วย ถ้าทำแบบนี้พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง

ไม่จำเป็นต้องไปอำเภอกับชายหญิงในตอนที่มีการจดทะเบียนสมรส หรือ

๓. ถ้า พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองที่จะต้องให้ความยินยอมมีเหตุจำเป็น จะไปอำเภอด้วยก็ไม่ได้ หรือจะทำเป็นหนังสือให้ความยินยอมก็ไม่ได้ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองจะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนก็ทำได้ เช่น พูดต่อหน้าพยานสองคน ว่ายินยอมให้นายแดงบุตรชาย แต่งงานกับนางสาวดำเป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการให้ความยินยอมแล้ว

อนึ่งความยินยอมเมื่อให้แล้วถอนไม่ได้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนใจภายหลังก็ตาม

ถาม การที่ชายหญิงทำพิธีแต่งงานกัน โดยมีการทำพิธีทางศาสนา และมีการเชิญแขกมาในงานเลี้ยงในวันแต่งงาน จะถือว่า ชายหญิงนั้นเป็นสามีภริยากัน ตามกฎหมายแล้วได้หรือไม่

ตอบ ไม่ได้ เพราะการเป็นสามีภริยากันตามกฎหมายนั้น ชายหญิงจะต้องจดทะเบียนสมรสกันเสียก่อน การเป็นสามีภริยาจะสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อได้จดทะเบียนสมรสกันแล้ว เพราะฉะนั้นชายหญิงที่ทำพิธีแต่งงาน และอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาแม้จะมีลูกเกิดมาหลายคนในระหว่างนั้น ก็ยังไม่ถือว่า ชายหญิงคู่นั้นเป็นสามีภริยากันตามกฎหมาย

ถาม เฉพาะการจดทะเบียนสมรสเท่านั้นหรือ ที่จะทำให้ชายหญิงเป็นสามีภริยากันตามกฎหมาย

ตอบ ไม่เสมอไป เพราะชายหญิงอาจเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมายได้โดยไม่ต้องจดทะเบียนสมรส ถ้าการสมรสนั้นทำกันก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือการสมรสนั้นได้ทำในต่างประเทศเช่น นายแดง กับนางสาวดำ อยู่ในประเทศฝรั่งเศสต้องการสมรสกัน การสมรสนั้นอาจทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. นายแดง กับนางสาวดำ จะไปจดทะเบียนสมรสกัน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปารีส ก็ทำได้ หรือ

๒. นายแดง กับ นางสาวดำ จะสมรสกันตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎหมายฝรั่งเศส โดยไม่ต้องจดทะเบียนสมรสตามแบบกฎหมายไทย ณ สถานทูต หรือสถานกงสุลไทยก็ถือว่านายแดง และนางสาวดำ เป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมายได้

(ต่อฉบับหน้า)

ดุยกับวารสารไทย

(ต่อจากหน้า ๕๕)

ตั้งอยู่ในเขต บรรยายว่าคุณได้ครอบครองที่ดินดังกล่าวด้วยความสงบโดยเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ มาเป็นเวลากว่าสิบปีแล้ว โดยเฉพาะคุณได้ประกาศหนังสือพิมพ์แล้วไม่มีผู้ใดคัดค้าน ให้คุณแนบประกาศทางหนังสือพิมพ์อันนั้นไปด้วย ขอให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งว่าคุณเป็นเจ้าของที่ดิน ศาลจะประกาศคำร่างของคุณทางหนังสือพิมพ์เพื่อให้เจ้าของที่ดินเดิมเข้ามาคัดค้าน สู้คดีแล้วศาลจะทำการไต่สวนสืบพยาน เสร็จแล้วถ้าฟังได้ว่าคุณครอบครองที่ดินดังกล่าวมานานนมด้วยเจตนาเป็นเจ้าของและโดยเปิดเผยตามที่คุณอ้างอิง ศาลก็จะสั่งว่าที่ดินเป็นของคุณแล้วให้คุณรอสำเนาคำสั่งศาลที่ว่าศาลรับรองว่าถูกต้องไปยื่นต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ขอให้ออกเอกสารแสดงสิทธิ์ให้แก่คุณ กรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานยินดีทำให้ด้วยความเต็มใจ

ในกรณีที่ดินนั้นมีโฉนด ศาลจะรับฟ้องและไต่สวนให้โดยไม่มีปัญหาแต่ถ้าเป็นที่ดินมือเปล่าจำพวกที่มีเพียง นส.๓ หรือ ส.ค.๑ นั้น ทางศาลยังปฏิบัติไม่เหมือนกัน บางศาลก็จัดการให้ แต่บางศาลก็ไม่ทำให้ โดยให้เหตุผลว่า คุณได้สิทธิครอบครองอยู่แล้วโดยผลของกฎหมาย ไม่ต้องมาร้องศาล ถ้าศาลสั่งเช่นนั้น คุณก็หันไปหาเจ้าพนักงานที่ดินอีก เอาคำสั่งศาลนั้น ๆ นั้นไปด้วย อย่าลืมให้จ่าศาลรับรองเอาไปทั้งคำร้องขอของคุณด้วย แล้วขอให้ทางเจ้าพนักงานที่ดินออก น.ส.๓ หรือโฉนดให้ ถ้าเจ้าพนักงานปฏิเสธจึงฟ้องเจ้าพนักงาน โดยถือว่าเจ้าพนักงานได้แย้งสิทธิของคุณ เมื่อคุณชนะคดีแล้ว เจ้าพนักงานก็จะออกเอกสารสิทธิ์ให้คุณตามประสงค์

ผมดีใจที่ได้ทราบว่าคุณเป็นวารสารไทยให้ผู้อื่นอ่านด้วย ควรเก็บไว้ตามที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดตำบล

สถิตย์ เล็งไธสง

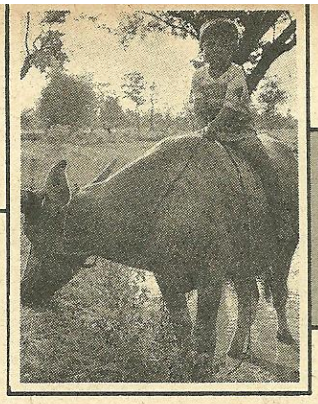

เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น

ทำปุ๋ยหมักใช้เอง จะช่วยเพิ่มรายรับจากพืชผลได้ดีขึ้น

ชาคริต จุลกะเสวี

ในช่วงที่ได้มีการปรับค่าของเงินบาทใหม่ครั้งนี้ ได้มีผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าจะให้การลดหรือการปรับค่าเงินบาทนี้ ได้รับผลดีโดยสมบูรณ์อย่างที่นักการเงินท่านได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้นั้น ก็จำเป็นจะต้องหาทางลดต้นทุนการผลิต และเร่งรัดการส่งพืชผล ตลอดจนผลิตภัณฑ์การเกษตรและอุตสาหกรรมของเมืองไทยเรา ให้มีส่งออกไปขายในตลาดต่างประเทศให้มากที่สุดและมีคุณภาพดีที่สุดด้วย

พร้อมกันนั้น พี่น้องประชาชนคนไทยทั้งชาติของเรา ก็จำเป็นจะต้องยึดนโยบายประหยัด และช่วยกันลดหรืองดการซื้อสินค้าที่ไม่มีความจำเป็น จากต่างประเทศเข้ามาใช้สอยกันอย่างแต่ก่อน ๆ นั้นด้วยจึงจะดี

ในการที่จะมีผลิตผลทางการเกษตรส่งออกไปขายได้มาก ๆ นั้น มันก็จำเป็นต้องเร่งการพัฒนาปรับปรุงบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งนั้นให้ดีเสียก่อนด้วย

ดิน - ปัจจัยสำคัญของการผลิต

เรื่องการเกษตรทั่วไปนั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตของพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น เกษตรกรทั่วไปเราก็สามารถจะดำเนินการปรับปรุงเองได้ ปกติแล้วดินที่ใช้ในการปลูกพืชติดต่อกันเป็นเวลานานนั้นย่อมเสื่อมสภาพลงไปด้วย อีกทั้งยังมีการสูญเสียไปโดยการใช้ที่ดินในทางที่ไม่มีการบำรุงรักษาที่ถูกต้องด้วย

ประกอบกับประเทศไทยเราอยู่ในเขตร้อนและชื้นของโลก การสูญเสียธาตุอาหารพืชและอินทรีย์วัตถุในดิน จึงเป็นไปได้อย่างรวดเร็วกว่าในเขตอบอุ่น ถ้าหากเกษตรกรไม่มีการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องแล้ว ดินในธรรมชาตินั้นก็จะย่อมเสื่อมสภาพลงไปทุกที จนกระทั่งอาจไม่สามารถจะปลูกพืชให้ได้ผลดีอย่างเดิมได้อีกแล้วในที่สุด

ถ้าหากเราใจเย็นปล่อยให้ภาวะการเสื่อมทรุดโทรมของดิน เลวทรามลงไปอย่างไม่แก้ไขปรับปรุงเลยนั้น ในที่สุดมันก็คงจะต้องแย่กันแน่ ๆ แล้วจะไปหาดินที่ไหนมาใช้เพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร เอามาให้คนเรากินกันได้ต่อไปอีกล่ะ? นี่ก็คงจะยุ่งกันใหญ่

ดังนั้น ความจำเป็นในเรื่องการใช้ปุ๋ยบำรุงดินอย่างประหยัด จึงเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติกันอย่างจริงจังได้แล้วนะครับ ท่านผู้อ่านทั้งหลาย และการใช้ปุ๋ยหมัก ก็ดูจะเป็นที่ประหยัดดี น่าสนใจมากเชียวละครับ

"ปุ๋ยหมัก" เป็นปุ๋ยธรรมชาติชนิดหนึ่งที่สามารถผลิตได้ง่าย ไม่สลับซับซ้อนเหมือนการผลิตปุ๋ยเคมี เพียงแต่นำเอาเศษพืชที่เหลือทิ้งไว้ในไร่นา หรือเศษเหลือทางการเกษตร จากโรงงานอุตสาหกรรม หรือวัชพืชที่ไม่เป็นประโยชน์ ทั้งวัชพืชน้ำและวัชพืชบกตามเรือกสวนไร่นา และแม้แต่ขยะมูลฝอยที่มีอยู่ในครัวเรือน เอามาหมักเพียงอย่างเดียว หรือมาหมักโดยผสมสารตัวเร่งชนิดอื่น ๆ ที่หาง่ายได้เช่นเดียวกัน เช่น พวกมูลสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ มูลโค มูลกระบือ มูลสุกร มูลเป็ด มูลไก่ เหล่านี้ก็ใช้ได้ดีทั้งนั้น ตลอดจนอุจจาระและปัสสาวะ ในเมืองจีนเขาก็ได้นำมาหมักไว้ในสถานที่ที่เตรียมไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในที่สุดก็จะสลายตัวกลายเป็นปุ๋ยหมักใช้ประโยชน์ได้ดีมาก

การใช้ปุ๋ยหมักซึ่งเป็นปุ๋ยที่ได้จากธรรมชาติ ได้เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางในประเทศที่มีการเกษตรกรรมเจริญแล้วทั้งหลาย แต่สำหรับประเทศไทยเรานั้นยังไม่ค่อยจะเป็นที่นิยมกว้างขวางมากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของเรายังขาดความเข้าใจ และยังไม่ค่อยจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ซึ่งเป็นวัสดุช่วยทำให้สภาพทางโครงสร้างของดิน มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ช่วยปรับปรุงบำรุงดินเพื่อปลูกพืชต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และยังเป็นการลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีที่ต้องซื้อหาราคาแพง ๆ นั้น ลงได้อีกด้วย

นอกจากนี้ปุ๋ยหมักยังช่วยทำให้โครงสร้างของดิน และการเกาะตัวของเม็ดดินดีขึ้น ช่วยให้การไถพรวนสะดวก รากพืชสามารถหยั่งลึก แผ่กระจายแร่ธาตุอาหารได้ง่ายกว่าเดิม เพิ่มกิจกรรมและปริมาณจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินเพิ่มขึ้น

ทางด้านสภาพสิ่งแวดล้อม การทำปุ๋ย

แกลบจากโรงสีก็นำมาใช้เป็นปุ๋ยหมักได้

หมักก็เป็นการช่วยกำจัดขยะมูลฝอยโดยทั่วไปได้ดีด้วย ช่วยทำให้บริเวณที่อยู่อาศัยมีความสะอาดถูกสุขลักษณะอนามัย ลดอุบัติเหตุซึ่งเกิดจากการทำลายเศษพืช เช่น ในการเผาตอซัง เผาเศษหญ้าเศษขยะข้างถนน ซึ่งมักมีส่วนทำให้เกิดอุบัติเหตุรถชนกัน การจราจรติดขัด หรือก่อให้เกิดควันเกิดอากาศเป็นพิษเหล่านี้เป็นต้น การนำเศษพืชมาทำปุ๋ยหมักจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ดีมาก

สำหรับการนำวัชพืชน้ำมาทำปุ๋ยหมักก็จะทำให้เกิดสภาพสมดุลในการดำรงชีพของสัตว์น้ำ เช่น ปลาต่าง ๆ และช่วยให้การสัญจรทางน้ำสะดวกดีขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำจัดผักตบชวา ซึ่งมีระบาดแพร่หลาย ทำความยุ่งยากในแหล่งน้ำต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบันนี้ด้วย

จะใช้วัสดุอะไรทำปุ๋ยหมักได้บ้าง

วัสดุต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ทำปุ๋ยหมักได้ พอที่จะจำแนกออกได้ดังนี้คือ

๑. ประเภทเศษพืช ได้แก่ เศษพืชชนิดต่าง ๆ ที่เหลือทิ้งไว้ในไร่นา เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ต้นถั่ว ต้นข้าวโพด เศษหญ้าชนิดต่าง ๆ ซังข้าวโพด หญ้าสด ๆ และหญ้าแห้ง ใบอ้อย ใส้ปอ และใบไม้ทุกชนิด ฯลฯ

๒. วัสดุทางการเกษตรที่เหลือทิ้งจากโรงงาน และโรงงานอุตสาหกรรม เช่น กากอ้อย จากโรงงานน้ำตาล กากสับ–ปะรดจากโรงงานสับปะรดกระป๋อง ขี้เลื่อยจากโรงเลื่อย แกลบจากโรงสี ขุยมะพร้าวจากโรงงานกะเทาะมะพร้าว กากเส้นใบปอจากโรงงานทำกระสอบ กากมันสำปะหลังจากโรงงานแป้งมันสำปะหลัง เปลือกผลไม้จากโรงงานอาหารกระป๋อง กากปลาจากโรงงานทำน้ำปลา เศษเนื้อต่าง ๆ จากโรงงานฆ่าสัตว์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

๓. เศษขยะมูลฝอยที่มีอยู่ทุกครัวเรือน

๔. พวกวัชพืชน้ำ เช่น ผักตบชวา กอสวะในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง และพวกวัชพืชบกทุกชนิด ที่มีอยู่ตามไร่นาเรือกสวนทั่วไปด้วย

๕. มูลสัตว์ชนิดต่าง ๆ อุจจาระและปัสสาวะเก่า ๆ รวมทั้งดินธรรมดา เหล่านี้ก็นำมาใช้ผสมกับเศษพืชทำเป็นปุ๋ยหมักด้วย

๖. สารเคมีชนิดต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยเคมีที่มีธาตุไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบ ก็สามารถนำผสมกับเศษพืช เป็นตัวเร่งทำให้เศษพืชสลายตัวเป็นปุ๋ยหมักได้เร็วยิ่งขึ้น

๗. เชื้อจุลินทรีย์บางชนิด ที่สามารถย่อยเศษพืชให้สลายตัวได้อย่างรวดเร็ว ก็สามารถนำมาผสมกับเศษพืชให้เกิดประโยชน์เป็นปุ๋ยหมักได้ดีขึ้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสลายตัวของปุ๋ยหมัก

ในการทำปุ๋ยหมักนั้นมีปัจจัยหลายอย่าง ที่ช่วยให้เศษพืชมีการสลายตัวเป็นปุ๋ยหมักใช้ได้เร็ว ตลอดจนเป็นปุ๋ยหมักที่ใช้ได้มีคุณภาพดี ปัจจัยเหล่านี้ คือ

พวกเศษพืช เศษพืชทุกชนิดนำมาใช้ทำปุ๋ยหมักได้ทั้งนั้น แต่การสลายตัวของเศษพืชแต่ละชนิดมีไม่เท่ากับเศษพืชชนิดเดียวกัน ถ้ายังสดจะสลายตัวได้ดีกว่าเศษพืชแห้ง เศษพืชที่มีขึ้นส่วนใหญ่ย่อมสลายตัวได้ช้ากว่าเศษพืชที่มีชิ้นส่วนเล็ก ๆ เศษพืชที่ทิ้งไว้นาน ๆ จะสลายตัวได้ดีกว่าเศษพืชใหม่ ๆ

ความชื้น เรื่องความชื้นก็นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการทำปุ๋ยหมัก ถ้ากองปุ๋ยหมักไม่มีความชื้น การสลายตัวของเศษพืชก็จะช้าหรือไม่มีการสลายตัวเลย ฉะนั้นการให้น้ำกองปุ๋ยหมักจึงมีความสำคัญที่ช่วยให้เศษพืชสลายตัวได้รวดเร็วขึ้น

สภาพการถ่ายเทอากาศภายในกองปุ๋ยหมัก ก็นับว่ามีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะนอกจากจะเป็นการลดความร้อนภายในกองปุ๋ยหมักแล้ว ยังเป็นการถ่ายเทอากาศภายในกองปุ๋ยหมักให้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ต่อพวกจุลินทรีย์ที่ต้องการอากาศ จะใช้ทำการย่อยเศษพืชให้สลายตัวอย่างรวดเร็วอีกด้วย

สำหรับปริมาณแร่ธาตุอาหารพืชที่มีอยู่ในเศษพืช และส่วนที่ใส่เพิ่มเติมลงไปนั้น ก็นับว่ามีความสำคัญไม่น้อย ทั้งนี้เนื่องจากจุลินทรีย์ที่ทำการย่อยเศษพืชนั้น จะต้อง

มีอาหารอย่างสมบูรณ์และเพียงพอ จึงกระทำการย่อยเศษพืชให้สลายตัวอย่างรวดเร็วได้

จะต้องเตรียมอุปกรณ์อะไรบ้าง

ในการทำปุ๋ยหมักนั้น เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้มีดังนี้

๑. คราดหรือซ่อมเหล็ก จำเป็นต้องใช้เพื่อคราดเก็บเศษพืชมากองรวมไว้ในที่เดียวกัน

๒. เข่งไม้ บุ้งกี๋ สำหรับขนเศษพืชและใส่มูลสัตว์ และใส่ปุ๋ยหมักที่สำเร็จรูปแล้ว

๓. จอบ เสียม พลั่ว สำหรับขุดหลุมปุ๋ยหมัก และใช้กลับกองปุ๋ยหมัก

๔. ถังน้ำ และสายยาง สำหรับให้น้ำกองปุ๋ยหมัก

๕. รถเข็น สำหรับขนเศษพืชปุ๋ยหมักและวัสดุการผลิตปุ๋ยหมัก

๖. ตาชั่ง สำหรับชั่งสารเคมีและปุ๋ยหมัก

๗. ถังมีฝาปิด สำหรับตวงอุจจาระปัสสาวะที่ใช้เป็นตัวเร่งผสมเศษพืช

๘. ตะแกรงเหล็กมีขาตั้ง สำหรับร่อนปุ๋ยหมักที่มีชิ้นส่วนที่ไม่ต้องการผสมอยู่ เช่น ก้อนกรวด ก้อนหิน พลาสติก หรือเศษเหล็กที่ปะปนอยู่นั้นเอาออกทิ้งต่างหาก

จะกองปุ๋ยหมักที่ไหนดีล่ะ

ควรพิจารณาดังนี้ครับ คือควรเลือกที่กองให้อยู่ใกล้กับแหล่งที่มีเศษพืชมากที่สุด เช่น ลานตากข้าว ลานตากเมล็ดพืช หรือแหล่งที่สะสมเศษพืช หรือที่ทิ้งเศษพืช และควรอยู่ใกล้แหล่งน้ำให้มากที่สุดถ้าเลือกได้ ควรพยายามหลีกเลี่ยงที่ลุ่มที่มีน้ำขัง ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็จำเป็นต้องถมดินกลบพื้นที่ก่อน ควรเลือกที่ดอน ๆ แม้จะมีความลาดเทบ้างก็ไม่เป็นไร และควรปรับระดับพื้นที่ให้ราบเรียบสม่ำเสมอกัน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานด้วย

ปุ๋ยหมักกองได้หลายแบบ

การทำปุ๋ยหมักนั้นเราสามารถทำได้หลายแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณเศษพืชที่หาได้ รวมทั้งสภาพพื้นที่ที่อำนวยให้ และฐานะของเกษตรกรแต่ละรายด้วย แล้วแต่ท่านจะพิจารณาเลือกทำแบบไหนก็ได้ดังนี้คือ

ขุยมะพร้าวก็ทำปุ๋ยหมักได้ดี

การกองปุ๋ยหมักแบบกองบนพื้นดิน โดยมากนิยมกองบริเวณที่ราบเรียบ ซึ่งไม่มีน้ำขัง ทำการกองบนพื้นดินกลางแจ้ง ไม่มีโรงเรือน วิธีนี้เป็นวิธีที่ประหยัดที่สุด ควรกองให้เป็นแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกองกว้าง ๒ หรือ ๓ เมตร ความสูง ๑ – ๑.๕ เมตร ความยาวไม่จำกัด

การกองปุ๋ยหมักแบบกองบนพื้นซีเมนต์กลางแจ้ง ส่วนใหญ่กองบนลานซิเมนต์ที่ใช้ตากเมล็ดพืชแบบนี้ไม่มีหลังคาขนาดของกองกว้าง ๒ หรือ ๓ เมตร ความสูง ๑ – ๑.๕ เมตร ความยาวไม่จำกัด

การกองปุ๋ยหมัก บนพื้นดิน แต่กองในคอกไม้ ขนาดคอกกว้าง ๓ เมตร ยาว ๖ เมตร สูง ๑ เมตร กองกลางแจ้งไม่มีหลังคา การกองในกองครึ่งหนึ่งทางซ้ายหรือขวาก็ได้พอถึงระยะการกลับก็ให้กลับไว้อีกด้านหนึ่งภายในคอกเดียวกัน

การกองปุ๋ยหมักแบบโรงเรือนมีหลังคาเป็นโรงเรือนที่ทำด้วยวัสดุที่ถาวร พื้นเป็นพื้นซีเมนต์ ขนาดกว้างยาวแล้วแต่ความต้องการ วิธีนี้เจ้าของต้องการใช้เป็นสถานที่ผลิตปุ๋ยหมักอย่างถาวร และใช้ประโยชน์อย่างอื่นด้วย

การกองปุ๋ยหมักแบบโรงเรือนมีหลังคาเป็นโรงเรือนที่ทำด้วยวัสดุราคาถูกที่หาได้ในท้องถิ่น พื้นเป็นพื้นดินธรรมดา ขนาดกว้างยาวและสูงแล้วแต่ความต้องการ วิธีนี้เกษตรกรต้องการผลิตปุ๋ยหมักเพียงชั่วคราวเป็นเพียงฤดูกาลที่มีเศษพืช

การกองปุ๋ยหมักแบบหลุมดินธรรมดา วิธีนี้เหมาะสำหรับพื้นที่ดอน ไม่เหมาะสำหรับพื้นที่ราบลุ่ม หรือที่นาที่มีน้ำท่วมถึง พื้นที่มีความลาดเทเล็กน้อยก็ใช้ได้ วิธีนี้เป็นวิธีประหยัดอีกวิธีหนึ่งที่ไม่ต้องลงทุนมาก ซึ่งมีอยู่ ๓ แบบ แล้วแต่จะต้องการคือ

แบบหลุมเดียวขนาดของหลุมควรเป็นดังนี้ กว้าง × ยาว × ลึก ๒ × ๔ × .๕๐ เมตร หรือ ๓ × ๖ × ๑ เมตรก็ได้ การกองให้กองเพียงครึ่งเดียวของหลุมจนเต็ม คือจะกองทางซ้ายหรือขวาของหลุมก่อนก็ได้ เวลากลับกองปุ๋ยก็จะกลับจากด้านหนึ่ง

การทำปุ๋ยหมักจากกากอ้อย

ภายในหลุม และการป้องกันน้ำขังให้ทำทางระบายน้ำออกจากหลุมด้วย

แบบสองหลุม ขนาดของหลุมให้เหมือนแบบ ๖.๑ ตามต้องการ โดยให้มีทางระบายน้ำออกทั้ง ๒ หลุม และให้สองหลุมอยู่ชิดติดกัน ห่างกัน ๕๐ เซนติเมตร การกองให้กองหลุมหนึ่งจนเต็ม เวลากลับกองปุ๋ยหมักให้ย้ายจากหลุมหนึ่งไปหลุมสองคราวต่อไปให้กลับจากหลุมสองไปหลุมหนึ่ง จนกว่ากองปุ๋ยจะใช้ได้

แบบสี่หลุม ขนาดของหลุมควรมีขนาดกว้าง × ยาว × ลึก ๒ × ๔ × .๕๐ เมตร หรือ ๓ × ๖ × ๐.๕๐ เมตร โดยสี่หลุมเรียงชิดติดกัน ให้แต่ละหลุมอยู่ห่างกัน ๕๐ เซนติเมตร จุดประสงค์ของการกองแบบนี้ก็เพื่อทยอยการกองปุ๋ยหมักตลอดเวลาไม่หยุดยั้ง เหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีเศษพืชมาก ๆ และมีเศษพืชทะยอยออกมาตลอดเวลา การกองในครั้งแรกให้กองในหลุมที่ ๑ หลังจากนั้นก็กลับจากหลุมที่ ๑ ไปหลุมที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ส่วนหลุมที่ ๑ ว่าง ทำการกองตลอดเวลา การทำแบบนี้จะได้ปุ๋ยหมักใช้ตลอดปี

การกองปุ๋ยหมักแบบหลุมซีเมนต์ขนาดหรือแบบวัตถุประสงค์ และวิธีการกองเหมือนหลุมดินทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นแบบหลุมซีเมนต์ ๑ หลุม ๒ หลุม และ ๔ หลุม แบบนี้เหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีฐานะดีและต้องการผลิตปุ๋ยหมักเป็นการถาวร

การกองปุ๋ยหมักแบบหลุมดินหรือหลุมซีเมนต์ที่มีหลังคามุงทุกแบบ จุดประสงค์แบบนี้ก็เพื่อรักษาคุณภาพของปุ๋ยหมักมิให้ถูกแดดและฝน

การกองปุ๋ยหมักหลุมดินหรือหลุมซีเมนต์แบบต่าง ๆ ที่มีหลังคามุง และสร้างโรงเก็บปุ๋ยที่มีหลังคามุงติดต่อกันไปอีกหนึ่งหลัง เพื่อต้องการให้ปุ๋ยหมักที่ผลิตได้เก็บเข้าโรงเก็บไว้ก่อนถึงฤดูกาลที่นำไปใช้

การกองปุ๋ยหมักแบบหลุมดินหรือหลุมซีเมนต์แบบต่าง ๆ กลางแจ้ง ไม่มีหลังคามุงกันแดดและกันฝน แต่มีโรงเก็บที่มีหลังคามุงสร้างติดต่อกันไปอีกหนึ่งหลัง เพื่อต้องการให้ปุ๋ยที่ผลิตได้เก็บเข้าไว้ในโรงเก็บชั่วระยะหนึ่งก่อนถึงฤดูกาลที่จำเป็นต้องใช้ จึงนำออกไปใช้เช่นเดียวกับแบบ แต่ปุ๋ยที่ได้จะด้อยคุณภาพกว่า เพราะในระยะหมักกองปุ๋ยต้องตากแดดและฝน

การกองปุ๋ยหมัก

เมื่อเราได้รวบรวมเศษพืชอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ เลือกสถานที่และทำการเตรียมที่หมักตามแบบต่าง ๆ ตามความต้องการไว้เรียบร้อยแล้วตามที่ได้อธิบายไว้ในตอนต้น ๆ ขั้นต่อไปจึงเป็นขั้น

ดำเนินการกองปุ๋ยหมักต่อไป การกองนั้นก็มีหลายแบบเช่นกัน แล้วแต่วัตถุดิบที่หาได้เป็นประการสำคัญ ซึ่งจะได้อธิบายตามการกองแบบต่าง ๆ ดังนี้

๑. การกองแบบใช้เศษพืชอย่างเดียว การกองแบบนี้เนื่องจากมีแต่เศษพืชเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ไม่มีสารตัวเร่ง เช่น มูลสัตว์ อุจจาระ หรือสารเคมีอื่น ๆ มาผสม เนื่องจากหาไม่ได้ การกองแบบนี้ให้นำเศษพืชที่หาได้มากองจะเป็นพื้นดินธรรมดา พื้นซีเมนต์ในหลุมดิน หรือหลุมซิเมนต์หมักที่โรงเรือน หรือไม่มีหลังคามุงก็ได้แล้วแต่ความประสงค์ ขนาดของกองนั้น ๆ ควรให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดต่าง ๆ เช่น ขนาดกองกว้าง ๒ เมตร หรือ ๓ เมตร ความยาวแล้วแต่จะต้องการ หรือการกองในบ่อที่มีความยาวจำกัด ก็ทำการกองตามพื้นที่กำหนดให้ เอาเศษพืชมากองแล้วขึ้นย่ำให้แน่น ขณะเดียวกันก็รดน้ำให้ชุ่ม เพื่อให้น้ำได้แซกซึมเข้าไปทั่วทุกส่วนของเศษพืช การให้น้ำระยะนี้นับว่าสำคัญมากกว่าให้น้ำในระยะหลัง ๆ เมื่อทำการกองให้สูงประมาณ ๑ – ๑.๕ เมตร แล้ว ก็ให้ใช้ดินทับข้างบนให้หนาประมาณ ๑ นิ้ว เป็นการเสร็จการกองแบบนี้

๒. การกองแบบใช้เศษพืชผสมตัวเร่งประเภทมูลสัตว์ชนิดต่าง ๆ อุจจาระ ปุ๋ยอินทรีย์และดิน การกองแบบนี้ให้กองเป็นชั้น ๆ ในแบบที่เราต้องการในข้อที่ ๑ แต่ให้ใช้อัตราส่วนระหว่างเศษพืชและมูลสัตว์ในอัตรา ๑๐๐ : ๑๐ โดยน้ำหนัก ให้กองเศษพืชเป็นชั้น ๆ และรดน้ำให้ชุ่มเยียบให้แน่นแล้วจึงซั่งหรือตวงตัวเร่งดังกล่าวลงบนชั้นบน หลังจากเสร็จในขั้นที่ ๑ ทำต่อไปในชั้นที่ ๒, ๓ และ ๔ โดยให้ความสูงของกองสูงประมาณ ๑ เมตร หรือ ๑.๕ เมตร จึงยุติการกองชั้นบนสุดใส่ดินทับให้หนาประมาณ ๑ นิ้ว

๓. การกองแบบใช้เศษพืชผสมตัวเร่งที่เป็นประเภทมูลสัตว์ หรืออุจจาระ หรือดิน และผสมกับสารตัวเร่งประเภทสารเคมี การกองแบบนี้ให้ดำเนินการเหมือนแบบที่ ๒ แต่ซั่งสารเคมีทับลงไปบนมูลสัตว์ หรืออุจจาระ หรือดิน ให้มีอัตราส่วนเศษพืชต่อมูลสัตว์ต่อสารเคมี ๑๐๐ : ๑๐ : ๑ โดยน้ำหนัก ในทุกชั้นที่ต้องการ ส่วนชั้นบนสุดให้ใส่ดินทับให้หนาประมาณ ๑ นิ้ว

เมื่อทำการกองปุ๋ยหมักแล้วต้องหมั่นตรวจดูแลกองปุ๋ยหมักอยู่เสมอ โดยปฏิบัติดังนี้ คือ

คอยป้องกันมิให้สัตว์เข้าไปทำลายหรือคุ้ยเขี่ยกองปุ๋ยหมัก

ทำการให้น้ำกองปุ๋ยหมักให้ความชื้นพอเหมาะอยู่เสมอ คือไม่ให้แห้งเกินไป หรือแฉะเกินไป การตรวจอย่างง่าย ๆ คือ เอามือสอดเข้าไปในกองปุ๋ยหมักให้ลึก ๆ หน่อยแล้ว หยิบเอาชิ้นส่วนภายในกองปุ๋ยหมักมาบีบดู ถ้าปรากฏว่ามีน้ำติดอยู่ที่ฝ่ามือ แสดงว่าความชื้นพอเหมาะไม่ต้องให้น้ำ ถ้าไม่มีน้ำติดฝ่ามือแสดงว่ากองปุ๋ยหมักแห้งเกินไป ต้องให้น้ำในระยะนี้ถ้าบีบดูมีน้ำทะลักออกมาตามง่ามนิ้วมือแสดงว่าแฉะเกินไปไม่ต้องให้น้ำ

การกองปุ๋ยหมักนั้น จะทำการกองปุ๋ยหมักก็ได้หรือไม่กลับก็ได้ แต่ไม่กลับกองปุ๋ยเศษพืชจะสลายตัวเป็นปุ๋ยหมักได้ช้ากว่าการกลับ ฉะนั้นจึงสมควรที่จะต้องทำการกลับกองปุ๋ยหมักอย่างน้อยเดือนละครั้ง ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณความร้อนภายในกองปุ๋ย และให้อากาศถ่ายเทผ่านเข้าไปในกองปุ๋ยได้สะดวก จะช่วยให้เศษพืชสลายตัวเป็นปุ๋ยได้เร็วขึ้นกว่าการไม่กลับกองปุ๋ย

เมื่อปุ๋ยหมักเริ่มเป็นปุ๋ยใช้ได้แล้ว จะนำไปใช้ทันทีก็ได้ แต่ถ้ายังไม่ใช้ก็ให้กองไว้ในโรงเรือนหรือสถานที่มีกำลังแดดและฝน เพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพของปุ๋ยหมัก ในระยะนี้ไม่ต้องให้น้ำกองปุ๋ย ปุ๋ยแห้งก็ไม่เสื่อมคุณภาพ และถ้าต้องการให้ปุ๋ยมีคุณภาพดีขึ้น ขอแนะนำให้ผสมปุ๋ยซูเปอร์ฟอสเฟตลงไปด้วยในอัตรา ๓ – ๔ กิโลกรัมต่อปุ๋ยหมัก ๑ ตัน

การกองปุ๋ยหมักโดยไม่ต้องกลับกองปุ๋ย

ก็คงจะต้องขออนุญาต ยกตัวอย่างของการทำปุ๋ยหมักโดยไม่ต้องทำการกลับกองปุ๋ยนี้ เพิ่มเติม เพื่อความเข้าใจได้ง่ายขึ้นอีกสักนิดนะครับ เพราะที่พบเห็นนั้น การกองปุ๋ยหมักแบบเดิม ซึ่งต้องมีภาระในการกลับกองปุ๋ยเพื่อให้มีการสลายตัวเป็นปุ๋ยหมักที่ดี ให้ใช้กันได้เร็วขึ้นนี้ นับเป็นเรื่องที่ออกจะยุ่งยากน่าเบื่อหน่ายไม่น้อยเลย

ปัจจุบันนี้ ทางกรมวิชาการเกษตร จึงได้เร่งทำการทดลอง เรื่องการกองปุ๋ยหมักโดยไม่ต้องกลับกองได้สำเร็จแล้ว มีวิธีทำง่าย ๆ ที่ผมจะขอสรุปเล่าสู่กันฟังดังนี้ครับ

เรื่องวัสดุเครื่องใช้ในการทำปุ๋ยหมักก็คงมีคล้าย ๆ กับการหมักแบบกลับกองปุ๋ยนั่นแหละครับ เช่นเป็นต้นว่าถ้าจะใช้ฟางหมัก ก็ควรใช้อัตราส่วนกองละประมาณ ๒๐๐ กิโลกรัม ใช้มูลควาย ๒๐ กิโลกรัม วัสดุคลุมกองปุ๋ยหมักก็มีดินเหนียวหรือดินร่วนก็ได้ หรือถ้าจำเป็นจะมุงหลังคาคลุมกองปุ๋ยให้โดยตรงเลย ก็ควรกะให้หลังคานี้มีขนาด ๔ × ๕ เมตร จะได้คลุมได้หลาย ๆ กองด้วยเลยจะได้ประหยัดขึ้น

ที่ต้องจัดเป็นพิเศษหน่อยก็เห็นจะได้แก่ไม้ไผ่ ควรใช้ไม้ไผ่ขนาดผ่าศูนย์กลาง ๘ – ๑๐ เซนติเมตร ยาว ๕ เมตร จำนวน ๒๐ ท่อน และไม้ไผ่ยาว ๑ เมตรครึ่งอีก ๕ ท่อน หรืออาจใช้วัสดุอื่นแทนก็ได้ ที่สามารถใช้ใส่เข้าในกองปุ๋ยแทนไม้ไผ่ได้ง่าย และถอดออกก็ได้ง่าย เมื่อต้องการให้เกิดช่องระบายอากาศก็ทำได้ โดยไม่ต้องกลับกองปุ๋ยเลยละครับ

นอกจากนี้ ก็ยังมีหลักหรือไม้ระแนงหนา ๑ × ๑ นิ้ว ยาวประมาณ ๑ เมตร จำนวน ๒๐ ท่อน หรืออาจจะใช้ไม้อื่นใดก็ได้ ที่สามารถใช้ตอกยึดกันไม่ให้ไม้ไผ่เขยื้อน ขณะทำกองปุ๋ยหมักนี้นะครับ

วิธีทำก็ไม่ยากอะไร คงทำการกองฟางที่จะหมักนั้นตามวิธีเดียวกับที่กล่าวใน

ครั้งก่อนนั้น คือใช้ฟาง ๒๐๐ กิโลกรัม และมูลควายมูลวัวอะไรก็ได้ ๒๐ กิโลกรัม เมื่อเกลี่ยพื้นเรียบดีแล้ว ให้เอาฟางกองกว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร สูง ๑ เมตร ย่ำบนกองนั้นพอประมาณไม่ให้แน่นมากเกินไป รดน้ำให้เปียกชื้นพอควร โรยมูลวัวมูลควายที่หามาได้นั้น ลงทับลงบนฟางให้หนาประมาณ ๑ นิ้ว

เอาไม้ไผ่วางพาดบนฟาง ที่เรากองและโรยมูลสัตว์ให้แล้วนี้ โดยวางตามขวาง ๓ อัน วางตามยาว ๒ อัน แล้ววางตามแนวตั้งฉากขึ้นมา ตรงบริเวณรอยมุมตัดของไม้ไผ่ที่วางตามขวาง และตามยาว ดังกล่าวแล้วนั้นด้วยอีก ๖ อัน

แล้วทำการกองฟางขั้นต่อไป คงโรยมูลสัตว์ และเอาฟางกลบไว้ ทำอย่างนี้เรื่อยไปทีละชั้น ๆ จนกองปุ๋ยสูงประมาณ ๑ เมตรก็พอแล้วนะครับ ทำหลังคาคลุมกองปุ๋ยหมักนี้ให้ด้วยก็จะดี ถ้าเอาดินพอกกลบผิวชั้นบนของกองนี้ไว้สัก ๑๕ เซนติเมตรได้ก็จะดีมาก

ต้องช่วยรักษาความชื้น โดยการรดน้ำช่วยให้บ้างถ้ากองปุ๋ยนั้นแห้งจัด หลังจากที่คลุมกองปุ๋ยไว้นี้แล้วประมาณ ๓ – ๕ วัน ภายในกองปุ๋ยหมักจะร้อนระอุมาก ก็ทำให้การดึงไม้ไผ่ที่สอดตั้งตามแนวตั้งและแนวขวางเหล่านั้น จะช่วยให้มีช่องระบายอากาศออกมาได้ โดยไม่ต้องทำการกลับกองปุ๋ยให้เมื่อยอีก

กองหมักอย่างนี้ไว้ไม่นาน ก็จะได้ปุ๋ยหมักมาใช้กันแล้วละครับ ปกติถ้าไม่ใช้ตัวเร่งเข้าช่วยเลย การสลายตัวนี้จะต้องใช้เวลา ๑ ถึง ๑ เดือนครึ่ง เชียวละครับ แต่วิธีทำปุ๋ยหมักใหม่ ๆ ที่ใช้กันในปัจจุบันนี้มีการใส่สารตัวเร่งลงไปช่วยย่อยเซลลูโลสด้วย การทำปุ๋ยหมักนี้จึงทำได้รวดเร็วขึ้นมาก

การใช้สารตัวเร่งช่วย

การผลิตปุ๋ยหมักโดยวิธีต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ๆ ถือว่าเป็น

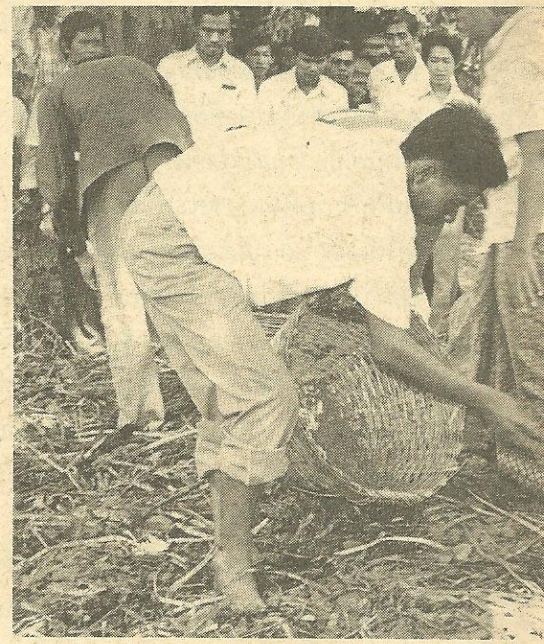

กองปุ๋ยหมักที่ทำจากผักตบชวา

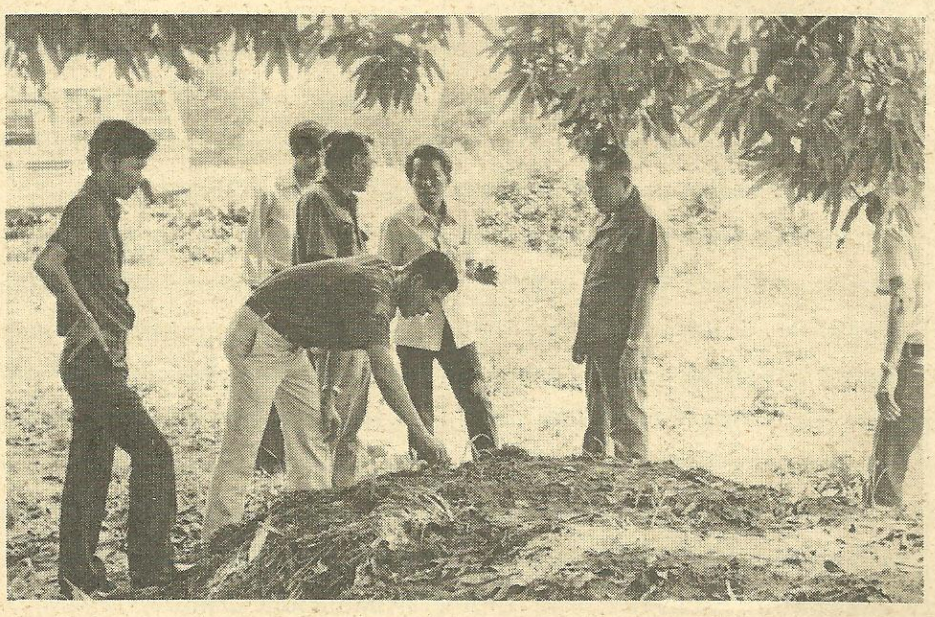

ผักตบชวาควรเอาขึ้นมาใช้ประโยชน์เสียดีกว่า

การกองปุ๋ยหมักโดยใช้เศษใบไม้ใบหญ้า

การผลิตปุ๋ยหมักแบบธรรมดา คือต้องใช้เวลามากในการหมัก แม้ว่าจะได้ดัดแปลงวิธีการเพิ่มเติมให้แล้ว ก็ยังปรากฏว่าปุ๋ยหมักที่ใช้ได้นั้นยังต้องใช้เวลานานพอสมควร

ในระยะหลัง ๆ นี้งานด้านวิชาการผลิตปุ๋ยหมักได้พัฒนาขึ้นมาก พบว่าเราสามารถผลิตปุ๋ยหมักใช้ได้ในเวลาอันสั้น และได้ปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพดีกว่าวิธีธรรมดา โดยการใช้เชื้อจุลินทรีย์ชนิดต่าง ๆ เข้าช่วยเป็นสารตัวเร่ง ตลอดจนการใช้สารอินทรีย์เคมีประเภทสารตัวเร่งการขยายพันธุ์ และเพิ่มปริมาณจุลินทรีย์ในกองปุ๋ยหมักด้วย วิธีดังกล่าวนี้พบว่าได้ผลดี กล่าวคือ สามารถย่นระยะเวลาการทำปุ๋ยหมักได้มาก แทนที่จะใช้เวลาหมักนานถึง ๔ – ๘ เดือน ดังที่เคยได้ปฏิบัติมา ก็คงใช้เวลาเพียง ๒๐ – ๔๕ วันเท่านั้นเอง ปุ๋ยหมักนั้นก็สามารถจะนำไปใช้ได้แล้ว ช่วยให้ผลิตปุ๋ยหมักใช้ได้ทันฤดูกาลดีขึ้นมาก

แต่ข้อเสียก็มีอยู่นิดหน่อยที่ว่า ในระยะแรกนี้เชื้อจุลินทรีย์และสารอินทรีย์เคมีที่ช่วยนั้นขณะนี้ ในประเทศเรายังไม่สามารถทำการผลิตขึ้นใช้เองบางชนิดได้ เช่น เชื้อเอฟ.ของญี่ปุ่น และสารอะโกรแม็กซ์ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องสั่งมาจากต่างประเทศอยู่อีกสักระยะหนึ่ง ฉะนั้น การใช้จึงจำเป็นต้องพิจารณาด้วยว่ามีความจำเป็นหรือไม่เพียงใด

ที่จริงนั้น ขณะนี้นักจุลินทรีย์วิทยาของไทยเรา ก็ได้ทำการวิเคราะห์และจัดหาเชื้อจุลินทรีย์ที่ใช้ช่วยเร่งปุ๋ยหมักได้นี้ ทำการขยายพันธุ์เอามาใช้กันได้บ้างแล้วละครับ ถ้าหากผลการวิจัยได้เชื้อที่ดีกว่าของต่างประเทศขณะนี้ เราก็คงจะมีโอกาสใช้สารเร่งเหล่านั้นกันได้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ในเมื่อไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้มากนัก

กล่าวแนะมาถึงขั้นนี้แล้ว หากจะไม่กล่าวถึงสารเร่งในการทำปุ๋ยหมักที่สำคัญสารหนึ่งคือ อะโกรแม็กซ์ (Agromax) นั้นไป ก็คงจะถูกต่อว่าหรือไต่ถามมากันอีกแน่ ๆ

เอาอย่างนี้เถอะครับ ผมจะขอสรุปคำแนะนำซึ่งทางกรมพัฒนาที่ดิน ผู้มีผลงานวิจัยทางด้านการทำปุ๋ยหมักอยู่มากมายนี้ เอามาเล่าสู่กันฟังแถมท้ายไว้ด้วยนิดหน่อยดีกว่า

ผลิตภัณฑ์อะโกรแม็กซ์ ที่ใช้เป็นสารตัวเร่งในการทำปุ๋ยหมักนี้ มันมีให้เราเลือกใช้ได้ทั้งที่เป็นอะโกรแม็กซ์ชนิดเข้มข้น และอะโกรแม็กซ์เซลโลสแตท ซึ่งเป็นเชื้อจุลินทรีย์พวกรา พวกแบคทีเรีย และแอติโนมัยซีส (Actinomycetes) ซึ่งสามารถจะย่อยพวกสารเซลลูโลส แป้งและโปรตีนต่าง ๆ ได้ดีมาก

สารอะโกรแม็กซ์ชนิดเข้มข้น เป็นสารอินทรีย์ประเภทของเหลว ซึ่งได้จากการสกัดจากจุลินทรีย์ชนิดต่าง ๆ จำนวน ๓๔ ชนิด ส่วนประกอบของอะโกรแม็กซ์ชนิดเข้มข้น มีสารพวกเอนไซม์ โคเอนโซม์ ฮอร์โมน วิตะมิน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืช ทั้งด้านลำต้น ใบ ราก ดอก และผล อีกทั้งได้มีการเติมธาตุอาหารพืชที่สำคัญ ๆ ด้วย ทั้งธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริม ลงไปในสารอะโกรแม็กซ์ชนิดเข้มข้นนี้ด้วย จึงสามารถใช้เป็นสารปรับปรุงบำรุงดิน และยังสามารถนำมาเป็นสารเร่งการเจริญเติบโตขยายพันธุ์ของจุลินทรีย์ในกองปุ๋ยหมัก ให้มีปริมาณมากขึ้นได้อย่างดีเป็นพิเศษด้วย

ส่วนอะโกรแม็กซ์เซลโลสแตทนั้น ก็ได้ผ่านการทดลอง และการรับรองจากหลายหน่วยราชการมาแล้ว กล่าวคือ กรมพัฒนาที่ดินได้นำมาทดลองใช้เป็นเชื้อจุลินทรีย์เร่งการทำปุ๋ยหมักได้ผลดีมาก กรมวิชาการเกษตรรับรองว่าเชื้อนี้ไม่ให้โทษต่อพืช และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้รับรองว่าเชื้อนี้ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อมนุษย์และสัตว์เลี้ยงทุกชนิดด้วยเช่นกัน

จากคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์อะโกรแมกซ์ ทั้ง ๒ ชนิด จึงได้มีผู้นำมาใช้ประ–

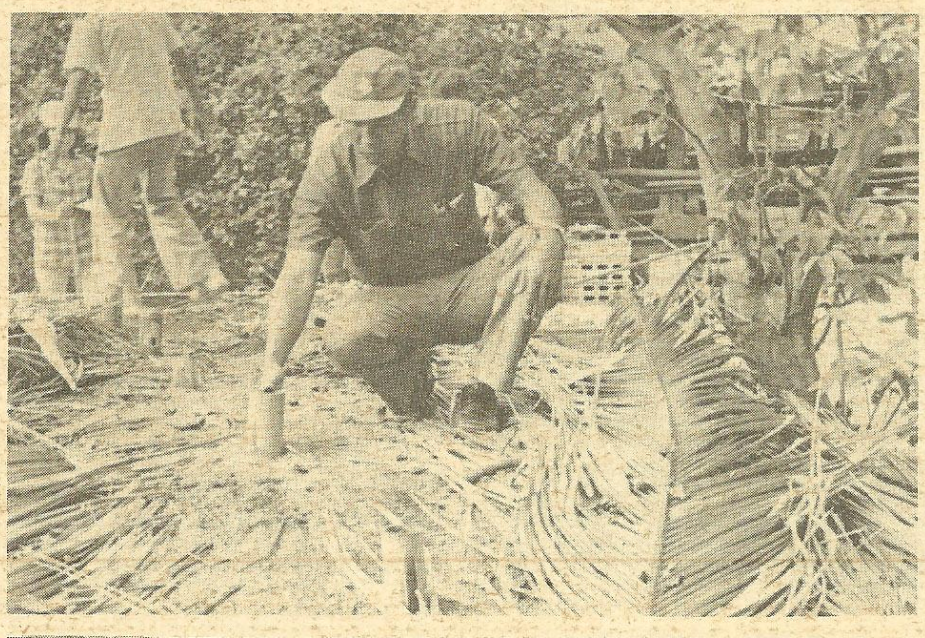

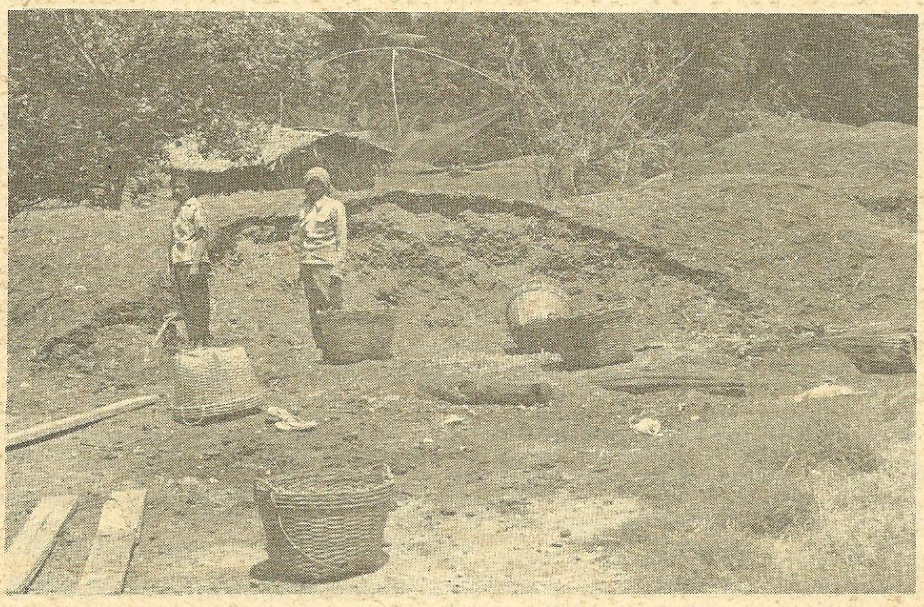

โยชน์ในการเป็นสารตัวเร่งในการทำปุ๋ยหมัก โดยที่อะโกรแม็กซ์ชนิดเข้มข้นจะไปช่วยให้จุลินทรีย์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติในกองปุ๋ยหมัก และที่มีอยู่ในอะโกรแม็กซ์เซลโลสแตท ให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ถ้ามีปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้กิจกรรมการทำงานของจุลินทรีย์ทั้งหลายดำเนินไปด้วยดี อันจะทำให้การย่อยสลายของเศษพืช ตลอดจนอินทรีย์สารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกองปุ๋ยหมัก สลายตัวได้รวดเร็วขึ้นอย่างแทบไม่น่าเชื่อเลยละครับ นับว่าได้ประโยชน์ดีมากจริง ๆ

จากการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์อะโกร–แม็กซ์ทั้ง ๒ ชนิด เป็นตัวเร่งทำปุ๋ยหมักจากกากอ้อย ซึ่งเป็นวัสดุเหลือทิ้งจากโรง–งานน้ำตาลและปกติจะย่อยได้ยาก มีค่าอัตราส่วนของธาตุคาร์บอนกับไนโตรเจน อยู่สูงถึง ๑๔๖ เมื่ออายุการหมักได้ ๓๒ วัน ปรากฏว่าปุ๋ยหมักนี้ก็สามารถนำมาใช้ได้แล้ว ซึ่งถ้าไม่มีการใส่สารเร่งอะไรเลย จะต้องใช้เวลาหมักนาน ๙ – ๑๐ เดือน กว่ากากอ้อยจะสลายตัวและนำมาใช้เป็นปุ๋ยหมักได้

เห็นไหมล่ะ ว่าสารตัวเร่งปุ๋ยหมักให้สลายตัวนี้ มันทำหน้าที่ช่วยให้ประหยัดและรวดเร็วขึ้นได้มากมายจริง ๆ

ความจริงนั้นสารตัวเร่งขณะนี้มีใช้กันได้แล้วมากมายหลายชนิด

แต่ลองมาติดตามดู การใช้สารตัวเร่งอะโกรแม็กซ์ที่ว่านี้ดูสักนิดดีกว่า คือถ้าเราจะทำการหมักเศษพืชนั้น เขาทำการกองหมักอย่างไรและได้ผลประการใดบ้าง

เมื่อเอาเศษพืช ประเภทสับให้เป็นชิ้นส่วนเล็ก ๆ เช่น พวกกากอ้อย ขุยมะพร้าว ขี้เลื่อย เปลือกถั่วลิสง ซังข้าวโพด และแกลบ ก็ให้คลุกเคล้าเศษพืชนั้นจำนวน ๑,๐๐๐

(บน) การตรวจสอบความร้อนจากกองปุ๋ย เพื่อดูว่าใช้ได้หรือยัง
(กลาง) ปุ๋ยหมักที่ทำเสร็จใช้ได้แล้ว
(ล่าง) การใส่ปุ๋ยหมักลงในหลุมปลูกพืช

กิโลกรัม กับมูลสัตว์ ๒๐๐ กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีคือ แคลเซียมแอมโมเนียมไนเตรท ๒ กิโลกรัม ผสมให้เข้ากันให้มากที่สุด แล้วรดน้ำให้ชุ่ม

ในขณะเดียวกันก็เตรียมผสมสารอะโกรแม็กซ์ชนิดข้มข้น ๑๐๐ ซีซี. กับน้ำ ๕๐ ลิตร โดยใส่เชื้อจุลินทรีย์อะโกรแม็กซ์เซลโลสแตทลงด้วย ๕๐ กรัม ใส่ลงในถังพลาสติกหรือภาชนะอื่นใดก็ได้ที่เห็นว่าเหมาะสม และสามารถจุน้ำได้ในปริมาณมาก ๆ คนส่วนผสมดังกล่าวให้เข้ากัน แล้วทิ้งไว้ประมาณ ๓๐ นาที ก่อนนำไปเทราดกองปุ๋ยหมักนั้น ขณะราดต้องคนอยู่ตลอดเวลาด้วยนะครับ เพื่อให้ส่วนผสมนั้นกระจายทั่วกองได้ทั่วถึงดีขึ้น

ถ้ากองปุ๋ยหมักนี้บนพื้นกลางแจ้ง ให้ใช้ขนาดกองที่มีความกว้าง ๒ – ๓ เมตร ความสูง ๑ – ๑.๕๐ เมตร ความยาวไม่จำกัด ทำการจัดเศษพืชที่คลุกมูลสัตว์ไว้แล้วให้อยู่ในรูปกองดังกล่าว พร้อมทั้งรดน้ำให้ชุ่มแต่อย่าให้แฉะ แล้วนำส่วนผสมของอะโกรแม็กซ์ทั้ง ๒ ชนิดใส่ลงไป พยายามรดให้กระจายบนเศษพืชให้มากที่สุด แล้วย่ำให้แน่นพอสมควร และหาวัสดุคลุมบริเวณหลังกองปุ๋ยหมักเพื่อป้องกันการสูญเสียความชื้นไว้ด้วย

ในกรณีที่กองในหลุมดิน ขนาดของหลุมควรมีความกว้าง ๒ – ๓ เมตร ยาว ๔ เมตร ลึก ๐.๕๐ เมตร การกองอาจกองเพียงครึ่งเดียวของความยาวหลุม หรือจะกองเต็มหลุมก็แล้วแต่ว่าจะมีเศษพืชมากน้อยเพียงใด ถ้าเศษพืชมีน้อยก็ใช้เพียงหลุมเดียว โดยกองครึ่งหนึ่งของหลุม อีกครึ่งหนึ่งสำหรับเอาไว้กลับกองปุ๋ยนั้น ถ้าเศษพืชมีมากก็อาจใช้ ๒ – ๔ หลุมได้ โดยกองให้เต็มหลุม แต่เว้นหลุมท้ายสุดด้านใดด้านหนึ่งว่างไว้ ๑ หลุม เพื่อใช้ในการกลับกองปุ๋ย

สำหรับเศษพืชที่มีขนาดใหญ่ และมีชิ้นส่วนยาว เช่น ฟางข้าว ต้นข้าวโพด ไส้ปอ หรือต้นหญ้าต่าง ๆ นั้น การกองหมักให้กองเป็นชั้น ๆ โดยการกองเศษพืชแล้วย่ำให้แน่นพอสมควร ความสูงของแต่ละชั้นประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แบ่งมูลสัตว์โรยทับลงไป แล้วโรยปุ๋ยเคมีทับมูลสัตว์อีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งรดน้ำให้ชุ่มแต่อย่าให้แฉะ แล้วจึงรดส่วนผสมของสารอะโกรแม็กซ์ทั้ง ๒ ชนิดที่ผสมไว้นั้นใส่ตามลงไป ทำเช่นนี้ไปในทุก ๆ ชั้นของเศษพืช เมื่อได้กองปุ๋ยหมักสูง ๑ – ๑.๕๐ เมตร จึงยุติการกองชั้นบนสุด ควรใช้ดินทับให้หนาประมาณ ๑ นิ้ว ถ้าหากกองกลางแจ้ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญเสียความชื้นและป้องกันมิให้สัตว์เลี้ยงมาคุ้ยเขี่ยกองปุ๋ยหมักของเราได้

หลังจากกองปุ๋ยหมักแล้วระยะหนึ่งจะต้องมีการดูแลรักษากองปุ๋ยหมัก ให้มีสภาพที่เหมาะสมต่อการทำงานของจุลินทรีย์ที่อยู่ในกองปุ๋ยหมัก สภาพแล้วล้อมต่าง ๆ ไม่เหมาะสมแล้ว จะทำให้จุลินทรีย์ดำเนินกิจกรรมไม่สะดวก เช่น มีความชื้นน้อยเกินไป อุณหภูมิภายในกองปุ๋ยหมักสูงเกินไป อากาศภายในกองปุ๋ยไม่เพียงพอ เหล่านี้ก็จะทำให้เศษพืชย่อยสลายตัวได้ช้า

ดังนั้น จึงต้องมีการปฏิบัติการต่าง ๆ กับกองปุ๋ยหมัก หลังจากกองแล้วด้วยดังนี้คือ

จะต้องช่วยให้น้ำแก่กองปุ๋ยหมัก เมื่อตรวจพบว่ากองปุ๋ยหมักขาดความชื้น และตามปกติจะต้องช่วยกลับกองปุ๋ยหมักให้ด้วยทุก ๗ – ๑๕ วัน แล้วก็ควรหาทางป้องกันมิให้สัตว์เลี้ยงเข้าไปคุ้ยเขี่ยกองปุ๋ยหมักได้ด้วย

เมื่อมีการปฏิบัติดูแลรักษากองปุ๋ยหมักแล้วระยะเวลาหนึ่ง ภายในกองปุ๋ยหมักจะมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นทั้งทางกาย–ภายและชีวภาพ เช่น ชิ้นส่วนของเศษพืชมีขนาดเล็กลง และยุบตัวลงกว่าเมื่อเริ่มกอง สีของเศษพืชเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงทางชีวเคมีซึ่งมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นก็มี เช่นปริมาณของจุลินทรีย์จะมีเพิ่มขึ้น เกิดกรดอินทรีย์เพิ่มขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายของจุลินทรีย์ดังกล่าว จะทำให้เศษพืชเกิดการสลายตัวผุพังได้เร็วขึ้น

การที่จะสังเกตว่าปุ๋ยหมักสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หรือยัง มีข้อสังเกตุง่าย ๆ ดังนี้คือ

สีของกองปุ๋ยหมักจะเข้มขึ้นกว่าเมื่อเริ่มกองใหม่ ๆ อาจจะกลายเป็นสีน้ำตาลเข้มถึงดำ และอุณหภูมิภายในกองปุ๋ยหมักจะไม่แตกต่างกับอุณภูมิของอากาศภายนอกกอง หรือจะแตกต่างกันก็น้อยมาก

ลักษณะความอ่อนนุ่มของเศษพืช เมื่อใช้นิ้วมือบี้ตัวอย่างปุ๋ยหมักดู เศษพืชนั้นจะเปื่อยยุ่ยและขาดออกจากกันได้ง่าย ๆ ไม่แข็งกระด้าง และบางทีอาจจะมีต้นพืชขึ้นบนกองปุ๋ยหมักที่สลายตัวแล้วให้เห็นด้วย อย่างนี้ก็แสดงว่าปุ๋ยหมักนั้นใช้การได้แล้วละ

ปุ๋ยหมักที่ทำได้นี้ จะเอาไปใช้กับพืชผลในไร่นาของท่านได้ผลดีมาก ช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายการซื้อปุ๋ยเคมีลงได้มาก ทั้งการใช้ปุ๋ยอินทรีย์นี้ยังช่วยให้ดินมีสภาพสมบูรณ์ดี ไม่เป็นกรดมากเหมือนปุ๋ยเคมี ดังนั้น จึงช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการบำรุงรักษาพืชผลทั้งหลายนั้นลงได้ดีอีกส่วนหนึ่งด้วย

จึงน่าจะช่วยกันทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เองให้มากขึ้นได้แล้วละ

ปัญหาการขาดดุลฯ

(ต่อจากหน้า ๔๓)

เวลานาน การจะแก้ไขให้บรรลุผลอย่างรวดเร็วทันใจนั้น คงไม่สามารถทำได้ง่าย ๆ นัก การจะแก้ภาพพจน์หรือเปลี่ยนทัศนคติต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้เวลาและปลูกฝังกันนาน เพื่อให้เกิดศรัทธาความเชื่อมั่นใน **"อุดมการนิยมไทย"** ที่มีคุณค่าต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัญหาการขาดดุลการค้าเป็นภาระที่หนักยิ่งก็จริงอยู่ แต่ถ้าคนไทยทุกคนมีปนิธานแน่วแน่ และถามใจตัวเองดูก่อนว่า **"คนไทยพร้อมหรือยัง"** ที่จะต่อสู้กับสินค้าจากต่างประเทศ ถ้าพร้อมก็เริ่มกันเสียแต่วันนี้ ประเทศชาติจะได้ไม่ขาดดุล เศรษฐกิจก็จะมีแต่เสถียรภาพ และความมั่นคงตลอดไป

การศึกษาเพื่อแก้ดุลการค้า

ดร.เย็นใจ เลาหวณิช*

เรื่องที่พูดกันมากในแทบทุกวงการในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และล่วงเลยมาจนกระทั่งต้นปี ๒๕๒๘ คือปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะพบว่าเมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เราขาดดุลการค้ากับต่างประเทศสูงเป็นประวัติการณ์ถึง ๘๕,๐๐๐ ล้านบาท ในขณะที่ขาดดุลชำระเงินประมาณ ๑๘,๐๐๐ ล้านบาท จริงอยู่ที่ว่าดุลการค้ามิใช่ตัวบัญชีตัวเดียวที่ชี้สภาวะเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็เป็นตัวสำคัญที่แสดงความแข็งแกร่งหรือความอ่อนแอของเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว การขาดดุลการค้าของเราความจริงมิใช่เรื่องใหม่ กล่าวคือนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลงหรือประมาณ ๔๐ ปีมานี้ มีเพียง ๕ ปีเท่านั้นที่ไทยไม่ขาดดุลการค้า อย่างไรก็ดีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมาเราขาดดุลการค้าติดต่อกันมาโดยตลอด ส่วนการชำระเงินนั้นขาดบ้างไม่ขาดบ้าง ทั้งนี้เพราะมีเงินอื่น ๆ เข้ามาเสริม เช่นเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ เงินลงทุนจากต่างประเทศ เงินจากการจำหน่ายบริการและเงินกู้จากต่างประเทศ เป็นต้น ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นปีที่เราขาดดุลสูงสุดและเป็นปีที่ประเทศประสบสภาวะมรสุมหนักทางเศรษฐกิจ เงินดอลล่าร์อเมริกันแข็งมาก จนเราต้องปล่อยให้เงินบาทลอยตัวไม่ผูกติดกับดอลล่าร์ค่าของเงินดอลล่าร์จึงเพิ่มขึ้นจาก ๒๓ บาท ไปสู่ ๒๗ บาท ในปลายปี ๒๕๒๗ เป็นเหตุให้เกิดความวิตกกังวลกันโดยทั่วไป ในเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ด้วยมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลนำมาใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ผลปรากฏว่าการขาดดุลการค้าเมื่อสิ้นปีลดลงเหลือประมาณ ๗๖,๐๐๐ ล้านบาทหรือลดลงประมาณร้อยละ ๑๕ จากค่าในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ และดุลชำระเงินจะกลายเป็นตัวดำ (เกินดุล) ประมาณ ๓,๕๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

แม้ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ จะกระเตื้องขึ้นจากเดิมบ้างก็น่าจะถือเป็นเรื่องชั่วคราว ยังไม่น่าไว้ใจ เพราะปัญหาเรื้อรังของชาติยังไม่ได้รับการแก้ไข นั่นคือการขาดดุลการค้า ซึ่งขาดดุลเรื้อรังมาเป็นเวลายาวนาน ไม่ใช่ของยากที่เราจะทำความเข้าใจกับเหตุสำคัญของการขาดดุลการค้าที่เกิดขึ้น ถ้าเราพิจารณาดูสิ่งที่เราส่งไปขายต่างประเทศ ก็จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบหรือสินค้าประเภทผลผลิตทางการเกษตร อันได้แก่ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง น้ำตาลและยางพารา ส่วนน้อยคือผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคือเสื้อผ้าและวงจรไฟฟ้าสำเร็จรูป (integrated circuit) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ากำลังมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนสินค้าที่เรานำเข้ามานั้นส่วนใหญ่เป็นสินค้าสำเร็จรูป ชิ้นส่วนหรือวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงทั้งสิ้น ตลอดจนน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นอันเป็นผลผลิตจากน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งประการหลังนี้เป็นที่น่ายินดีว่าเราเริ่มนำเข้าลดลงเพราะเราสามารถขุดและนำน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติมาใช้ได้บ้างแล้ว

ถ้าเปรียบเทียบสินค้านำเข้ากับสินค้าส่งออก เราก็จะเห็นชัดเจนว่าความแตกต่างโดยส่วนรวมระหว่างสินค้าส่วนใหญ่ทั้งสองประเภทนี้คือ **"เทคโนโลยี"** กล่าวคือเราส่งสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปในระดับต่ำมีมูลค่าเพิ่มต่ำแต่นำเข้าสินค้าซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีระดับสูงในการแปรรูปมีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น คอมพิวเตอร์ วีดีโอเทป เครื่องยนต์ ฯลฯ แม้ว่าสินค้าเหล่านี้บางอย่างจะมีโรงงานประกอบในประเทศไทย แต่โรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็เป็นโรงงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ต่างชาติ เช่น ผู้กำกับควบคุม เราต้องซื้อมาในราคาสูงเพราะเราด้อยความสามารถในการผลิตเทคโนโลยีเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ ถ้าจะมองลึกลงไปอีกชั้นหนึ่งก็จะเห็นว่าปัญหาที่ลึกลงไปอีกชั้นหนึ่งนั้น ไม่ใช่ปัญหาการขาดดุลการค้า แต่เป็นปัญหาการขาดดุลทางเทคโนโลยีต่างหากทำให้เราได้แต่ขายของถูก ๆ ในขณะที่ซื้อของแพง ๆ เข้ามาใช้

เมื่อมาถึงจุดนี้ ท่านผู้อ่านบางท่าน

* รองผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ๑๙๖ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

อาจไม่แน่ใจหรือเริ่มสงสัยว่าคำว่า **"เทคโนโลยี"** หมายถึงอะไรกันแน่ ผู้เขียนขอให้นิยามหรือคำจำกัดความหรือความหมายของ **"เทคโนโลยี"** ในระดับที่กว้างมากว่า **"เทคโนโลยี"** นั้นแท้ที่จริงหมายถึง *"(๑) กระบวนการหรือวิธีการ หรือ (๒) เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ช่วยให้เราสำเร็จประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้"* เทคโนโลยีมีลักษณะเป็นได้ทั้ง **"นามธรรม"** และ **"วัตถุธรรม"** (หรือ "Software" และ "Hard--ware") เช่น ภาษาของมนุษย์เป็นเทคโนโลยี (ด้านสังคม) ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ระบบตัวเลขและวิชาคณิตศาสตร์ เป็นเทคโนโลยี ประเภทนามธรรม ที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถของมนุษย์ในทางวิทยาศาสตร์และการประดิษฐ์ต่าง ๆ นับไม่ถ้วน เช่น คอมพิวเตอร์ (ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางวัตถุธรรม) เทคโนโลยีในส่วนที่เป็นวิธีการและเป็นวิธีการเฉพาะเรื่องเราเรียกว่า **"เทคนิค"** เช่น เทคนิคในการตีปิงปอง เทคนิคในการหั่นผัก เทคนิคในการห่อของขวัญ เป็นต้น แต่ถ้าเราเพ่งเล็งไม่เฉพาะแต่วิธีการ แต่เทคโนโลยีทั้งหมดเราก็ใช้คำว่า **"เทคโนโลยี"** เช่นเมื่อเรากล่าวถึง *"เทคโนโลยีในการหั่นผัก"* เราหมายถึงวิธีหั่นผักหรือเทคนิคในการหั่นกับตัวมีดที่ใช้หั่น รวมทั้งกระดานที่ใช้รอง ตัวมีดและกระดานรองก็เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีในการหั่นผักด้วย อันที่จริงไม่จำเพาะ แต่มนุษย์เท่านั้นที่มีเทคโนโลยี เพราะสัตว์ก็มีเทคโนโลยีได้เช่นเดียวกันกับมนุษย์ เจน กูดดอล เป็นบุคคลแรกที่ค้นพบว่าลิงชิมแพนซีรู้จักนำกิ่งไม้มารูดใบทิ้งแล้วแหย่ลงไปในรังปลวก เมื่อปลวกเกาะติดไม้ขึ้นมาก็นำมากินเป็นอาหาร เมื่อเห็นตัวอย่างนี้แล้วเราก็อาจสรุปรวมได้ว่าอันที่จริงเทคโนโลยีก็คือ **"ปัญญา"** ที่ช่วยให้เราสำเร็จประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของเรานั่นเอง เทคโนโลยีก็คือ **"ความคิด"** ซึ่งอาจแปรสภาพออกมาเป็นวัตถุอุปกรณ์ เช่น ฆ้อน เครื่องยนต์ คอมพิวเตอร์หรือเป็นวิธีการหรือกระบวนการหรือผสมกันก็ได้ทั้งสิ้น

ดังนั้นเมื่อเรากล่าวว่า เรา **"เสียดุลทางเทคโนโลยี"** ก็ย่อมหมายความว่าเราเสียดุล **"ความคิด"** หรือดุลทาง **"ปัญญา"** นั่นเอง ดุลเช่นนี้ถ้าจะพิจารณาให้ลึกก็จะเห็นว่าเราขาดมานานแล้ว มิใช่เพิ่งจะมาขาดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เราเปิดประเทศแลกเปลี่ยนสินค้า ติดต่อกับโลกตะวันตกพร้อม ๆ กับประเทศญี่ปุ่น แต่ญี่ปุ่นก้าวไกลกว่าเรามากเมื่อนำมาเทียบกับในปัจจุบัน เรื่องนี้ถ้าศึกษาให้ลึกลงไปก็จะพบสาเหตุสำคัญประการหนึ่งในบรรดาสาเหตุต่าง ๆ หลาย ๆ อย่าง สาเหตุนั้นคือการศึกษา ญี่ปุ่นให้ความสำคัญต่อการศึกษามานานและต่อเนื่องกันมาโดยตลอดตั้งแต่โบราณ แต่เราเพิ่งจะเริ่มตื่นตัวในสมัยรัชกาลที่ ๕ แม้กระนั้นก็ยังไม่แพร่หลายจนกระทั่งปลายรัชกาลที่ 6 การศึกษาคือการพัฒนาคน หรือที่บางคนเรียกว่า **"ทรัพยากรมนุษย์"** ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่หาค่ามิได้ของแผ่นดิน ถ้าถือเช่นนี้ก็น่าจะพัฒนาให้สมกับที่ **"หาค่ามิได้"** โดยให้ความสำคัญให้มากเหมือนประเทศเพื่อนบ้านของเราบางประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศเล็กนิดเดียว พลเมืองก็ไม่ถึง ๑ ใน ๒๐ ของไทย แต่เขาร่ำรวยกว่าเรามาก ทรัพยากรธรรมชาติก็ไม่มีอะไร แต่เขาให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อพัฒนาคนมากที่สุดโดยเฉพาะการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีและการศึกษาทางวิทยาศาสตร์อันเป็นพื้นฐานของเทคโนโยลี สิงคโปร์จึงวิ่งไล่ตามญี่ปุ่นไปติด ๆ ในการที่เรายิ่งล้าหลังห่างจากกลุ่มเหล่านี้ออกไปทุกที ซึ่งบัดนี้ก็มีมาเลเซีย เกาหลี ไต้หวันรวมอยู่ด้วย

ถ้าเราหวังจะแก้ดุลการค้ากันอย่างจริงจัง**ในระยะยาว** เราก็มิอาจมีแต่ความหวังหรือความปรารถนาโดยไม่มีวิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะจะเป็นเพียงความฝันลม ๆ แล้ง ๆ เท่านั้น แต่เราจะต้องดำเนินการหลายอย่างพร้อม ๆ กัน หรือในเวลาอันไม่ห่างกันนัก สิ่งเหล่านั้นได้แก่

– เราต้องทำความเข้าใจกับคำว่า **"เทคโนโลยี"** ซึ่งมีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้ง เป็นคำที่ค่อนข้างใหม่ในสังคมไทย

– เราต้องศึกษาให้ตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญของเทคโนโลยีที่มีวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ

> *"การขาดดุลการค้าเป็นปัญหาใหญ่และสำคัญที่คนไทยทุกคนจะต้องร่วมมือกันแก้ไข ดร.เย็นใจ เลาหวณิช ได้เสนอแนะให้รัฐส่งเสริมเทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นทางช่วยลดการขาดดุลที่สำคัญทางหนึ่ง อันเป็นวิธีแก้ระยะยาว ระหว่างนี้ก็ขอให้ประชาชนซื้อแต่สินค้าไทยไปก่อน"*

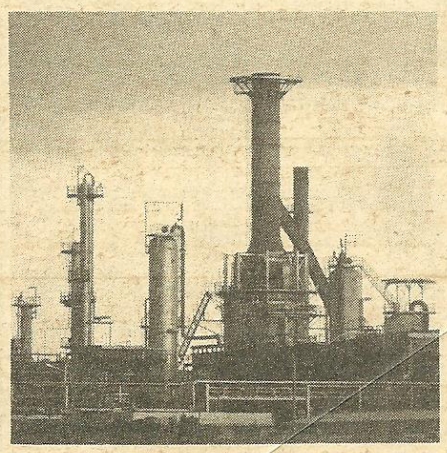

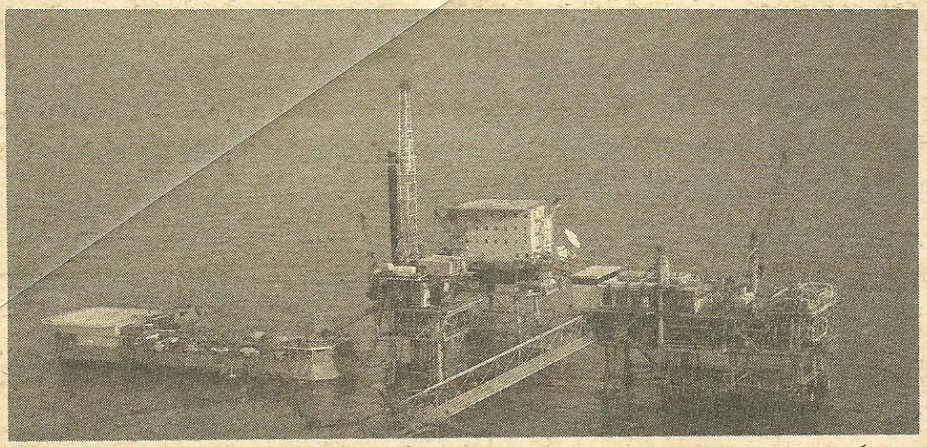

ปัจจุบันเราสามารถขุดและนำน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติมาใช้ได้บ้างแล้ว

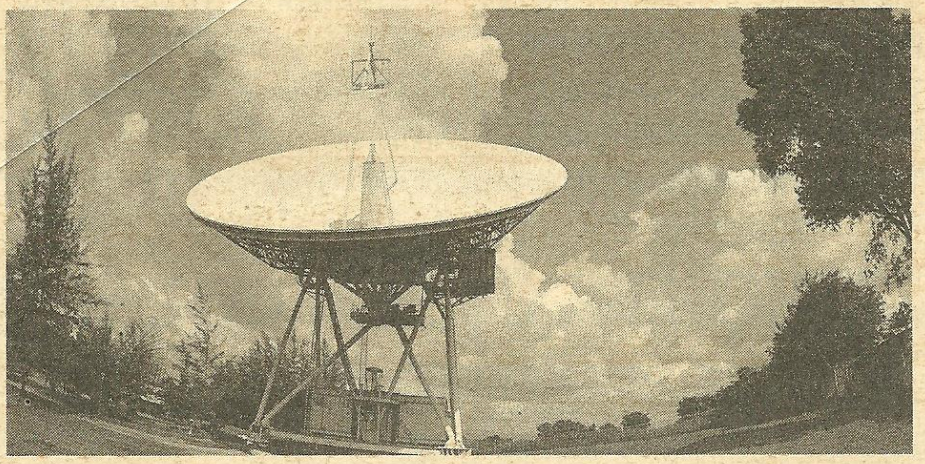

เทคโนโลยีสมัยใหม่มีส่วนช่วยงานด้านอุตสาหกรรมรวมทั้งการสื่อสารและการศึกษาด้วย

– รัฐบาลควรกำหนดนโยบายในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศให้ชัดเจน ตลอดจนมีนโยบาย พัฒนาเทคโนโลยีและพัฒนาวิทยาศาสตร์อันเป็นพื้นฐานสำคัญของเทคโนโลยีควบคู่กันไปด้วย

– รัฐบาลควรตระหนักในความจำเป็น**ในการลงทุน**เพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นการลงทุนที่ได้ผลในระยะยาว จะหวังผลในระยะสั้นไม่ได้ เมื่อตระหนักแล้วก็ควรรีบดำเนินการกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อการนี้โดยด่วน

– มาตรการระยะสั้นที่อาจพิจารณาดำเนินการได้ทันทีคือการสนับสนุน**การถ่ายทอดเทคโนโลยี**จากต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อประหยัดเวลาและงบประมาณเพื่อการวิจัย**ในบางเรื่อง** วิธีนี้จะสามารถช่วยให้ประเทศสามารถช่วยแก้การขาดดุลการค้าได้อย่างรวดเร็ว

– อย่างไรก็ดีการถ่ายทอดเทคโนโลยีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้รับการถ่ายทอดมีพื้นฐานที่จะรับเทคโนโลยีได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างรีบด่วน ที่จะให้**การศึกษา**ในด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์แก่บุคลากรทางด้านนี้อย่างรีบด่วน โดยเฉพาะในด้านการฝึกอบรม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ถ้าหวังผลระยะยาวด้วยก็จำเป็นจะต้องรีบเร่งปรับหลักฐานการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถของประชาชน อันเป็นทรัพยากรที่หาค่ามิได้ ให้มีคุณภาพสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

– มาตรการที่จะต้องดำเนินไปไม่ว่าจะเป็นนโยบายระยะสั้นและระยะยาวคือการสนับสนุนการค้นคว้า วิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนที่จำเป็นและหลีกเลี่ยงมิได้ ไทยจะยืนอยู่บนขาของตนเองได้ถ้าเราสามารถ **"พึ่งตนเองได้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี"** เท่านั้น ซึ่งในการนี้มีการค้นคว้าวิจัยเป็นหัวหอก โดยเป็นการวิจัยในทางประยุกต์

– ประการสำคัญที่รัฐจะต้องกระทำตลอดไปและอาจเริ่มได้แต่บัดนี้ คือ **ให้การศึกษาแก่ประชาชน** โดยเฉพาะในระบบการศึกษานอกโรงเรียน เช่น ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสนับสนุนให้ประชาชน **"คิดเทคโนโลยีทำเทคโนโลยีและแก้ปัญหาโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทันสมัย"** เป็นพื้นฐาน

ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้มิได้หมายความว่ามาตรการ การแก้ปัญหาอื่น ๆ เช่น มาตรการทางการเงิน มาตรการทางสังคม เช่นการรณรงค์ให้ซื้อของไทย ฯลฯ จะไม่มีความสำคัญ แต่เป็นจุดประสงค์หลักของบทความนี้ที่จะชี้ให้เห็นเหตุปัจจัยที่สำคัญที่สุดของเรื่องนี้คือ เทคโนโลยีอันมีวิทยาศาสตร์ เป็นพื้นฐาน ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดและปรากฏอยู่โดยทั่วไปในชีวิตประจำวันรอบ ๆ ตัวของท่านเองในทุกลมหายใจเข้าออก

ภาพที่ชนะการประกวด เรื่อง
"ฉันเป็นคนไทย"
จัดโดย
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

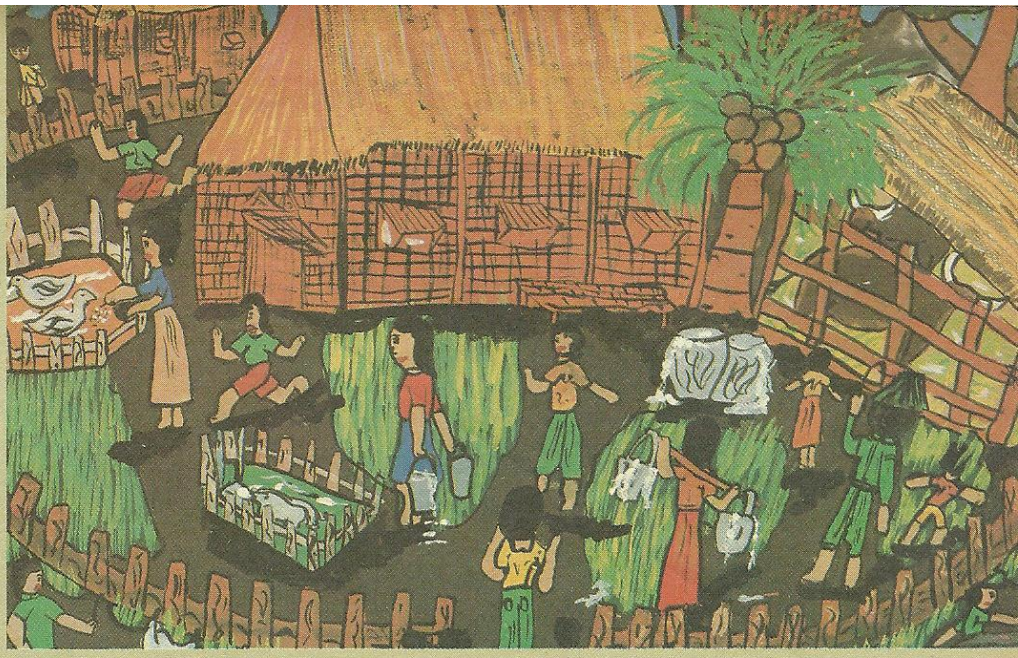

เด็กหญิง อารีรัตน์ สังสกุลณีย์
โรงเรียนวัดลาดบัวขาว

เด็กชาย ประจักษ์ เจริญไธสง
โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

เด็กไทยวันนี้

กรรณิการ์ อัศวดรเดชา

เด็กหญิง สิริพรรณ พงษ์ไพบูลย์
โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม

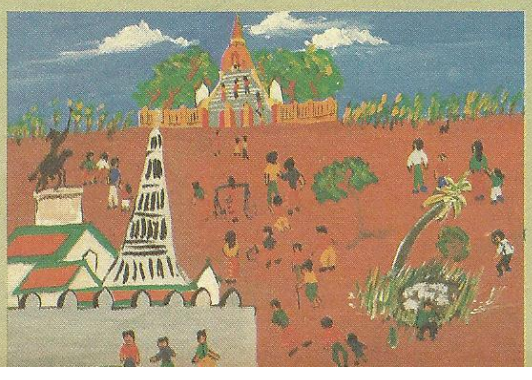

เด็กชาย สมบัติ สวัสดิ์พานิช
โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์

ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา เด็กและเยาวชนไทยได้สร้างชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านจิตรกรรมทั้งในประเทศเราและต่างประเทศ อันที่จริงก็ไม่ใช่เป็นเพราะก่อนหน้านี้เด็กไทยเราไม่มีฝีมือ แต่คงเป็นเพราะขาดโอกาสและขาดการสนับสนุนที่ดีเสียมากกว่า

เป็นที่น่ายินดีที่ได้เห็นหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนหันมาให้ความสนใจ

สนับสนุนกิจกรรมทางจิตรกรรมกันมากขึ้น กิจกรรมทางด้านจิตรกรรมที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ มีอยู่ถึง ๑๘๐ รายการ จัดเป็นอันดับ ๒ ของกิจกรรมทั้งหมดที่จัด เพื่อเยาวชนรองจากกิจกรรมกีฬาหน่วยงานที่สนับสนุนงานทางด้านจิตรกรรมในประเทศมีอยู่หลายแห่ง เช่น สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ กองทัพอากาศไทยร่วมกับบริษัทบริติชแอโรสเปส บริษัทรองเท้าบาจาแห่งประเทศไทย และบริษัทในเครือปูนซิเมนต์ไทย จำกัด ร่วมกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นต้น การสนับสนุนทางด้านการเงินของหน่วยงานต่าง ๆ นี้ช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยเราหันมาผลิตงานจิตรกรรมกันมากขึ้น อันนำมาซึ่งชื่อเสียงแก่ประเทศในที่สุด

ผลงานที่ดี ย่อมขึ้นอยู่กับฝีมือของตัวเด็กเอง แล้วฝีมือที่ว่าเล่าได้มาอย่างไร

คุยกับ**เด็กชายกิตติ พรธนหิรัญ** แห่ง**โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม**ที่ชนะการประกวดภาพของบริษัท Barber Blue Sea ในโอกาสปล่อยเรือสินค้าลำใหม่ ซึ่งกิตติสามารถเอาชนะในระดับตัวแทนประเทศและสามารถเฉือนนักเรียนตัวแทนจากอีก ๘๐ ประเทศ คว้ารางวัล ๑,๐๐๐ เหรียญสหรัฐไปในที่สุด ถามว่า ทำไมจึงวาดภาพเก่ง ได้รับคำตอบว่า เพราะมีใจรัก ว่าง ๆ ก็พยายามฝึกฝนโดยหาภาพตามหนังสือต่าง ๆ ที่ชอบมากเป็นแบบสเก็ตช์ และโดยที่คุณพ่อมีอาชีพเป็นช่างทาสี และตนเองเคยช่วยทาบ้าง เลยได้ความรู้นี้มาช่วยในการผสมสีวาดภาพ นับเป็นตัวอย่างที่ดีของการช่วยผู้ปกครองทำงาน ได้ผลถึงสองต่อ

แต่เฉพาะฝีมือเด็ก คงไม่เฉียบขาดขนาดไปชนะการประกวดนานาชาติได้ หากขาดกำลังสนับสนุนที่สำคัญอีกแรงหนึ่งคือ ครูทางด้านศิลปผู้เสียสละทั้งหลาย ข้อพิสูจน์อันนี้จะเห็นได้จากรายชื่อโรงเรียนที่ภาพของนักเรียนชนะการประกวดมักจะซ้ำ ๆ กันอยู่ไม่กี่โรงเรียน คุยกับอาจารย์วาทิมนตร์ ชัยโสตถิ อาจารย์ศิลปของโรงเรียนเจ้าพระยา

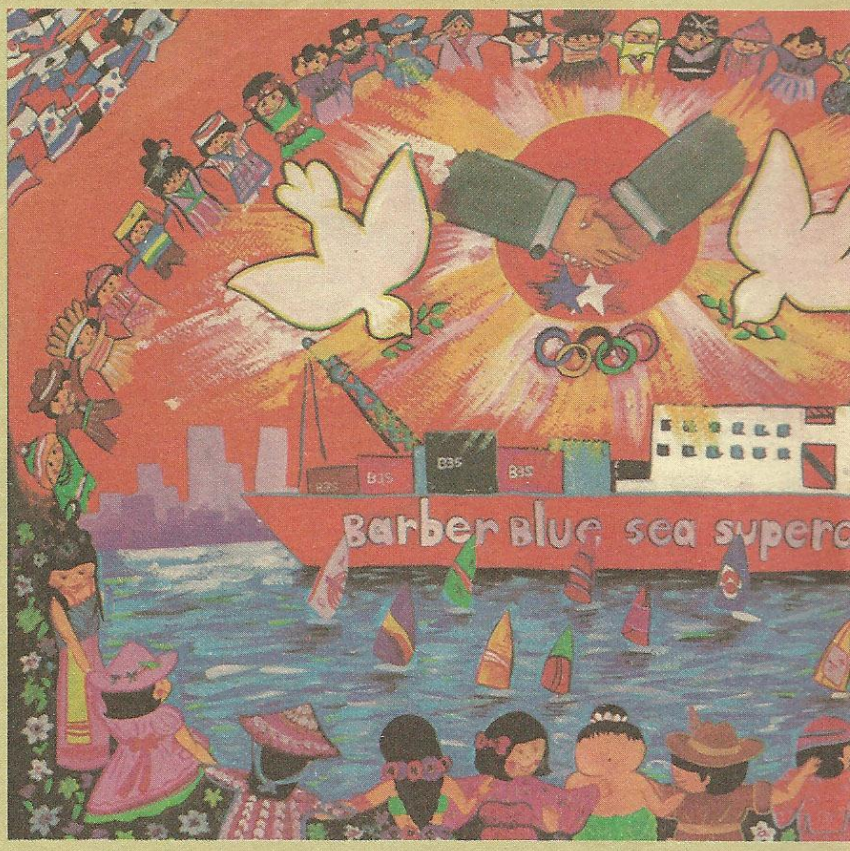

ภาพชนะการประกวดนานาชาติของ **เด็กชาย กิตติ พรธนหิรัญ**
โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
ในการประกวดซึ่งจัดโดยบริษัท Barber Blue Sea

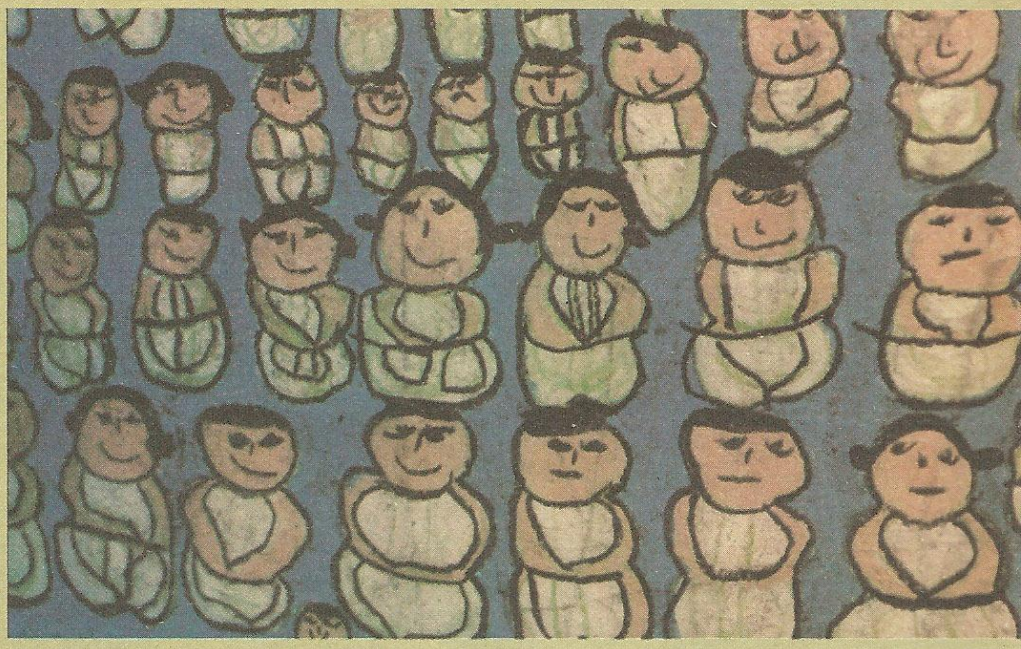

"Peace"
โดย **เด็กชาย ปราโมทย์ แซ่โค้ว** *โรงเรียนวัดมะลิ*
ดูภาพนี้ และภาพ "Rural Spirit" แล้วทำให้นึกถึงคำขวัญของปีเยาวชนสากลที่ว่า "ร่วมแรงแข็งขัน ช่วยกันพัฒนา ใฝ่หาสันติ"

"Rural Spirit"

โดย เด็กชาย กงพัฒน์ ศักดาพิทักษ์

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา จังหวัดเลย ภาพนี้ได้รับคัดเลือกให้แสดงในงานศิลปเด็กอาเซียน

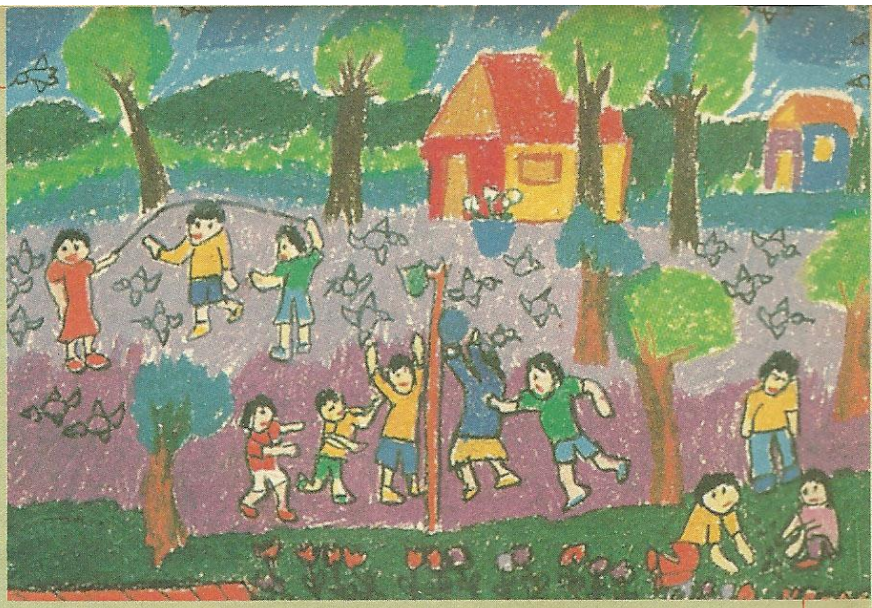

ภาพผลงานชนะเลิศ ชื่อ "สิ่งที่หนูใฝ่ฝันให้เกิดขึ้นในจังหวัดของหนู" โดย **เด็กชาย อาทิตย์ ศรีวัฒนประยูร** *โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม จัดโดย บริษัทเดินอากาศไทย จำกัด*
ภาพนี้วาดตอนเด็กชายอาทิตย์ อายุได้เพียง ๕ ปี เด็กชายอาทิตย์ ได้รับรางวัลหลายครั้ง รวมทั้งจากการประกวดภาพงานการสื่อสาร ประเทศญี่ปุ่น

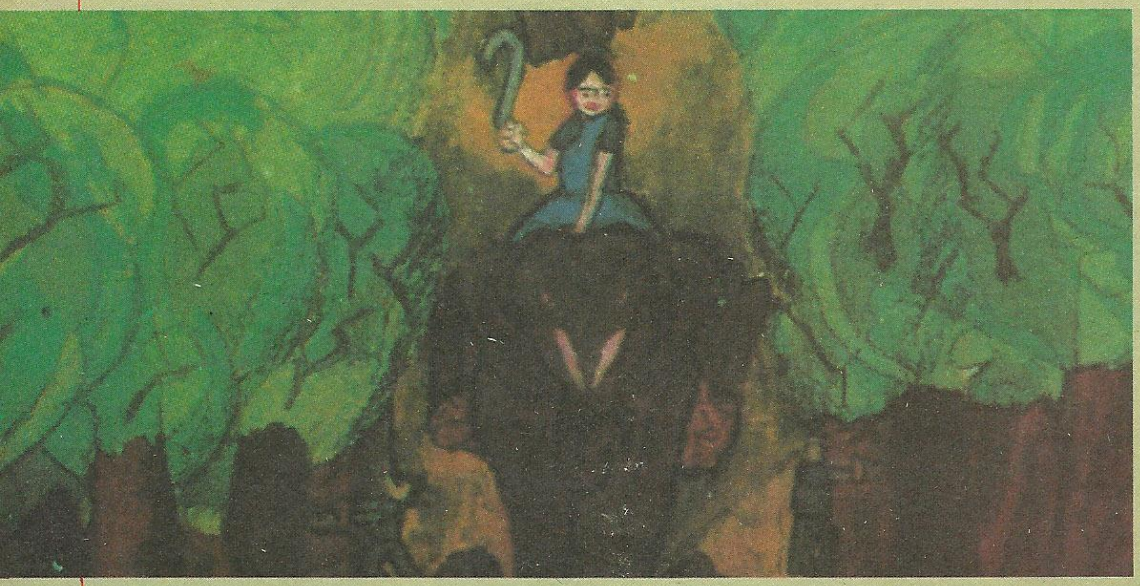

"ลากซุง" *โดย* **เด็กชาย วิเศษ แซ่โค้ว**
ภาพนี้ได้รับรางวัลจากการประกวดภาพที่จัดโดย NIPPON TELEVISION CULTURAL - SOCIETY

วิทยาคม ซึ่งลูกศิษย์หลายคนของอาจารย์ชนะการประกวดภาพไปมากต่อมากแล้ว ถามท่านว่ามีวิธีสอนอย่างไร ลูกศิษย์จึงเก่งอย่างนี้ ได้รับคำตอบว่า อาจารย์มีความจริงใจกับงาน พยายามทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจ ตัวอาจารย์เองต้องคอยติดตามผลงานทางศิลปและพยายามถ่ายทอดให้เด็ก อาจารย์คอยสนับสนุนให้กำลังใจเด็กและส่งภาพเด็กเข้าประกวดทุกคน ถ้าผลการประกวดออกมาว่านักเรียนของโรงเรียนชนะการประกวด ก็ไม่เพียงแต่พาเด็กที่ชนะไปรับรางวัลเท่านั้น แต่จะขอความสนับสนุนจากชมรมผู้ปกครองและครู พานักเรียนอื่น ๆ ไปร่วมพิธีด้วย เพื่อเป็นแรงจูงใจแก่เด็กอื่น ๆ

แม้ผลการประกวดจะออกมาว่าไม่ได้รับรางวัล อาจารย์ก็จะพาเด็ก ไปดูผลงานที่ชนะเลิศ เพื่อให้เด็กได้เห็นว่าผลงานที่ชนะนั้นดีกว่าของตนอย่างไร เพื่อให้เด็กได้ความคิดมาปรับปรุงงานของตน

ในความเห็นของอาจารย์ ไม่มีเด็กคนใดที่เรียนศิลปไม่ได้ การเรียนศิลปควรเน้นที่ความสนุกสนานของเด็ก มากกว่าให้ได้ภาพที่สวยงามเป็นที่พอใจของผู้ใหญ่

งานจิตรกรรมของเด็กไทยนับเป็นตัวอย่างของความร่วมมือร่วมใจของฝ่ายต่าง ๆ อันนำมาซึ่งผลงานอันดีเลิศในที่สุด

เล่าให้ฟังถึงความเก่งของเด็กไทยมาพอสมควรแล้วใคร่ขอยกเอาผลงานจิตรกรรมของเด็กไทยมาดูบ้าง เป็นที่น่าเสียดายที่ผลงานบางชิ้นมิได้มีภาพถ่ายเอาไว้ เพราะเจ้าตัวไม่คิดว่าจะได้รับรางวัล

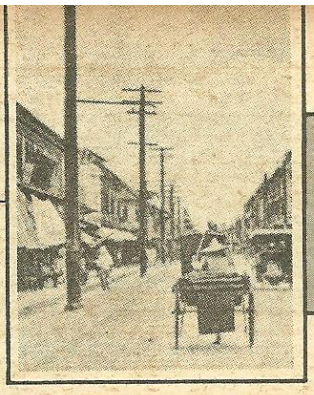

น้ำใจคนไทย

ย้อนหลังไปเมื่อประมาณ ๕๐ กว่าปีมาแล้ว สมัยนั้นเมืองไทยยังไม่เจริญเท่าทุกวันนี้ รถราก็ไม่ติดอากาศและน้ำก็ยังไม่เสีย สังคมเมืองหลวงก็ยังไม่แก่งแย่งชิงดีเท่าในปัจจุบัน สภาพของเมืองไทยในยุคนั้นเป็นเมืองที่น่าอยู่ และที่สำคัญที่สุดคือ คนไทยมีน้ำใจเอื้ออารีต่อกัน คนต่างชาติเมื่อได้ยินกิตติศัพท์ ก็อยากเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทย คนจีนเป็นชาติหนึ่งซึ่งเข้ามามากที่สุด เพราะในช่วงนั้นประเทศจีนเกิดทุพภิกขภัยในบางมณฑล และมีสงครามต่าง ๆ ผู้คนอดหยากล้มตาย บ้านเมืองระส่ำระสาย คนจีนจำนวนไม่น้อย ได้ย้ายถิ่นฐานจากบ้านเกิดเมืองนอนของตนมาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

คุณปู่ของข้าพเจ้าเป็นหนึ่งในจำนวนคนจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทย ตอนนั้นคุณพ่อของข้าพเจ้ายังไม่เกิด คุณปู่ พาคุณย่าและคุณลุงของข้าพเจ้านั่งเรือสำเภาจากซัวเถามาเมืองไทย เมื่อมาถึงก็ไปอาศัยอยู่กับญาติก่อน ระยะแรก ๆ ลำบากมาก ภาษาก็ไม่รู้จัก การกินอยู่ก็แตกต่างกัน เงินทองก็มีไม่มาก พอมาถึงคุณปู่ก็เริ่มหางานทำทันที งานสมัยนั้นหาได้ไม่ยากแต่คุณปู่ของข้าพเจ้าความรู้น้อย และไม่รู้ภาษาไทย ญาติคนที่ไปอยู่ด้วยจึงให้ไปรับไอสกรีมมาขาย คุณปู่เล่าให้ฟังว่า "ไอติมแต่ก่อนไม่เหมือนสมัยนี้หรอก หิ้วถังขายแล้วก็เคาะเก๊ง ๆ" เมื่อเริ่มขายใหม่ ๆ ภาษาไทยก็ยังพูดไม่รู้เรื่อง แต่คนซื้อก็ดีไม่เคยโกงเลย ช่วยนับเงินนับของอย่างถูกต้อง ต่อมาคุณปู่ก็เปลี่ยนงานไปเรื่อย ๆ งานไหนได้เงินมากก็ทำ จนกระทั่งอยู่เมืองไทยได้ปีกว่า ๆ คุณพ่อของข้าพเจ้าก็เกิดมา เมื่อมีคนเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งคนคุณปู่ก็ต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อเลี้ยงครอบครัวให้เพียงพอ ช่วงนี้คุณปู่ก็เริ่มคิดว่าจะทำอย่างไรดีถ้าเป็นลูกจ้างหาเช้ากินค่ำอย่างนี้ถ้าลูกเต้าเจ็บป่วย จะทำอย่างไรคงไม่มีเงินรักษา พอดีได้เจอกับนายทหารม้าคนหนึ่งซึ่งใจดีมาก และสงสารครอบครัวของคุณปู่ นายทหารม้าบอกคุณปู่ว่า "เจ๊กลี้ไปหัดทำกับข้าวไทยนะ แล้วเดือนหน้าเข้าไปขายที่โรงทหารม้า มีที่พักให้ด้วย"

เดือนต่อมาคุณปู่ก็ย้ายไปอยู่ในกรมทหารม้า แถวบางซื่อ การเข้าไปขายข้าวแกงไม่ใช่ของง่าย ๆ สบาย ๆ ต้องตื่นตี ๔ ไปซื้อกับข้าว เวลาไปก็ต้องไปกับคุณย่า ลูกสองคนก็ยังเล็กมาก ท่านได้ภรรยาทหารช่วยเหลือบอกให้เอาลูกมาฝากไว้เช้ามืดแค่ไหนก็ไม่เป็นไร เพราะลูกเขาเองก็ตื่นแต่มืดเหมือนกัน คุณปู่ไปซื้อกับข้าวเสร็จกลับมา ก็มาทำกับข้าว แล้วขายถึงเที่ยงคืนเพราะทหารเปลี่ยนเวรกันหลายผลัดกว่าจะขายเสร็จ เก็บข้าวของเสร็จก็ตี ๒ ตื่นมาตี ๔ ก็เริ่มอีกเป็นอย่างนี้เรื่อยมา

วันหนึ่ง คุณพ่อของข้าพเจ้าไม่สบาย คุณย่าไปซื้อของกับคุณปู่ไม่ได้ คุณปู่ก็ขับสามล้อไปคนเดียว พอซื้อของเสร็จจะกลับก็เกิดอุบัติเหตุ ล้มหัวฟาดไปถูกแง่งหิน หน้าหัวถลก คุณปู่ยังพอมีสติเอามือจับหัวพยายามจะห้ามเลือดตัวเอง แต่เป็นลมไปเสียก่อน พ่อค้าแม่ค้าแถวตลาดจำได้ก็อุ้มใส่สามล้อพากลับไปที่โรงทหาร คุณย่าเห็นเข้าก็ตกใจ แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรจะไปหาหมอก็ไม่กล้าเพราะไม่มีเงิน ถึงแม้จะร้ายแรงอย่างไรก็ได้แต่ใส่ยาและกินยาตามมีตามเกิด วันรุ่งขึ้น คุณปู่ก็เป็นไข้และแผลก็เริ่มเป็นหนอง นายทหารคนเดิมที่เคยช่วยเหลือมาก่อนและมากินข้าวที่ร้าน ทราบข่าวเข้าจึงพาไปหาหมอในกรม ช่วยเหลือทำแผลและให้กินยาจนหายเป็นปรกติ จากนั้นคุณปู่ก็ทำการค้าในโรงทหารเรื่อยมา มีทุกข์ร้อนอย่างไรก็ได้รับความช่วยเหลือจากนายทหารผู้นี้ตลอดมาจนลูก ๆ โตอายุ ๑๐ กว่าปี คุณปู่ก็พาลูกกลับเมืองจีน และไม่เคยมาเมืองไทยอีกเลย

คุณปู่เล่าเรื่องนี้ให้ข้าพเจ้าฟังเมื่อข้าพเจ้าไปเยี่ยมคุณปู่เมื่อปลายปีที่แล้ว คุณปู่พูดกับข้าพเจ้าว่า "คนไทยน้ำใจสะอาดจริง ๆ ถ้าไม่ได้คนไทยช่วยเหลือคงไม่ได้อยู่มาจนเห็นลูกเห็นหลานอย่างทุกวันนี้ ก๋งอยากรู้จริง ๆ ว่า นายทหารม้าคนนั้นยังอยู่หรือเปล่า อยู่ไหนก็ไม่รู้ ปู่ยังระลึกถึงบุญคุณของเขาเสมอ" ฟังเรื่องนี้จากคุณปู่แล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้ง จึงประนมมือขึ้นภาวนาให้พี่น้องคนไทยทุกคนมีน้ำใจประเสริฐเช่นนั้น สังคมไทย จะได้อยู่เป็นสุข และสงบ

———สาวิตรี ดำรงค์วัฒนโภคิน

หน้าต่างสุขภาพ

ผมโง่กินข้าวขาวมาเสียนาน

คนภูธร

เมื่อไม่นานมานี้ ผมได้พาครอบครัวไปเที่ยวที่ชานพระนคร บังเอิญได้พบชายวัยกลางคนคนหนึ่งชื่อปทุม เป็นภารโรงโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในท้องที่นั้นแกมานั่งคุยด้วยขณะที่ผมนั่งรับประทานอาหารกลางวันอยู่กับครอบครัวใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งใกล้ ๆ กับที่แกกำลังเก็บผักบุ้งอยู่ ขณะนั่งคุยด้วยนั้นแกได้เห็นข้าวในจานที่ผมรับประทานอยู่สีมันนวล ๆ แกถามผมว่าข้าวอนามัยใช่ไหม ผมตอบว่าใช่ แกชมว่าผมฉลาดกินของดี แล้วแกก็เล่าเรื่องที่ครอบครัวของแกประสบมาให้ผมฟัง

"ผมก็โง่มานานครับคุณ เมื่อก่อนนี้ผมชอบกินข้าวขาว ยิ่งขาวยิ่งชอบ และยิ่งข้าวเก่าที่ขัดแล้วขัดอีก หุงขึ้นหม้อผมยิ่งชอบ ถ้าภริยาผมนึ่งข้าวเหนียว ผมจะให้แกขัดด้วยสารส้มจนใสเป็นกระจกเพราะมันขาวชวนกิน" ปทุมพูดพลางงัดเอายาเส้นออกมาจากกระเป๋ากางเกงมวนใบจากสูบ

"แต่ครอบครัวของผมเจ็บกระเสาะกระแสะอยู่บ่อย ๆ เดี๋ยวไปโรงพยาบาลไปไม่หยุด"

"คุณเบิกค่ายาได้มิใช่หรือ" ผมสอดขึ้น

"ได้ก็จริงครับ แต่มันเสียเวลา เสียค่ารถค่ากิน ซึ่งมันเบิกไม่ได้" ปทุมตอบพร้อมกับปล่อยควันบุหรี่

"เวลานี้เป็นอย่างนั้นอยู่หรือเปล่า" ผมซัก ปทุมพูดต่อไปว่า

"นั่นซี ผมกำลังจะเล่าให้คุณฟังอยู่นี่แหละครับ ผมก็เลยไปหาอาจารย์สังวรอาจารย์ใหญ่โรงเรียนของผม ปรารภเรื่องสุขภาพของครอบครัวผมให้ท่านฟัง ท่านได้เรียกพยาบาลประจำโรงเรียนมาพยาบาลให้คำแนะนำผมว่า ให้ผมกินอาหารที่ดีและมีประโยชน์ ร่างกายแข็งแรงแล้วก็จะไม่เจ็บไม่ไข้เอง ผมถามพยาบาลว่าอาหารที่ดีมีประโยชน์นั้นมีอะไรบ้าง เธอแนะนำให้ผมกินอาหารให้ครบ ๕ หมู่ หรือ ๔ หมู่ อะไรนี่แหละครับ ผมจำไม่ได้แน่ ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เธอแนะนำผมก็คือ **"ข้าวซ้อมมือ"** *อาหารที่เธอแนะนำผมผมไม่ค่อยจะมีเงินซื้อกินนักหรอกครับ ผมทอดแหหาปลา เก็บผักหักฟืนกินไปตามอัตภาพ สิ่งที่ผมทำเองได้ก็คือ ข้าวซ้อมมือ เพราะแถวนี้มันท้องนา ผมซื้อข้าวเปลือกได้ถูก และทำให้ผมประหยัดไปเยอะ ผมได้ตัดขอนไม้เก่า ๆ ที่นอนอยู่ในบริเวณโรงเรียนมาขุดทำครกใหญ่ใช้ตำข้าว พอเปลือกแตกผมก็ฝัดเอาไม่ต้องตำนาน สีมันคล้ายของคุณนี่แหละ แล้วหุงโดยไม่ซาวน้ำนะครับ อันนี้สำคัญ ทีแรกผมก็กินไม่ค่อยลง เพราะมันรสสาก ๆ แต่พอกินนานเข้าก็ชิน และเวลานี้ผมกินได้โดยไม่ต้องมีกับ ตั้งแต่นั้นมาคุณเอ๊ย ครอบครัวของผมไม่เจ็บไม่ไข้เลย เมื่อก่อนผมไม่สมบูรณ์อย่างนี้หรอกครับ"* ปทุมพูดพลางยกแขนขึ้นให้ผมดู หน้าตาแกเปล่งปลั่ง ผิวพรรณดี ผมจึงพูดเสริมว่า

"ผมเองก็เพิ่งกินได้สักปีเศษ ๆ นี้เอง รู้สึกว่าแข็งแรงดี ประชาชนควรกินกันให้มากเพราะมันป้องกันได้หลายโรค"

"หาได้ที่ไหนครับคุณ แถวบ้านนอกคนเขาไม่ค่อยเอามาขายกัน เพราะถึงเอามาเขาก็คงขายไม่ออก ผมจึงทนตำกินเอง"

ผมได้แนะนำแกให้ไปซื้อตามร้านสหกรณ์ และบอกยี่ห้อ รวมทั้งข้าวอนามัยสวนจิตรลดาของในหลวงของเราด้วย แล้วแกถามผมว่าข้าวซ้อมมือนี้มีอะไรดีบ้าง พอดีผมมีฉลากข้าวอนามัยที่ผมซื้อรับประทานอยู่ในรถ จึงเอามาอ่านให้แกฟัง ในฉลากนั้นแสดงสรรพคุณของข้าวกล้องไว้ดังนี้

๑. มันมีวิตามิน บี ๑ ซึ่งสามารถป้องกันโรคเหน็บชาได้

๒. มันมีวิตามิน บีรวม ซึ่งป้องกันและบรรเทาอาการอ่อนเพลีย และขาไม่มีแรง อาการปวดแสบและเสียวในขา ปวดน่อง ปวดกล้ามเนื้อ ลิ้นแตก หรือเป็นแผลริมฝีปากเจ็บหรือมีแผล โรคผิวหนังบางชนิดก็ป้องกันได้ นอกจากนั้นยังดีสำหรับโรคปลายประสาทอักเสบ และโรคเกี่ยวกับระบบประสาทบางชนิดด้วย

๓. มีวิตามินบี ๒ ซึ่งป้องกันโรคริมฝีปากแตกที่เรียกว่าปากนกกระจอก

๔. วิตามินบีรวม ซึ่งกล่าวมาแล้วมันช่วยทำให้สมองดี เรียนเก่ง และเจริญอาหาร

๕. มีธาตุเหล็ก ซึ่งป้องกันโรคโลหิตจาง

๖. มีธาตุฟอสฟอรัสซึ่งช่วยในการเจริญเติบโตของกระดูกและฟัน

๗. มีธาตุแคลเซี่ยม ซึ่งทำให้กระดูกแข็งแรง ช่วยป้องกันไม่ให้เป็นตะคริว

๘. มีไขมันมากกว่าข้าวขาว อันให้ประโยชน์ในด้านพลังงานแก่ร่างกาย

๙. กากอาหารก็มากกว่าข้าวขาว ซึ่งจะช่วยป้องกันท้องผูก และมะเร็งในลำไส้ใหญ่

๑๐. มีเกลือแร่และวิตามินต่าง ๆ กว่า ๒๐ ชนิด ช่วยทำให้การทำงานของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์

๑๑. มีโปรตีนมากกว่าข้าวขาว อันทำให้ช่วยเสริมสร้างส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

๑๒. เมื่อมีธาตุต่าง ๆ มากกว่าข้าวขาวดังกล่าว ทำให้ส่วนที่แป้งน้อยกว่าข้าวขาว ลดความอ้วนของคนอ้วน และช่วยเสริมร่างกายคนที่ผอมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผมแนะนำให้แกเลิกสูบบุหรี่ แกได้โยนบุหรี่ทิ้งต่อหน้าผม และสาบานว่าจะไม่สูบอีกต่อไป

ผมมาคิดว่า เออ เมืองไทยเรานี้ของกินออกมากมาย ถ้าเรารู้จักกินของที่มีประ–โยชน์ ต่อร่างกายแล้ว ร่างกายของเราก็จะแข็งแรง ไม่มีโรค ถ้าเป็นเด็ก โตขึ้นก็จะเป็นเด็กฉลาดและเติบใหญ่เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ท่านผู้อ่านเป็นอีกคนหนึ่งใช่ไหมครับ ที่ยังกินข้าวขาวอยู่ ผมขอเชิญมากินข้าวกล้องอย่างพวกเราบ้าง ไม่กินข้าวกล้องล้วน ๆ จะปนข้าวขาวบ้างก็ได้ เราหันมากินอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ ถั่วงา แทนเนื้อสัตว์ที่หายากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะเด็กแรกเกิดจน ๔ ขวบนั้น ต้องการอาหารจำพวกเนื้อและถั่วมาก เพื่อบำรุงสมองให้เจริญเต็มที่ โตขึ้นเป็นเด็กที่เรียนเก่ง และคุณแม่ก็ต้องบำรุงร่างกายให้แข็งแรงด้วย เพื่อให้นมแก่ลูกอ่อน นมแม่อย่าทิ้ง อย่าเห็นนมกระป๋องเป็นของดี เพราะนั่นไม่ใช่นมที่แท้ มันเป็นนมของสัตว์ สำหรับสัตว์กิน ยิ่งนมกระป๋องแล้วห้ามเด็ดขาด ผมเป็นห่วงพี่น้องชาวชนบทเวลามีลูกอ่อนหรือเจ็บไข้มักจะงดอาหารหลาย ๆ อย่าง ซึ่งล้วนแต่มีประโยชน์ เช่น แม่ลูกอ่อนกินแต่ข้าวกับเกลือ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ขอให้พี่น้องทุกคนเอาใจใส่ในเรื่องกินให้มาก รับรองว่าท่านจะมีร่างกายสมบูรณ์ ไม่ต้องเจ็บต้องไข้ไปโรงพยาบาลบ่อย ๆ โดยเฉพาะข้าวกล้องนั้นอย่าขาดนะครับ หุงไม่ต้องซาวน้ำ เทน้ำใส่แล้วหุงได้เลย และไม่ต้องเช็ดน้ำด้วย แล้วท่านจะแข็งแรง แก่ช้า ตาสว่าง ผิวพรรณดี มีปัญญา พาฉลาด และในที่สุดชาติเจริญ

เพลงใบไม้

(ต่อจากหน้า ๕๓)

โมง

ยายเลยนั่งลง มองเหม่อออกนอกชาน ไปที่แม่น้ำ แม่น้ำสุพรรณเชี่ยวกรากอ้อมโค้งมาม้วนเป็นเกลียวอยู่ตรงหน้าบ้านยาย กอสวะผักป่องลอยมาเป็นระยะ บางกอมาวนอยู่หน้าบ้านยาย ก่อนที่จะล่องไปตามน้ำต่อไป บางกอใหญ่มากทีเดียว ถ้ามันปะทะเข้ากับเสานอกชานเรือนของยาย เห็นทีว่าบ้านของยายจะพัง

เสียงชะชะฮ้าไฮ้ของเพลงเรือแว่วมาในความรู้สึกของยายเหมือนมันดังมาจากหัวคุ้งโน้น

"...เอ่ยปากว่าจะลาน้ำตาจะรินจะร่วงออกเอ๋ยพ่อเอ๋ยยังนึกเป็นห่วงพ่อพี่ชาย เดือนสิบสองน้ำนองสองฝั่งฟาก ต้องจำใจจำจากนึกแล้วยังเสียดาย จะล่อเรือคืนหลังระมัดระวังหน่อย เถิดพ่อ ถ้าจับถ่อผิดถ่อประเดี๋ยวจะตกน้ำตาย..."

เพลงจากดังมาขาด ๆ หาย ๆ ยายมองเหม่อไปที่แม่น้ำยิ้มออกมาคนเดียว

ยายมาถึงวัดป่า ประแป้งแต่งตัวกับเขาจนได้ อีส้มเช้าเห็นอาการของยายแล้วจะไม่ยอมให้ยายมาท่าเดียว แต่ยายก็ยืนยันกับมันว่าไปได้ กูไม่เป็นอะไร กูไปได้ กูจะไปไหว้หลวงพ่อด้วย

พอแต่งตัวเสร็จ ตวัดสะไบเฉียงบ่า ดวงตาของยายก็แจ่มใสดูราวกับว่าอาการไข้ของยายหายไปหมดสิ้น ส้มเช้ามันตามดูยายอย่างใกล้ชิดจึงค่อยสบายใจขึ้น แต่ส้มเช้ามันรู้ว่ายายจะดูแข็งแรงหน้าแจ่มใสอย่างนี้ทุกทีที่จะเริ่มเล่นเพลง จึงไม่ค่อยวางใจนัก เพราะอาการของยายตอนที่รถเขาไปรับนั้นดูประหลาดอยู่ ตอนที่ส้มเช้ามันเข้าไปปลุกนั้น ยายไม่รู้สึกตัวเสียแล้ว ปล้ำกันอยู่นานเชียวกว่าจะฟื้น

ส้มเช้านั่วเนียใกล้ยายมากเข้า ยายก็ไล่ให้มันไปเตรียมตัวของมัน ไม่ลืมที่จะส่งสายสร้อยข้อมือทองเส้นเล็ก ๆ ให้ ยายคิดว่าส้มเช้ามันเป็นสาวเป็นนาง ควรจะมีทองหยองติดตัวออกแขกบ้าง ของยายนั้นไม่มีหรอก ยายบอกมันว่าไม่ต้องมาเป็นห่วงกู ส้มเช้าก็แต่งตัว ด้วยเสื้อผ้าออกงานสีสดชุดเดียวที่มีอยู่เหมือนกับยาย

ยายเดินออกไปหน้าเวที รู้สึกเหมือนเวทีแห่งนี้เป็นที่เกิด เป็นที่ซึ่งยายเกิดและโตมาจนเป็นสาวและแก่เฒ่า ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็คุ้นเคย จะร้องจะรำดูมันช่างง่ายดายและแสนที่จะสนุก ทุกเม็ดฝุ่นบนพื้นที่แห่งนี้เป็นของยาย ยายรู้จักฝุ่นทุกเม็ดบนพื้นที่แห่งนี้

ยายรู้สึกอย่างนั้นจริง ๆ

"จบพานขึ้นเหนือเศียรธุปกะเทียนวันทา

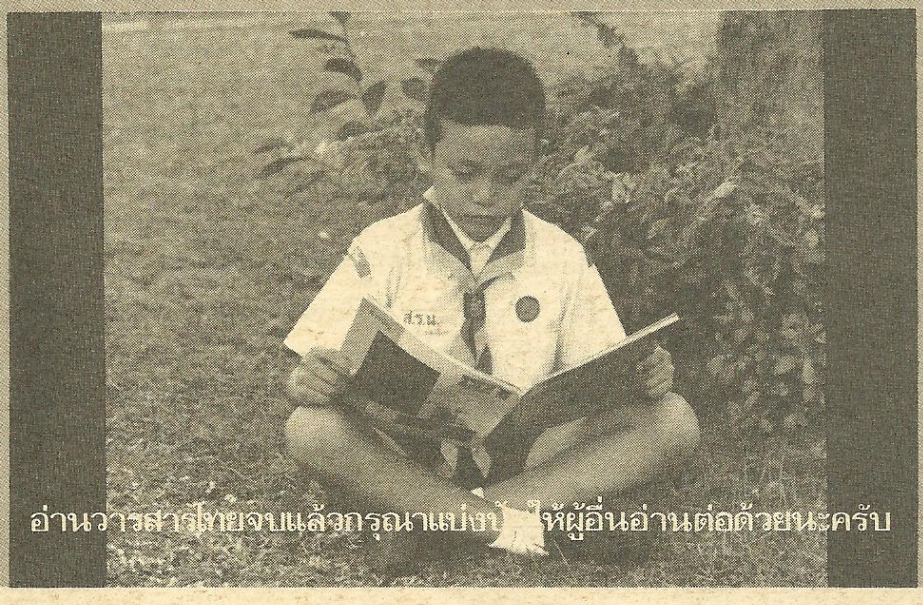

อ่านวารสารไทยจบแล้วกรุณาแบ่งปันให้ผู้อื่นอ่านต่อด้วยนะครับ

ไหว้พระตรัยรัตนาถวาย
ลูกจะยกบายศรีขึ้นสี่มุมไหว้พระภูมิเจ้าที่
ไหว้เทวดาองค์ดี ๆ ทั้งหลาย
ไหว้พ่อเพชรครูแก้วสอนอีแขวให้กะฉัน
เป็นแม่เพลงเมืองสุพรรณชื่อกำจาย...”

เสียงกังวานของยายขึ้นบทไหว้ครูสะกดคนฟังให้นิ่งได้ส่วนหนึ่ง คนที่เขาไม่ได้สนใจอะไรในเรื่องเพลงเขาก็นั่งคุยกันไป กินเหล้ากันไป แต่ยายไม่เคยสนใจหรือจับสังเกตว่าจะมีใครฟังหรือใครไม่ฟัง ความรู้สึกทั้งหมดของยายอยู่บนเวที ฟังฝ่ายพ่อเพลงเขาร้อง ดูซิมันจะว่ายังไง อย่าหลวมมาเชียวนะมึง

ยายไม่อยากมองไปที่คนดู เพราะยายกำลังรู้สึกว่าตาของยายพร่าจนมองอะไรไม่ค่อยเห็น

ยายกำหนดใจขืนตัวเองไว้มั่น ฟังเสียงแม่เพลงพ่อเพลงเขาร้อง ยายตั้งใจฟังเพื่อรอจังหวะของยาย

ยายออกไปร้องเกริ่นสั้น ๆ และออกไปแก้บทเกี้ยว มีเสียงคนดูหัวเราะ ทั้งขบขันและเอ็นดูยายที่เดินรำออกไปชนแม่เพลงด้วยกัน ยายไม่ได้สนใจ สิ่งที่ยายคิดอยู่คือออกไปแก้พ่อเพลงเขาให้ได้

คนดูคิดว่ายายเดินชนแม่เพลงด้วยกัน เพราะเงอะงะด้วยความชรา แต่ไม่ใช่หรอก ตาของยายมองไม่เห็นแล้วต่างหาก

ไม่มีใครบนเวทีสังเกตเห็นความผิดปรกติของยาย แม้แต่ส้มเช้าเอง เพราะสีหน้าของยายยิ้มและเสียงของยายก็กังวานสดใส

“...โอ้พ่อจันหร์กระจ่างดูท่าดูทางจับจดหัวเคยโดนแพ่นด้วยตะพดบ้างหรือไม่ มาจุ้นจ้านเอ่ยวจีช่างจู้จี้จุกจิก พ่อตาพองผมหยิกดูหลุกหลิกจัญไร...”

ไม่มีใครสังเกตเห็นความผิดปรกติของยาย แม้จนยายถอยหลังไปชนม้านั่งแล้วยายจับม้านั่ง คลำหาที่นั่งและนั่งลง ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ยายทำอยู่เสมอ ยายแก่มาแล้ว ยืนนานไม่ไหว ใคร ๆ ก็คิดเช่นนั้น

ส้มเช้าหยุดกรับเข้ามาถามยายว่าเป็นอย่างไร ยายยิ้มกับมันแล้วบอกว่า *“กูจะกินหมาก”*

ส้มเช้าพยายามเดินเข้ามาข้างเวที ให้ยายนั่งลงบนเก้าอี้แล้วหยิบห่อหมากวางบนตักยาย ยายจัดหมาก ดวงตาแจ่มใสของยายจับนิ่งอยู่กับพ่อเพลงที่กำลังประคารมกันอยู่ มีเสียงหัวเราะเฮฮากับคารมของพ่อเพลงแม่เพลงเป็นระยะ

ยายมองอะไรไม่เห็นแล้ว แต่ก็ยังมีแรงหยิบหมากเข้าปาก

ยายไม่ได้เคี้ยวหมาก ยายไม่รู้รสของหมากอีกต่อไปแล้วว่าอร่อยหรือไม่อร่อย แต่ยายยังนั่งอยู่เช่นนั้น

ส้มเช้ามันสะดุดพื้นเวทีคะมำ วางกรับในมือแล้วก็รำป้อออกไป

ถึงตอนชมดง ฝ่ายชายพาเมียกลับบ้าน

“...ต้นแก้วต้นเก่าดอกมันขาวเต็มกิ่งอยู่ใกล้ต้นกร่างลูกกลิ้งออกเกลื่อนไป โน่นสาเกแตกก้านแล้วใครเขากานต้นตะโก เหลือแต่ตอตั้งโด่อยู่ข้างกอหงอนไก่ ใบกร่างแก่แก่ไม่มีใครแลเหมือนเก่า พอลมพัดร่วงกราวลอยไปไกล..”

ส้มเช้ามันร้องได้เท่านี้พวกพ่อเพลงแม่เพลงตลอดจนอีท้ายป้อยทั้งหลายก็กรากเข้ามาจับตัวมันไว้ แม่ขวัญจิตหัวหน้าวงฉลาเข้าไปหายาย ตะโกนเรียกชื่อยายเสียงลั่น

ก็เสียงที่อีส้มเช้าร้องน่ะ มันเสียงยายชัด ๆ

พบกับประธานศาลฎีกา

(ต่อจากหน้า ๓๐)

เท็จจริงนอกสำนวน แต่ในทางตรงกันข้ามเคยตัดสินยกฟ้องโจทก์ ซึ่งบางครั้งรู้สึกว่าจำเลยน่าจะทำผิด แต่หลักฐานไม่พอลงโทษ”

“นอกจากหลักนิติศาสตร์แล้ว ศาลใช้หลักอะไรในการพิจารณาตัดสินคดี”

“อาศัยหลักเหตุผล หรือหลักตรรก-ศาสตร์”

“คดีอะไรควรจะขึ้นศาลทหาร และคดีอะไรควรจะขึ้นศาลพลเรือน ทำไมคดีบางเรื่องจึงขึ้นศาลทหาร ทั้ง ๆ ที่ควรจะขึ้นศาลพลเรือน เช่น ทหารยิงคนตายอย่างนี้เป็นต้น”

“คดีขึ้นศาลทหารนั้นคือคดีอาญาที่ทหารถูกฟ้องหาว่ากระทำความผิด คดีแพ่งไม่ขึ้นศาลทหาร ถ้าทหารกระทำผิดร่วมกับพลเรือน เช่น ทหารร่วมกับพลเรือนปล้นทรัพย์ ทหารก็ขึ้นศาลพลเรือน ที่กฎหมายให้ทหารขึ้นศาลทหารก็เพื่อความเหมาะสม”

“ท่านมีความดีเด่นอะไรเป็นพิเศษที่ได้ขึ้นมาเป็นประธานศาลฎีกา”

“เรื่องนี้ผมไม่ขอตอบ เพราะพูดไปก็เหมือนกับยกย่องตัวเอง ขอขอบคุณที่ถาม”

“กระผมก็เห็นจะรบกวนท่านอาจารย์เพียงเท่านี้ ท่านมีอะไรจะฝากถึงพี่น้องประชาชนบ้างไหมครับ”

“ผมก็ขอฝากความรักความปรารถนาดีไปให้พี่น้องทุกคน และผมขอให้คำมั่นว่าทางฝ่ายตุลาการจะรับใช้ประชาชนจนสุดความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นธรรม”

จากนั้นผมก็ลาท่านกลับ

ท่านผู้อ่านที่รัก ผมขอฝากข้อคิดไว้ในตอนท้ายนี้ว่า ตำแหน่งประธานศาลฎีกานั้นเป็นตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายตุลาการ ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแขนงหนึ่งของประเทศ เทียบเท่ากับนายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภา น้อยคนนักที่จะไต่เต้าขึ้นมาถึงขั้นนี้ แต่ท่านสังเกตไหมครับว่า **บุคคลผู้ประกอบด้วยคุณธรรม แม้จะเกิดในชนบทห่างไกล อยู่กับฝูงนกฝูงกา ก็สามารถเป็นได้ ขอให้เยาวชนทั้งหลายจงมีความพยายาม ความสุจริต และมีคุณธรรมเยี่ยงท่านทุกคนเถิด แล้วจะพบความเจริญในชีวิตอย่างแน่นอน**

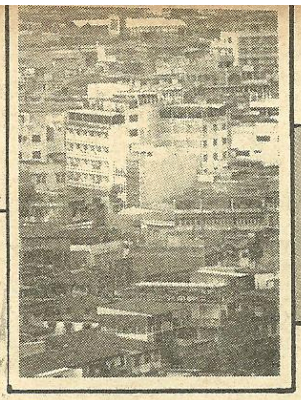

ข่าวรอบสามเดือนที่น่าสนใจ

วีระชัย แก้วพันธุ์

ขยะอันตราย

ข่าวการประชุมสภาสังคมสงเคราะห์โลกที่ประเทศแคนาดาเมื่อปลายปี ๒๕๒๗ แจ้งว่าที่ประชุมมีความเห็นว่า ขยะเป็นปัญหาของทุกประเทศ เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บนานับประการ วารสาร–ไทยจึงขอเตือนพี่น้องประชาชนอย่าได้ทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง ที่เน่าเปื่อยได้ก็ควรฝังหรือทำปุ๋ยหมัก และที่ไม่เน่าเปื่อยเช่น พลาสติกเป็นต้น ก็ให้จัดการเผามันเสีย อย่าได้นำไปทิ้งกองไว้ข้างถนน นอกจากจะน่าอุจาดตาแล้ว ยังทำให้แพร่เชื้อโรคดังกล่าวมา

กระชายแก้โรคบิดมีตัว

คุณสุพจน์กับคณะซึ่งทำโครงการสมุนไพรเขียนลงในวารสารหมอชาวบ้าน เล่ม ๖๖ ปี ๒๕๒๗ ว่า กระชาย หรือขิงทรายนั้นแก้โรคบิดมีตัวได้ ให้เผาไฟแล้วตำผสมกับน้ำปูนใสกินทีละครึ่งแก้ว ได้ผลชะงัดนัก หายแล้วให้กินต่อสักสองวัน จะได้หายขาด

โครงการป่ารักน้ำ

เป็นโครงการของสมเด็จพระแม่เจ้าของเรา พระองค์ทรงชวนเชิญราษฎรปลูกป่าเพื่อรักษาต้นน้ำลำธาร เริ่มที่อำเภอส่องดาวเป็นอันดับแรก แล้วขยายไปตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ อันนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุดของชาติเวลานี้ เพราะป่าของเรากำลังจะหมด ทำให้อากาศร้อน น้ำท่วม ฝนแล้ง เพราะเราขาดป่า ขอให้พี่น้องประชาชนจงรักป่า ปลูกป่ากันให้มาก ตามคันนา ตามสวน ที่ไหน ๆ ให้เต็มไปด้วยป่า แล้วชีวิตเราจะร่มเย็น (จากไทยรัฐ ๘ พ.ย. ๒๗)

กระเป๋านักเรียนพระราชทาน

สมเด็จพระราชชนนีได้ทรงออกแบบกระเป๋านักเรียนและประดิษฐ์ส่งให้กระทรวงศึกษาธิการ ๒ ใบ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คุรุสภาที่จะผลิตจำหน่ายแก่นักเรียนต่อไป เป็นกระเป๋าที่มีลักษณะและขนาดเหมาะสมแก่เด็กในการใช้และถือก็สะดวกไม่ว่าจะขึ้นรถหรือลงเรือ ทั้งราคาก็ย่อมเยากว่าท้องตลาดเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดและการใช้งาน เป็นข่าวที่นำความโสมนัสมาสู่ปวงชนโดยถ้วนหน้า ที่สมเด็จย่าของเราทรงห่วงใยประชาราษฎรไม่ว่างเว้นหรือส่างซาในทุกทาง ทรงงานอย่างไม่มีเวลาว่าง แม้แต่โทรทัศน์พระองค์ก็ไม่ทอดพระเนตร เพราะทรงเห็นว่าเสียเวลา แต่ทรงฟังวิทยุแทน เพราะได้ฟังด้วย และทรงงานไปด้วย เป็นตัวอย่างที่หาที่ไหนไม่ได้แล้ว

กรุงเทพฯ เมืองสะอาดปี ๒๘

ความสะอาดเป็นสิ่งที่บ้านเมืองปรารถนาโดยเฉพาะขยะมูลฝอยนั้นก่อให้เกิดโรคภัยนานับประการ ปี ๒๕๒๘ นี้ กรุงเทพฯ จะขันเชนาะเรื่องความสะอาดเพื่อให้เป็นเมืองสะอาดโดยจัดหาถังขยะให้มากขึ้น และขนขยะได้มากขึ้น อันที่จริงประชาชนก็มีส่วนช่วยเหลือทางการ ถ้าช่วยกันรักษาโดยไม่ทิ้งขยะ เศษตั๋วก็ใส่กระเป๋า ก้านไม้ขีดที่ใช้แล้วก็ใส่กลับเข้าไปในกล่องอีก หน้าบ้านใครใครก็กวาดอย่างในญี่ปุ่น ข้อสำคัญก็คือ หาบเร่นอกจากของที่ขายจะโดนฝุ่นไม่สะอาดก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บแล้ว ยังช่วยก่อความสกปรกแก่บ้านเมืองอีกโสดหนึ่งด้วย โดยเฉพาะถั่วขั้วถั่วต้ม คนซื้อกินแล้วมักจะทิ้งเปลือกเกลื่อนถนน ควรจะเก็บเปลือก

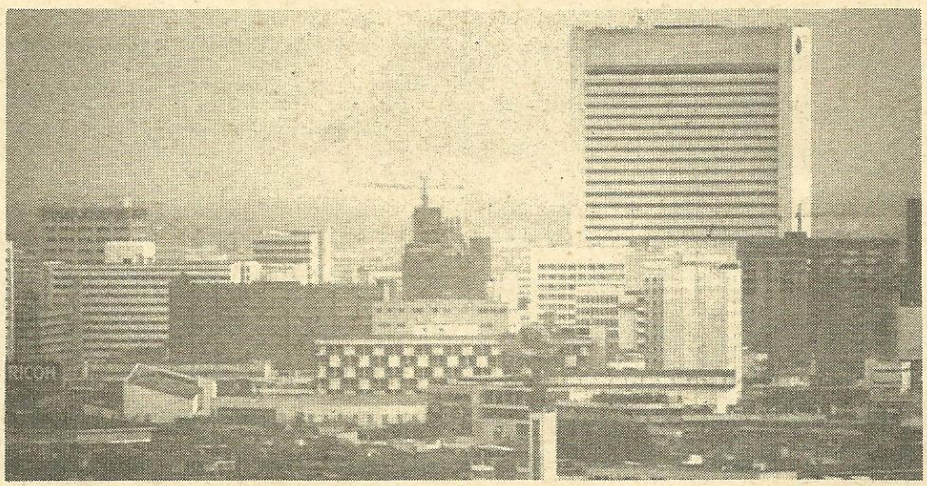

ไว้ในถุงที่ใส่ถั่ว แล้วเอาไปทิ้งใส่โคนต้นไม้ ซึ่งจะเป็นปุ๋ยอย่างดี ส่วนพวกที่เปิดขวดน้ำอัดลมขายก็ควรเก็บฝาจุกไว้ ไม่ทิ้งเกลื่อนกลาด เช่นนี้แล้ว เราก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บกวาด คนก็จะเจ็บไข้น้อยลง บ้านเมืองเราก็เจริญ

รณรงค์ความสะอาดทั่วประเทศ

เมื่อพูดถึงกรุงเทพฯ จะรณรงค์ในเรื่องความสะอาด ในนครหลวง ทางกระทรวงสาธารณสุขซึ่งรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วประเทศ ก็จะรณรงค์ในเรื่องความสะอาด ทั้งในด้านอาหารและถนนหนทางตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ ให้มีความสะอาดเพียงพอ เพื่อไม่ให้เป็นที่แพร่เชื้อโรค ประชาชนจะได้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ระวังอาหารกระป๋องเป็นพิษ

คณะกรรมการอาหารและยาเตือนว่า อาหารกระป๋องที่ทะลักเข้ามาจากทางใต้นั้นไม่มีเลขทะเบียนบนฉลาก แม้อาหารกระป๋องที่ผลิตในประเทศที่ไม่มีเลขทะเบียนเช่นว่านั้น ให้พึงระวัง อาจเป็นพิษ หรือขาดคุณภาพ เพราะไม่ได้อยู่ในความควบคุมของทางการ

ควบคุมอากาศในเมือง

ทางกรมอนามัยก็เป็นห่วงเรื่องอากาศเป็นพิษ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และในเขตอุตสาหกรรม อย่างเช่นสมุทรปราการเป็นอาทิ จึงได้จัดตั้งสถานีตรวจวัดอากาศขึ้น ๒ สถานีในเขตที่พักอาศัยกรุงเทพฯ และที่สมุทรปราการ เรื่องนี้ ผู้เขียนข่าวใคร่ขอแนะว่า เราปลูกต้นไม้กันให้มากเพื่อดูดอากาศพิษ และปลูกหญ้าให้ทั่วทุกแห่ง ถนนราดยางถึงริมหญ้า หญ้ามันจะรักษาความชื้นกันไม่ให้มีฝุ่น ข้อสำคัญก็คือ อย่าใช้รถยนต์กันให้มากนัก นอกจากจะเปลืองน้ำมัน ก่อให้เกิดมลพิษในอากาศแล้ว ยังทำให้รถแน่นถนน สิ้นเปลืองเงินทองอีกด้วย เดินเอาบ้าง หรือไม่ก็ขี่จักรยานอย่างเมืองจีนเขาดีไหมครับ

การเลือกซื้อน้ำบริโภค

พี่น้องในชนบทคงไม่ทราบหรอกครับว่า ชาวเมืองเขาซื้อน้ำขวดใหญ่ ๆ บริโภคกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการไม่ค่อยประหยัดแล้ว เวลานี้มีผู้ผลิตน้ำดื่มออกขายโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพบางยี่ห้อก็มีเชื้อโรค ทางการผู้เกี่ยวข้องท่านเตือนว่า ให้สังเกตให้ดี

– ภาชนะที่บรรจุอยู่ในสภาพเรียบร้อยดีหรือไม่ จุกปิดสนิทไหม มีร่องรอยการเปิดหรือเปล่าถ้ามีก็นับว่าไม่สะอาด

– น้ำต้องใส ไม่มีสี ไม่มีตะกอน

– สังเกตข้อความบนภาชนะบรรจุต้องมีเลขทะเบียนตำรับอาหาร ผ.อ..../252.. ชื่อและที่ตั้งของสถานที่ผลิตอย่างชัดเจน

– เลือกซื้อจากร้านที่ไว้ใจได้เท่านั้น

อันตรายจากผงชูรส

ขณะนี้พี่น้องประชาชนใช้ผงชูรสกันอย่างฟุ่มเฟือย โดยเห็นแก่ความอร่อยไม่นึกถึงอันตรายจากผงชูรส ซึ่งมีมากมาย ตั้งแต่มีอาการแพ้คลื่นไส้อาเจียน จนกระทั่งอาจมีอันตรายถึงขั้นพิการทางสมองได้ โดยเฉพาะเด็กทารก คนแก่ และหญิงมีครรภ์ ทางคณะกรรมการอาหารและยาฝากเตือนว่าอย่าบริโภคกันมากนัก สำหรับผู้เขียนข่าวเองใช้น้ำตาลแทน โดยไม่รับประทานผงชูรสเลย เพราะเห็นว่าเป็นของที่ไม่เป็นประโยชน์และยังเป็นพิษอีก

เปิดแผนกจิตเวชในโรงพยาบาลทั่วไป

ด้วยปรากฏว่ามีผู้ป่วยโรคจิตและประสาทไปรับการตรวจตามโรงพยาบาลทั่วไปมากขึ้นครั้นจะขยายโรงพยาบาลจิตเวชก็ไม่อาจทำได้ในขณะนี้ กระทรวงสาธารณสุขจึงดำริที่จะเปิดแผนกจิตเวชขึ้นในโรงพยาบาลทั่วไป เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

กวดขันการเล่นแชร์

พี่น้องในชนบทคงไม่คุ้นกับคำว่าแชร์นัก คือการเข้าหุ้นเงินกัน แล้วประมูลกันด้วยการให้ดอกเบี้ย ใครชนะก็เอาไป ทีใครทีมัน เล่นกันมานานนมแล้ว เป็นการเงินนอกระบบ ที่ไม่ค่อยจะมั่นคงนัก เพราะโกงกันง่าย และโกงกันมาก ทางการเห็นว่านอกจากจะเป็นปัญหาในด้านคดโกงกันแล้ว ยังเป็นการสร้างนิสัยการประหยัดที่ไม่ถูกวิธีให้กับเด็กอีกด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงสั่งการให้โรงเรียนกวดขันให้ครูสอดส่องดูแลและชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงผลเสียของการเล่นแชร์ให้นักเรียนเข้าใจ และครูต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนด้วย ผู้เขียนข่าวขอให้คุณพ่อคุณแม่ช่วยอีกแรงหนึ่งด้วยนะครับ

กวดขันสถานที่เล่นเสก็ต

คำว่าเสก็ตนั้นเป็นภาษาฝรั่ง เป็นรองเท้าหรือแผ่นกระดานที่มีล้อ ขี่เลื่อนไถลไปตามพื้นเรียบ เดิมเด็กหรือผู้ใหญ่ที่มีเงินซื้อมาเล่นกันบนลานซีเมนต์ แต่เวลานี้ มีผู้สร้างลานเสก็ตใหม่สำหรับเด็ก แล้วเก็บสตางค์ ซึ่งก็เป็นการออกกำลังดีหรอก แต่อาจจะมีผลเสียตรงที่ว่า ฝึกนิสัยฟุ่มเฟือยให้แก่เด็ก และทำให้เด็กหนีโรงเรียนไปเล่นเสก็ต กรมตำรวจจึงสั่งการให้เปิดเป็นเวลาวันธรรมดาตั้งแต่เวลา ๑๒ น. และวันหยุดตั้งแต่ ๙ น. และปิดไม่เกิน ๒๒ น. และห้ามไม่ให้ผู้ที่อายุไม่ถึง ๒๐ ปีเข้าไปเล่นเสก็ตอย่างเด็ดขาด กรมตำรวจได้ขอความร่วมมือกระทรวงศึกษาธิการให้ดูแลนักเรียนและเยาวชน ตลอดจนให้สถานศึกษาชี้แจงแก่นักเรียนนักศึกษาให้เข้าใจด้วย

กิจกรรมเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

การผลิตสื่อทางวิชาการ ของ สำนักงาน เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

ผลิตหนังสือภาษาไทย จำนวน ๗ เล่ม

๑. จากฟ้า...สู่ดิน
๒. วารสารไทยปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๖
๓. เฉลิมพระเกียรติพระราชวงศ์ฝ่ายใน
๔. สมุดบันทึกประจำวันสำหรับประชาชน ๒๕๒๘
๕. รายงานผลการสัมมนาเรื่อง "ภาษาไทยกับสังคมไทย"
๖. ประกวดภาพถ่าย "เอกลักษณ์ของชาติ"
๗. คู่มือการเมืองไทย ๒๔๗๕ – ๒๕๒๕

ผลิตหนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน ๓ เล่ม

1. THAILAND HEADQUARTERS OF THE WORLD FELLOWSHIP OF BUDDHISTS
2. THAILAND EXECUTIVE DIARY 1985
3. NIRAT MUANG KLAENG

ผลิตภาพนิ่ง จำนวน ๑ เรื่อง

๑. ภาพนิ่งชุด ศีล ๕

ผลิตเทปโทรทัศน์ จำนวน ๔ เรื่อง

๑. ผลงานดีเด่นของผู้ใหญ่บ้านกัมพล พันธุ์-ทอง
๒. คำตอบอยู่ที่หมู่บ้านชุด ๔
๓. THAILAND TODAY
๔. MORE THAN A MONARCH

ข่าวเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติประจำปี ๒๕๒๗

ในโอกาสที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทยและเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๒๗ ณ บริเวณหน้าอาคารเวทีใหม่สวนอัมพร ได้มีการกระทำพิธีมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่ผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติประจำปี ๒๕๒๗ รวม ๖ ราย ได้แก่ ธนาคารศรีนคร จำกัด ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด บริษัทเครือซิเมนต์ไทย จำกัด บริษัทสุรามหาราษฎร์ จำกัด บริษัทโกดัก (ประเทศไทย) จำกัด และคุณวันเพ็ญ ใบหยก

ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ รับมอบเทปเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติจากบริษัทเอกชน

ในวันที่ ๒๓ มกราคม ศกนี้ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องรับรอง ชั้น ๓ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล นายบุญยิ่ง มหกิจกิตติชัย ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดมหกิจ–แทรกเตอร์ และบริษัทมหกิจจักรกลขอนแก่น จำกัด ได้เข้าพบ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประจวบ สุนทรางกูร) ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เพื่อมอบเทปพร้อมโน้ตเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหาชัย ทั้งที่มีคำร้องและเพลงบรรเลง จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด ให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติไว้ใช้ประโยชน์ในราชการ ซึ่งประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติรับไว้ด้วยความขอบคุณที่บริษัทฯ ได้สร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชน และส่วนรวม ทำให้การขับร้องและบรรเลงเพลงเหล่านี้เป็นไปอย่างมีมาตรฐานแบบอย่างเดียวกัน และทำให้เกิดความซาบซึ้งในความหมายของเพลงนั้น ๆ ด้วย

ปฏิทินกิจกรรม สอช.

วันเดือนปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
ทุกวัน	เผยแพร่บทความภาษาอังกฤษชุด "Thai Way Of Life"	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๖.๕๕ น.
๒๕ – ๒๗ พ.ย.๒๕๒๗	ร่วมมือกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติจัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อการประถมศึกษาของไทย เนื่องในโอกาสวันประถมศึกษาแห่งชาติ	บริเวณหอประชุมคุรุสภา
๑ – ๔ ธ.ค. ๒๕๒๗	สนับสนุนภาพนิ่งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้แก่กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย เพื่อจัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย
๔ ธ.ค. ๒๕๒๗	สนับสนุนสปอตโฆษณาเรื่อง **"วันพ่อแห่งชาติ"** ให้แก่ ร.ร.วัฒนาวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่ในงานเทิด–พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	ร.ร.วัฒนาวิทยาลัย
๕ ธ.ค. ๒๕๒๗	รายการวิทยุ **"จากฟ้า...สู่ดิน"** เรื่อง *"โครงการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๕.๔๕ น.
๑ – ๗ ธ.ค. ๒๕๒๗	ร่วมกับสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ เผยแพร่ภาพนิ่งเรื่อง **"ราชธรรม"** และเทปโทรทัศน์เรื่อง **"การพัฒนาการศึกษาและชุมชน"** เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในงานสัปดาห์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง	กรมประชาสัมพันธ์
๗ ธ.ค. ๒๕๒๗	สนับสนุนเอกสารเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติและภาพยนตร์พระราชกรณียกิจแก่กองพันปฏิบัติการจิตวิทยาศูนย์สงครามพิเศษ เพื่อจัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ บางไทร จ.อยุธยา	อ. บางไทร จ.อยุธยา
๑๐ – ๑๖ ธ.ค. ๒๕๒๗	ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมนิยมไทยและคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา–วิทยาลัยจัดนิทรรศการ **"เอกลักษณ์ไทย"** ในงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทยและเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย ปี ๒๕๒๗	ณ เวทีใหม่ สวนอัมพร
๑๓ ธ.ค. ๒๕๒๗	รายการวิทยุ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"ทรงพระกรุณานาฏศิลป์"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๕.๔๕ น.

วันเดือนปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
๑๗ ธ.ค. ๒๕๒๗	รายการโทรทัศน์ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"ปวงประชาเป็นสุขศาสนต์"*	ทางสถานีโทรทัศน์สี ช่อง ๙ อสมท เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๑๗ – ๒๑ ธ.ค. ๒๕๒๗	สนับสนุนภาพนิ่งและเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติแก่กองนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสงเคราะห์ เพื่อเผยแพร่ใน **งานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ประชาสงเคราะห์ ครั้งที่ ๘**	กรมประชาสงเคราะห์
๒๑ – ๓๐ ธ.ค. ๒๕๒๗	ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสมาคมนิยมไทยจัดนิทรรศการเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทยในงาน **"สัปดาห์นิยมไทยครั้งที่ ๗"**	อาคารกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
๒๕ ธ.ค. ๒๕๒๗	รายการโทรทัศน์รักแผ่นดินไทย เรื่อง **"ประวัติและและผลงานดีเด่น สาขาการพัฒนาชุมชนและชนบทของผู้ใหญ่บ้านกัมพล พันธุ์ทอง"**	ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕
๒๕ ธ.ค. ๒๕๒๗	รายการโทรทัศน์ **"รักแผ่นดินไทย"** เรื่อง *"ประวัติและผลงานดีเด่น สาขาการพัฒนาชุมชน และชนบทของผู้ใหญ่บ้านกัมพล พันธุ์ทอง"*	ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕
๒๙ – ๓๐ ธ.ค. ๒๕๒๗	สนับสนุนเอกสาร เทปโทรทัศน์ และภาพยนตร์พระราชกรณียกิจแก่ที่บังคับการทางยุทธวิธีร่วม ๑๒ ชุดควบคุมและประสานงานโครงการ ๕๑๓ ค่ายปักธงชัย เพื่อเข้าร่วมแสดงกิจกรรมของหน่วยในงานประจำปีของโรงพยาบาลมหาราช นครราช–สีมา และจัดนิทรรศการเผยแพร่พระเกียรติคุณพระราชกรณียกิจและการพัฒนาประเทศของพระ–บรมราชจักรีวงศ์ในงานประจำปีของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	บริเวณศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา
๓ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"จากฟ้า...สู่ดิน"** เรื่อง *"โครงการหลวง"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๙.๓๐ – ๑๙.๔๕ น.
๗ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์ เรื่อง **"ไทยแผ่นดินธรรม"** เนื่องในวันที่รัชกาลที่ ๙ มีพระชนมายุเสมอรัชกาลที่ ๕	ทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย
๑๐ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"รามเกียรติ์กรุงรัตนโกสินทร์"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา

วันเดือนปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
๑๐ ม.ค. ๒๕๒๘	ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (ดร.สุวิทย์ ยอดมณี) บรรยายเรื่อง **"เอกลักษณ์ไทย"** แก่นักศึกษาวิทยาลัยการปกครอง หลักสูตรจ่าจังหวัด รุ่นที่ ๓	๑๕.๓๐ – ๑๕.๔๕ น. โรงเรียนนายอำเภอ จ.ปทุมธานี
๑๒ ม.ค. ๒๕๒๘	สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ฉายเทปโทรทัศน์และภาพยนตร์ฯ และจัดนิทรรศการ เนื่องในโอกาสวันเด็กแห่งชาติประจำปี ๒๕๒๘	ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
๑๕ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์ **"สยามปริทรรศน์"** เรื่อง *"ประวัติและผลงานดีเด่นสาขาการพัฒนาสังคม"*	ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๕ เวลา ๒๓.๐๐ – ๒๔.๐๐ น.
๑๗ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"จากฟ้า...สู่ดิน** เรื่อง *"ความคืบหน้าของการปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมือง"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๕.๔๕ น.
๒๐ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการ **"สดุดีบุคคลสำคัญ"** เรื่อง *"เจ้าดารารัศมีพระราชชายา"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๗.๓๐ – ๗.๕๕ น.
๒๑ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"ใบลานจารอักษร"*	ทางสถานีโทรทัศน์สี ช่อง ๙ อสมท. เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๒๔ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"สดุดีบุคคลสำคัญ"** เรื่อง *"สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสสมหาเถระ)"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๗.๓๐ – ๗.๔๕ น.
๒๗ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"สายใจไทยประชา"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๗.๓๐ – ๗.๔๕ น.
๓๐ ม.ค. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์ **"รักแผ่นดินไทย"** เรื่อง *"ประวัติและผลงานดีเด่นด้านวิทยาศาสตร์ (สาขาชีววิทยา)"*	ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เวลา ๒๓.๐๐ น.
๒ – ๓ ก.พ. ๒๕๒๘	สนับสนุนเอกสารเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติให้แก่โครงการผูกพันธ์ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ เพื่อมอบเป็นรางวัลแก่นักเรียนและสถาบันที่เข้าร่วมงาน และชนะเลิศกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในงานมอบประกาศนียบัตร และจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน	โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดปฐมบุตรอิศราราม เขตบางกอกน้อย
๑๔ ก.พ. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"ระเบียบชาวพุทธ"*	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๕.๔๕ น.

วันเดือนปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
๑๕ – ๑๗ ก.พ. ๒๕๒๘	ร่วมมือกับจังหวัดปราจีนบุรี จัดนิทรรศการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในงาน **"วันนิยมไทย"**	บริเวณศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี
๑๗ ก.พ. ๒๕๒๘	รายการวิทยุ **"สดุดีบุคคลสำคัญ"** เรื่อง *"อุทยาน-พระบรมราชานุสรณ์รัชกาลที่ ๒"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๗.๓๐ น.
๑๘ ก.พ. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์ **"อยู่อย่างไทย"** เรื่อง *"ฟ้อนรำในดาวดึงส์"*	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท. เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๔๕ น.
๒๑ ก.พ. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์ **"รักแผ่นดินไทย"** เรื่อง *"ผลงานดีเด่นของผู้ใหญ่กัมพล พันธุ์ทอง"*	ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เวลา ๒๓.๐๐ น.
๒๘ ก.พ. ๒๕๒๘	รายการ **"สดุดีบุคคลสำคัญ"** เรื่อง *"พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย"*	ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๗.๓๐ น.
๑๙ – ๒๑ มี.ค. ๒๕๒๘	ศจ.พ.ต.หญิงคุณหญิง ผะอบ โปษะกฤษณะ ประธานคณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติไปร่วมสัมมนาเรื่อง **"การใช้ภาษาไทยทางวิทยาศาสตร์"** ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้จัด	ห้องบรรยายจุลชีววิทยา คณะแพทย์ศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
๓๐ มี.ค. ๒๕๒๘	มอบวัสดุและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติให้แก่มหาวิทยาลัยแห่งเอเชียตะวันออกของมาเก๊า เพื่อตั้งแสดงในห้องจัดนิทรรศการของศูนย์วัฒนธรรมระหว่างประเทศแห่งแรกของมาเก๊า ซึ่งจะมีพิธีเปิดในวันที่ ๓๐ มีนาคม ศกนี้	ศูนย์วัฒนธรรมระหว่างประเทศของมาเก๊า
๓๑ มี.ค. ๒๕๒๘	รายการโทรทัศน์เทิดพระเกียรติเรื่อง **"วันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว"**	ทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ

หมายเหตุ

เอกสารที่ สอช.ผลิตขึ้นนี้ ท่านจะหาอ่านได้ที่**หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุด ร.ร.มัธยม ร.ร. เทศบาลวิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชน ที่อ่าน น.ส.พ.ประจำหมู่บ้าน วัดพัฒนา ธนาคารบางแห่ง ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์บริการการศึกษา ม.สุโขทัยฯ สนง.การประถมศึกษาจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ศาลากลางจังหวัด** ตลอดจนหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจทั่วประเทศ ฯลฯ ที่ใกล้บ้านท่าน

ศิริวัลย์ เหมะจันทร

คุยกับวารสารไทย

ปัญหาทั่วไป

ถาม : *พระสมัย สีลโชโต ถามมาจากวัดอินทรวนาราม บุรีรัมย์ ว่าไม่คิดเงินค่าวารสารไทยหรือและออกกี่เดือนเล่ม*

ตอบ : วารสารไทยเป็นของฝากพี่น้องประชาชนครับ พิพม์ครั้งละหมื่นเล่มตามงบประมาณ หากจะมีท่านผู้ใดบริจาคเพื่อพิมพ์เพิ่ม ผู้จัดทำก็จักขอบคุณ เวลานี้กำลังพิจารณาหาทางจำหน่าย ออกสามเดือนเล่มครับ กำลังจะออก ๒ เดือนเล่ม

ถาม : *คุณสุรพล เมืองนนท์ ถามมาจากวิทยาลัยครูเชียงรายว่า จะขอส่งเรื่องและภาพเกี่ยวกับลานนาไทยมาลงได้หรือไม่*

ตอบ : เรายินดีรับลงให้ครับ ไม่เฉพาะแต่เรื่องลานนาไทย จะเป็นเรื่องอะไรก็ได้ที่จะทำให้สังคมไทยเจริญขึ้น บทความควรแสดงออกซึ่งข้อเท็จจริงหรือสภาพปัญหา ข้อเสนอแนะในการสรรค์สร้างหรือแก้ไข ใช้ภาษาง่ายและเขียนให้ดี โน้มน้าวชักจูง คุณสุรพลอาจเขียน เรื่อง การแก้ปัญหายาเสพติดหรือการแก้ปัญหาคนงานถูกหลอกซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของชาติอยู่ขณะนี้ก็ได้ ความยาวสัก ๓ หน้านะครับ อนึ่ง เราเปิดรับบทความเรื่อง "น้ำใจคนไทย" จากผู้อ่านมานานแล้ว บทความที่ว่านี้มีความยาวไม่เกินหนึ่งหน้ากระดาษพิมพ์ของวารสารไทย ประมาณหน้าครึ่งกระดาษพิมพ์คือแสดงถึงความมีน้ำใจซึ่งบุคคลมีต่อกันและเป็นเหตุการณ์จริง ๆ ที่ผู้เขียนได้ประสบมา

ถาม : *กำนันสัมฤทธิ์ หาญเวช ตำบลวังตะเฆ่ก่อง อำเภอหนองบัวเหว ชัยภูมิ ถามว่า วารสารไทยได้รับเงินจากไหน*

ตอบ : งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นเงินของพี่น้องประชาชนเอง เพราะฉะนั้นก็ขอให้แบ่งปันกันอ่านนะครับ

ตอบ : *พ.อ.อ.สุมล สุมินานนท์ ถามมาจาก พุนพิน สุราษฎร์ธานีว่า จะใช้มาตรการใดในการขจัดมารศาสนา ซึ่งพวกเหล่ามิจฉาชีพอาศัยศาสนาหากินในรูปเหลี่ยมต่าง ๆ*

ตอบ : ความจริงทางการได้วางมาตรการป้องกันและขจัดมารศาสนาไว้รัดกุมพอสมควร เช่น ห้ามมิให้เรี่ยไร ถ้าจะเรี่ยไรต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อนเป็นต้น ถามพระราชบัญญัติควบคุมการเรี่ยไรและพระราชบัญญัติจราจรทางบกก็ห้ามมิให้มีการเรี่ยไรบนรถหรือตามป้ายรถประจำทางที่เห็น ๆ นั่นแหละครับ มันน่ารำคาญสิ้นดีเลยและถ้ามีการเรี่ยไรโดยหลอกประชาชนว่าวัดโน้นวัดนี้ให้มาเรี่ยไรเพื่อสร้างไอ้นั่น ไอ้นี่ จนประชาชนผู้มีความเลื่อมใสหลงเชื่อ ได้บริจาคเงินไปก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน มีโทษจำคุกตั้งหลายปี แต่คนก็ยังทำกันอยู่ ทางแก้ก็คือ

(๑) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้กฎหมาย

(๒) เจ้าหน้าที่กวดขันจับกุมกันอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้กฎหมายไปในตัว

(๓) ประชาชนเองจะต้องระมัดระวัง อย่าเชื่อโดยงมงาย เห็นบาตรเห็นผ้าเหลืองหน่อยก็ให้เงินเขาแล้ว อย่างนี้ก็แก้ยาก ถ้าท่านเห็นพระปลอมหรือมีการเรี่ยไรโดยผิดกฎหมาย ก็ขอให้แจ้งตำรวจจับเลยนะครับ

ครอบครองที่ดินแทนผู้อื่น

ถาม : *คุณสม มาเจริญ ๘๓ หมู่ ๕ ต.ตาขีด อ.บรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์ ถามมาว่า*

ผมได้ครอบครองที่ดินทำกินประกอบอาชีพมาโดยเปิดเผย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ จนถึงปัจจุบันนี้ เป็นเวลา ๒๗ ปีแล้ว เป็นที่ดินเดิม ๓ แปลงติดต่อกัน เนื่องมาจากเหตุดังนี้

"เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ทางโรงงานน้ำตาลบ้านมะเกลือ (ในสมัยนั้น เป็นของธนาคารมณฑล คลังสินค้า จำกัด ได้ส่งตัวแทนไปหาซื้อที่ดินเพื่อตั้งโรงงานหีบอ้อย

ทำน้ำเชื่อมเพื่อส่งโรงงานใหญ่ตัวแทนได้ไปหาผมเพื่อขอซื้อที่ดินดังกล่าว ผมจึงได้ปรึกษาหารือกับภรรยาผม, พี่ภรรยา, และน้องภรรยา ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินเดิมตกลงแบ่งขายทั้ง ๓ แปลงเป็นจำนวนที่ดินประมาณ ๑๘ ไร่เศษ (ที่ดินติดต่อกัน) ตกลงซื้อขายกันในขณะนั้นไร่ละ ๑,๐๐๐ บาทถ้วน เพราะในขณะผมตกงานไม่มีงานทำ ทางตัวแทนผู้ซื้อรับรองว่า ถ้าผมทำให้ซื้อที่ดินดังกล่าวได้แล้ว พอเริ่มสร้างโรงงาน ผมจะได้เข้าทำงานกับโรงงานทันทีในที่สุดก็ตกลงแบ่งขายที่ดินดังกล่าวให้โรงงานโดยผมเป็นตัวแทนฝ่ายขาย ผู้จัดการโรงงานเป็นตัวแทนฝ่ายซื้อ เมื่อเริ่มทำสัญญาซื้อขายกันทางโรงงานใหญ่ก็ส่งช่างมาทำการก่อสร้างโรงงานหีบอ้อยทันที สร้างเสร็จก็เริ่มรับซื้ออ้อยจากชาวไร่อ้อยทันที ผมเองก็ได้เริ่มทำงานในหน้าที่ พนักงานบัญชีน้ำหนักอ้อยประจำวันและเดือนโดยได้ค่าแรงงานในสมัยนั้นวันละ ๑๕ บาท และได้รับตลอดปี (ปีหนึ่งทางโรงงานจะเปิดทำงานเพียง ๔ เดือนเพราะอ้อยหมด) แต่ผมเองมีหน้าที่เฝ้าดูแลโรงงานและที่ดินทั้งปี ส่วนคนงานอื่นนั้นต้องกลับไปโรงงานใหญ่หมด

"ต่อมาการโอนที่ดินก็เสร็จสิ้นเมื่อปี ๒๕๐๑ ในปีนี้พอถึงฤดูหีบอ้อยทางโรงงานก็ทำการหีบอ้อยทำน้ำเชื่อมจนหมดอ้อยหมดฤดู ผมก็ต้องอยู่เฝ้าโรงงานเช่นเดิมจนปลายปี ๒๕๐๑ นี้ ทางโรงงานใหญ่ (ผจก.) ก็สั่งรื้อถอนตัวโรงงานหีบอ้อยและอุปกรณ์ต่าง ๆ กลับโรงงานใหญ่หมด ผมทราบว่าทางโรงงานทำงานโรงหีบนี้แลขาดทุนมาทั้ง ๒ ปี ผจก.สั่งให้ผมอยู่ดูและเฝ้าที่ดินโดยให้เงินเดือนเท่าเดิน ๔๕๐ บาทต่อเดือน โดยไปรับเงินที่โรงงานใหญ่ ผมได้รับเงินในปีนี้มาได้ ๔ เดือน ผจก.โรงงานใหญ่ก็บอกว่าต่อไปไม่ต้องไปรับเงินเดือน เพราะทางโรงงานไม่มีงบที่จะจ่ายให้แล้ว ผจก.บอกว่าให้ผมทำประโยชน์ในที่ดินของโรงงานแทนเงินเดือนต่อไป ผมก็ต้องมาปรับปรุงที่ดินทำไร่เป็นอาชีพและทุกปีทางอำเภอมาเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ผมก็เป็นผู้เสียภาษีแทนมาจนถึงปี ๒๕๑๗ ผมจึงทราบว่า ทางโรงงานบ้านมะเกลือ ได้เลิกล้มกิจการไปแล้ว พร้อมทั้งธนาคารมณฑลฯ ก็เลิกล้มไปด้วยแล้ว และทราบอีกว่า ผจก.โรงงานน้ำตาลก็เสียชีวิตไปนานแล้วด้วย ผมก็ทำประโยชน์ในที่ดินเลี้ยงชีพมาจนถึงปัจจุบันนี้ ไม่เคยมีผู้ใดมาติดต่อแบบเจ้าของที่ดินเลย

"ตั้งแต่ต้นมาผมก็เสียภาษีมาตลอด และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ผมก็ทำ ภ.บ.ท.๖ เป็นชื่อของผมเองเพื่อสะดวกต่อการเสียภาษีทุกปี แต่ผมไม่มีในกรรมสิทธิ์ที่ดิน (น.ส.๓ หรือโฉนด) เลยและเคยไปถามท่านผู้รู้ท่านหนึ่งที่อำเภอเขาเคยเป็นผู้ช่วยที่ดินอำเภอเขาบอกว่าไม่ได้นะเขาจะหาว่าโกงที่ดินเขานะ

แต่ขณะนั้นผมก็สร้างหลักฐานบ้าน ปรับปรุงที่ดินที่สูง ๆ ต่ำ ๆ จนเสมอกัน ทำได้ทั้งนาข้าวและไร่ ส่วนหนึ่งปลูกผลไม้จนได้ผลมาหลายปีแล้ว ปีนี้สร้างบ้านใหม่เป็นครั้งที่ ๓ เป็นตึก ๒ ชั้น ๒ ครั้งแรกเป็นไม้ไม่ถาวรทำมาโดยเปิดเผยตลอดมา

๑. ผมจึงขอถามว่า ทำอย่างไรจึงจะได้กรรมสิทธิ์ที่ดินมาโดยถูกต้องตามกฎหมาย

๒. ผมไม่ได้โกงที่ดิน หากจะมีผู้คัดค้านก็ขอให้มาตกลงกัน แต่ไม่มีผู้ค้านแน่นอน ถ้าหากมีผู้คัดค้านผมจะทำอย่างไร

๓. หลักฐานครอบครองโดยเปิดเผยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านอีกมากจึงขอให้ช่วยแนะนำด้วยว่าจะให้ผมปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ในกรรมสิทธิ์ที่ดินถูกต้องตามกฎหมาย เพราะผมจะต้องแบ่งที่ดินให้กับทายาท ซึ่งยังไม่มีที่ทำกินเลย ขอให้ตอบในวารสารไทยฉบับที่จะส่งถึงผมด้วย เพราะยังมีผู้อื่นอีกหลายรายที่สนใจในปัญหาแบบเดียวกับผม

ตอบ : คุณสม ครอบครองที่ดินแทนบุคคลอื่น แม้จะครอบครองนานเท่านานก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ การครอบครองปรปักษ์นั้นนอกจากจะต้องทำโดยสงบและโดยเปิดเผยแล้วยังต้องครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของด้วยสามประการ ประกอบด้วย การที่คุณสมปลูกบ้านปลูกตึกและแจ้งการเสียภาษีในนามของคุณสมเองนั้นแสดงว่าคุณครอบครองเพื่อตนก็จริง แต่ในกรณีที่ครอบครองแทนบุคคลอื่นอย่างคุณสมนี้ คุณจะต้องแสดงเจตนาเปลี่ยนลักษณะการครอบครองไปยังเจ้าของที่ดินผู้เป็นตัวการเสียก่อนว่าต่อแต่นั้นไปคุณจะครอบครองที่ดินเพื่อตัวของคุณเอง ไม่ครอบครองแทนเจ้าของที่ดินเสียแล้ว อายุความปรปักษ์จึงจะนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป ถ้าเป็นที่ดินสองและที่ดิน น.ส.๓ หนึ่งปีคุณก็ได้ที่ดินเป็นของคุณ แต่ถ้าเป็นที่ดินมีโฉนด ๑๐ ปี คุณจึงจะได้กรรมสิทธิ์

สำหรับรายของคุณนี้เจ้าของที่ดินล้มหายตายจากและเลิกล้มกิจการไปแล้ว กรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงนั้นจะต้องตกไปเป็นของใครสักคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าทายาท คุณสมก็ไม่รู้ว่าเขาอยู่ที่ไหน ทางที่ดีคุณสมควรจะประกาศหนังสือพิมพ์มีใจความว่าคุณได้ครอบครองที่ดินแปลงนั้นแทนธนาคารมณฑลคลังสินค้า จำกัด และคุณได้ครอบครองเพื่อคุณเองด้วยการปลูกตึก ปรับที่มาแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ หากผู้ใดจะคัดค้านก็ให้คัดค้านเสียภายในเวลาหนึ่งเดือนสองเดือนก็แล้วแต่คุณ เมื่อพ้นกำหนดนั้นแล้วไม่มีผู้คัดค้าน คุณค่อยไปขอให้เจ้าพนักงานที่ดินออกหนังสือสำคัญให้ถ้าเป็นที่ดิน น.ส.๓ หรือ ส.ค.๑ ก็ไปที่อำเภอ ถ้าเป็นที่ดินมีโฉนดก็ไปที่สำนักงานที่ดินซึ่งปกติตั้งอยู่ที่ตัวจังหวัดให้คุณนำหนังสือพิมพ์ที่ประกาศของคุณไปด้วย บางทีเจ้าพนักงานอาจจะออกหลักฐานให้ แต่ผมเข้าใจว่ายากเพราะเจ้าพนักงานเองก็ระวังตัวดีไม่ดีอาจถูกเจ้าของที่ดินเดิมฟ้องเอาได้ฐานร่วมกับคุณเบียดบังเอาที่ดินของเขา

มีอีกทางหนึ่งคือฟ้องขอให้ศาลแสดงว่าคุณเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลจังหวัดนครสวรรค์ซึ่งที่ดิน

(อ่านต่อหน้า ๖๖)

พระบรมราชานุสาวรีย์
พระบาทสมเด็จ
พระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระบรมราชานุสาวรีย์ แห่งนี้เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะรมดำ ขนาดเท่าพระองค์จริง ประดิษฐานอยู่บนแท่น ณ บริเวณหน้าพระอุโบสถ วัดอัมพวันเจติยาราม จังหวัดสมุทรสงคราม

พระราชประวัติสังเขป พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นพระบรมราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ และสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี พระนามเดิม "ฉิม" พระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๐ ณ พระนิวาสสถาน ตำบล อัมพวา เมืองสมุทรสงคราม คือ วัดอัมพวันเจติยารามดังกล่าว ขณะที่สมเด็จพระบรมชนกนาถ ทรงดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี พระองค์เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๓๕๒ เสด็จอยู่ในสิริราชสมบัติ ๑๔ ปี กับ ๑๐ เดือน สวรรคตเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗

เทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ไว้ในพระราชดำรัสที่พระราชทานในที่ประชุมคณะอนุกรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ฯ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

"พระองค์ท่านเป็นผู้มีความรู้และความสามารถในวิทยาการหลายแขนง ตั้งแต่การที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ก็ย่อมทรงทราบวิชาวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นของพระมหากษัตริย์ มีการปกครองและการทหาร เป็นต้น และยังได้ทรงมีความรู้ทั้งในด้านศิลป ทั้งในด้านการประพันธ์ การดนตรีและในด้านประติมากรรม ทุกอย่างที่กล่าวมาก็ทำได้ถึงขั้นเป็นที่ยกย่องทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงเป็นบุคคลที่เราจะเรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่หาได้ยากผู้หนึ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับพระมหากษัตริย์องค์นี้ ความสำคัญอยู่ที่ความสามารถในด้านศิลปนานาประการ เพราะฉะนั้นนอกจากจะถือว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองมา นำบ้านเมืองมาอย่างสงบสุขแล้ว อย่างในด้านวิทยาการนี้ ยังถือว่าเป็นบรมครูอีกด้วย คือท่านผู้มีความรู้ในด้านศิลป ผู้ค้นคิดวิทยาการเก่า ๆ ของไทยเรา และรู้สึกสำนึกในบุญคุณของท่านที่ได้สร้างศิลปมาให้เรารุ่นหลังได้ใช้ นอกจากเป็นการใช้ประกอบอาชีพแล้ว ยังใช้เป็นเครื่องเตือนใจอยู่เสมอว่า บ้านเมืองเรานี้ คนรุ่นเก่ามีความสามารถรักษาบ้านเมืองไว้ให้อยู่อย่างสงบสุข พอที่จะมีศิลปกรรมต่าง ๆ อันเป็นที่เชิดหน้าชูตามาได้อย่างเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ไม่ขาดสาย ดังนั้นจึงเป็นข้อเตือนใจให้เราคนรุ่นหลังได้นึกอยู่ตลอดเวลาที่เราจะรักษาบ้านเมืองของเราไว้โดยไม่ต้องคิดเรื่องรักชาติอย่างอื่น นอกจากมองจากที่ท่านได้ทำไว้แล้ว แล้วเราก็หวงแหนและรักษาไว้ ฉะนั้นจึงเห็นว่าพระราชกรณียกิจของท่านสำคัญ"

ประติมากรผู้ปั้นพระบรมรูป พระพักตร์ปั้นโดยนายพิมาน มูลประมุข พระวรกายปั้นโดยนายสาโรช จารักษ์ ในราชการกรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐

———ประพัฒน์ ตรีณรงค์

วัดอรุณราชวราราม เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านทิศตะวันตก ระหว่างคลองบางกอกใหญ่กับคลองบางกอกน้อย ตรงข้ามกับพระราชวังเดิม เป็นวัดโบราณสร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อวัดมะกอก แล้วเปลี่ยนเป็นวัดมะกอกนอก วัดแจ้ง วัดอรุณราชธาราม และวัดอรุณราชวราราม โดยลำดับ

ปูชนียสถานสำคัญของวัดนี้ คือพระปรางค์ ซึ่งมีความสูงถึง ๑ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก ๑ คืบ ๑ นิ้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ โปรดให้สร้างเสริมพระปรางค์องค์เดิม แต่สิ้นรัชกาลเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงสร้างเสริมต่อจนสำเร็จบริบูรณ์ เป็นพระปรางค์ที่มีความสง่างามทั้งในด้านรูปทรงและการประดับตกแต่งเป็นศรีแก่พระมหานครเป็นอย่างยิ่ง เคยได้รับปฏิสังขรณ์ครั้งสำคัญในรัชกาลครั้งหนึ่งและในรัชกาลปัจจุบันอีกครั้งหนึ่ง ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

บรรยายภาพ : ประพัฒน์ ตรีณรงค์

ถ่ายภาพ : จรินทร์ ปัญญาศิริ